

თანგიზ ხახსლაშვილი

ერთგულებისა და მამაცობის სიმბოლო

ციალა სურმანიძე

თენგიზ ხახსელაშვილი

ერთგულებისა და მამაცობის სიმბოლო

ბათუმი

2014

მადლობა მინდა გადავუხადო ოჯახისა და საზოგადოებრივი მოძრაობა „2011 წლის 26 მაისი“ - „მამული, ენა, სარწმუნოება“-ს წევრების სახელით ყველა იმ ადამიანს, ვინც პატივი მიაგო, მოვიდა და გაიზიარა ოჯახის სატკივარი, ვინც ვერ მოვიდა გარკვეული მიზეზების გამო, მაგრამ განიცადა და გულთან მიიტანა ქალბატონ ციალა სურმანიძის გარდაცვალება.

ულრმეს მადლობას შემოგწირავთ მათ, ვინც დრო გამონახა და მოეფერა თავისი კალმით რაინდული სულის კვეთების, ჩვენი ერის სასიქადულო მამულიშვილს, გააცოცხლა და უკვდავყო ქალბატონ ციალა სურმანიძის სახელი.

ავტორი.

წიგნზე მუშაობისას გაწეული დახმარებისთვის მინდა მადლობა გადავუხადო ქალბატონებს: დიანა ბერიძეს, მერი ზოიძეს, ნანა დიასამიძეს და მზევინარ ძირკვაძეს.

„ძალიან მიყვარხართ, ბევრი რამ დაგვრჩა
გასაკეთებელი... გული კი მწყდება, მაგრამ
ბედნიერი მივდივარ.

ბევრი სისარული მინახავს თქვენთან ერთად.
...მე თეთრი ვარდები მიყვარდა...“

ციალა სურმანიძე

რელაქტორისაგან

წიგნები დიდ ადამიანებზე, ხშირად ეგრეთწოდებულ „ცნობად სახეებზე“ იწერება, ასე ფიქრობს ხალხი. ამგვარი ფიქრი საზოგადოების გარკვეული ნაწილის საკუთრებაა, თუმცა ხშირად ისმის კითხვა, ვინ არიან ის დიდი ადამიანები, ეგრეთწოდებული „ცნობადი სახეები,“ არიან კი სინამდვილეში ღირსნი იმისა, რომ მათ შესახებ წიგნები იწერებოდეს. ცხადია, ხშირად მსმენია, რომ მავანი და მავანი პიროვნება სულაც არ იმსახურებს წიგნის გმირობას. დიდ ადამიანებს ძეგლებსაც კი უდგამენ, თუმცა როგორც ნიკო ლორთქიფანიძე წერს ერთ-ერთ თავის შესანიშნავ ნოველაში „თავსაფრიალი დედაკაცი“ კკითხულობთ: „ქვეყნად საკმაოდ ბევრი დიდი ადამიანი ცხოვრობს, თუმცა მათ ძეგლებს არ უდგამენ, რამეთუ ისინი ამ ქვეყნიური ცხოვრებიდან ისევე ჩუმად, უპრეტენზიოდ მიდიან, როგორც ცხოვრობდნენ. მათ სახელებს სწორედ, სიჩუმე, უპრეტენზიობა და უანგარობა ანიჭებს იმ უდიდეს შარავანდედს, რასაც ხალხის სიყვარული ჰქვია. ასეთი დიდი ადამიანები ხშირად წვილმანშიც კი დიდნი არიან და ხალხის გონიერი თვალი, მათ პიროვნულ ხასიათში, ცხოვრების წესში, სწორედ იმ „წვილმან სილიადეს“ განჭვრეტს ხოლმე, სადაც ხარისხი, სიდიდე თუ სიმალლე ზომით, წონით, იერარქიით თუ პრივილეგია-ტიტულთა კი არ განისაზღვრება, არამედ შინაგანი სიღრმისეული ადამიანურობით, სისადავით, უბრალოებით, ღირსებით, ზნეობითა და ჯანსაღი, ლამაზი ცხოვრების გზით.

ეს პატარა წიგნი, მასში აკინძული წერილებით, მოგონებებით,

გამოსათხოვარი სიტყვებით ეძღვნება ერთ დიდებულ ქალბატონს, უპრივილეგიო, არც ისე მაღალ იერარქიულ საფეხურებზე ავლილს, თუმცა მის მიერ შინაარსიანად და ლამაზად გავლილი ცხოვრების გზის შინაარსიდან გამომდინარე, ფრიად პატივისცემ, ღირსეულ მანდილოსანს ციალა სურმანიძეს, რომელმაც ძალიან დიდი სიყვარულის ხიდი გადო თავისი ხალხის გულებისაკენ და ხალხმაც თავთავიანთ გულებში მარადსანსოვარი სიყვარულის ძეგლი აუგო. „ქანდაკებას შესახედაობა ამშვენებს, ადამიანს მისი საქმენი,“ ციალა სურმანიძეს კვარცხლბეკს არ დაუდგამენ, მაგრამ გონიერი და მაღლიერი ხალხი თავის მეხსიერებაში აუგებს ლამაზი მოგონებების ძეგლს, ამ ძეგლის სამოსი თვით, ციალა მის მიერ ნაქმნარი „საქმენი“ იქნება.

წიგნში, ციალა სურმანიძის მეგობრების, ახლობლების წერილებითან ერთად, ჩემი წერილიცაა „ტკივილიანი სახსოვარ-მოსაგონარი,“ სადაც ყურადღებას ვამახვილებ იმ ფაქტზე რომ, ციალას ადრე არ ვიცნობდი, რომ იგი ძალიან უბრალო, ჩვეულებრივ დონეზე გავიცანი „სახალხო კრების“ ოფისში, თუმცა შემდგომი ურთიერთობისას, 2011 წლის 21 მაისი (ბათუმი) და 23-26 მაისი (თბილისი) აქციების დროს (განსაკუთრებით ავბედითი 26-მაისის მოვლენების შემდეგ), კარგად შევიცანი ამ დიდებულ ქალბატონის შინაგანი სიღრმე, პატრიოტული სულისკვეთება, ვაჟკაცური გამბედაობა, მოყვასისადმი სიყვარულის უდიდესი გრძნობა. ადამიანებს ცხოვრების რაღაც ეტაპზე, რაღაცის მიმართ სინანულის გრძნობა გვიჩნდება ხოლმე, და აი, მეც, როცა წავიკითხე ციალას მეგობრების მოგონებათა წერილები, ძალიან მტკივნეული სინანულის განცდა დამეუფლა, ძალიან დიდი უკმარისობის გრძნობა გამიჩნდა, ვინანე, რომ, რატომ მეც ასე ახლოს არ ვიცნობდი, ასეთ დიდებულ ქალბატონს-მეთქი. წავიკითხე წერილები და გულში რაღაც ჩამწყდა, უკმარისობის გრძნობა დამეუფლა, ცრემლი ჩამომიგორა თვალზე, როგორი შინაგანი სილამაზით დაჯილდოებულ, იუმორის გრძნობით შეზავებულ, ზნეობრივად ამაღლებულ, გონებით ნათელ, დაულალავ მუშაკთან გვექონია საქმე მეთქი.

ჩემი სინანულის განცდის შესახებ, წიგნის გამოცემის იდეის

ავტორთან, ბატონ თენგიზ ცეცხლაშვილთან საუბრისას, გავიგე, რომ თურმე სამეგობრო წრეში, ციალას თავისი ვაჟკაცური ბუნების, ზიბლის, შემართების და ქმედებების გამო სიყვარულით და მოფერებით „მათე ბიჭს“ ეძახდნენ. გამახსენდა მაისის აქციების დროს, მისი „მათე ბიჭური“ (ბრძოლის უნარი, სიმკვირცხლე, შეუპოვრობა და უკომპრომისო ხასიათი.

„გონებით ნათელი რომ უნდა იყო, ზნეობით წმინდა და ფიზიკურად ძლიერი“ - ეს თეზა ციალა სურმანიძემ თავისი არც თუ ისე ხანგრძლივი ცხოვრების გზით, შრომითი, პროფესიული საფეხურ-აღმართების ლამაზად და შნოიანად, უანგაროდ და უზინჯოდ, დაუღალავი და შეუსვენებელი სვლით და გარჯით განამტკიცა. მას თამამად შეეძლო ეთქვა: „უკან მოხედვის არ მეშინიაო“, რამეთუ მოწაფეობის, სტუდენტობის, შემდეგ კი შრომით-პროფესიულ სარბიელზე გასვლის პირველი დღეებიდანვე, ვიდრე სიკვდილის ბოლო წუთამდე ერთგულების, მოვალეობის, სპეტაკი ცხოვრების გრძნობით ცხოვრობდა. „ჩვენ ყველას ერთი ღუზა გვაქვს. მას ვერასოდეს მოსწყდები, თუ თვითონ არ ისურვე; იგი მოვალეობის გრძნობაა.“ ციალა სურმანიძეს საკამოდ მყარი ღუზა ჰქონდა ჩამვებული მთელი ცხოვრების მანძილზე. მისი მოვალეობის გრძნობა ჯერ პროფესიულ, შემდეგ კი, განსაკუთრებით ბოლო ათწლეულში, საქვეყნო, მამულიშვილურ ფრონტზე ღვიოდა. როგორც მისი სულიერი სიმების მეწყვილე სამეგობროს წერილებიდან ჩანს და როგორც ბოლო წლებია მეც შევიგრძენი, თვალნათლივ ვნახე, რომ იგი ამ ერთადერთ, ღირსეულ ღუზას არ მოსწყვეტია და მოვალეობის გრძნობის გარეშე არ უცხოვრია.

ციალა სურმანიძემ თავისი ლამაზად განვლილი ცხოვრების გზის სილამაზითა და სიღრმით, მნიშვნელობითა და დანიშნულებით სარგებელი მოუტანა ხალხს, (მან „გლეხთა საკრედიტო კავშირების“ შექმნით) და ქვეყანას (ავტორიტარული რეჟიმის წინააღმდეგ თავდაუზოგავი ბრძოლით), საქვეყნო სწავ-ბარაქის ლანგარზე ლაზათიანი გარჯით დამშვენებული წლები დატოვა. მან კარგად იცოდა, რომ „ქვეყანა ტაძარი არ არის, საცა კაცი უნდა შევიდეს და ლოცულობდეს, არამედ სახელოსნოა, საცა უნდა ირჯებოდეს,

და მუშაკობდეს.“ შრომისმოყვარე, ღირსეული ქალბატონისთვის მშობლიური სანახები სწორედ სახელოსნო იყო, სადაც თავადაც ირჯებოდა და სხვას აძლევდა შრომის, გარჯვის, დოვლათის შექმნის საშუალებას, თავადაც ხელოსნობდა და სხვასაც წრთვნიდა, როგორც „უსტაბაში“, თუმცა იცოდა სალოცავიც და ტაძრადაც ლოცულობდა, უფლისადმი, ხალხისადმი, ქვეყნისადმი სიყვარულის ლოცვებს აღაველენდა. სხვათა გრძნობებით მცხოვრები, სხვათა ტკივილის მოზიარე, გაჭირვებულთა თანამდგომი და ტალკვეი იყო. იცოდა: „უსარგებლო სიცოცხლე უდროო სიკვდილის“ ტოლფასი რომ იყო და ამიტომ, სანამ იცოცხლა, უქმად ყოფნით არ მოუსვენია, არ უთაკილია თოხი და ბარი, ბარვა და მარგვლა, თესვა და მკა... მისი სტიქია ფუსფუსი, მოძარობა, დაულალავი შრომა იყო.

ამიტომაც, მიუხედავად იმისა, ეს ლაზათიანი, ენერგიული, „მათე ბიჭი“ ხანმოკლე სიცოცხლით დაუჯილდოებია არსთაგანმრიგეს და წუთისოფელს ადრეულ ასაკში განეშორა, „მისი ცხოვრება შინაარსით“ უნდა გაიზომოს და არა „სიგრძით“. მისი „ჭეშმარიტი საუნჯე ხომ სამშობლოს სიყვარული, შრომის უნარი და უანგაროდ შექმნილი სახალხო დოვლათი იყო, მან შრომა-გარჯით, ბრძოლით დამშვენებული ხეავიანი წლების საუნჯე-ღანგარი დატოვა წუთისოფელში, სხვა საუნჯე მისთვის არც არსებულა.

წიგნში ერთ ლამაზ, სევდიან ამბად შეკრულ წერილებში მკაფიოდ იკვეთება მეგობრების უნაზესი, ულამაზესი და უღრმესი სიყვარულის გრძნობა, უდიდესი მოწიწებით პატივისცემისა და მონატრების განცდა. წიგნში ხშირად მქორდება ერთი და იგივე შინაარსის მქონე მოგონება, მკითხველი იფიქრებს ალბათ, რაიმე ხომ არ გაგვეპარა და ერთი და იგივე, თითქმის ანალოგიური შინაარსის წერილებს რატომ მოუყარეთ თავი, ნამდვილად მინდა გითხრათ, რომ აკინძვისას ვიფიქრეთ, არ ამოგველო იდენტური შინაარსის მოგონებები და წერილები, რამეთუ თითოეულ წერილში, თითოეული მეგობრის ინდივიდუალური განცდა, ლამაზად სახსოვარი მოგონება ფოფინობდა, ამიტომ გული რომ არავისთვის დაგვეწყვიტა, მიუხედავად აღნიშნულისა და მსგავსებისა, ყველა წერილი დავტოვეთ.

ავტორისაგან

2013 წლის 3 ოქტომბერი იდგა. თავსხმა წვიმა მოდიოდა. სოფელ მეჯინისწყლის ერთ-ერთი მოკრძალებული სახლის ეზოში, უახლოესი მეგობრები, მეზობლები და თანამებრძოლები გამოსათხოვარი სიტყვით მიმართავდნენ მარადისობის გზაზე მიმავალ, მათვის საყვარელ და განუშეორებელ - **ქალბატონ ციალა სურმანიძის** ცხედარს. მას ამინდიც დასტიროდა. მიუხედავად საშინელი თავსხმა წვიმისა ხალხი არ დაშლილა. ანზორ სოლომონიძემ, იოსებ წულუკიძემ და სხვებმა ციალა სურმანიძის პიროვნულ როლზე, მის თავდადებაზე, ერის, ქვეყნისა და მშობლიური რაიონის წინაშე განსაკუთრებით გაუსვეს ხაზი, ხოლო გულის ამაჩუყებელი იყო მისი ერთ-ერთი უახლოესი მეგობრის, - პოეტ ცისანა ანთაძის სიტყვა, რომელმაც შემდეგი სტროფებით დაემშვიდობა მას:

ნეტავ ვინ იყო აქ, შენებრ წმინდა!

მაინც რა გახდა ეს ოქტომბერი,
როგორც ჭრილობა, სულში ხსნის დიობს,
ვიცოდეთ მაინც ბინა სად ჰპოვე,
ვიცოდეთ მაინც სად მიხვალ ციო.

ცას, სადაც ახლა უნდა გაბრწყინდე,
შენი სიმაღლის ჰფენია მაღლი,
ხომ იგრძენ სითბო, ხომ ისმენ შრიალს,
ღვთის მშობლისა და თამარის კალთის.

ხომ გაიგონე ჩვენი ოსანა,
ციდან ამ ეზოს დახედე როცა...
გიკმევს საკმეველს ცრემლები დების
და ღედის მოთქმა - იგივე ლოცვა.

ნეტავ ვინ იყო აქ, შენებრ წმინდა,
და მეგობრობის მფარველი ოდენ,
დღეს ანგელოზი ფრთებზე შეგაბამს
სულით რაინდის ზეციურ ორდენს.

შენ ახლა გქვია არდავიწყება
და თანაც ლურჯი სიზმარი ციო,
ყოველთვის, სადაც თეთრ ვარდებს ძინავთ,
იქ ჩაგვიქროლებ, ვით თბილი სიო.

გზა მშვიდობისა, ცა მშვიდობისა,
მირონის წვეთი ბრწყინავს ბარძიძეზე,
...და ვხედავ ზეცას, ციო, რომელიც
შენი სტუმრობით უნდა გაბრწყინდეს!

ცხედარს გადაფარებული ჰქონდა „სახალხო კრების“ ალ-
ამი, როგორც ერთ-ერთ უსამართლობისა და რეჟიმის წინააღმ-
დეგ მებრძოლ გმირ რაინდს, რომელმაც დიდი წვლილი შეიტანა,
ქართველ ხალხთან ერთად, 2012 წლის 1 ოქტომბრის სა-
პარლამენტო არჩევნების გამარჯვებაში, როცა საზოგადოებამ
უარი განაცხადა „ნაცმოძრაობის“ რეჟიმის მმართველობაზე.

ქალბატონი, ცილა სურმანიძე, გახლდათ საზოგადოე-
ბრივი მოძრაობა „2011 წლის 26 მაისი“ - „მამული, ენა,
სარწმუნოება“-ს ერთ-ერთი დამფუძნებელი და სწორედ ამ
საზოგადოების წევრების გადაწყვეტილებით პატივი ერგო,
„სახალხო კრების“ დროშით დაკრძალულიყო. ქალბატონ ცია-
ლა სურმანიძის სახელი და საქმე დაუვიწყარი იქნება თანამე-
ბრძოლი მეგობრების მოგონებებში. მან თავისი მოღვაწეობით
და ცხოვრებით უახლესი საქართველოს ისტორიაში საპატიო
ადგილი დაიმკვიდრა. ქალბატონი ცილას სახით სრულიად

საქართველოს დააკლდა სამართლიანობისათვის მებრძოლი რაინდი და დიდი ქველმოქმედი, გაჭირვების ტალკვესი, უანგარო ადამიანი. უფალმა ნათელში ამყოფოს მისი სული! ამინ!

ცხედართან ვიდექი გაოგნებული და ჩემს თვალწინ გაირბინა განვლილმა ბრძოლის გზებმა... როგორ გავიცანი ის ბათუმის ორგანიზაციის „სახალხო კრების“ ოფისში, როგორ ვიდექით ხელვაჩაურის რაიონის „სახალხო კრების“ შეფიცულებთან ერთად სისხლიანი, 2011 წლის, 26 მაისის დღეს პარლამენტის შენობასთან.

ქალბატონი ციალა, სამწუხაროდ, ვედარ მოესწრო დოკუმენტური ფილმის დასრულებას, რომელიც გადაღებულია ჩემი წიგნის „26 მაისის სისხლიანი კალოს“ მიხედვით, სადაც ის აშუქებდა ამ ტრაგიკულ მოვლენების ირგვლივ ერთ-ერთ ეპიზოდს. როგორც ყოველთვის, მისთვის ჩვეული უანგარობითა და მხარში დგომით, მისი ფინანსური დახმარებით მოხდა თბილისში ჩვენი გამგზავრება და ფილმისთვის საჭირო კადრების გადაღება. რაზედაც ერთხელ კიდევ უღრმეს მადლობას ვუხდით მამაც და ერთგულ მეგობარს! ასევე მადლობას ვუხდით ჩემს თანამებრძოლ – იაშა გვიანიძეს, რომელმაც თავისი მოკრძალებული წვლილი შეიტანა ჩვენს გამგზავრებაში.

ამ მოვლენების შემდეგ, ქალბატონ ციალა სურმანიძეს - გაურთულდა ჯანმრთელობის მდგომარეობა, რამაც მისი გარდაცვალება გამოიწვია.

დაკრძალვის დროს, ჩემს გვერდით იდგნენ თანამოაზრეები: ანზორ სოლომონიძე, ვახტანგ აბულაძე, იაშა გვიანიძე, თამაზ ცინცაძე, იოსებ წულუკიძე და ამირან მამულაძე. მათ ჩემი აზრი გაუზიარე: ციალაზე წიგნის გამოცემასთან დაკავშირებით და თანაც დავძინე, რომ სათაურად შევარჩიე: **„ქალი, რომელიც უყვარდა სოფელს“**, გვერდით მდგომა თამაზ ცინცაძემ კი შემომთავაზა: „მის პიროვნებას უფრო მიესადაგება, წიგნს **„ერთგულების სიმბოლო“** ეწოდოსო...“

წიგნზე მუშაობის პროცესში ჩვენმა თანამებრძოლმა - მზევინარ ძირკვაძემ სათაურს კიდევ ერთი სიტყვა, ქალბატონისთვის დამახასიათებელი ღირსება შემატა - „სიმამაცე“, ასეც გადაწყდა, ამ წიგნს სათაურად „ერთგულებისა და მამაცობის სიმბოლო“ დაენათლა. საზოგადოებამ, ბოლო გზაზე მიმავალი ქალბატონი ცილა, ცრემლებით და ტანით გააცილა...

18 ოქტომბერს, ბათუმში, „სახალხო კრების“ მიერ დასახელებული საპრეზიდენტო კანდიდატ - ქალბატონ ნინო ბურჯანაძესთან მხარდამჭერ შეხვედრაზე, შეკრებილი ათასობით ბათუმელის წინაშე „სახალხო კრების“ ლიდერებმა კიდევ ერთხელ გამოხატეს ღრმა მწუხარება, - ქალბატონ ცილა სურმანიძის გარდაცვალების გამო და წუთიერი ღუმილით პატივი მიაგეს.

ქალბატონ, ცილა სურმანიძის, ბრძოლით განვლილ გზაზე, იმ უბედურებაზე, რაც გადახდა ქართველ ხალხს და მის თანამებრძოლებს წიგნის მეორე ნაწილში ვუამბობ მკითხველს, ახლა კი სიტყვა მინდა დავუთმო მის უახლოეს მეგობრებს, თანამოაზრეებს, ნათესავებს, სადაც გადმოცემულია მათი გულის ტკივილი, უსაზღვრო სევდა და მათვის საყვარელი, განუმეორებელი ადამიანის დაკარგვის შედეგად გამოწვეული მონატრება...

თქვენი დაუვიწყარი ციო! ჩემო ძვირფასებო!

მოგმართავთ ჩემს ერთგულ თანამშრომელ მეგობრებს, ვისთანაც ჩემი შეგნებული ახალგაზრდული თუ შუაწლები გამიტარებია. არ გვიღალატია ერთმანეთისათვის, ჩვენ ერთი ოჯახი ვიყავით, ბევრი სიხარული და ტკივილი ერთად გვაქვს გადატანილი, შეიძლება ჩემს დედმამიშვილებს და ნათესავებს არ გაეკეთებინა იმდენი, რაოდენ თანადგომასაც თქვენ მიწევდით.

გმადლობთ, გმადლობთ, გმადლობთ.

ვიცი, რომ ახლაც არ იქნება ღალატი და ხალხს, რომელიც ჩვენ გვენდო, არ უმტყუნებთ. ეჭვი არ მეპარება, უკვე ბევრი რამ იცით, არ გაგიჭირდებათ აცოცხლოთ ორგანიზაცია. ჩვენ ხომ, ბევრი სიკეთე გვაქვს გაწეული ხალხისათვის, დაგვიფასდება.

ძალიან მიყვარხართ, ბევრი რამ დაგვრჩა გასაკეთებელი, მაგრამ არა უშავს, მერის სურათთან ჩემი სურათიც იყოს, გული კი მწყდება, მაგრამ ბედნიერი მივდივარ. ბევრი სიხარული მინახავს თქვენთან ერთად.

დიკო, ილოცე ჩემთვის, ჩემო საყვარელო გოგო!

მე თეთრი ვარდები მიყვარდა...

ციალა სურმანიძის გახსენება

ჩემო ცისფერთვალეა და მოუსვენარო გოგო, ჩემო ბანდო. ორმოცი ცრემლიანი დღე და ღამე გვაშორებს ერთმანეთს. რაც გაგზარდე მას შემდეგ, ერთი დღეც არ გიცხოვრია მარტო შენი ცხოვრებით, შენი სიამოვნებისათვის. ჩემი და მამაშენის, შენი ექვსი და-ძმის და მათი ოჯახების, შენი ნათესავებისა და მეგობრების, შენი თანასოფლელებისა და სამსახურის ცხოვრებით ცხოვრობდი. შენი კუთხის და ოჯახის შესაქმნელადაც ვერ გაგიმეტე, შენი ცხოვრება მძიმე ტვირთი იყო, მაგრამ შენ ის იტვირთე და ღირსეულად გაიარე ჩემო ვაჟკაცო გოგო. ბოლოს მაინც დაგღალეთ და ძალა გამოგეცალა...

ვერც შენ და ვერც ვერავინ დავიჯერებთ, რომ შენ რაიმე მოგერეოდა. შენ, მე 80 წლის დედას, არ მომეცი მძიმე ავადმყოფობით წაქცევის უფლება, სამაგიეროდ შენი თავისათვის არ იბრძოლე, წახვედი და დაგვტოვე ყველა შენდამი დიდი გულისტკივილით და დიდი დარდით.

მხოლოდ ახლა, შენ რომ აღარ მყავხარ, შეგისრულე ის სურვილი, რომ იმ ქვეყნად შენთვის განმარტოებულად, პატივში და მოწყობილად განისვენო და დაისვენო ყველა აქაური საზრუნავისგან.

დამტოვე შვილო და აღარ ვიცი სად უნდა ვიყო, შენთან, შენს ძმასთან, მამაშენთან, შენს დისშერთან, თუ აქ, ამათთან დანარჩენ შვილებთან და შვილიშვილებთან. ყველაფერში ხომ შენ გიჯერებდით, ესეც შენებურად გადაწყვიტე.

დედა - ნიგარი.

წარსული დღეების მოგონებები, თოვლის ფიფქებით მათოვს სულში

უკვე მერამდენე დღეა ვერ შევძელი ცხოვრების ახალად დაწყება. რატომ ხდება ასე? რატომ მაინცდამაინც ჩვენ? რისთვის? თუმცა ამ კითხვაზე პასუხს ვერავინ გამცემს. არავინ იცის რამდენი სევდა იმალება ჩემი მომღიმარი სახის მიღმა. რატომ ხდება ცხოვრებაში ისე, რომ ყველაზე მეტად ის ადამიანი გატკენს გულს, ვინც სულზე მეტად გიყვარს, ვის გამოც მზადახარ ყველაფერი გააკეთო და ბოლოს თითქოს არაფერი, ისე მიგატოვებს...

შენ ხომ ჩვენი მეორე დედა იყავი, ჩვენი ძიძა, აღმზრდელი, მასწავლებელი, დამრიგებელი, მეგობარი, შენ ჩვენი გვარის კოლორიტი ადამიანი, საამაყო გვარიშვილი, საამაყო დედა და მამიდა იყავი. შენ საკუთარი ოჯახი, საკუთარი შვილები არ გყავდა, მაგრამ შენს უბეში ამოზარდე ჯერ დედმამიშვილები, მერე ჩვენი შვილები.

ეს ცხოვრება სპექტაკლია, რომელიც სავსეა დრამატული, ტრაგიკული და ბედნიერი წუთებით. ყოველი ჩვენგანი ამ სპექტაკლის გმირები, ხოლო შენ სპექტაკლის რეჟისორი იყავი ჩემო დაიკო. შენი სიყვარული არამარტო ჩემთვის, არამედ, ყველა ახლობლის თბილი საბანია.

იყო ადამიანი ნიშნავს იმას, რომ შეგეძლოს 9 თოფის ლულის წინ დადგომა, და შენ ამას აკეთებდი, შეგეძლო ქვემეხების გრუხუნში გაგეგონა სხვა მილიონობით მოკვდავის ხმა. შეგეძლო ტაძარში, ანთებული სანთლით ხელში, უფალზე ვედრება არა საკუთარი თავისთვის, არამედ მოყვასის შენის... აი, ამას ნიშნავს იყო ადამიანი და შენ, ეს იყავი ძვირფასო დაიკო. შენ ის ადამიანი იყავი ჩემთ-

ვის, რომლისთვისაც წუთში სამოცჯერ მტკივდება გული, მაგრამ ვერ გიშველეთ, ვერ გიხსენით საშინელი სენისგან. დაგვტოვე მარტო, დაგვაობლე, შენ არ მომკვდარხარ, გარდაიცვალე, სამუდამო ბინა დაიმკვიდრე მარადისობაში. მე შენს კვალში ჩავდექი, შენს საქმიანობას ვაგრძელებ და მანამ, სანამ ამ ქვეყნად ვიარსებებ, არც შენს სახელს და არცს შენს საქმეს გარდაცვალე არ უწერია. პირნათლად ვივლი შენი გზით, გპირდები, პირნათლად შევასრულებ ჩემზე დაკისრებულ მოვალეობებს, ვიქნები შენსავით პრინციპული, თავდადებული, პატიოსანი შრომისმოყვარე.

მძიმე სენმა შეწყვიტა შენი ლამაზი, ხანმოკლე სიცოცხლე და გადახვედი მარადიულში. ჩვენ კი ამქვეყნად დაგვიტოვე სევდა და სინანული, რომელიც ყოველთვის შენს გახსენებასთან ერთად შემახსენებს თავს და გამოიწვევს ნალვლიან სევდას.

ღროს სხვა კანონები გააჩნია, რომლის მიხედვითაც ღირსეულს ღირსეულ პატივს მიაგებენ, რის გამოც ციალა სურმანიძის სახელს მუდამ კრძალვით, სათნოებით და პატივისცემით მოიგონებენ, ის ადამიანები, ვინც იცნობდა მას. შენ, დაარღვიე ჩვენი და-ძმობის ძლიერი ჯაჭვი, ბელმა გაგწირა, მაგრამ ვიცით, რომ გული აქ დატოვე, რათა ჩვენი დარდი გაიზიარო.

„შენი ალი, შენი კვალი,
 არსად გამქრალიყოს
 ამიერ და იმიერიც
 შენი ძალა გვეგრძნოს.“

ძმა - ემზარ სურმანიძე.

გამოსათხოვარი

მიიცვალა ქალბატონი ციალა სურმანიძე, რომელსაც ძლიერ უყვარდა ადამიანი და სამშობლო. ჯერ კიდევ ძველი ბერძენი ფილოსოფოსები გვასწავლიდნენ, რომ პიროვნების უმაღლესი მორალური მოვალეობაა, ემსახუროს უმაღლეს იდეას და სამშობლოს. ამის გაცნობიერება ყველას როდი ძალუძს. ძალიან ხშირად, მუცელს აყოლილი ადამიანი, სულიერებას ივიწყებს და ხორციელებას აყენებს უფრო მაღლა. განსხვავებით ამ ეგოცენტრიკოსებისაგან, ქალბატონი ციალა მუდამ ღვთის, თავისი სამშობლოს და ხალხისთვის იღწვოდა, იყო ის უბრალო მუშაკი, კოლმეურნეობის თავმჯდომარე, კომკავშირელი, თუ პარტიული მუშაკი, ყოველთვის გამოიჩინებოდა პროფესიონალიზმით და საქმისადმი მოვალეობის და პასუხისმგებლობის გრძნობით.

მაგრამ სხვათაგან, მას ყოველთვის გამოარჩევდა ფიქრი და ზრუნვა არა საკუთარ თავზე, არამედ სამშობლოსა და თავის ხალხზე. მან თითქოს დაივიწყა საკუთარი „მე“ და მთლიანად „ჩვენის“ განცდით იყო შეპყრობილი. მოკლედ და მარტივად, ის სხვისი ჭირისა და ღვინის გაზიარებით ცხოვრობდა, ყველას თანამდგომი იყო. შეჭირვებულთა ჭმუნვის გამზიარებელი და მათი დარდით შეპყრობილი. მისი ბედნიერება ხომ სხვისი გაბედნიერებით, სხვისი სინარულით საზრდოობდა. ამიტომაც არის, რომ მან თავისი თანასოფლელების, თავისი მხრის და ბოლოს მთელი ქართველი ხალხის სიყვარული დაიმსახურა.

იმავედროულად, ქალბატონ ციალას არ ასვენებდა სამშობლოზე, ქართველ ერზე ფიქრი და წუხილი, უკანასკნელ ჟამს ათასი ჯურის გადამთიელი თუ შინაური მტრის

მიერ სასიკვდილოდ და გასანადგურებლად განწირული რომ იქნა. ამიტომაც, ის მარად იმ ადამიანთა გვერდით იდგა, ვინც იბრძოდა ქართული სულიერების, კულტურის და ზნეობის, ეროვნების ვინაობის და თვითობის გადასარჩენად.

სწორედ ამიტომაც, ის აქტიურად ჩაება „სახალხო კრების“ მებრძოლთა მოწინავე რიგებში და 26 მაისსაც, ბოლო წუთამდე ებრძოდა იმ გავეშებულ ზონდერებს და პოლიციელებს თუ ჯალათებს, რომლებსაც სურდათ ჩაეხშოთ ქართველ ხალხში ეროვნული სული!

ძალიან სამწუხაროა, ეს ენერგიით აღსავსე და ბრძოლის ჟინით შეპყრობილი ქალბატონი უდროოდ მოცელა დაუნდობელმა სიკვდილმა. მაგრამ სიკვდილს ძალუძს მხოლოდ ფიზიკური არსებობის განადგურება, სულიერის მარადისობამდე მას ხელი ვერ მიუწვდება.

მწამს, რომ ქალბატონი ციალას სული ღვთიურ საუფლოს ჭეშმარიტ სითეთრეს, აბსოლუტური სიკეთით გამშვენირებულს, შეუერთდა და იქ დამკვიდრდა მარად, აქ კი მისი, როგორც ღვთისმოსავი და ერისთვის თავდადებული ქალბატონის სახელი დავიწყებას არ მიეცემა.

ელიზბარ ჯაველიძე,

„სახალხო კრების“ აღმასრულებელი საბჭოს წევრი,
აკადემიკოსი.

ქველმოქმედი

ჭეშმარიტი ქველმოქმედება სამგანზომილებიანია. მის საკოორდინატო სიბრტყეზე სიკეთის ქმნის თანდაყოლილი თვისება, უანგარობა და ღვთიური სიყვარული ძევს. ჩვენს შემთხვევაში, სწორედ, ასეთ ქველმოქმედთან გვაქვს საქმე. ამ წერილის ადრესატია ბრწყინვალე ქალბატონი და პიროვნება ციალა სურმანიძე. ის მილიონერი არაა, მაგრამ გულუხვია. ამბიციური არაა, მაგრამ ამაყია. სიკეთის უბრალო მიმდევარი კი არაა, სიკეთის შემოქმედი. მას აქვს საამაყო გვარი და სახელი, წარსული, აწმყო და მომავალი...

...დაიბადა ხელვაჩაურის რაიონის, სოფ. მეჯინისწყალზე, ამავე სოფლის საშუალო სკოლა დაამთავრა. უმაღლესი განათლება თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში მიიღო (აგრონომის სპეციალობით). შემდეგ ეკონომიკურმა მეცნიერებამ გაიტაცა და ეს მართოდენ გატაცება როდი აღმოჩნდა. ციალა სურმანიძე ეკონომიკა-სამართალმცოდნეობის საფუძვლებს ბათუმის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში დაეუფლა.

სხვადასხვა წლებში მუშაობდა მთავარ აგრონომად, პარტიის ხელვაჩაურის რაიკომის ინსტრუქტორად, სოფელ მეჯინისწყლის კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ, „აგროფორმა მეჯინისწყლის“ მმართველად.

იგი ძლიერი ინიციატორელი ნიჭით და ღრობის შეგრძნებით ყოველთვის გამოირჩეოდა და აი, 1997 წელს დააფუძნა საკრედიტო კავშირი „მეჯინისწყალი“, რომელიც მსოფლიო ბანკისა და იფადის პროექტით მუშაობდა.

ქალბატონი, ციალა სურმანიძე, არჩეულია „საქართველოს საკრედიტო კავშირების ასოციაციის“ პრეზიდენ-

ტად. იყო აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს მაჟორიტარი დეპუტატი. არაერთგზის იყო არჩეული ადგილობრივი თვითმმართველობის დეპუტატად. იყო საქართველოს კომკავშირის 32-ყრილობის დელეგატი.

მან, ვარდობისთვეში (მაისის ბოლოს), დააფუძნა სოფლის დღესასწაული „მაისობა“, რომელიც დღემდე იმართბა სოფელ მეჯინისწყალზე. სოფელ მეჯინისწყალს ამ ზეიმზე საიდან არ სტუმრობენ. აჭარის მგოსნის, ზურაბ გორგილაძის, იუბილე 1997 წლის „მაისობის“ მთავარი შემადგენელი ნაწილი იყო.

ამ ლამაზი დღესასწაულის სულისჩამდგმელს, პოეტმა, ასეთი სიტყვებით მიმართა: „დიდება ამ სოფლის თვალს და გულს, ქალბატონ ციალას, რომ შეძლო ხალხის გულის გახსნა და მათ სულში ნათელის ჩასახვა“.

დაე, შენი მიწა, მარად გკვებავდეს სასიცოცხლო მუხტებით, ქართველო, „სკარლეთ ო ჰარა“.

ესაა ქალბატონი, რომელმაც სოფლის ცხოვრებაში დაუვიწყარი სახელი დატოვა, თქვენ დაგახარჯათ და დაგაწურათ ბოლომდე თავისი უზარმაზარი გული სიყვარულით, სითბოთი და სიხარულით.

უპარტიო ქალბატონისთვის აპოლიტიკურობას ხელი არაფერში შეუშლია. უბრალოდ, ჟამთაგვლას არასდროს სდევდა, მეგობარსა და პირად ავტორიტეტს პარტიულობის ნიშნით არასოდეს ირჩევდა... და სწორედ, ეს უწყობდა ხელს პირადი წარმატებების მიღწევასა და ხალხის სიყვარულის მოპოებაში.

დღესაც, წინამდებარე ნარკვევების კრებულის გამოცემისათვის გაწეული მხარდაჭერა მისმა მოუსყიდავმა, მაღალმა სულმა განაპირობა. სულმა, რომელიც თავს დასტრია-

ლებს მშობლიური აჭარის წარსულს... პატივს მიაგებს აჭარელ დედას, ქართული ოჯახის დედაბოძს, „დედა-ენის“ შემნახავსა და დამფასებელს.

გვეამაყებით, ქალბატონო ციალა, გემადლიერებით და გისურვებთ საუკუნო მფლობელი იყოთ იმ ღვთიური ძალისა, რომელიც კეთილ საქმეთა ქმნაში მოგიმართავთ ხელს.

ამონარიდი ნანი გუგუნავასა და ლამარა ბოლქვაძის ავტორობით გამოცემული წიგნიდან: „აჭარის ქალთა საბჭოს ისტორია“ (2010 წლის გამოცემა).

ციალა სურმანიძის გახსენება

ერთი დღე და უშენობის ორმოცი დღე გაილევა.

შენ არ ხარ ჩვენთან, შენს გარეშე აგრძელებს მუშაობას, შენი შვილივით გამოზრდილი საკრედიტო კავშირი „მეჯინისწყალი“, რომელიც შენთვის ყველაფერი იყო: ოჯახი, სამეგობრო, სალხინო და საჭირვარამო, თანასოფლელების გაჭირვებაში გვერდში მდგომი. მძიმე ავადმყოფმა დაგვიტოვე უკანასკნელი წერილი, თხოვნით, საკრედიტო კავშირს უშენობა არ დატყობოდა. შენ ასე გინდოდა და ჩვენც სხვაგვარად ვერ მოვიქცევით. ვამუშავებთ კავშირს შენს გარეშე. შენი ადგილიდან შემოგვეყურებს შენი და მერის სურათები და ისეთი განცდა გვაქვს, თითქოს არც წასულხართ, თქვენი მხოლოდ ფიზიკური სხეულები წავიდნენ, სულები კი ჩვენთან არიან, გვეხმარებიან, ძალას გვაძლევენ და გვამაგრებენ, რომ ვყველაფერი გამოგვივიდეს. ჩვენ იმედს არ კარგავთ, რომ ასე გაგრძელდება ყოველთვის.

ჩვენო ციალა, შენი დაწყებული საქმე აგრძელებს სიცოცხლეს, ის არ შეწყდება, ამიტომაც, შენი სახელი სულ იცოცხლებს მეჯინისწყალზე. შენი უნარი და შემართება, შენი სიბრძნე და მიხვედრილობა, შენი სიხალისე და იუმორი, შენი საკრედიტო კავშირის თანამშრომლებში მუდამ იცოცხლებს, გაგვაძლებინებს და გაგვაძლიერებს.

მეგობრები ს/კავშირი „მეჯინისწყლის“ თანამშრომლები.

უკვდავებაში პოულობს დარბაზს

წუთისოფლიდან უკვდავებაში გადაინაცვლა. მეგობრებს გვსურდა, სოცოცხლეშივე აგვევსო მისი სპეტაკი სული თეთრი ვარდებით და წიგნი-ალბომის გამოცემაც გადავწყვიტეთ, მაგრამ ვერ მოვასწარიტ, ქვიშის საათი თვალსა და ხელს შუა ჩამოიცალა.

წინამდებარე გაზეთი სახელდახელოა. სასიყვარულო სიტყვის გარეშე ვერ გავაცილებთ ცილა სურმანიძეს, ზეციურ გზებზე სამოგზაუროდ. იგი უკვდავების დარბაზამდე ჩვენმა ლოცვამ და სიყვარულმა უნდა მიაცილოს.

გაზეთში დასტამბულ ზოგ სტატიას ძველი თარიღი აზის. ისინი უცვლელად დავტოვეთ. მინაწერით მეგობრობას არც არაფერი შეემატება. სიკვდილიც კი ვერ შეცვლის და გადააფასებს ჩვენს შეხედულებებს. ეს იმიტომ, რომ სიყვარული მუდმივი სიდიდეა. იგი დროსა და სივრცეში უპარამეტროდაა განფენილი.

ციო, გვიყვარხარ, როგორც ცოცხალს, ისე გელაპარაკებით და დავსძენთ: ვინა თქვა შენი გარდაცვალება, არა, შენ სწორედ, დღეს დაიბადე.

შენი უახლოესი მეგობრები.

შენ გმირი იყავი

ყველაზე უწესრიგო მიწიერ სამყაროში, ვფიქრობთ, რომ მაინც სიკვდილია. მან დრო არ იცის და ამით გულს გვიწამლავს. ამაში ერთხელ კიდევ დაგვარწმუნა, წუთისოფლიდან შენმა უდროო წასვლამ. გული დაგვიპატარავდა და სული დაგვეწვა.

მეგობარო, შენ ხომ ყველასგან გამორჩეული იყავი, ჭირში და ლხინში გამოცდილო, ყველასთვის შვებისა და სიხარულის მომგვრელო, უერთგულესო ფერიავ. შენი ცხოვრების ისტორია უნდა დაიწეროს, რათა სხვებმაც ისწავლონ, როგორ უნდა ცხოვრობდეს ადამიანი.

რამდენი ლამაზი დღე და სიხარული გიჩუქნია მშობლიური სოფლისათვის, ხალხისათვის, სამშობლოსათვის, ოჯახის წევრებისათვის, მეგობრებისათვის!..

უბრალო სადიაცო საქმეებით არასოდეს ყოფილხარ შემოფარგლული. ყოველთვის დიდ საქმეებში ტრიალებდი. ცინცხალი ნიჭი და შინაგანი პოტენციური ძალა მეტწილად გამარჯვებული გვირგვინით გამკობდა.

გვეამაყებოდა და მომავალშიც ვიამაყებთ შენით. ბედნიერი იყავი, რადგან სიცოცხლეშივე ხალხის სიყვარულით და პატივისცემით იყავი სავსე.

ჯერ კიდევ სრულიად ახალგაზრდას, მშობლიურმა სოფელმა, მეჯინისწყალმა, კოლმეურნეობის თავმჯდომარეობა მოგანდო. იყავი აჭარის უზანაესი საბჭოს პირველი მოწვევის დეპუტატი, საქართველოს საკრედიტო კავშირის ასოციაციის პრეზიდენტი...

ყველგან მოწინავეს, სამშობლოს დროშაც გეჭირა ხელში და ძირს არასდროს დაგიხრია. გაუტეხელი ფიცით დააბიჯებდი მშობლიურ მიწაზე. სამშობლოს სვე-ბედისა და მომავლისათვის სარკმლიდან არ გიცქერია. ერის საფიქრალით ცხოვრობდი და შენ ქვეყნისთვის სასარგებლო ყველა მამულიშვილურ წამოწყებაში აქტიური მონაწილე იყავი. შენ მარტო მლოცველი კი არა, გმირი იყავი, ეროვნული გმირის ყველა ნიშნის მატარებელი. ამ გზის გასაბრწყინებლად ზეცა აგინთებს სანთელ-საკმეველს.

გვიყვარხარ და გვენანები, მეგობარო. გაირდებით, დავიწყების აჩრდილს ახლოსაც არ გაგაკარებთ!

მეგობრები.

**ფიქრები მომავალზე, ზრუნვა
სოფლისადმი, ხსნის გზა**

უნდა ჩამოყალიბდეს ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირები, ასე ფიქრობს მეჯინისწყლის საკრედიტო კავშირების თავმჯდომარე, საქართველოს ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირის ასოციაციის პრეზიდენტი **ციალა სურმანიძე**. მისი აზრით საქართველოს ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირის შექმნა და ფუნქციონირება ის ერთ-ერთი, თუ არა ერთადერთი, ხსნისა და განვითარების გზა იყო, რომელსაც უნდა მოეხდინა სოფლად არსებული სახელმწიფო და კოოპერაციული საკუთრების ნელი, უმტკივნეულო დემონტაჟი, ანუ ხელი შეეწყოს სოფლის გლეხობისათვის გამხდარიყო მესაკუთრე, შემდეგ ეტაპზე, ვთქვათ, ფერმერი არ დაზარალებულიყო არც თვითონ, არც მიწა და არც სახელმწიფო, ხალხი.

ჩვენს რაიონში, უკვე რამდენიმე წელია, შეიქმნა და არსებობს სულ 3 საკრედიტო კავშირი, მათ შორის ერთი შექმნილია სოფელ მეჯინისწყალზე, „მეჯინისწყლის ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირი“. მისი მმართველია საკმაოდ მდიდარი ორგანიზატორული გამოცდილების მქონე, ქალბატონი, ციალა სურმანიძე.

დღეს უკვე ყველა დონეზე გაისმის საუბარი, კამათი გლეხთა საკრედიტო კავშირების ირგვლივ. დიდია სოფლის მშრომელთა დაინტერესება იმ საქმიანობით, რასაც წარმართავს აღნიშნული კავშირი, მისი გამგეობა. რით ცხოვრობენ მისი წევრები, რა ეიმედებათ, რაში ეშლებათ ხელი. ამ და სხვა საკითხებით ჩვენც დავინტერესდით და „მეჯინისწყლის გლეხთა საკრედიტო კავშირის“ გამგეობას და

მის მმართველს ვეწვიეთ. ქალბატონი ციალა იმდენად დამაჯერებლად და საგნობრივად ჰყვებოდა ამ სამიოდ წლის გამოცდილებაზე, პერსპექტივებზე, რომ დიალოგმა მონოლოგის სახე მიიღო და ჩვენ შიგა და შიგ სიტუაციიდან გამოძინარე, თუ ვერთვებოდით.

ვფიქრობთ, მკითხველი, სოფლის ხვალინდელი დღით დაინტერესებული პირები, ყურადღებით მოეკიდებიან მეჯინისწყელელთა გამოცდილებას.

საქართველოს ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირი, სრულიად საქართველოში, შეიქმნა 1997 წელს, რომლის პრეზიდენტი მე გახლავართ. რაც შეეხება ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირებს, იგი შეიქმნა სოფლის მეურნეობის განვითარების ფონდის პროექტით, რომლის მთავარი მიზანი იყო, დახმარება სოფლის მშრომელებზე გარდამავალ ეტაპზე თავიანთი მეურნეობის მოწყობისა და წარმართვისათვის, წარმატებული საქმიანობისათვის. ეს იყო ერთადერთი ორგანიზაცია, რომელსაც შეეძლო თავის მეპაიეებზე მატერიალური სესხების გაცემა ყოველგვარი გირავნობით. ამას განსაკუთრებული ხაზი მინდა გაუუსვა, რადგან ჩვენთან მცნება „მყარი გირავნობა“ არ არსებობს. ჩვენთან გირაოდ გამოდგება აბსოლუტურად ყველაფერი, რასაც რაიმე დირებულება აქვს. სხვა ბანკებში კი, როგორც ვიცით, სესხი გაიცემა მხოლოდ მყარი გირაოს საფუძველზე.

ამ ხნის განმავლობაში, მსოფლიო ბანკიდან, ჩვენს საკრედიტო კავშირს მიღებული აქვს 30 ათასი დოლარის სესხი. ამას წინ უძღოდა საკრედიტო კავშირის მონიტორინგის ჩატარება, ანუ ნდობის კოეფიციენტის დადგენა. ამდენივე საპაიო კაპიტალი იქნა მოზიდული. კავშირის შექმნიდან, დღემდე, ჩვენი საბრუნავი კაპიტალი შეადგენს 300 000 ლარს.

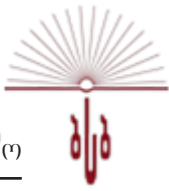
მინდა აღვნიშნო, რომ ჩვენთან, სესხი გაიცემა მხოლოდ საკრედიტო კავშირის წევრებზე, მეპაიეებზე. მეპაიედ გახლoma შეუძლია ყველა დაინტერესებულ პირს, რომელიც შემოიტანს განცხადებას და საპაიო თანხას - 50 ლარს, რომელიც იღება მის პირად ანგარიშზე და არასოდეს ეკარგება. ამის შემდეგ, მას უფლება აქვს გაიტანოს სესხი, ან პირად ანგარიშზე დადოს გარკვეული ანაბარი, რომლის მოგება წლის განმავლობაში შეადგენს 36%-ს. ასეთი მაღალი მოგების პროცენტი, შეიძლება ვთქვათ, არცერთ კომერციულ სტრუქტურას არა აქვს. დღეს მეჯინისწყლის საკრედიტო კავშირი 285 წევრს ითვლის, არსებობს კავშირის მმართველი სტრუქტურა, 5-კაციანი გამგეობა, მაგრამ ჯერჯერობით, მისი საქმიანობის მთელი სიმძიმე მმართველზე გადადის.

კითხვა - როგორ ახერხებთ ამას, თქვენ ხომ ეკონომისტი, ფინანსისტი არ ხართ.

- არსებობს მსოფლიო ბანკის სპეციალური კურსები, სადაც შეისწავლება მთლიანად საკრედიტო კავშირების მართვის საგანი და რომელიც ჩვენ გავიარეთ. მისი პროგრამა მოიცავს ყველა თეორიული შანსისა და ნიუანსის ანალიზსა და შესწავლას, რასაც შეიძლება ადგილი ჰქონდეს პრაქტიკაში. აი, ეს კურსები გავიარე მე, როგორც მმართველმა.

- ქალბატონო ციალა, ახლა მოკლედ იმ საქმიანობაზე, რაც დღემდე გასწიეთ ძირითადი მიმართულებით, ანუ მიწის მშრომელთა დახმარების მიზნით.

- წლის დასაწყისში, გამგეობის სხდომაზე, შევიძუშავებთ ხოლმე იმ სამოქმედო გეგმას, რის საფუძველზეც შემდეგ მიმდინარეობს მუშაობა. ვადგენთ საპროცენტო სარგოებს, სარგებელს, ვადგენთ რამდენი, რა თანხა შეიძლება გავცეთ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობისთვის, რა თანხა გაიცეს

კომერციულ და საყოფაცხოვრებო მომსახურებისთვის. სასოფლო-სამეურნეო თვალსაზრისით გაცემული სესხი ყველაზე რისკიანია, მაგრამ აქ, სესხის საპროცენტო განაკვეთი მაინც ყველაზე დაბალია - 3 პროცენტი. პირადი მონმარებისთვის - 4 პროცენტი, კომერციულისთვის - 5%. ჩვენ, ჯერჯერობით, არავითარი კომერციული დანიშნულების სესხი არ გავიცვია. ჩვენი მიმართულება არის სასოფლო-სამეურნეო დარგი, ანუ ხელშეწყობა გლეხობისთვის, მათი მეურნეობების განვითარებისთვის.

- კომერციული ხასიათის სესხი არ გავიცვიათ, ასეთი სესხის მოპოვების მსურველი არ იყო, თუ სხვა მიზეზი არსებობს.

- მსურველი, რა თქმა უნდა არის, უამრავი, მითუმეტეს, რომ კომერციული საქმიანობისთვის ალებულ სესხზე პროცენტი ჩვენთან შედარებით დაბალია, მაგრამ ისინი მოითხოვენ ძალზედ დიდ თანხებს, რაზეც ჩვენ არ მივდივართ, მოგეხსენებათ, სოფლად არ არის იმის მასშტაბი, რომ დიდი კომერცია აწარმოო, ე.ი. მავანმა და მავანმა უნდა გაიტანოს ეს თანხები და აბრუნოს სოფლის გარეთ, რა თქმა უნდა, მომავალში ალბათ ისიც შესაძლებელია, მაგრამ დღეს ამის საშუალება ჩვენ არა გვაქვს. რადგან, ჩვენი სურვილია, ადგილზე გაიცეს სესხი და მონმარდეს სოფელს, გლეხურ მეურნეობებს.

ასლა, რაც შეეხება ამოღებას, მინდა ხაზგასმით აღვნიშნო, რომ ყველა ადამიანი, ვინც ჩვენს სოფელში ცხოვრობს, პატიოსანია, ამაში ეჭვიც კი არ მეპარება, მაგრამ თავად ცხოვრება, სინამდვილე არის უპატიოსნო. დღეს, ძირითადი შემოსავალი, რაც ჩვენს გლეხს აქვს, არის ციტრუსი. განსაკუთრებით, ბოლო სამი წელია, გლეხმა მოსავალი ვერ მიიღო იმ ერთადერთი მიზეზით, რომ ვერ ჩაატარა წამლობა. შარ-

შან, ჩვენს მიერ, გაფორმდა ხელშეკრულება საქართველო-ბულგარეთის ერთობლივ ფირმასთან და შემოვიტანეთ 12 ათასი დოლარის ღირებულების შსამ-ქიმიკატი ვერცხლისფერი ტკიპას, ფრთათეთრიანთა წინააღმდეგ. ქიმიკატები უმაღლესი ხარისხის იაპონური და გერმანული წარმოებისაა და იგი სესხით გავეცით მოსახლეობაზე. ციტრუსი იმ წელს გადარჩა, მოსახლეობამ ისარგებლა, მაგრამ გაჭირდა სესხის ამოღება, რომელიც მე პირადად აღებული მქონდა საკრედიტო კავშირიდან და ეს ვალი დღესაც მომყვება. წელს მიუხედავად სურვილისა, ასეთი სესხი ვერ ავიღე, რამაც განაპირობა ის, რომ მოსავალი მოსახლეობას მთლიანად გაუნადგურდა. ამას გარდა, ვცდილობთ ავალორძინოთ ჩაის კულტურა, რის შესახებაც ჩემს მიერ შედგენილია ვრცელი პროგრამა და წარდგენილია ზემდგომ ინსტანციებში, მმართველობის სხვადასხვა რგოლში, რისთვისაც საჭირო იქნებოდა ყველა სოფელში საკრედიტო კავშირების შექმნა და გარკვეული თანხების მოზიდვა, მაგრამ როგორც ჩანს, ეს ან არავის აინტერესებს, ან ჯერ ამის დრო, როგორც ამბობენ, არ დამდგარა. არადა, მიმაჩნია, რომ ჩაის კულტურის აღორძინებას ჩვენ ერთობლივი ძალისხმევით შევძლებდით სულ რაღაც მილიონ ლარად, რითაც გადარჩებოდა სოფელი, გლეხობა, დასაქმდებოდა მუშახელი, რითაც ცხოვრების დონე და სახსარი გაუჩნდებოდა სოფელს. არადა, პრეცედენტი რაიონის სინამდვილეში უკვე არსებობს, გვაქვს შექმნილი სამი (ჩვენს გარდა კახაბრის და ახალშენის) საკრედიტო კავშირი, რომელიც სერიოზულად ცდილობს ხელი შეუწყოს გლეხს, მიწის მეურნეს საქმის წარმართვაში და თუ უფრო მასშტაბურად დაგაინტერესებთ, გეტყვით, რომ საქართველოში ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავ-

შირები ძალზედ მძლავრ არასამთავრობო ორგანიზაციებად ჩამოყალიბდნენ. ალბათ, სულ მალე, საქართველოს საკანონმდებლო ორგანო განიხილავს კიდევ, კანონს საკრედიტო კავშირების შესახებ, მიიღებს მას და რა თქმა უნდა, ეს იქნება დასაბამი კიდევ უფრო ფართო ორბიტაზე გასასვლელად, კავშირები ღამყარდება საზღვარგარეთის მოწინავე ქვეყნებთან, დაიდება კონტრაქტები, მოიზიდება თანხები და სხვა. ჩვენ, ჩვენი მხრივ მზად ვართ რაიონის, ავტონომიური რესპუბლიკის მასშტაბით ჩავატაროთ სემინარები დაინტერესებული პირებისთვის, დავეხმაროთ მათ ჩვენი გამოცდილებით, გავუწვიოთ მხარდაჭერა.

რაც შეეხება საქართველოს ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირების ასოციაციას, რომლის პრეზიდენტად არჩევის პატივი მე მერგო წილად, მისი სათავე ოფისი ჯერჯერობით განთავსებულია ჩვენთან მეჯინისწყალზე. აქ, ჩვენთან, უამრავი სტუმარი ჩამოდის საქართველოს სხვადასხვა რეგიონიდან, საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან. ასოციაცია დამოუკიდებელი, არასამთავრობო ორგანიზაციაა, რომელიც გვეკვლინება ფერმერთა და გლეხთა ინტერესების დამცველად. მას აქვს სხვა უამრავი ფუნქციაც, მაგრამ ეს ყველაფერი დღეს ფორმირების, შექმნადობის სტადიაშია და მალე მისი ყველა კონტური და მიმართულება დასრულებულ სახეს მიიღებს. მთავარი კი ისაა, რომ იგი საქმისთვის, ხალხისთვის, მიწის მშრომელისთვის სასარგებლოდ იმოქმედებს. ყველას უნდა გვანსოვდეს, საქართველო აგრარული ქვეყანაა, „გეორგია“ მიწაზე მომუშავე ხალხის სახელია, რომლის უდიდესი კულტურა დღემდე ფიზიკურად და სულიერად არჩენდა ერს და ამის დავიწყება არ შეიძლება. ამდენად, სოფლის მეურნეობის აღდგენა-განვითარება უახ-

ლოესი პერსპექტივა უნდა იყოს ყველასთვის, ერისა და ბერისთვის.

ვსარგებლობ შემთხვევით და მინდა გამოვიდე ინიციატივით (თუმც ამის მცდელობა უკვე მქონდა), ჩამოვყალიბოთ და შევქმნათ ყველა საკრებულოში, სოფელში ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირები, მითუმეტეს გამოცდილება უკვე დაგროვდა. ავალორდინოთ მეციტრუსეობა, მეჩაიეობა, მეცხოველეობა, სხვა ღარგები. გადავარჩინოთ სოფელი და გლეხკაცი, ყოველ შემთხვევაში მივცეთ სოფელს ამის შანსი. აქ ბევრი არაფერია საჭირო, მთავარია ინიციატივიანი, გონებაგახსნილი, სახალხო საქმისადმი თავდადებული, პატიოსანი ადამიანები და გულახდილად გეტყვით, ვისაც ფულის გაკეთება (პატიოსანი გზით) უნდა, აქაც შეიძლება. და კიდევ, ხშირად გაიგონებთ, სად არის გარანტია იმისა, რომ საკრედიტო კავშირის ანაბარზე შეტანილი თანხები არ დაიკარგება. გეტყვით და დაგამშვიდებთ, - არის ამის გარანტია, ვინაიდან საკრედიტო კავშირი დაზღვეულია მსოფლიო ბანკის მიერ გარკვეული სოლიდური თანხით, ე.ი. რისკის ფაქტორი აქ მინიმალურია.

გაზეთი „კახაბერი“.

(01.12.2001 წ.)

სადაც ხალხი დგას...

26 მაისს, ვიდრე 2011 წლამდე, ქართველი ერი აღნიშნავდა, როგორც ღირსსახსოვარ დღეს. 26 მაისი ხომ საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენისა და ეროვნული გმირის, **მერაბ კოსტავას** დაბადების დღეა. 2011 წლის 26 მაისს თბილისის პარლამენტის წინ შეკრებილმა 30 ათასმა ჭეშმარიტმა ქართველმა შეურიგებელი პროტესტი გამოუცხადა ევრეთწოდებულ ხელისუფალთა მიერ ხალხის აბუჩად აგდებას, ძალადობას, ტერორს და ერის ღირსების დასაცავად თავგანწირვის მაგალითი უჩვენა. მაგრამ სისხლმომწყურებული ვამპირი რა ვამპირია თუ თავის ეშვებს არ გამოაჩენს. იმ დღეს, დემოკრატიის ნიღაბი ბოლომდე ჩამოიხსნა სატანურმა ძალამ და სამართლიანი მოთხოვნებით შეკრებილ ჭეშმარიტ მამულიშვილთ, დედაქალაქის შუაგულში, სასიკვდილო ანგარიშსწორება გაუწია. ფეხიდან კბილებამდე შეიარაღებული კუნთმაგარი სპეცრაზმელები, დაუნდობლნი აღმოჩნდნენ უიარაღო თანამემამულეების მიმართ.

ზუსუნებდა რეზინის ტყვიები. მიწაზე ეცემოდნენ ხელკეტების უმოწყალო ცემით დასისხლიანებული და მხუთავი გაზით მოწამლული დემონსტრანტები. ერთმანეთში ირეოდა კენესა, ყვირილი, ხელბორკილების ჟღარუნი. ჯალათებმა ხორხოცით გადაუარეს თანამემამულეთა სხეულებსა და გვაძებს.

საქართველომ იცის სამშობლოსათვის თავდადებული ცხრა ძმა ხერხეულიძე, სამასი არაგველი, სამასიათასი მოწამე... მეისტორიე მოვალეა, ამათ გვერდით მოიხსენიოს 2011 წლის თბილისის აქციის მონაწილენი.

განსაკუთრებით კი ისინი, ვინც ბოლომდე იდგნენ თავიანთი მრწამსის გამოსახატავად. მათ ხომ შეურიგებელი პროტესტი გამოუცხადეს ხალხის მიმართ ხელისუფალთა ცინიზმს, ბოროტებას, ძალმომრეობას. თითოეულ მათგანში ქართული სულიერი ღირსების დამცველი გმირი ზის.

ეს უნდა იცოდეს მომავალმა თაობამ. გამომდინარე აქედან, გადავწყვიტეთ, ამ პატარა სტატიის გამოცემით მხარი დავუჭიროთ „სახალხო კრების“ იმ აქციას, რომლის დევიზი ქართული ღირსების დაცვის საქმეს უკავშირდება და პიროვნებიდან იწყება. ჩვენთვის ასეთი პიროვნება მეჯინისწყლელი (ხელვაჩაურის რაიონი) ციალა სურმანიძეა, ან როგორც ჟურნალისტი ინგა ჩახვაშვილი ამბობს - „ქართველი სკარლეტ ო ჰარა“.

დავიწყებ იმით, რომ 2011 წლის 26 მაისს, ციალა სურმანიძე თბილისში იმყოფებოდა „სახალხო კრების“ მიერ ორგანიზებული აქციის მხარდასაჭერად...

...დემონსტრანტთა გასამხნეველად საცეკვაო მუსიკა უკრავდა. საცეკვაო წრეში მომხიბლავი ციალა სურმანიძეც ვიხილეთ სატელევიზიო საინფორმაციო გადაცემაში. ხელოვანის ოსტატობა ირეკლებოდა მის ყოველ ნატიფ მოძრაობაში. ეს იყო მიტინგის დარბევამდე ერთი საათით ადრე. ბათუმიდან მეგობრებმა დაურეკეს - „ციალა, ცუდმა ხმებმა გამოჟონა, მომიტინგეებს დარბევა და მკაცრი ანგარიშსწორება გელოდებათ. საჩქაროდ აცნობე აქციის მონაწილეთ და არც შენ დააყოვნო. ჩაჯექი ავტობუსში და საჩქაროდ დატოვე დედაქალაქიო. ციალა სურმანიძის პასუხი რადიკალური იყო, - „მე აქ სამშობლოს სამსახურში ვდგავარ და პოსტს ვერ მივატოვებ, ასევე ვერ ვუღალატებ მეგობრებს, თუნდაც სიკვდილის ფასადო“.

რაც იმ დღეს იქ მოხდა, იმის წარმოდგენა ალბათ შეუძლებელიც იყო. დაილუპა სამი ადამიანი და მძიმედ დაშავდა ოცდაჩვიდმეტი. ასობით დაშავებული და მოწამლული საავადმყოფოში მოხვდა. მათ შორის, ციალა სურმანიძე. იგი დღესაც მკურნალობის რეჟიმშია... ვიმეორებ, ეს იყო სამშობლოსათვის თავგანწირვის უპრეცედენტო მაგალითი. ციალა სურმანიძე, XXI საუკუნის ქართველი ცისფერთვალეა მხედარი ამორძალია. ამხედრებული ერის ღირსების დასაცავად, უღალატობის ღვთიური გრძნობისა და უიშვიათესი რაინდული სულის გამოსავლინებლად. ხაზს ვუსვამ ჭეშმარიტი გმირის თვალის ფერს, რადგან იგი ციდან გადმოწერილს უფრო ჰგავს „სერაფიმების ცისფერი სულით“ მიწიერ ქმნილებაში გაცხადებულს...

ციალა სურმანიძე ჩვენი ღრვის გმირია, უფლის მიერ ხელდასმული და სქელტანიანი წიგნის ფურცლებზე გადასატანი სამაგალითო ცხოვრების წესით, ღირიზმთან შერწყმული ქარიზმით, დასამახსოვრებელი და გასამეორებელი...

პირველ ყოვლისა გამოჯამრთელებას გისურვებთ საამაყო მეგობარო.

ჩემი სურვილია, შენნაირი მამულიშვილების ცხოვრებამ და სიცოცხლემ გაამდიდროს და გაალამაზოს ერის ისტორია.

ცისანა ანთაძე,

პოეტი.

გაზეთი „აჭარა P.S.“ (2011 წლის მაისი).

მუდამ დარჩები მეგობრობის ჩვენს ყულაბაში

ციალა სურმანიძე პარტიის ხელვაჩაურის რაიკომში გავიცანი. უჩუმრად, უხმაუროდ მოვიდა ჩვენს შრომით კოლექტივში. მაშინ ყველანი ძალიან ახალგაზრდები ვიყავით, ყველასგან გამორჩეული, ვერცხლისწყალივით მოძრავი, სუფთა და ხალისიანი ბუნების ადამიანი იყო. პრეტენზიული არასოდეს ყოფილა. რაიკომის თანამშრომლებთან ერთად უცებ ჩაება ცხოვრების ფერხულში და ყველა დავალებას პირნათლად ასრულებდა. სხვებისაგან გამორჩეული კარგი იუმორი ჰქონდა. მის გვერდით ყოფნა ადამიანებს ხალისსა და ენერჯის მატებდა. იყო გამბედავი, ენერჯით სავსე, არაერთი საინტერესო წამოწყებისა და ინიციატივის ავტორი, კარგად შრომობდა და წარმატებებიც არ აყოვნებდა.

როდესაც ქვეყანაში პოლიტიკური სიტუაცია შეიცვალა, ციალა სურმანიძე, არც მაშინ დაბნეულა. საკრედიტო კავშირის შექმნით ძალიან დიდი საქმე გააკეთა და თანამებრძოლებიც დაასაქმა. უამრავ ადამიანს გაუმართა ხელი, ქველმოქმედება მისი ცხოვრების თანამგზავრი გახდა.

მეგობრებისთვის, დედამამიშვილებისათვის თავდადებულს თავისი პოლიტიკური მრწამსისთვის არასოდეს უღალატია. მისი დიდი ქალობა, დიდი ადამიანობა, მისი სიკვდილის შემდეგაც კარგად გამოჩნდა, ზღვა ხალხი ეთხოვებოდა ჩვენს ციალას. მისი ამაგი და ღვაწლი მისმა მეგობრებმა, ოჯახის წევრებმა, საზოგადოებამ უანგაროდ დააფასა. მისმა უდროოდ წასვლამ ყველას დაწყვიტა გული. ყველგან სიცარიელემ და სიჩუმემ დაისადგურა, როცა ის უკვე ჩვენს გვერდით აღარ არის და ჩვენდა სამწუხაროდ იბულებული ვართ წარსულ დროში მოვიხსენიოთ ჩვენი მეგობარი. ერთი მომენტი

მინდა გავიხსენო ჩვენი წარსული ცხოვრებიდან, - რაიკომის თანამშრომლები ახალი წლის წინა დღეებში საახალწლო სუფრასთან ვიკრიბებოდით, ვმხიარულობდით, ვწერდით ლექსებს, ფუნაგორიებს, ერთმანეთს ვუღამაზებდით ცხოვრებას. ერთ-ერთი ასეთი წინასაახალწლო შეხვედრის დროს, ეს იყო 1988 წლის 28 დეკემბერი, შევიკრიბეთ თანამშრომლები, სადაც სხვებთან ერთად ჩვენო ციალა, შენც დაგიწერე ექსპრომტად ლექსი, რომელიც ახლა მინდა გავახსენო ჩვენს საერთო მეგობრებსა და იმ წიგნის მკითხველს, რომელიც თურმე სულ მალე დაიბეჭდება.

ციალა სურმანიძეს

(მურმან ლებანიძისეულად)

„ჩემო ციალა,
ჰა, ლექსით ტაია, ტაია...
შენ შავგვრემანო,
შინაბერავ, ჩვენო ღაია,
არც თუ კეკლუცო,
მაგრამ თბილო, სანდომიანო,
მანც მისჯილო
ეს ცხოვრება მარტომ იარო.
გულით უხვო და
ხელგაშლილო, დების ტალკვესო,
მეგობრებისთვის
უტკბესო და უსაყვარლესო.
მამაკაცთ სწორო,
ხელმძღვანელო საქმით ფხიანო,
თავსაც მიხედე,

მას ამბობენ არა გვიანო.
სოფლის თავკაცებს
ეფერები, როგორც გადია,
კიდევაც აღწევ,
შენი ხელით ფინიშს გადიან,
დოვლათსა ქმნიან,
ასრულებენ ყველა გეგმას და
გალაღებული
გამარჯვების კვარცხლბეკს ადიან.
იღბალი შენი,
მხოლოდ საქმე შენ გაქვს დავთარში,
კვლავ მეგობრები,
ამ დიდ ღამეს, ამ დიდ ზამთარში.
არ ვარ პოეტი,
ეს შენც იცი კი ვწერ პროექტებს,
არ მიყვარს ლექსი,
როს ემსგავსება მიეთ-მოეთებს,
ერთს მაინც გეტყვი,
სადაც წახვალ ბარში თუ მთაში,
მაინც დარჩები
მეგობრობის ჩვენს ყულაბაში!

ვიქტორ აბუსელიძე.

2013 წლის 25 ოქტომბერი

ჩვენი ციალა

ძალიან ძნელია ჩვენს ციალაზე, ამ უაღრესად სათნო, გულითად, სიცოცხლითა და ენერგიით სავსე პიროვნებაზე, წარსულ დროში ისაუბრო. ის უპრეტენზიო, ალაღმართალი, უმწიკლო პიროვნება გახლდათ, რომელმაც შრომისა და ცხოვრების სახელოვანი გზა განვლო.

ყველაზე რთული არსება, რომლის აღქმა და შემეცნება ძნელია ადამიანისათვის, ეს არის თავად ადამიანი. შემეცნების პრობლემა ხომ სულ უფრო მეტი სიცხადით დგება ფილოსოფიისა და ზოგად მეცნიერების წინაშე. ჩვენი ციალა იყო ეროვნული ცნობიერებისა და ქართული მაღალი სულიერების მეტრი.

ადამიანის ცხოვრება ურთულესი პროცესია. შეუძლებელია მარტივად ავხსნათ ან წარმოვიდგინოთ იგი. „ჩვენი ცხოვრება გამოცდაა, ყოველდღე გამოცდას ვაბარებთ“, ბრძანებს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, ილია – II. ციალამ ეს გამოცდა წარმატებით ჩააბარა.

ამ ქვეყანად ყველა თაობას თავისი წილხვედრი გზასავალი აქვს, ქალბატონმა ციალამ ამ გზასავალზე სულიერი სიმაღლით განსაკუთრებული, ღირსეული ადგილი დაიმკვიდრა. ის იყო რაინდული სულის, ჩვენი ერის სასიქადულო მამულიშვილი, რომელიც საქართველოს სიყვარულით ცხოვრობდა და შრომობდა.

ქალბატონი ციალას პიროვნული თვისებები, ცხოვრებისა და აზროვნების წესი, მოქალაქეობრივი იდეალები, ზნე-მაღალი და კეთილშობილური ღირებულებები არის ის პოსტულატი, რომელიც წითელ ზოლად გასდევს მთელ მის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას, რის გამოც ქართულმა

საზოგადოებამ იგი გულითადად შეიყვარა და დიდ პატივს მიაგებს მის პიროვნებას, მის მაღალ ადამიანურ თვისებებს.

ჩვენი ციალა მოსიყვარულე, ერთგული, ახლობლებსა და მეგობრებზე უზომოდ შეყვარებული, სიკეთით სავსე პიროვნება გახლდათ, რომელმაც მთელი თავისი შეგნებული ცხოვრება ხალხისა და ქვეყნის სამსახურს მოანდომა.

აჭარის ქალთა საბჭოს (ამჟამად აჭარის ქალთა დარბაზი) პრეზიდიუმის წევრებმა გადავწყვიტეთ 90 წელზე მეტი ისტორიის მქონე ამ ორგანიზაციის შესახებ, მონოგრაფია გამოვეცა. წიგნი გამოსაცემად კი მოვამზადეთ, მაგრამ დღევანდელი შეჭირვებული ეკონომიკური მდგომარეობის პირობებში დამფინანსებელი ვერ ვიპოვეთ. ერთ დღეს, ჩვენი ციალა მეუბნება, ჩემი თქვენდამი პატივისცემის გრძნობა უფლებას არ მაძლევს, წიგნის გამოცემაზე პასუხისმგებლობა მე რომ არ ავიღო. აქედან გამომდინარე, აჭარის ქალთა დარბაზის პრეზიდიუმის წევრმა, ქალბატონმა ციალამ, ითავა მონოგრაფიის გამოცემის დაფინანსება და პირნათლადაც შეასრულა, რითაც უკვდავყო მისი ღირსეული სახელი და ამასთან აჭარის ქალთა დარბაზის საუკუნოვანი ისტორიაც.

აჭარის ქალთა სახელით, ერთხელ კიდევ, უდიდეს მადლიერებას გამოვხატავთ ქალბატონო ციალა, გაწეული დახმარებისა და თანადგომისათვის. სიკეთის ქმნა ხომ, ყოველთვის, შენი ცხოვრების ძირითადი წესი იყო, რომელიც აგრერივად წაადგა შენს მაღალ სულიერებას, ორთავე სოფელსა შინა.

სამწუხაროდ, ჩვენს ციალას თავისი წმიდა და ღირსეული ცხოვრების შუა გზაზე ჯანმრთელობამ უმტყუნა. ის მკურნალობდა ბათუმში და თბილისში. ერთ დღეს მითხრეს, რომ ციალა მძიმე მდგომარეობაში ჩამოიყვანეს თბილისიდანო. ვაპირებდი მის მონახულებას, მაგრამ ამ დროს, ოჯახში,

მე თავად შეძექმნა მძიმე მდგომარეობა. გარდამეცვალა ჩემი ქალიშვილი, ნინო. დაკრძალვის დღეს სევდითა და დარდით, ტკივილით სავსე თავჩაქინდრული ვზივარ ჩემი ნინოს ცხედართან. ამ დროს ვილაცამ წამომაწვევინა თავი და თვალეებში ჩამხედა, ვხედავ, ჩვენი ციალა, იმ დღეეანდელი მისი თვალეები სამუდამოდ ჩამრჩა მენსირებაში, რომელიც გამყეება მთელი ჩემი ცხოვრების გზაზე.

ქალბატონი ციალა ყოველთვის ერთიანი, დემოკრატიული, თავისუფალი და სამართლებრივი საქართველოს მშენებლობის წინა ხაზზე იდგა. იგი გამოირჩეოდა უჩვეულო ენერგიით, შრომისმოყვარეობით, მაღალი პროფესიონალიზმით, ყოველთვის ცდილობდა თავისი ცოდნა, ცხოვრებისეული გამოცდილება უშუაველად ჩაეყენებინა ჩვენი ხალხის უანგარო სამსახურის საქმეში.

ქალბატონი ციალა იყო მართალი პიროვნება, თავმდაბალი და მოკრძალებული. მას ბედისაგან ხანმოკლე სიცოცხლე ერგო, მაგრამ სახელოვანი.

ეჭვგარეშეა, რომ ციალა სურმანიძის ღირსეული სახელი ჩვენს საზოგადოებაში საუკუნეებს გაუძლებს.

ნანა გუგუნავა,

პედაგოგიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი.

წუთისოფლიდან მარადსოფელში

ეს სიტყვები ბატონ ანზორ კუდბას დავესესხე, როცა გადავწყვიტე, რამდენიმე სიტყვით, მოგონება მიმეძღვნა ჩვენი ციალასათვის, რომელიც ახლახან გადავიდა წუთისოფლიდან მარადსოფელში.

ძალიან ძნელია წარსულში ლაპარაკი. ის ჯერ კიდევ ახალგაზრდა წავიდა ამ ქვეყნიდან, მაგრამ მისმა ნაადრევმა გარდაცვალებამ ღრმა სინანული და სევდა დაგვიტოვა იმის გამო, რომ მან პირნათლად ატარა უღელი სულითა და სხეულთ ლამაზი ქართველისა და მისი ამ ქვეყნიდან წასვლით უთუოდ დარჩა სიცარიელე, რომელსაც დიდი ხანი ვერავინ შეავსებს. ციალასთან ჩემი მეგობრული ურთიერთობა დაიწყო გასული საუკუნის ბობოქარი ოთხმოცდაათიანების დასაწყისში, ეროვნულ განმათავისუფლებელი მოძრაობის დაუვიწყარი პერიპეტეიების დროს, შემდგომ, აჭარის უზენაესი საბჭოს პირველი მოწვევის იურიდიულ საკითხთა კომისიაში, ერთად მუშაობის დროს და მერე ჩვენი ურთიერთობა უფრო და უფრო მტკიცე ხდებოდა. ქედს ვიხრი და მაღლიერების გრძნობით ვლოცულობ მის სამუდამო სასუფეველში სულის ნეტარებისთვის.

ციალას ჰქონდა პრეტენზია, ეცხოვრა და ემოღვაწა ნაღდი ქართველის პოზიციით, თუმცა საუკუნეთა მიჯნაზე, ისეთი სწრაფვა, ყოველთვის არ იძლეოდა აღფრთოვანების საფუძველს. ისე მივიდა ცხოვრების ნაადრევ დასასრულამდე, რომ შნოიანი ქართველი ქალბატონობა ბოლომდე შეინარჩუნა. აი, ამიტომ, უყვარდათ იგი განსაკუთრებული სიყვარულით, დიდსაც და პატარასაც, ერსაც და ბერსაც, კაცსაც და ქალსაც, როგორც ჩანს, მე ციალას, მხოლოდ ასაკით ვაჯობე,

ხოლო იგი სიკეთის კეთებით მჯობნიდა ყოველთვის. უფა-
 ლო აცხონენ მისი სული!

ხალხის გულისყური და მისი განაბული სუნთქვა მუდამ
 გულითადობით იღებს ისეთ გმირს, რომელშიც მისი ეთნი-
 კური და ეროვნული თვისებებია გამოხატული, რომელიც
 თავის თავში დაატარებს პატარა საქართველოს, სწორედ,
 რომ ამ „პატარა საქართველოს“ მატარებელი იყო, ქალბა-
 ტონი, ციალა სურმანიძე, რომელიც ხანმოკლე სიცოცხლის
 განმავლობაში იძლეოდა ღირსეული ცხოვრების მაგალითს
 და ამით იცავდა ჩვენს არაერთხელ შებღალულ ეროვნულ
 თავმოყვარეობას. მაშინაც 1991 წლის 22 დეკემბერს და
 ოცი წლის შემდეგ 26 მაისს, იმ უძძიმეს დღეს და ღამეს,
 რომელმაც სხვებთან ერთად მის მხრებზეც გადაიარა. იგი
 ყოველთვის იქ იდგა, სადაც ჭეშმარიტი მამულიშვილი უნდა
 მდგარიყო, ასეთად დარჩა ბოლომდე, სხვაგვარად არც მომა-
 გონდება.

მგონი, დაუვიწყარმა მარინა ცვეტავამ თქვა, ის რასაც მე,
 ახლა განვიცდი, ციალას ხსოვნისას:

„მზერას მოვწყვეტ მიწას, ცას მივანდობ თვალს,
 სულ ტყუილად გეძებ, ვერ ვპოულობ კვალს.
 სველ ბადიას ვხედავ, წვიმის წყლების ჭერს,
 აქ არა ხარ შენ და - აღარა ხარ შენ“.

უფალმა სასუფეველი დაგიმკვიდროს ზეციურ საქართ-
 ველოში.

როსტომ გუნთაიშვილი.

მუდამ შენი მადლიერი...

ჩემი ციო, სულ მეუბნებოდა, სიბერეში, მემუარებს დავწერო - განა ცოტა ჰქონდა მოსაგონარი, გამოცდილება ან დამსახურება?! ამ ბოლო საკითხთან დაკავშირებით საკმაოდ მწირი, ანუ მონათხრობი და გადმოცემული ინფორმაცია გამაჩნია, შესაბამისად ამ სფეროს მის აჭარელ მეგობრებს დავუთმობ. დარწმუნებული ვარ სათქმელი ბევრი აქვთ.

დავიწყებ თავიდან: ჩვენი პირველი შეხვედრა შედგა 1997 წლის შემოდგომაზე: ჩემმა მამიდაშვილმა: - „აჭარაში ვარ დაპატიჟებული მანდარინის რთველში, ჩემს კურსელთან და ხომ არ შემოიერთდებოდითო“, - შემოგვთავაზა მე და ჩემს დას, რომელსაც ამ, ჩემთვის და ალბათ ბევრისთვის კიდეც, ამოუცნობ ქალბატონთან ნაცნობობის ბედნიერება უკვე ჰქონდა... მიკროავტობუსიდან ლერმონტოვის ქუჩაზე ჩამოვედით (მაშინ ბათუმში ერთხელ მეტად არ ვიყავი ნამყოფი და შესაბამისად, არც ვიცნობდი ქალაქს)... ავტობუსთან დაგვხვდა ლურჯი „აუდი“, მანქანიდან ახალგაზრდა ქალბატონი გადმობრძანდა, რომლის სახემ ნოემბრის ღამის სიბნელეში რაღაცნაირად შემომანათა... თურმე ცისფერი, მართლაც ულამაზესი თვალები ჰქონდა, რომლითაც აგრერიგად ამაყობდა კიდეც...

ქალი საჭესთან, მაშინ იშვიათი შემთხვევა იყო და ბევრისთვის, მათ შორის ჩემთვისაც, საოცნებო. სწორედ ციოს მაგალითმა მიბიძგა და საბოლოოდ გადამაწყვეტინა, დამედლია ყოველგვარი კომპლექსი და ბოლოსდაბოლოს მეყიდა მანქანა.

ჰოდა, ყველაფერი იმ საღამოდან დაიწყო: ღამის ყოველდღიური კონტაქტი მობილური ტელეფონებით, მიმოსვლა, რომელიც სულ უფროდაუფრო ხშირ ხასიათსღებულობდა...

მხოლოდ დაახლოებით ერთი წლის თავზე გამიმხილა სტუდენტობის დროინდელი ოცნება: რა ხანია ნათლიას ვეძებ და არ ვიცი რა თვალით შემოგხედე პირველივე დღეს, პირველივე დანახვაზე გულმა მითხრა: მხოლოდ ეს პატარა გოგო თუ მომნათლავსო! განა ამისთანა პატივზე და ამხელა სიამოვნებაზე უარისთქმა შეიძლებოდა?!

კიდევ, ჰქონდა სანუკვარი სურვილი კახეთში ალავერდში მონათვლა. ზოგადად, დიდი მეოცნებე და ინიციატივიანი ქალბატონი გახლდათ, ყოველთვის რალაციის გაკეთებას ოცნებობდა. სადღაც წასვლას გეგმავდა და გგონიათ სადმე მარტო წასულა? მისგან სიურპრიზებით განებივრებულები ვიყავით ყოველთვის მისი უახლოესი ადამიანები, მეგობრები, თანამშრომლები... ეჰ, რამდენი ოცნება დარჩა აუხდენელი და როგორ მოგვაკლდება მისი მხიარულება, ნანცობებს... უმისოდ აღარც კი მინდა სადმე წასვლა... უმისოდ ცხოვრებამ თითქოს აზრი დაკარგა...

სტუდენტობისას, კახეთში, სოფელ შილდაში, „ნომერ 1-ელ“ მეგობართან ხშირმა სტუმრობამ, ჭურის თავზე ქეიფმა და დროსტარებამ „კახეთის მადლიანი მიწის და ალალი ხალხის სიყვარულით“ სამუდამოდ „მოწამლა“ ციო. დაუვიწყარ მოგონებად დარჩენია ალავერდის პირველად ნახვის შთაბეჭდილება და გადაუწყვეტია, თუ ოდესმე მოვინათლები მხოლოდ ალავერდშიო! წარმოშობით კახელებს ხელს რა შეგვიშლიდა და ალავერდის წმინდა კედლებში ზუსტად ალავერდობას (9 ოქტომბერს), რაც მხოლოდ ბედნიერი დამთხვევა იყო, ვაზიარე ციო ქრისტეს წმინდა მადლს!

როგორც ჩანს, ესეც ბედისწერა გახლდათ: ზეციურ სამყაროშიც ალავერდობის დღეებზე წავიდა (ცნობისათვის, ამ დღეობას რამდენიმე დღის მანძილზე ზეიმობენ!)

ჩვენი ურთიერთობა სულიერი დედისა და შვილის ურთიერთობა იყო, მაგრამ როლები გაცვლილი გვქონდა: თუ კი სადმე ვყოფილვართ ერთად, ქვეყნის გარეთ, დედა (ხორციელ დედას ვგულისხმობ) ყველას ციო ეგონა და შვილი, - მე. ამაზე ვითომდა ბრაზობდა და ბევრს ვხალისობდით. მას ხომ თხრობის განსაკუთრებული ნიჭი ჰქონდა, ერთ პაწაწინა ამბავს ისე ვირტუოზულად გააფორმებდა და შეამკობდა, მსმენელს ხომ ალაღებდა და გულიანად აცინებდა, მათთან ერთად თავადაც იმუხტებოდა დაუღალავი ენერგიით და კიდევ მეტი ხალისით განაგრძობდა თხრობას...

2002 წელს დისშვილი დავაქორწინე. ციომ ლამის „ნახევარი აჭარა“ ჩამოგვიყვანა. ისე დაამშვენა და დაგვიძმვენეს აჭარლებმა ჩვენი ქორწილი, მსგავსი დადებითი ემოცია და მუხტი, გნებავთ სიყვარულით გაჟღერებული აურა არც მანამდე და არც შემდეგ არსად აღარასოდეს მიგრძენია! და განა მარტო თქვენს მონამორჩილს, დღემდე მთელი რუსთავი და ჩვენი სანათესაო იმ ქორწილს იხსენებს... აჭარული ხომ იცეკვა და ცეცხლი დაანთო... მთელი დარბაზი ააცეკვა. რა ვიცოდი მაშინ, ჩემს მომავალ სიბესთან ერთად თავისი საყვარელი ცეკვა „კეკელა“ ან, უფრო სწორად, „კერკელა და მარო“, როგორც თავად ეძახდა, დაგვიდგა ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით, მთელი ატრიბუტებით: ჭრელი თავსაფრით და ჯოხით... რალაც გადამდები ხალისი და ლაზათი მოდიოდა მისგან ყოველთვის, სუფრაზე შეუდარებელი თამადა, ენაწყლიანი და სიტყვა მოსწრებული რიტორი იყო, თითოეული სიტყვა გულის ფსკერიდან ამოჰქონდა, სითბოთი და სიყვარულით ამკობდა; შემდეგ გონებაში ატარებდა, სიბრძნით და ცოდნით მოსავდა და მსუყე და თბილი ხმით წარმოსთქვამდა. მეჯინისწყალზე ბევრი ქორწილი თუ ლხინი ახსოვთ

ქალბატონი ციალას თამალობით... უყვარდა ორიგინალური, არაშაბლონური და არატრადიციული სადღეგრძელოები, რომელთა უმრავლესობის შემოქმედი თავად განლდათ! მისი სადღეგრძელოების მოსმენაც კი ერთ რამედ ღირდა! (შეიძლება ვინმეს გაუკვირდეს - ქალზე, როგორც თამადაზე, ამდენს როგორ ვსაუბრობ, მაგრამ სწორედ ამაშია ამ ერთი შეხედვით, ჩია, მაგრამ სულით გოლიათისა და ვაჟკაცური ამტანობისა და გამტანობის, გაგებისა და თანადგომის ადამიანის იღუმალება, ქალური სინაზე თუ მამაკაცური სიუხემე, მამაკაცური აზროვნება თუ ქალური ლოგიკა თანაბარი დოზით იყო მასში შეზავებული. ტყუპების ზოდიაქოში დაბადებული, აკი თავდაც ამბობდა, - მე ორი ვარო!...) ალბათ, ეს განაპირობებდა, რომ მას რჩევას ეკითხებოდა ერიც და ბერიც... დაფასებული იყო კიდევ ხალხისაგან ისევე, როგორც თავად გულისყურით ეკიდებოდა თითოეული ადამიანის სინარულსა თუ ჭირს... რა გასაკვირია, რომ ამდენი დიდებით შემკულ ადამიანს თავის გამოჩენაც უყვარდა. მოსწონდა საზოგადოების ყურადღების ცენტრში ყოფნა, რისი ღირსიც, სრულიად დამსახურებულად არაერთხელ გამხდარა (აქვე არ შემიძლია არ აღვნიშნო მისი კიდევ ერთი ნიჭი, საოცარი გარდასახვის უნარი: თუ ჩვეულებრივ ყოფით საუბრებში ციოს მეტყველება შეჯვერებული იყო მსუყე, ემოციური აჭარული ლექსიკონით და დიალექტით, მაღალი ტრიბუნიდან გამოსვლების დროს დინჯი, დახვეწილი ლიტერატურული ქართული ისმოდა).

გრიგოლეთში აგარაკის მშენებლობა ხომ მთელი ეპოქა იყო! მამაკაცების გვერდით, ვაჟკაცურად ხელებდაკაპიწებული ციოს ნახვა, ერთ რამედ ღირდა: როგორ ღებულობდა მონაწილეობას „რასტვორის“ მომზადებასა თუ ბეტონის ჩასხმაში... მისთვის არ არსებობდა სხვაობა ქალისა და

მამაკაცის საქმეს შორის, ყველაფერი აინტერესებდა და ხელეწიფებოდა კიდეც.

გრიგოლეთში სახლის აშენება შენი ვაჟყაცური თანადგომის და მეგობრული თუ „დედა-შვილური“ (აკი ვთქვი, როლები გაცვლილი გვქონდა) თანადგომის ნაყოფი იყო, - თავად მეოცნებემ, როცა შეიტყო ჩემი ოცნების შესახებ, პატარა ქოხი მქონდა ზღვასთან სადმე, ქვეყანა გადაატრიალა, მუხლი არ ჩახარა და ადგილიც მაპოვნინა, ახლობლებიც შეაგულიანა და შეახალისა და ისეთი ლაზათით „გავახაზირეთ“ იქაურობა... ვერც ვიოცნებებდი... ჩქარობდა... სულ ჩქრობდა... თუ რამეს ხელს მოჰკიდებდა, სანამ ბოლომდე არ მიიყვანდა საქმეს, არ ისვენებდა... (თურმე რატომ!). გრიგოლეთი ჩვენი სიბერის ნავსაყუდელი უნდა ყოფილიყო, ჩვენი სავანე... თავს მოუყრიდით ჩვენს უტკბილეს ადამიანებს და სიბერის ტკბილ-მწარე დღეებში ბებრულად შევეხიდებოდით ერთმანეთს... ვინ დაგვაცალა სიცოცხლის ბოლო დღეებამდე შენთან ერთად ჩამოგვეცალა წუთისოფლის ნაღვლის ფიალა!... გრიგოლეთში მეც ველარასოდეს ვიპოვი სიმშვიდეს: იქ ხომ ყველაფერი შენი ხელშენავლებია, ყველგან და ყველაფერზე შენი კვალია... ყოველი დეტალი შენს სახეს გამახსენებს... ზღვის ყოველი დელვა, შენს თვალებს გამახსენებს და შენი წასვლით მოგვრილი ტკივილი ისევ და ისევ გაიღვიძებს...

ციოს ზრუნვის და ფიქრის საგანი, მხოლოდ მშობლიური სოფლითა და საახლობლო წრეებით არასდროს შემოიფარგლებოდა. იგი დიდი გაქანების ქალბატონი გახლდათ. ჩვენი ურთიერთობის პერიოდთან, არ მახსოვს არც ერთი დიდი თუ მცირე ეროვნული მოვლენა, ციოს „თავის ბიჭებთან“ ერთად (თავს მოუყრიდა ჩაუდგებოდა ხოლმე თანამოაზრეებს

და „ქართლის დედასავით“ მიუძღოდა ვაჟკაცებს), თავისი პოზიცია არ დაეფიქსირებინა, თუნდაც დგომით. რა დამავიწყებს მის სახეს, პარლამენტიდან ჩამომავალი ცხონებული ზურაბ ჟვანია რომ ეამბორა ხელზე, რა კარგად ცეკვავთო, - ბედნიერებისაგან ანათებდა მაშინ. რამდენი კადრი გაპარულა უცხოურ თუ ქართულ ტელევიზიებში: სისხამ ღამეში ბორდიურზე ჩამომჯდარი ანთებული სანთელით ხელში...

26 მაისსაც პარლამენტთან იღვა „თავის ბიჭებთან“ ერთად. საშინლად, კოკისპირულად წვიმდა... რამდენი ვეხვეწე, ეს ერთი დღე უშენოდ იყვნენ-თქო, - არ წამომყვა... ბიჭებს ვერ მოვატოვებო... იმ ღამეს ქაშვეთის კედლებმა შეიფარეს ციო... მაგრამ დაიფარეს კი?! ყველა ტრაგედიის თავი და თავი განა ერთი უხილავი ნერვის ძაფი არ არის?!...

ციოზე სათქმელს რა დამიღვეს... თავადაც უყვარდა ჩანაწერების კეთება: შემჩნეული მქონდა, გახურებული თავყრილობისა თუ დისკუსიის დროს განაპირდებოდა მოულოდნელად და თავის განუყრელ სქელტანიან ბლოკნოტში რაღაცას იწერდა. ზოგჯერ სხვებსაც სთხოვდა ხოლმე რაიმე სამახსოვრო ჩანაწერის გაკეთებას, მაგალითად, - რას ვფიქრობდი, რა აზრის ვიყავი მასზე... ახლა რომ შეგეძლოს ჩვენს გულში ჩახედვა, დარწმუნებული ვარ აღიარებდი: ჩემს „დედილო“-ს ქვა არ სდებიაო გულში და თურმე... ვყვარებივარო (შენთან შედარებით მე ხომ ცივი, თავშეკავებული, მორიდებული და ნაკლებმეტყველი ვიყავი ყოველთვის).

ეჰ, ვინ ელოდებოდა ბედის ასეთ ტრაგიკულ შემობრუნებას?! ვინ წარმოიდგენდა ასეთ მუხანათურ ბოლოს?!... ადამიანებს ცოტა მეტი გონიერება რომ გვქონდეს და მეტი სიყვარულით და გულისყურით ვეპყრობოდეთ ერთმანეთს, მეტი სიღრმით ვწვდებოდეთ მოყვასის სიყვარულს, ქრისტესმიერ

ცნებას და შეგვეძლოს ჩვენი სიყვარულისა და გრძნობების სამაღლა გამოხატვა გაუგებარი ამპარტავნების გარეშე...

მოულოდნელ ტკივილად დამრჩება ისიც, რომ თავადაც დახეიბრებულმა ძალა ვერ გამოვნახე, ბოლო დღეებში, ბოლო წუთებში შენს გვერდით ვყოფილიყავი, შენზე მეზრუნა... ერთად გვენახა ფილმი: „მანამ, სანამ მოვკვდებით“... ვერ შევეძელი... არადა ვიცი, შენ შეძლებდი... მანამდეც და განსაკუთრებით ოპერაციის მსვლელობისას მუხლებზე დამხობილი ვლოცულობდით მთელი ჩემი ოჯახი... ვერ გიშველეთ... ჩვენი მცირე რწმენა არ აღმოჩნდა საკმარისი უფლისთვის, შენი საღმობის სარეცელიდან დასახსნელად... ნათლიაშიც არ გაგიმართლა... მაინც ვერ შეარჩიე ნათლია სწორად!

როგორ მინდა, თუნდაც ერთი დღით, როგორც ეს ღამაზ მხატვრულ ფილმებში ხდება ხოლმე, შეიძლებოდეს მარადიულობიდან შენი დაბრუნება!...

ვაი, რომ ეს მარტო ჩემი ნატვრა არ არის...

შენი „დედილო“ ლელო.

რუსთავი 11.11. 2013 წელი.

ჩემო შეუცვლელი მეგობარო, ჩემო ციალა

ბევრი დრო დამჭირდა იმისათვის, რომ საკუთარ თავში მეპოვა ძალა, დამეძლია ტკივილი და გამეთავისებინა ის რეალობა, რასაც შენზე მოგონებების დაწერა ჰქვია. შენზე მოგონებებს რა დამიღვეს, იმდენია, რომ მას 100 ფურცელიც ვერ დაიტევს, მაგრამ ვცდილობ ყველაზე მთავარი და მხოლოდ შენეული გავიხსენო.

ჩვენ ერთმანეთი 1982 წელს გავიცანით, ხელვაჩაურის რაიონის კომპარტიის რაიკომში მუშაობის დაწყების პერიოდიდან და ჩვენი მეგობრობაც მაშინვე დაიწყო. მეგობრობის 30 წელი გვაკავშირებდა ერთმანეთს, ეს მარტო ჩვენი მეგობრობა არ იყო, ჩვენთან იყო **დარია, რუსიკო, ჩიტო, ლოდო**. შენ ამ მეგობრობაში ყველაზე დიდი ძალა იყავი, იყავი მთავარი მუხტი ჩვენი შეკავშირებისა, შენ ვერავინ დაგასწრებდა ჩვენი ერთად ყოფნის ინიციატივას, იდეაც შენი იყო ხშირ შემთხვევაში და ფინანსებიც. განებივრებულები შენგან, ყველაფერში შენს იმედზე ვიყავით, ჩვენი მეგობრობის გადამრჩენი შენ იყავი სიცოცხლეშიც და ახლაც, როცა ჩვენთან აღარ ხარ.

მე და ჩვენი მეგობრები ამას წინათ ჩიტოსთან ოჯახში მივედით, პირველად შევიკრიბეთ შენს გარეშე, ხენიფე დეიდა მოვინახულეთ, ქალბატონი ნათელაც შემოგვიერთდა; ვსაუბრობდით ჩვენს ურთიერთობებზე, ყველა წინადადებაში შენ გახსენებდით; კიდევ ერთხელ მივხვდი, რომ მართალია შენს გარეშე დავრჩით, მაგრამ ისევ შენთვის უნდა გავგრძელებდეს ჩვენი მეგობრობა.

დაქალები, – ასე ვამბობდით ერთმანეთზე, ყველაზე მეტად ეს შენ მოგწონდა, მეგობრები მამაკაცებიც გვყავსო,

იმათში რომ არ გავითქვიფოთ, დაქალები, მეგობრობაზე მალლა დგასო, - იტყოდი ჩვენზე; შენი სისხლი და ხორცი სამი და გყავდა, მაგრამ იყო პერიოდი, ჩვენს დაქალობას უფრო წინ აყენებდი, ყოველ დღეს დაქალებით იწყებდი და მათით ამთავრებდი. მაშინ ყველაზე გამორჩეული, შენთვის, მე ვიყავი; შენ განსაკუთრებული გრძნობით, მზრუნველობით, თანადგომით ელოლიავებოდი შენს და ჩემს დაქალობას. შენს გვერდით ვიყავი ყველგან, სახლში და გარეში, საქართველოში და საზღვარგარეთ; როცა დრო შეიცვალა, დამოუკიდებელ საქართველოში კომპარტიის მოხელეები უმუშევრები დავრჩით, თითქმის ორი წელი, შენი განსაკუთრებული საზრუნავი გავხდით. ჩვენ მეწარმეობაც დავიწყეთ, ისე როგორც სხვა ბევრმა ნაცნობმა თუ უცნობმა. ერთად ვიყავით თურქეთში, სირიაში, გერმანიაში; მძიმე ჯაფა დაგვადგა, მართალია არ ვიზარალეთ, მაგრამ არ გამოდგა ეს ჩვენი საქმე და მე ისევ საჯარო სამსახურში წავედი სამუშაოდ, შენც ახალი საქმე წამოიწყე, მეჯინისწყლის საკრედიტო კავშირი შექმენი, რომლის გამგეობის თავმჯდომარედ შენი სურვილით მე ამირჩიეს, შენი მხარდაჭერით, იმდენად დიდი იყო შენდამი ხალხის ნდობა, რომ მე კახაბრის საკრებულოს წევრადაც ამირჩიეს და დღესაც კახაბრელებს ახლობლად მივაჩნივარ, დამერწმუნე ეს ძალიან საამაყო იყო ჩემთვის და იქნება ყოველთვის.

და ყველგან ისევ ერთად ვიყავით, საკრედიტო კავშირის ტრენინგებზე, საერთაშორისო კონფერენციებზე: ბორჯომში და თბილისში, სამსუნში და ანკარაში; კიევში და სანკტ-პეტერბურგში; ეს იყო ძალიან შინაარსიანი და ლამაზი დღეები ორივეს ცხოვრებაში, ყველაფერ ამის თავი შენ იყავი და როგორ შეიძლება ეს დავივიწყო.

არც ერთი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი და საქმე ცხოვრებაში არ არსებობდა შენი მონაწილეობის და უდიდესი თანადგომის გარეშე, ყველგან ჩემს გვერდით იყავი ჭირშიც და ლხინშიც; შენ ჩემი მშობლებისთვისაც ღვიძლი შვილივით იყავი, ჩემი ძმისთვის კიდევ ერთი და, ჩემი ახლო ნათესავებისთვის დიდი გულის ადამიანი, ჩემი ყველა დროის კოლეგებისათვის უდიდესი მარიფათის, ვაჟკაცობისა და ხალისის მქონე ქალბატონი; ამიტომაც იყო, რომ მძიმე ავადმყოფობის პერიოდში მადლიერება და ყურადღება არ მოგაკლეს; ცრემლითა და სევდიანი, მაგრამ სიამაყით ამბობდი, არ მეგონა ამდენი ხალხი თუ გამიხსენებდაო. კიდევ ერთხელ დავრწმუნდი, რომ სიკეთის კეთება ყველაზე მთავარიაო, გული იმაზე მწყდება, ღმერთს ასე მალე რომ მიყვარო, კიდევ ბევრი სიკეთის გაკეთებას ვაპირებდიო.

მართლა რამდენი გეგმები და მიზნები გვქონდა, მოკლევადიანი თუ გრძელვადიანი, საქმეზე თუ დასვენებასა და მოგზაურობაზე ორინტირებული. დავრჩით ახლა დაქალები შენს გარეშე დაბნეულები, უინტერესოდ და უხალისოდ, დიდი ცრემლით და გულისტკივილით.

სულ გეძებდით, გვეგონა სახლში იყავი, თურმე გრივოლეთში, რუსთავში ან თბილისში იყავი, ან კიდევ უფრო შორს ანტალიაში, ეგვიპტესა თუ ღუბაიში. სულ მოძრაობაში იყავი, ყველაფერი გეჩქარებოდა, თურმე რატომ? შენთან მოსასვლელი მარტო ერთი გზა დაგვიტოვე, გპირდებით არ შეგარცხვენთ...

ლიანა დიასამიძე.

უკვდავებაში დაბრძანებულხარ, მეგობარო!

დიდხას ვიფიქრე, როგორ გადმომეცა ჩემი ფაქიზი დამოკიდებულება იმ კეთილშობილი ადამიანის მიმართ, რომელიც სრულიად ახალგაზრდა წავიდა ჩვენგან და იმქვეყნიურ სასუფეველში დაიღო ბინა. მახსენდება ქალური სათნოებით, საქმისადმი ერთგულებით, ვაჟკაცური შემართებით გამორჩეული პიროვნება, ეს ციალა სურმანიძე გახლდათ. მიჭირს მასზე წარსულ დროში საუბარი, მაგრამ რეალობას ვერ გაექცევი.

როცა გავიგე, რომ წიგნი იწერებოდა ციალა სურმანიძეზე, გადავწყვიტე გულში ნადები სათქმელი მეთქვა და მის მიერ გაკეთებული კეთილი საქმეებისათვის მადლობა გადამეხადა. სურვილი გამიჩნდა, მისი ღვაწლითა და დამსახურებით დამშვენებულ წლებს (ზოგჯერ მის მიერ უჩინარ ნამოღვაწარსაც), ფრთხილად შევეხო და თქვენც გავიზიაროთ ჩემი გულისნადები. ამ გადასახელიდან მინდა გოეთეს სიტყვები მოვიშველიო: „ბედნიერია წმინდა გულით ვინც იგონებს იმ ქვეყნად წასულ მეგობარს, ვინც სიამით აუწყებს ყველას იმათ გმირობას, ვაჟკაცობას, მათ სიდიადეს და ამ მშვენიერი რიგის ბოლოს თავის თავს ხედავს“.

ყოველი დღე, თვე და წელი ადამიანის ბიოგრაფიას ქარგავს, მის მიერ განვლილ ნაკვალევს აფიქსირებს და რა ბედნიერებაა, რომ ციალას მისამართით შეგიძლია თქვა: ლამაზი წლებით იცხოვრა, ქვეყნისათვის სასიკეთო საქმეები აკეთა, ოჯახისა და ახლობლების მეგობრების პატივისცემითა და სიყვარულით ააშენა მისი სულის ციხე, ეს გრძნობა გაუნაწილა ყველას, ვისაც მისი გაგება შეეძლო, თავისი თავისთვის კი ვერ მოიცალა.

საკმარისი იყო ერთი სატელეფონო ზარი და ციალა გაჩნდებოდა იქ, სადაც მოუხმობდი. სიტყვის უბადლო შემ-

სრულებელი, ერთგული, უღალატო, მუდამ დარწმუნებული ვიყავი მის კეთილსინდისიერებაში.

ორიოდე თვის წინ, ქალაქში, ერთ-ერთი შეხვედრის, დროს იგი მოვიდა ჩემთან, მომესალმა და მითხრა: „მგონი ვერ მიცანით“, - ხმის ტემბრით აღვიქვი, რომ ეს ციალა იყო, მაგრამ არ მინდოდა ასეთ მდგომარეობაში მეხილა. მანვე დასძინა: „ყველაფერი კარგად იქნება“, იმედის მომცემად ვიგულე ეს სიტყვები, მაგრამ რეალობა სხვას მკარანახობდა...

ის მარადიული ჭეშმარიტება, რომ ადამიანის პიროვნებად ჩამოყალიბებას, მის ხასიათს აღზრდის პროცესში, ოჯახურ გარემოში ეყრება საფუძველი, ციალა სურმანიძის მაგალითითაც ცხადლივ დასტურდება. მისი შრომისმოყვარეობით, მიზანსწრაფულობით, საქმიანი თვისებების და გონივრული, მუხლჩაუხრელი შრომა-გარჯის შედეგად მან ადრევე აითვისა წარმატების ფორმულა, - აქტიურ პოზიციას პლუს გონივრულად გათვლილი რისკი, საკუთარი ძალების რწმენა და მუდმივი წინსწრაფვის დაუოკებელი სურვილი. როცა ქვეყანაში ვითარება ძირეულად შეიცვალა და საბაზრო ეკონომიკამ თამამად მოაზროვნე, ალლოიანი ადამიანებისათვის მოღვაწეობის ფართო ასპარეზი შექმნა, მან ბიზნესს მოჰკიდა ხელი და საკრედიტო კავშირი „მეჯინისწყალი“ დააარსა. ახალ საქმეს იმ ღრმა რწმენით შეუდგა, რომ ეს ბიზნესი არა მარტო მისი ოჯახის მატერიალური კეთილდღეობის წყარო იქნებოდა მხოლოდ არამედ ჩვენი ქვეყნის ბელნიერ მშენებლობაზე მიტანილი არაერთი აგურიც და ამ მხრივ გაორმაგებული პასუხისმგებლობა იგრძნო. ბევრი სასიკეთოდ გასაკეთებელი საქმე უკან დარჩა...

საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკური პროცესებისადმი გულგრილი არ ყოფილა, როცა კრიტიკული მომენტი

დგებოდა, ციალაც იქ გაჩნდებოდა, სურდა თავისი გამოცდილება, ენერჯია და ორგანიზატორული ნიჭი ქვეყნის ნათელი მომავლისათვის დაეხარჯა.

2011 წლის მაისის ტრაგიკული დღეები ციალასათვის ბოლო გამოდგა. ტელეეკრანებიდან ყველამ ვინილეთ რუსთაველის პროსპექტზე ზღვა ხალხში თავისებური ხიბლით და გამარჯვების იმედით აღტკინებული ციალა სურმანიძე, ალბათ ამ დღეების ტკივილმა იმოქმედა მის ჯამრთელობაზე, თორემ მას სხვა ვერაფერი მოერეოდა. სასთუმალზე მწოლიარე მადლიერების გრძნობით აღნიშნავდა, **ნინო ბურჯანაძემ** დამირეკა და მომიკითხაო.

მეგობრებთან ერთად მოვინახულე სასთუმალში მწოლიარე ციალა. ჩვენს თვალებში ცრემლი დაგუბდა, ხოლო თვითონ სიხარულით აღტკინებული სამომავლო საქმეებზე საუბრობდა. ეზოში, სადაც მისი მშობლიური სახლი დგას, სხვადასხვა ფერის ყვავილები ყვავოდა, ხოლო მას თეთრი ვარდები მოსწონდა.

თეთრი ვარდების, ოჯახის წევრების, მეგობრების მიერ დაღვრილმა ცრემლმა გააცილა იგი იმქვეყნიურ სასუფეველში და დაგვიტოვა ტკივილი, ლამაზი მოგონებები და კეთილი საქმეების კეთების სურვილი.

მუდამ გამახსენდები, შორიდან მოგეფერები, იმქვეყნიურ ნათელ სასუფეველს დაგილოცავ, ძვირფასო ციალა.

ნათელა ლუმბაძე,

ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი. ქალთა საერთაშორისო ორგანიზაცია,
„სოროპტიმისტ ინტერნაციონალის“ დამფუძნებელი საქართველოში.

28 ოქტომბერი 2013 წელი. ბათუმი

ჩემო უმცროსო მეგობარო

ორმოცდათხუთმეტჯერ შემოასკდა ატმებს კვირტები, ორმოცდათხუთმეტჯერ აყვავდა ვარდი გაზაფხულზე. ორმოცდათხუთმეტჯერ ჩამოიწურა თოვლი გვანცას მთებიდან... არ შეერთე სასიქადულო ასულო. ეს ასაკი ცის ზენიტზე მოცახცახე მზის დღეობაა. ცხოვრების ულამაზესი, შინაარსით სავსე შუადღეა. ამდენი კიდევ და მეტი გველოს მარიამის წილხვედრილ მიწაზე. არ მინდა კენტ ვარსკვლავად დაგიგულო, რადგან ყველა ვარსკვლავს მოეძებნება თავისი მეწყვილე.

ეს ლექსიც შენი მოფერებისა იყოს.

წელი ორმოცდათხუთმეტი სიმდიდრედ შეგემატება,
კეთილ საქმეთა ფესვი ხარ, აალება და ანთებაც.
ასულო სურმანიძისავ, მუდამ ლამაზად მენახო,
აჭარის ძირძველ მიწაზე ახლად დარგულო ვენახო.
არა თქვა, წლებმა შეგაკართო, ან გაზაფხული დამთავრდა.
შენს სახელს დილის მზის სხივი ოქროს სირმებით ქარგავდა.
ბავჯადლო გული სავსე გაქვს სიკეთითა და სიქველით,
ც-ი-ა-ლ-! საქმეში ცეცხლი ხარ, მეგობრობაში პირველი.
ქება? არა ეს როდია, უსაგნო სიტყვის მასალა.
ღმერთი რომ სითბოს გასცემდა, ცის თალი შენს წინ გაშალა.
იყოს თავდები, ასი წლის იუბილარიც გვენახო,
არ მოგეშალოს მამულში „განდაგანა“ და „ვენახო“.
თვალი სავსე გაქვს ფირუზ-ცით, ზეცის თალივით კრიალა,
სასიქადულოდ მიცენიხარ, სურმანიძიანთ ციალავ.

ანა ღუნდუა,

მწერალი.

გაზეთი „აჭარა P.S.“ (2011 წელი).

მეგობრის ხსოვნას

ძნელია ვისაუბრო ადამიანზე, უმცროს მეგობარზე, რომელთანაც ათეული წლების თანამშრომლობა მაკავშირებს. ადამიანზე, რომელმაც მთელი თავისი შეგნებული ცხოვრება მიუძღვნა საკუთარ ხალხს, მათთან სიახლოვეს, მათი პრობლემების მოგვარებასა თუ ტკივილების მოშუშებას. მისი ხელმძღვანელ პოსტზე მუშაობის პერიოდი მუდამ მოულოდნელობით აღსავსე იყო. თვითონ დაუოჯახებელი პიროვნება, მუდამ იბრძოდა ახალგაზრდა ოჯახებში ურთიერთპატივისცემის დამკვიდრებისთვის, ოჯახის შენარჩუნებისთვის, მრავალშვილიანთა წახალისებისთვის.

კომუნისტური რეჟიმის ზენიტში ყოფნის პერიოდში, ციალას იმ სოფელში მოუწია სპეციალისტად მუშაობის დაწყება, სადაც დაიბადა და გაიზარდა, მას წინ უსწრებდა თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის სტუდენტობა და ბრწყინვალე სპეციალისტად ჩამოყალიბება. მაშინდელ პარტიულ თუ საბჭოთა ხელმძღვანელობას შეუმჩნეველი არ დარჩენია, ახალგაზრდა უნარიანი სპეციალისტის საქმისადმი ერთგული დამოკიდებულება, საზოგადოებასთან კომუნიკაციის განსაკუთრებული უნარი, და იგი უმოკლეს დროში დაწინაურებული იქნა, პარტიის რაიკომში, ერთ-ერთ პასუხსაგებ თანამდებობაზე. საიდანაც უკვე 80-იანი წლების მიწურულს დაუბრუნდა თავის სოფელს, უკვე ხელმძღვანელად, პირველ პირად. სწორედ, ამ თანამდებობაზე მუშაობისას, ციალამ შეძლო ერთ მუშტად შეეკრა თანამშრომელთა მთელი კოლექტივი და თანამოაზრეებად ექცია ისინი. მთელ მის ცოდნასა და გამოცდილებას მთლიანად ახმარდა სოფლისა და ხალხის კეთილდღეობას.

საბჭოთა წყობილების დაშლას, როგორც მთელი საქართველო, ისევე ჩვენი მოსახლეობაც, მოუძნადებელი, გაუთვითცნობიერებელი შეხვდა. საბჭოთა იდეოლოგიით აღზრდილებს გაუჭირდათ, კაპიტალიზმის რეალობაში, საბაზრო ეკონომიკის ფერხულში ჩაბმა.

90-იან წლებამდე, კახაბრის მადლიან მიწაზე დაულაღავი შრომით შექმნილი სიმდიდრის წყალობით კეთილმოწყობილი საცხოვრებელი და სოციალური პირობებით თავმოწონებული მოსახლეობა, უკიდურესი შემოუსავლიანობის წინაშე აღმოჩნდა. ციტრუსი, რომელიც მოსახლეობის ფულადი შემოსავლის 95%-ს იძლეოდა, აღარავის უნდოდა. დაიხურა რუსეთის ბაზარი, გაჩერდა ადგილობრივი მრეწველობა. მასიურმა უმუშევრობამ ხალხი შოკში ჩააგდო, ფინანსური უკმარისობის გამო ოჯახებში იმატა კონფლიქტებმა, მოსახლეობა სასწავლო წლის დაწყებას უხალისოდ ხვდებოდა, ვერ ახერხებდნენ შვილებისათვის ჩასაცმელისა თუ წიგნების შეძენას. ამის შემყურე ახალგაზრდობა გათხოვება-დაქორწინებას, ხოლო ახლადაქორწინებულები შვილების გაჩენას აგვიანებდნენ. სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობაზე ხომ ლაპარაკიც ზედმეტია.

თავმოყვარე მოსახლეობა ვერ კადრულობდა, საზოგადოდ, ოჯახის გაჭირვების გამხელას. მხოლოდ და მხოლოდ ციალას თუ მიმართავდნენ მორიდებით, დახმარებისათვის, ციალას ენდობოდნენ, ციალასი სჯეროდათ. ხმები დადიოდა ხალხში, რომ ამ გაჭირვებისაგან ხალხის დასახსნელად თუ ხალხზე დასახმარებლად, ციალა თავად უზენაესმა, - უხილაგმა ძალამ მოუვლინა სოფელსო.

ამ თქმულების საფუძველს წარმოადგენდა, ციალას მიერ სოფლისათვის გაკეთებული კეთილი საქმეები. პირველ

რიგში მისი ხელმძღვანელობით, გამჭვრიახობით, უდიდესი შრომითა და ენერჯის მაქსიმალური ხარჯვით, ნერვების წყვეტით და სუფთა სინდისით, აჭარის ზღვისპირეთში შეიძლება ითქვას, როგორც ერთადერთი ხელმძღვანელი პირის მეშვეობით ჩატარდა თავისი სოფლის მიწის მაქსიმალური რეფორმა.

მაშინ, როცა აჭარის ზღვისპირა ზოლში მიწის რეფორმა ძირითადად შეჩერებული იყო, რომელიც ბოლომდე დღესაც არაა დამთავრებული, ციალამ მაინც მოახერხა აგროფირმის მიწის ნახევარზე მეტი სარეფორმო ფონდში ჩასვა და კანონმდებლობის სრული დაცვით დაუნაწილა მოსახლეობას.

მხოლოდ მისმა თანამოაზრეებმა და თანამშრომლებმა იციან, თუ რა წნეხის ქვეშ მოექცა ციალა ამ საქმის, - მიწის რეფორმის გამო. გაუთავებელი შემოწმებებით, უსაფუძვლო ბრალდებებით, მუქარით და ცილისწამებით ცდილობდა ზოგიერთი ზემდგომი სტრუქტურის არაკეთილსინდისიერი მაღალჩინოსანი, კახაბრის მაღლიანი მიწა-წყლის უკანონოდ ხელში ჩაგდებას და მის დანაშაულებრივად გადანაწილებას. ასეთ შემომწმებელ კაცუნებს სათანადო პასუხს სცემდა, ჩანაფიქრშივე ამხელდა მათ და საკადრისად პასუხობდა. ბევრ ადგილას ასეთმა შემომწმებელმა მიზანს მიაღწია, მაგრამ აქ ფეხი არ ჩაუვიდათ. ციალას კრედო იყო, - მაქსიმალურად, ვინც მუშაობდა თავის დროზე ამ მიწა-წყალზე, ყველას თავისი წილი ფართი რგებოდა. არცერთი მტკაველი მიწა გარეშე პირებს. ეს პრინციპი ბოლომდე გაიტანა. მართალია, ამ შემომწმებებით, ვერანაირი დარღვევა ვერ დაუმტკიცეს ციალას, მაგრამ წაგებული მაინც ციალა დარჩა. დრო იკარგებოდა, დრო რომელსაც ციალა

კიდევ მრავალი კეთილი საქმის კეთებას მიუძღვნიდა. იცოდა წუთის ფასი. არ შეიძლება არსებობდეს პიროვნება, რომელსაც შეუძლია თქვას, რომ ციალამ რაღაცის სანაცვლოდ დაუკანონა მას მიწა.

ციალა რელიგიური პიროვნება იყო. სიმართლის სწამდა და მთელი მისი ცხოვრება სიმართლეს ემსახურებოდა, ვაგლახ, რომ არ დასცალდა მის სოფელში ეკლესიის აშენება, რომლის მაკეტიც მულამ კაბინეტში ელო. ეს ცოდვა მათ კისერზეა, ვინც ხელი შეუშალა მას, ამ კეთილი საქმის მოგვარებაში, უფრო მეტიც, მიწა, სადაც უნდა აშენებულიყო ეკლესია, მავანმა უკანონოდ გაასხვისა, სირცხვილი მათ! ჩვენ, ციალას საახლობლო წრე, შევეცდებით ვიბრძოლოთ მისი წამოწყებული საქმის დაგვირგვინებისათვის, იმედია ამის უნარსა და შესაძლებლობას უზენაესი ძალა გვარგუნებს. ღმერთი ჩვენთან არს!!!

მეორე დიდი პრობლემა, რაც სოფლის მოსახლეობას აწუხებდა იმ დროისათვის, ეს იყო უფულობა, ხალხს ხელის გამართვა სჭირდებოდა. საბანკო სექტორით სარგებლობა ბევრისთვის დამლუპველი იქნებოდა, საჭირო იყო რაღაც შუალედური რგოლის შექმნა, რითაც მოსახლეობა ისარგებლებდა. მართალია, ციალა თავისი ძლიერი ოჯახით, შემოსავლითა და კეთილ ბიზნესმენებთან კარგი ურთიერთობის წყალობით, ახერხებდა გაჭირვებულ მთხოვნელთა ნაწილობრივ დაკმაყოფილებას, მაგრამ ეს საკმარისი არ იყო.

ერთხელაც შეგვეკრიბა თავისი თანამოზრეები, მეგობრები და გვითხრა: „გაჭირვებაში ხალხს ვერ მივატოვებთ, მათ დახმარება სჭირდებათ, მოსახლეობის ნაწილი ვერ ახერხებს სკოლაში ბავშვების გაგზავნას, ზამთრისთვის

გასათბობი მასალის შექმნას, ავადმყოფებისათვის სათანადო მკურნალობას, ოჯახის საჭიროებისათვის მეწველი საქონლის შექმნას. გაგვაცნო „საკრედიტო კავშირის“ შექმნის იდეა, რითაც შესაძლებელი იქნებოდა დაბალპროცენტიანი, მცირე სესხების გაცემა მოსახლეობაზე. იდეა მოვიწონეთ, საჭირო იყო, კანონმდებლობის სრული დაცვით გაკეთებულიყო ყველაფერი. ეს იყო 1998 წელს, თავდაპირველად 36 წევრი გავერთიანდით საკრედიტო კავშირში საპაიო შენატანებით, მოსახლეობაში ფართო ახსნა-განმარტებით მუშაობას ვეწოდით და მოვუწოდებდით გაერთიანებულიყვნენ ამ კავშირში. აქცენტი უფრო შეძლებულ პირებზე იქნა გადატანილი. ჩვენ ვარწმუნებდით, რომ არც ისინი იზარალებდნენ და ამით სოფლისათვის ერთი კარგი საქმე გაკეთდებოდა, ხელმოკლე თანასოფელე ოჯახებს სოციალური პირობების გასაუმჯობესებლად სესხი გამართული მეთოდით მიეცემოდა.

ციალა სოფლის გარეთაც ძალიან დიდი ავტორიტეტით სარგებლობდა, რაც მთავარია ყავდა მეგობრების უძლიერესი წრე, მე ასე ვუწოდებდი მათ ერთობას, „პოლიტიკური საბჭო“, ვის ერთადაც გეგმავდა და ანალიზებდა ყველა საქმეს. მათ მიერ გადადგმული ყველა ნაბიჯი გათვლილი იყო. არ ყოფილა შემთხვევა ე.წ. „პოლიტიკური საბჭო“-ს მიერ დაგეგმილი საქმე ჩავარდნილიყოს. მე ვიტყვოდი, საკრედიტო კავშირიც მათი ერთობლივი ჩანაფიქრის ნაყოფია. სამწუხაროა, რომ აწი ამ კეთილ ხალხს ციალას გარეშე მოუწევთ მუშაობა. მე ვუთანაგრძნობ მათ. (ცნობისათვის გაგაცნობთ „პოლიტიკური საბჭო“-ს წევრებს: ლიანა დიასამიძე, მერი ზოიძე, რუსუდან ფალავა, ნუნუ ავალიანი და სხვები.) შედეგმაც არ დააყოვნა, უმოკლეს დროში გადაი-

ჭრა ყველა საკვანძო საკითხი და პირველი სესხის გაცემაც ვიზიტირებ, ეს იყო 1998 წელს.

აი, რატომ აღიქვამს საზოგადოება ციალას, როგორც ღვთის მიერ მოვლენილ პიროვნებას.

ციალას, მიერ გაკეთებული კეთილი საქმეების არაერთი მაგალითის გახსენება შეიძლება, ის პოლიტიკურადაც აქტიური პიროვნება იყო, ხალხის რჩეული, აჭარის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი. იყო არაერთი კანონპროექტის ავტორი და თანაავტორი.

იგი სოფლის მეურნეობის განვითარებისა თუ ადამიანთა სოციალური პირობების გაუმჯობესებას ისახავდა მიზნად. ნებისმიერი არჩევნების, ეს იქნებოდა ადგილობრივი თვითმმართველობის, საპარლამენტო თუ საპრეზიდენტო კანდიდატის წარმატებას გარკვეულ საარჩევნო უბნებში, ციალას მხარდაჭერა განაპირობებდა. ციალა არასდროს ცდებოდა, იგი მუდამ ღირსეულ კანდიდატს უჭერდა მხარს და რადგანაც მავანმა იცოდა, რომ მათი სასურველი კანდიდატის გაყვანას ციალას ავტორიტეტი და მხარდაჭერა სჭირდებოდა, ხშირად ცდილობდნენ მის გადაბირებას, მაგრამ ამოდ, უშედეგოდ. იგი შეუვალი პიროვნება გახლდათ.

გავიხსენებ, მრავალთაგან, ერთ შემთხვევას. ციალა, როგორც ხელმძღვანელი პირი, თავს ვალდებულად თვლიდა, იქ სადაც თვითონ იმყოფებოდა, საარჩევნო პროცესი ნორმალურად წარმართულიყო. ეს მის ავტორიტეტს განაპირობებდა. იგი ყოველთვის პირველი გადიოდა საარჩევნო უბანზე. ერთ-ერთი არჩევნების დღეს, დილით, ციალა ჩვეულებრივად ადრე გამოვიდა სახლიდან სამსახურეობრივი ავტომანქანით, რომელსაც თვითონ მართავდა, მაგრამ სახლთან მის გამოსასვლელ გზაზე ვილაცას ისე გაეჩერებინა

სატვირთო ავტომანქანა, რომ სხვა მანქანის გავლა შეუძლებელი ყოფილიყო, გზა ჩაუხერგეს, როგორც კი გაერკვა საქმის ვითარებაში, ავტომანქანა დატოვა და საჩქაროდ ფეხით წავიდა საარჩევნო უბანზე, მაგრამ დაავიანდა, მანთ საარჩევნო უბნის კომისიის წევრების დამანტაჟებით სასურველი პროცესი უკვე ჩაეტარებინათ. მოგეხსენებად, მაშინ ქვეყანაში ისეთი პოლიტიკური ვითარება იყო, რომ ამ საქმეს საჩივარი აღარ უშველიდა...

ციალა მიღწეულით არასდროს კმაყოფილდებოდა, სულ მეტი და მეტი რთული საქმეების კეთება იზიდავდა. უყურებდა, რომ ხალხი, საზოგადოება, გაყურებული, ერთგვარ გაურკვეველობაში იმყოფებოდა. ხალხს გამოფხიზლება სჭირდებოდა, შეძახება იყო საჭირო, ამისთვის ციალამ კიდევ ერთი ჩანაფიქრი განახორციელა, რომლის მსგავსის მოწყობა მხოლოდ ძლიერების ხვედრია. მაშინ, როცა, მთელ საქართველოში მთლიანად ჩაქრა, სრული ამ სიტყვის მნიშვნელობით, მოიშალა და ჩაკვდა კულტურის კერები და იდეოლოგიური მუშაობა, არ იყო დაფინანსება და ყურადღება არ ექცეოდა მას, დავიწყებას მიეცა ტრადიციული კულტურული ღონისძიებები, ციალამ შეძლო გრანდიოზული დღესასწაულის „მაისობი“-ს მოწყობა. ეს იყო ყიფინი საზოგადოების გამოსაფხიზლებლად, ეს იყო გამოძახილი მისი სულიერი სიმდიდრისა, ეს იყო ციალას შესაძლებლობების დაუმრეტელი ენერჯის დამაჯერებელი გამოხატვა. ციალა ზენიტში იდგა. ვის არ ნახავდით ღონისძიებაზე, აჭარისა თუ რაიონის ყველა ღონის ხელმძღვანელ პირს, პოეტებს, მწერლებს, ამაგდარ პედაგოგებს, ომისა და შრომის ვეტერანებს, ნეფე-დედოფალს ფაითონით, კულტურისა და სპორტის ღირსეულ წარმომადგენლებს, ჟურნალისტე-

ბს. ამ ღონისძიების მოწყობით ციალამ, ილიას სიტყვებით შემოუძახა მთელ საქართველოს, „ოხ, ღმერთო ჩემო! სულ ძილი, ძილი, როსლა გვეღირსოს ჩვენ გაღვიძება!!! ეს ღონისძიება თავისი მნიშვნელობით მთელ საქართველოში, გაზაფხულის დადგომის მახარობელი პირველი მერცხლის შემოფრენას გავდა. ამასთან, მაისი იყო, 29 რიცხვი, ციალას დაბადების დღე.

განსაკუთრებით მინდა გავიხსენო, ამ ღონისძიების დამფინანსებელი აწ განსვენებული, თავის სოფელზე და ხალხზე უზომოდ შეყვარებული ბატონი **მურად დიასამიძე**. პიროვნება, რომლის მიერ გაკეთებულ კეთილ საქმეებზე ლეგენდები დადის, სიმართლისა და სიკეთის ეტალონი, საიმედო მეგობარი და მფარველი, ქველმოქმედი. ასევე მინდა გავიხსენო ღონისძიების მომწყობები, სულის ჩამდგმელები, **შორენა და ნინო აბესლამიძეები, ზურაბ აბულაძე, ზორბეგ გვიანიძე, შოთა მანველიძე და დავით აბაშიძე**.

გაუთავებლად შეიძლება მის მიერ გაკეთებულ კეთილ საქმეებზე საუბარი. ახლა ერთ მართალ ამბავს ვიამბობთ და მკითხველს ნამდვილად არ ეგონოს ანეგდოტი.

სოფელში მცხოვრებ ერთ ახალგაზრდა ოჯახს შვილი არ უჩნდებოდა, როგორც გაირკვა ცოლის მიზეზით, ქმარი როცა თავის შესაძლებლობებში დარწმუნდა, გადაწყვიტა მეორე ცოლის მოყვანა. ცოლი საგონებელში ჩავარდა და რჩევისათვის ციალასთან მივიდა. ციალამაც ურჩია, დაერთო ქმრისთვის მეორე ცოლის მოყვანის ნება, თორემ ქმრისგან საერთოდ დაიბანდა ხელს, ერთ-ერთი პიროვნების მაგალითი მოუყვანა, თუ როგორ შეხმატკბილებულად ცხოვრობდნენ უკვე ასაკიანი პიროვნებები, რომლებსაც თავის დროზე მსგავსი მდგომარეობა ჰქონდათ. თან უთხრა: „შვილებს

გააჩენს, ოჯახისკენ შემოუბრუნდება გული და ყველანი ტკბილად იცხოვრებთო“. ისმინა ციალას რჩევა და ქმარს ოჯახში მეორე ცოლის მოყვანის ნება დართო. მართლაც ოჯახში გაჩნდნენ პატარები, ცხოვრება ჩვეულებრივ, შეხმატკბილებულად გრძელდებოდა.

ერთ მშვენიერ დღესაც, ციალასთან, უკვე პირველ ცოლად წოდებული პიროვნება მივიდა, ციალას გულმა რეჩხი უყო, იფიქრა, ალბათ ოჯახში რაიმე უკმაყოფილება შეეძთხვათო და მისვლის მიზეზი ჰკითხა. გაუბედურებულმა ქალმა უთხრა: „ციალა შენი დახმარება მჭირდება, ჩემს საიდუმლოს სხვას ვერავის გაგანდობ, შენს იქით გზა არ მაქვს, თავმჯდომარე ხარ და უნდა დამეხმარო, წუხელ ქმარი ჩემთან უნდა ყოფილიყო, მაგრამ იმასთან დარჩა, ასე რამოდენიმეჯერ გააკეთაო და ქალმა სლუკუნით დაიწყო. ციალა დაიბნა, უცებ გონს მოეგო მოეფერა დაამშვიდა და დახმარებას შეპირდა, დაიბარა „უსინდისო“ ქმარი და უთხრა: „ბიჭო ორი ქალის მოვლა და პატრონობა თუ არ შეგეძლო, რაღას მოგყავდა, ახლა წადი ოჯახს მიხედე, ორივეს მოეფერე, დაამშვიდე და შემდგომში გრაფიკი არ დაარღვიო, სამართლიანობის პრინციპი დაიცავი სანამ დამხმარებები გაგჩენია, თორემ გამოვამზეურებ ამ შენს ამბავს, აბა რა გეგონა ორი ქალი, რომ დაგისმია სახლში, ორივე „კმაყოფილი“ უნდა გყავდესო. ეს ანეგლოტი კი არა ნამდვილი ამბავია და ამით ხაზს ვუსვამ ხალხში ჩამოყალიბებულ რწმენას ციალას ყოვლისშემძლეობაზე.

ხალხზე უზომოდ შეყვარებული პიროვნება, უტყუარი საიმედო მეგობარი, ჭირში თუ ლხინში მხარში მდგომი, როგორც შორენას უყვარს თქმა კარგ ადამიანებზე, „კეთილი ჯადოქარი“, უანგარო დამხმარე და საქმეში დაუძარ-

ცხებელი პიროვნება, ბოროტი სენის წინააღმდეგ უძლური აღმოჩნდა, მას ჯანმრთელობამ უღალატა, ყოველთვის სხვის მშველელს ახლა მას სჭირდებოდა შველა.

ციალამ იცოდა, რომ ამ ავი სენისაგან თავის დაღწევა, განკურნება შეუძლებელი იყო, მედიცინა დღეს კიდევ უძლურია ამ სენის წინააღმდეგ, ამიტომაც მის თანამშრომლებს საბოლოო სათხოვარი დაუტოვა „გაფრთხილებოდნენ საკრედიტო კავშირს“. მას სჯეროდა მისი თანამშრომლებისა, ამქვეყნიური ცხოვრებიდან წავიდა რწმენით, რომ თავისი დაწყებული კეთილი საქმე გაგრძელებას აპირებდა და ეს მართლაც ასე იქნება. საკრედიტო კავშირის აქტივმა, ერთხმად დაუჭირა მხარი საკრედიტო კავშირის ხელმძღვანელად ემზარ სურმანიძის კანდიდატურას, რომელსაც რეკომენდაცია ციალამ გაუწია, ამისათვის მოამზადა კიდევც.

ეს რომ ასე არ მომხდარიყო, გულწრფელად ვაცხადებ, ირმა სოხაძის სიტყვებით „გული მეტკინებოდა“.

დავით დოლიძე.

მას დავიწყება არ უწერია

არასდროს გამჭირვებია კალმის ხელში ალება ისე, როგორც დღეს. არც სიტყვის თქმა მიჭირდა არასდროს, არც წერილისა და საგაზეთო პუბლიკაციის მომზადება. უამრავი მოგონება დამიწერია ჩემს უფროს და უმცროს მეგობრებზე, მაგრამ გულწრფელად უნდა ვაღიარო, რომ დღეს ნამდვილად მიმძიმს და მიჭირს კალმის ხელში ალება, რადგან წერილი უნდა მიუუძღვნა ჩემს უახლოეს მეგობარს, გამორჩეულ პიროვნებას **ციალა სურმანიძეს**, რომელმაც უდროოდ მიგვატოვა ყველა და ზეციურ საქართველოში გადასახლდა.

რა კარგი და მოსაფერებელი სიტყვაა მეგობარი, კარგი მეგობარი სიმდიდრეა, უძვირფასესი განძია, საუნჯეა რომელსაც, როგორც პატიოსან თვლებს მოფერება და გაფრთხილება სჭირდება. ძალიან მიმძიმს ვისაუბრო მეგობარზე წარსულში, ასე გამიჭირდა ჩემო ციალა მაშინაც, როდესაც საერთო მეგობარი და თანამშრომელი, ვიოლა მახარაძე, დავკარგეთ. ირგვლივ ყველაფერი გაუფერულდა, სულშიც და გულშიც სიცარიელემ დაისადგურა. მაშინ ყველა ერთად ვიზიარებდით იმ დიდ წუხილს, რა ვიცოდით, რომ ბუნება წინ სხვა სიურპრიზებს გვიმზადებდა. უკურნებელმა სენმა ხელიდან გამოგვაცალა ჩვენი თანამშრომლები რუსლან ნაკაშიძე, ნიაზ მიქელაძე, შენ მაშინ ყველას ჭირისუფალი იყავი, მაგრამ ვერასოდეს წარმოვიდგენდი, რომ უკურნებელი სენის მსახურალი ხელი შენც მოგწვდებოდა და შენს თავსაც წაგვართმევდა.

შენ ხომ სხვებისაგან გამორჩეული იყავი, ყოველთვის ვერცხლისწყალივით მოძრავი, ხალისიანი, სიცოცხლით სავსე, შენი დიდი ოჯახის ქომაგი და პატრონი, შენი დედამამიშ-

ვილებს, მეგობრებს, ახლობლების ჭირისა და ღზინის მოზიარე. ვინც ამ წერილს წაიკითხავს, ალბათ იფიქრებს: ყველა ადამიანი თავისი ოჯახისა და დედამიწვილების ქომავი უნდა იყოსო, მაგრამ შენს შემთხვევაში სულ სხვანაირად იყო, შენ ახალგაზრდობიდანვე იტვირთე შენი დიდი ოჯახის პატრონობა და მის დედაბოძად იქეცი. ამაგიც დაგიფასდა. ჩვენ ვამაყობთ შენი დებითა და ძმებით, შენი მეგობრებითა და ახლობლებით, რომლებმაც ამაგი ერთი ათად დაგიფასეს. ეს განსაკუთრებით შენი ხანმოკლე სიცოცხლის ბოლო თვეებში გამოჩნდა, ისინი ყველაფერს აკეთებდნენ, რომ შენთვის ესოდენ გაჭირვებული ყოფა როგორმე შეემსუბუქებინათ.

როცა კალამს ხელი მოვკიდე და შენს განვლილ ცხოვრებას თვალი გადავაგვლე, ხმამაღლა შემიძლია გითხრა, რომ ჭეშმარიტი, სამშობლოზე უზომოდ შეყვარებული ქართველი ქალის ცხოვრებით იცხოვრე, სადაც კი იმუშავე ყველგან ნათელი კვალი დატოვე. შენ მართლაც, ჩვენი დროის გმირი ხარ. მთელი შენი შეგნებული ცხოვრება ქვეყნის ნათელ მომავალზე ფიქრობდი, მისი ნათელი მომავალისთვის ბრძოლას შეაღიე. ყოველთვის გვერდით იდექი იმ პოლიტიკურ ძალასთან, რომლის მთავარი მიზანი – ჩვენი ქვეყნის ნათელი მომავალისთვის ბრძოლა იყო. შენ მხოლოდ ერთგულება შეგეძლო, დაწყებული საქმე შუა გზაზე არასდროს მიგიტოვებია, ყოველთვის გვეროდა, რომ საქმე რომელსაც შენ ემსახურებოდი, აუცილებლად გაიმარჯვებდა. ბრძოლის ჟინი ყოველდღიურად გიძლიერდებოდა და გვეროდა, რომ ბრძოლა აუცილებლად გამარჯვებით დაგვირგვინდებოდა.

არასოდეს დამავიწყდება 2011 წლის 26 მაისი, ჩემს მეგობრებთან ერთად, (ისინი შენი მეგობრებიც არიან), ჩემს სამუშაო კაბინეტში საინფორმაციო გამოშვებას ვუყურებ-

დით. სწორედ მაშინ ვნახეთ, დემონსტრანტთა გუნება-განწყობილების შესაქმნელად როგორ უკრავდა საცეკვაო მუსიკა და ეკრანზე შენც გამოჩნდი. ჩვენთვის ცნობილი იყო უკვე იმდროინდელი ავადსახსენებელი ხელისუფლების მზაკვრული გეგმების შესახებ. მაშინვე დაგირეკე, მობილური ტელეფონით და გთხოვე, რომ მომიტინგეები დაგეტოვებინა და სასწრაფოდ ბათუმში დაბრუნებულიყავი. ჩემმა ხვეწნა-მუდარამ არ გაჭრა. შენ არ მიატოვე შენი თანამებრძოლები და ბოლომდე უერთგულე მათ. მაშინ კი გისაყვედურე ჩემო ციალა, მაგრამ დღევანდელი გადასახედიდან, როცა ვაანალიზებ თუ როგორ განვითარდა მოვლენები ქვეყანაში, შენ მართალი იყავი, რადგან შენ საქმის შუა გზაზე მიტოვება არ შეგეძლო, ბრძოლის ველიდან არასდროს გაქცეულხარ, საქმისათვის, პირადი მრწამსისთვის არასდროს ვიღალატია, საქმისადმი თავდადება და ერთგულება იყო შენი ცხოვრების კრედიტი.

თავი არც მაშინ შეგირცხვენია, როცა სოფლის თავკაცად ავირჩიეს. პირველი დღეებიდანვე სოფელში მცხოვრები ოჯახების ჭირისა და ღვინის მოზიარე გახდი. იყავი გაჭირვებულთა და უპოვართა ქომაგი. როგორც შეგეძლო ისე უწევდი დახმარების ხელს მეგობრებსა თუ ახლობლებს. შენი სახლის კარი მუდამ ღია იყო მეგობრებისათვის, ნაცნობისა თუ უცნობებისათვის. სოფელმაც და ახლობლებმაც შენს მიმართ მაღლიერების გრძნობა ერთსულოვნად გამოხატა ეს, შენი უდიდესი დამსახურებაა, რომ ზღვა ხალხის დიდი სიყვარული და პატივისცემა დაიმსახურე, ეს კი ყველაზე მეტად მაშინ გამოჩნდა, როცა უკანასკნელ გზაზე მიგაცილებდით.

ჩემო ციალა! შენი ცხოვრების გზა ყოველთვის ია-ვარდებით მოფენილი არ ყოფილა, საქმე თავზე საყრელად გქონ-

და, საქმეს ყოველთვის პოულობდი, შენს თავს ხშირად უწყობდი სიურპრიზებს, ამით ილამაზებდი საკუთარ ცხოვრებას. ქვეყანა რომ აირია, არც მაშინ დაბნეულხარ. 1997 წელს დააფუძნე საკრედიტო კავშირი „მეჯინისწყალი“ და შემდეგ „საქართველოს საკრედიტო კავშირების“ პრეზიდენტის სავარძელიც მოირგე. არასდროს დამავიწყდება ის დღე, როდესაც სამსახურში მეწვიე და საკრედიტო კავშირის წევრობა შემომთავაზე. 2010 წლის 11 აგვისტო იყო. ახლაც თვალწინ მიდგახარ, როგორი გულმოდგინებით მიხსნიდი, რა იყო საკრედიტო კავშირი და რა სარგებლობის მოტანა შეეძლო ჩემთვის. დაგიჯერე და საანაბრო ხელშეკრულებაც გავაფორმეთ. შემდეგ, შენი ერთ მუშტად შეკრული კოლექტივიც გავიცანი. რამდენმა შენმა მეგობარმა ისარგებლა შენი სიკეთით. რამდენს დახმარების ხელი გაუწოდე, რამდენი იხსენი მძიმე ფინანსური პრობლემებისაგან, ყველაფერს ისე უანგაროდ აკეთებდი, რომ მათგან სამაგიერო არაფერი მოგიტხოვია. ასეთი იყავი ყოველთვის. ბევრჯერ გულიც გატკინეს, მაგრამ სულგრძელი იყავი და ხმამაღლა საყვედური არავისთვის გითქვამს, აუგად არავინ მოგიხსენებია.

ერთხელ, პირად საუბარში მითხარი, ყველაზე მტკივნეული და სულისშემძვრელი სინანულის გრძნობააო. ეს გრძნობაც არაერთხელ დაგუფლებია, თუ რამე ისე არ გამოგივიდოდა, სინანულის გრძნობა გკლავდა და ბოდიშის მოხდაც ვაჟკაცურად იცოდი. ეს თვისებაც ერთეულების ხვედრია, ეს მხოლოდ შენნაირ რჩეულ ადამიანებს შეუძლიათ. გული მტკივა, ასე უდროოდ რომ მიგვატოვე, დაობლდნენ შენი დიდი რუდუნებითა და სიყვარულით შექმნილი საკრედიტო კავშირის თანამშრომლები. მე უზომოდ კმაყოფილი ვარ შენი და შენი კოლექტივის მხარდაჭერით. ამის თაობაზე არაერთხელ

მითქვამს შენთვის მადლობა. დღესაც, როდესაც შენ მუდმივი სასუფეველი დაიმკვიდრე ზეციურ საქართველოში, აქედან ერთხელ კიდევ გეუბნები მადლობას და გპირდები, რომ იმ შრომით კოლექტივთან, რომელშიც შენ ცხოვრების ბოლო 16 წელიწადი გაატარე, კვლავ გაგავრძელებ საქმიან ურთიერთობას და ამას მხოლოდ შენი ხსოვნისა და სახელის უკვდავსაყოფად გავაკეთებ.

ამბობენ, ადამიანს ყველაზე მეტად მგზავრობაში გაიცნობო და ეს მართლაც ასეა. მოგზაურობა შენი ჰობი იყო. არაერთხელ გაგიკეთებია მოულოდნელი სიურპრიზები, როგორც შენი შრომითი კოლექტივისთვის, ასევე შენი მეგობრებისთვის. ჩემი მეხსიერებიდან არ წაიშლება მოგზაურობა კახეთში, მაშინ შენს მეგობრებს, მოგვეცი შესაძლებლობა, შენთან ერთად მოგვევლო წმინდა სალოცავები. მაშინ სულ სხვა კუთხით დაგინახე, როგორი ენაწყლიანი, მხიარული და ხალისიანი იყავი, ვერასოდეს წარმოვიდგენდი, რომ ორიოდე წლის შემდეგ, შენზე საუბარი წარსულ დროში მოგვიწევდა...

ჩემო ციალა! გულისტკივილით ვიხსენებ იმ დღეს, როდესაც ქალბატონ ნათელა ღუმბაძესთან ერთად შენს სანახავად მოვედი, სარეცელიდან ადგომა გიჭირდა. ჩვენს დანახვაზე გამხიარულდი. საჩუქრად ბიბლია მოგიტანე, გაგიხარდა, გამომართვი, აკოცე და გულში ჩაიკარი. ახლაც ყურში ჩამესმის შენი სიტყვები. მეგობრებო! გულწრფელად მიხარია თქვენი დანახვაო. ბევრი ვისაუბრებთ: ბოლოს წამჩურჩულე შენს ნათქვამს სიტყვა-სიტყვით გავიმეორებ: „მე მხოლოდ ერთი ადამიანის მჯერა და ერთი ადამიანის იმედი მაქვს“. ვიცე, ვისაც გულისხმობდი. მალე ფეხზე დავდგები და ბრძოლას აუცილებლად გავაგრძელებო. ნეტავი ღმერთს შეესმინა შენი ვედრება, ფეხზე დამდგარიყავი და გამარჯვე-

ბაც გეზეიმა. ბრძოლა გრძელდება, მაგრამ უშენოდ, შენი თანამებრძოლები თავს არ ზოგავენ და თუ გაიმარჯვებენ, მე პირველი მოვირბენ შენს საფლაგზე და პირველი გამცნობ, რომ დაგვიანებით, მაგრამ შენი ოცნება მაინც ასრულდა, ვიცი ამ გამარჯვებას შენი სულიც იზეიმებს სამუდამო სასუფეველში.

ჩემო ციალა! ჩვენო მოუშუშებელი ტკივილო და უანგარო მეგობარო, რომ იცოდე როგორ გვიჭირს უშენოდ, წახვედი და მოურჩენელი ტკივილი დაგვიტოვე, არ ვიცი უშენობით გამოწვეულ სიცარიელეს რა შეავსებს. როგორც გარეგნულად იყავი მშვენნიერი, ისეთივე მდიდარი და ლამაზი სულიერი სამყარო გქონდა, შენი ხალისიანი და მშვენნიერი ღიმილით იპყრობდი მეგობრებისა და ახლობლების გულს. დაუსრულებლად შემძლია ვილაპარაკო შენს დიდ ქალობაზე, შენს დიდ ადამიანობაზე. შენ ახლობლებისა და მეგობრების ცხოვრებით ცხოვრობდი, მათზე ზრუნვასა და ფიქრში ათენებდი და აღამებდი, ქარიშხალივით შემოიჭერი ჩვენს გულებში და სამუდამო ადგილი დაიმკვიდრე.

უსაზღვროა შენი დაკარგვით გამოწვეული სევდა. ჯერ კიდევ კარგად ვერ გავაცნობიერეთ, ვინ დაკარგეთ. ალბათ წლები დაჭირდება, რომ ეს სიცარიელე შეივსოს, მაგრამ არ მგონია დრომ შენი თავი დაგვავიწყოს. მთის ბუმბერაზმა პოეტმა ვაჟა-ფშაველამ კარგად თქვა: „შენი ჭირიმე სიკვდილო, სიცოცხლე ხარობს შენითა“. უსაზღვროა შენი დაკარგვით გამოწვეული ტკივილი, მაგრამ სიცოცხლე მაინც ხარობს. შენს მშობლიურ ეზოში, რომლის კარი სულ ღია იყო და არის შენი მეგობრებისათვის, კვლავ ფუსფუსებენ შენი ოჯახის წევრები, სიცოცხლე გრძელდება, ასეთია ბუნების კანონზომიერება.

წუთისოფელს უდროოდ გამოეთხოვე. მე, ბოლო წლები, არ მინახავს ამქვეყნიდან უდროოდ წასული სხვა ადამიანი, რომელსაც ამდენი გულწრფელი ცრემლი გაყოლოდეს. ყველამ გულწრფელად დაგიტირა, განსაკუთრებით შენმა მეგობრებმა, რომლებმაც მართლა ღირსეული პატივი მოგაგეს, ამით ერთხელ კიდევ დაამტკიცეს შენდამი უსაზღვრო სიყვარული, ერთგულება და პატივისცემა.

ჩემო ციალა! მეტი რა შემიძლია ვითხრა, შენს ხსოვნას დავიწყება არ უწერია, შენს პირად მაგალითზე მომავალშიც ბევრი გაიზრდება, სადაც ხარ იქაც გვიყვარხარ, გვეიმედები და მაქედანაც მოგვეხმარები ბევრი პრობლემის გადაწყვეტაში. ზეციური საქართველოდანაც გაგვილამაზებ ცხოვრებას.

წერილის წერა დამთავრებული მქონდა, 18 ოქტომბრის საღამო იყო, ბათუმელები პრეზიდენტობის კანდიდატს - **ნინო ბურჯანაძეს** ხვდებოდნენ. ერას მოედანზე ათასობით ბათუმელი იყო შეკრებილი, „სახალხო კრების“ ერთ-ერთმა ლიდერმა, - **ირაკლი ბათიაშვილმა**, ხელვაჩაურის „სახალხო კრების“ თავმჯდომრის, **ციალა სურმანიძის ნათელ ხსოვნას**, წუთიერი დუმილით პატივი მიაგო. ერთხელ კიდევ ავმალღი მეგობარო, მართლაც არ უწერია შენს ნათელ ხსოვნას დავიწყება, ამიტომაც გვიყვარხარ, გვენატრები, გვეიმედები...

მერი ზოიძე.

**ათას ცოცხალსა ბევრჯერა,
ასჯერ ჯობს ერთი მკვდარია...**

ცაზე მეხის გავარდნას ჰგავდა ამბავი, - ციალა სურმანიძე აღარ არისო. შენს მეგობრებს ამის დაჯერება კი არა, გაგონებაც არ გვინდოდა.

ვინ იცის, რამდენი აუხდენელი ოცნება და მომავლის იმედი გაიყოლე წუთისოფლიდან.

შენთან შეხვედრა, საუბარი ჩვენთვის - შენი ახლობლები-სა და მეგობრებისათვის, ულამაზესი ზეიმი იყო ყოველთვის.

ახლა, რატომღაც, ის დღეც ამოტივტივდა მეხსიერებიდან, როცა პირველად შევხვდით ერთმანეთს: 70-იანი წლების მიწურული იყო. შენ, ქედის კოლმეურნეობის ახალდამწყებმა აგრონომმა, პროფესიული ჩარჩოდან ამოვარდნილი დავალება მიიღე, ეგრეთ წოდებული „მოსიარულე მაგიდის“ მფლობელ მკითხავთან გაგაგზავნეთ, როგორც „უცნობი კლიენტი“. იმ დროისათვის ის გარკვეულ პრობლემას ქმნიდა. პირველი დავალება პირნათლად შეასრულე, ბაჯალლო გულისა და ნათელი გონების წყალობით მკითხავი კმაყოფილი დავგრჩა (არ ჩაუშვი) და ჩვენი გულიც მოიგე.

მაშინ პატარა, კაფანდარა, ენერგიული ახალგაზრდა გოგონა იყავი. შემდეგში გამორჩეული მეგობრები გავხდით.

...დღევანდელ დღესავით, ნათლად მახსოვს ის ლამაზი დღე, როცა დაგირეკე და შეხვედრა გთხოვე. გაგიკვირდა კიდევ, ტელეფონით რომ არ გაგანდე ჩემი სურვილი. როცა სურვილი გაგიმხილე, მინდა ჩემი ნათლია იყო-თქო. შენი გაბრწყინებული თვალები აღფრთოვანდა და ნდობით ამალღებული სახე მარადიულად დარჩა ჩემში. არ მინდა დაჯერება, რომ შენ ჩვენთან აღარ ხარ, ჩემო სულიერო დე-

დავ, სიყვარულით სავსე გულისა და სულის მატარებელი, **ერთგულებისა და სიმამაცის სიმბოლოვ**, ციალა სურმანიძევ!

ცხოვრების არსი მხოლოდ პირადი ბედნიერებით არასოდეს გაგისაზღვრავს. შენი ზრუნვის საგნად მშობელთა, დედამამიშვილთა, ნათესავთა, ახლობელთა, მეზობელთა, მეგობართა ჭირ-ვარამს იზიარებდი. ყველას სატარებელი ტვირთი შეიდეგი მხრებზე და მთელი სიცოცხლის მანძილზე ღირსეულად ატარე, მსუბუქი მინიშნებითაც კი არასოდეს გიგრძნობინებია ვინმესთვის, რომ თუნდაც წამიერი წუთშესვენება გჭირდებოდა, ასეთი გულით და სულით მხოლოდ ერთეულები გამოირჩევიან.

ბევრი რამ მაქვს გასახსენებელი. რამდენი რამის გაკეთება გინდოდა, ჩემო, საამაყო, ნათლიავ!.. ჩემო კეთილო, მადლიან საქმეთა ინიციატორო და სულისჩამდგმელო.

როგორ გვანებივრებდი მეგობრებს?! მთელი კახეთი მოგვატარე შენი ყველგანმავალი „ნივით“. მერე თურქეთის საზღვარიც გადაგვალახინე, ჩვენებურებთანაც შეგვახვედრე და ტრაპიზონიც მოგვატარე.

მოულოდნელი სიურპრიზებითაც გვაოცებდი. თითქოს ყველაფერი უნდა მოგესწრო. რა დაგვავიწყებს იმ უჩვეულოდ მხიარულ და საოცარ დაბადების დღეს, სადღელოფლო კაბა რომ ჩაიცვი, რამდენიმე წუთით მეგობარს მეუღლე თხოვე და საქორწილო ცერემონიალის იმიტაცია ჩაგვიტარე... ასეთ „სპექტაკლს“ მხოლოდ უსპეტაკესი ციალა სურმანიძე დაიმშვენებდა!..

მეგობრობისა და ერთგულების გამოცდა ზეფრიადზე გაქვს ჩაბარებული.

ყველა შენი საქმე სიყვარულის ღრმა ფესვებზეა ამოსული. მისი ყველა ყლორტი ნაზი, მიუკარებელი, დაუმჭკნარი ნაყოფით დახუნძმული და უკვდავია.

ჩემო ციალა! ძალიან ბევრი მაქვს სათქმელი შენს დიდ ქალობაზე, დიდ მეგობრობაზე, სიკეთეზე, ერთგულებაზე, მაგრამ მიჭირს გაფიქრება იმისა, რომ ეს ყველაფერი წარსულია. განა შეიძლება, ისეთი ადამიანი, როგორიც შენ იყავი, ჩვენგან წასულად ჩავთვალოთ? არა და არა!.. გვაკლიხარ, ძლიერ გვაკლიხარ და უსაშველოდ გვენატრები!..

მიჭირს ციალა, ძალიან მიჭირს შენზე ფიქრიც და უშენობაც. როგორ შემეძლო წარმოდგენა იმისა, რომ ასე უძოწყალოდ და ნაადრევად დაესძებოდა წერტილი შენს ლამაზ სიცოცხლეს? ნუთუ, ეს წერილიც ფარატინაა, რომელსაც გახსენება ჰქვია და მეტი არაფერი!

მეგობარო, დრო ნამდვილად არ აქარწყლებს ტკივილს და სევდას. მძიმე სევდა ყოველთვის ჭრილობას ხსნის გულში და ნაიარევის კვალს ტოვებს სამარადისოდ. ამაში უკვე შენმა წუთისოფლიდან წასვლამ დამარწმუნა.

როგორ მენატრება ის ბედნიერი და სასიამოვნო წუთები, რომელიც შენს გამოჩენას ყოველთვის თან ახლდა ჩემო კეთილო, გულუხვო, სიმართლის მოყვარულო, უღალატო, სულით რაინდო მეგობარო, მჯერა, შენზე არჩევანი, თვით ანგელოზებმა გააკეთეს ზეციურ სასუფეველში დასამკვიდრებლად და გასაბრწყინებლად.

...რა სწრაფად, თვალსა და ხელს შუა, როგორ უღმობლად გარბის დრო. გვიან გაზაფხულზე მოსული თოვლივით გალღვა და ჩავკადნა იგი ხელში!.. მაგრამ, აქ ხომ მაინც ვართ, მაინც ვარსებობთ, მაინც ვაგრძელებთ სიცოცხლეს... და თავს ვინუგეშებთ იმით, რომ ბუნება არაფერს კარგავს ამაოდ და ყველაფერს თავის ადგილს მიუჩინს ხოლმე. ასევეა ალბათ ადამიანიც, – ბუნების განუყოფელი და თავისთავადი შვილიც, ადამიანში არაფერი იკარგება, არაფერი ქრება. მისი

გავლილი „ცხოვრება მთელის“ გახსენება, - წარსული და აწმყო. მჯერა მომავალიც!...

ციო, მახსოვხარ - მეთქი რომ გითხრა, არც ეს იქნება სწორი, რადგან შენ ჩემში ხარ და ცოცხალი ხარ. უბრალოდ, დროებით, დროებით დავშორდით ერთმანეთს. შენ დროებით მიეფარე თვალს... ახლა ისვენებ დაღლილ-დაქანცული. ისვენებ და სხვა არაფერი...

.... მე არ ვიცი, რა ხდება იქ, სადაც შენ ამალღდი ახლა, რა სახით აგრძელებ ცხოვრებას, რას განიცდი, რა გაწუხებს, რა გტკივა, რა გატირებს... მაგრამ ის კი მჯერა და მწამს, შენი სპეტაკი სული ზეციურ სასუფეველში ანგელოზების გვერდით ფრინავს.

მაშ, იძინე მშვიდად, უშფოთველად ადრე წასულო სულიერო დედავ და დაო!

უფალი და ღვთისმშობელი იყოს შენი მფარველი!...

დარია თურმანიძე.

მეგობარო, მიყვარხარ, მჭირდები, ყოველთვის მენატრები...

დგება ადამიანის ცხოვრებაში ხანა, როცა გინდა უხ-
მაუროდ, გულში ილაპარაკო. რაც უფრო ვშორდებით მიწას,
მით უფრო გვინდა მიწაზე დაბრუნება. ეს მაშინ ხდება,
როცა ნახევარი საუკუნე გაივლის, თავი მთელს დაშორდება
და სიბერის ნაოჭი მოგიშინაურდება. სულისძიერი სიმებით
გულთან შეხების სურვილიც თავისით მოდის და ოქროს-
ფერი კარიბჭეც იხსნება.

ჩემო გულიანო მეგობარო, ჩემო ციალა! გილოცავთ საი-
უბილეო თარიღს, ყველა ჩვენთაგანისთვის ულამაზეს და
ნეტარების მომგვრელს.

ადამიანის სავალი გზის ყველა აღმართს რომ დაღმართი
მოსდვს, ეს შეუქცევადი ჭეშმარიტებაა, მაგრამ შენეულად ავ-
ლილ-ჩავლილი ეს აღმართ-დაღმართი შენს ერთგულ მეგო-
ბრებს სიამაყის გრძნობით გვაკსებს.

ადამიანის სულის სიმაღლეს ფესვები ასაზრდოებს. ფეს-
ვები, რომელზეც ჩვენ ვდგავართ, არ ვიცი ჩემო ძვირფასო,
ჯილდოა თუ სასჯელი, სიამაყით როგორ გვაკსებს? ერთი
კი ცხადია, - ეს ფესვები ერთმანეთზეა გადატოტვილი და
ერთმანეთს ენერგიით ავსებენ. სწორედ ეს გვიადვილებს
ცხოვრებას, შინაარსიანს ხდის მას, მხნეობას გვმატებს.

გუთნისდელასავით ხარ - საკუთარ მე-დან პიროვნებაც
შექმენი და ლამაზი ცხოვრების წესით დაიმკვიდრე თავი
წუთისოფელში. ბილიკი, რომელიც დღეს დიდ შარაგზას
ერთვის, შენვე გიკაფია. არავისი მიმდევარი არა ხარ. შენი
გულიდან დაძრული მართალი ემოცია ჩარჩოში ვერ თავს-
დება და სიკეთედ მოედინება.

სამშობლოს სვე-ბედისა და მომავლისათვის საკრძლიდან

არასდროს გიცქერია. სამშობლო შენი სულის და გულის უპირველესი მკვიდრია და არა თვალით აღსაქმელი სამყარო. შენ ერის სატკივარ-საფიქრალით ცხოვრობ... სამშობლოს სიყვარულის საკურთხეველთან მისასვლელი გზაც თავად გიპოვია... მჯერა შენი გულმხურვალე ლოცვისა. შენს მიერ ანთებული სანთლის კეთილსურნელება ცად მიემართება. ასე რომ, უფალი თავის კალთას გადააფარებს ჩვენს ქვეყანას და იგი ფონს გავა.

ცხოვრების არსი მარტოდენ პირადი ბედნიერებით არ გაგისაზღვრავს. დედამამიშვილთა, ნათესავთა, ახლობელ-მეგობართა ჭირ-ვარამი თუ სიხარული შენი ფიქრისა და ზრუნვის საგნად გაიხადე. ესეც ერთეულების ხვედრია.

გული მტკივა, რომ შენი წილი ოცნების ულამაზესი კონცხი აბობოქრებულმა ტალღებმა ზღვის შუაგულისკენ შეაჩერა. მაგრამ გული არ გაიტეხო, წყალს მიქცევა თუ შეუძლია, მოქცევაც იცის. მჯერა, უფალი შენთანაა. ერთხელ ხომ მაინც უნდა იცხოვრო საკუთარი სიცოცხლითა და პირადი ბედნიერებით...

სამართლიანობის გრძნობა ყველა დანარჩენს წონის შენი სასწორის პინაზე. ამიტომ, გულით ხედვის ნიჭს მოკლებულმა მოკვდავმა შეიძლება ხისტი ხასიათიც დაგაბრალოს. ცხოვრებაში ყველაფერი ხდება. ამ დროს შეიძლება დაუმსახურებლად ტკივილი მისგან მიიღო, ვინც გეგონა გვერდით გეღვა. თანაც ტაშს გიკრავდა. ამიტომ, გზადაგზა ვილაცას კარგავ, ვილაცა გემატება. მე ძალიან გამიჭირდა შენი დაკარგვა. ან კი ამაზე ფიქრი შეიძლება? ჩვენს მეგობრობას მარტენის ღუმელ გამოვლილს შევარქმევდი... და ამით ბედნიერი ვარ, რადგან ვიცი, ცხოვრების ბოლომდე ერთად ვიქნებით.

მეგობრებს ყოველთვის სასიამოვნო სიურპრიზებით გვანებივრებდი. მრავალთაგან ერთი განსაკუთრებულად შემორჩა მეხსიერებას, - შესაძლებლობა მოგვეცი აღმოსავლეთ საქართველოში წმიდა სალოცავები მოგვევლო - ალავერდი,

სამება, სვეტიცხოველი, გრემი, ბოდბე, ნეკრესი, უჯარმა, მარტყოფი, იყალთო... და ბოლოს, შილდაში, შენი სტუდენტური წლების მეგობრის, **თამარიკო ლეკიაშვილის** ოჯახში სტუმრობას რა დაგვაფიქვებს, თანაც ოცკაციანი „დელეგაციით“... კახური სტუმართმოყვარეობის შესახებ ბევრი რამ გვსმენია, მაგრამ რეალობამ მოლოდინს გადააჭარბა. ესეც შენი მეგობრული ხიბლიდან გამომდინარე იყო ჩემო ციალა.

შენი საქველმოქმედო საქმიანობა ხომ ცალკე საუბრის თემაა. მასზე წიგნები დაიწერება. ჩემთვის საოცარი მაგალითი იყო, შენი ღვთიური მეგობრის, **ლელო ნინიაშვილისთვის** გაწეული თანადგომა. მას ხომ სიცოცხლე აჩუქე, ისრაელში თავად წაიყვანე სამკურნალოდ და წუთითაც არ მოშორებიხარ გვერდიდან. უპრობლემო ცხოვრება არავის აქვს. მათ შორის არც შენ, მაგრამ ამას სხვებს როდი ახვევ თავზე. ყველა პირად პრობლემას ჩუმად, უხმაუროდ აგვარებ. ჩვენ კი, ჩვილი ბავშვებივით შენთან ავწუწუნდებით. საყვედური არასდროს დაგვდენია ამის გამო, ღიმილში გაატარებ და თანადგომასაც შემოგვთავაზებ.

შენზე რომ ვფიქრობ, დასკვნა გამომაქვს, - ქართველს საოცრად დიდი სიყვარული შეუძლია. სიყვარულის გამოცდა ყველასთან ფრიადზე გაქვს ჩაბარებული. მოუსვენარი, დაუდგრომელი, ბობოქარი ვულკანივით ხარ, როცა საქმეს შეეჭიდები. მკაცრიც ხარ და ღმობიერიც, შეუვალიც და მიმტევებელიც, შემტევიც და დამთმობიც, ამავედროულად, ფრთხილიც და ფხიზელიც, წესრიგგამრიგეც და დისციპლინის მიუკერძოებელი, პირდაპირი.

ოჯახის საამაყო შვილი რომ ხარ, ეს ჩვეულებრივი ამბავია. მაგრამ ამხელა სოფელში დიდს და პატარას ერთნაირად რომ უყვარხარ, ეს უკვე სულ სხვა რამეა. სიყვარული თავისთავად მოდისო, რომ ამბობენ, ტყუილია. საყოველ-

თაო სიყვარული იმ გზით მოდის, შენთან რომ შემოაბიჯა. ყველასთვის მოსაფერებელი შენი ხურჯინი ისევ ივსება. გასაკეთებელიც ბევრი გაქვს. დიდი პასუხისმგებლობა გაკისრია... მინდა ბევრი მოასწრო ჩემო სახელოვანო მეგობარო! დაგვიანებული მატარებელიც მალე შემოვა ლიანდაგზე...

ამ ჩემს პატარა ნაცოდვილარს სულის პრიზმაში ვატარებ და ვგრძნობ, რომ ძალიან ცოტა ვთქვი.

ეს - ესაა, ჩემს თვალწინ გაირბინა თეთრმა „ნივამ“, მთელი საქართველო რომ შემოგვატარა და სამუხეუმო ექსპონატად აღვიქვამდით. სამშობლოს ჭირ-ვარამთან დაკავშირებულ პერიპეტეებსაც ვაანალიზებ, **ზურაბ გორგილაძისათვის** ნაჩუქარი და შენთანვე გამოზამთრებული ბეკეკაც მასხენდება და ღიმილს გულიანი სიცილი ცვლის. შენს მიერ დადგმული სპექტაკლი „ქორწილი“ (სადაც დელოფალი თავად იყავი), უკვე სიცილ-ტირილის მომგვრელია სიცილის ფინალით... ვიხსენებ შესანიშნავ წიგნს, ჩვენი კუთხის სახელოვან ქალთა უკვდავყოფისათვის რომ დაგვიფინანსე... ტრაპზონის ქართული სალოცავშიც შენ დაგვანთებინე სანთელი... რომელი ერთი გავიხსენო.

მარკესის სიტყვები მასხენდება, - „მეგობარო, შენ უძვირფასესი ხარ ჩემთვის. შეიძლება მე შენთან საათობით ვიჯდე და ჩუმად ვიყო, ხოლო როცა ერთად აღარ ვიქნებით, ვიფიქრო, რომ ასეთი აზრიანი საუბარი ჯერ არავისთან მქონია. შენ, მეგობარო, რომ გაგაცინებ... გაგამხიარულებ, მაგრამ ჩუმად მოისმენ და თუკი ერთხელაც დარეკე და პასუხს ვერ გაიგებ, უმაღვე მოდი, რადგანაც ვინ იცის, როგორ მჭირდები მაშინ“...

ციალა, მიყვარხარ, მჭირდები და ყოველთვის მენატრები!

ჩიტო ომერაძე.

გაზეთი „ატარა P.S. (2011 წელი).

ჩვენი ციალა სურმანიძე

არიან ადამიანები, რომლებიც სიცოცხლის ბოლომდე არ კარგავენ სიცოცხლის, სიხარულის ნიჭს. ზოგიერთი ადამიანის მგრძობიარე და უბერებელ ნატურაზე ცხოვრების გზის ვერანაირი სიძნელეები და ქარტყნილები ვერ იქონიებს გავლენას.

ასეთ ადამიანთა რიცხვს მიეკუთვნებოდა სწორედ, **ციალა სურმანიძე**, როგორც ერთი წუთით არ შეეძლო გვერდზე გადაეღო საქმე, ასევე წამითაც არ შეეძლო არ ეხარა ცხოვრებით. ცხოვრებისეულ სიმდიდრეს ის ეძიებდა და პოულობდა ყველგან, სადაც არ უნდა ყოფილიყო და რაც არ უნდა ენახა. ის იმდენად შინაგანად მდიდარი ადამიანი იყო, რომ ჩვეულებრივი ადამიანური სისუსტეები, გულგატყნილობა და იმედგაცრუება მისთვის უბრალოდ მიუღებელი იყო.

ჩვენს მეხსიერებას შემორჩა, საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის სამოცდაათიანელების სტუდენტური ცხოვრების რამდენიმე ეპიზოდი, რომელიც ციალა სურმანიძესთანაა დაკავშირებული.

ციალა სურმანიძე გავიცანით 1974 წლის 1 სექტემბერს, როდესაც ის საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის აგრონომიულ ფაკულტეტზე ჩაირიცხა. მე მაშინ, ამავე ფაკულტეტის მესამე კურსზე ვსწავლობდი. აჭარის სხვა წარმომადგენლებთან ერთად მიუვლოცეთ უმაღლეს სასწავლებელში ჩარიცხვა და აღვუთქვით სათანადო თანადგომა. მას შემდეგ მრავალი შეხვედრა გვქონდა მასთან, დროთა განმავლობაში მეგობრები გავხდით. ამიტომაც იყო, რომ მას ჩვენებურები, - ჩვენი ციალა სურმანი-

იძეთი მივმართავდით ხოლმე. ყოველივე ამას იმანაც შეუწყო ხელი, რომ ჩვენებურების უმრავლესობა სასოფლოს სტუდენტულაქში ვცხოვრობდით.

ციალა სურმანიძე სტუდენტური ცხოვრებით ცხოვრობდა. ბევრით სწავლასთან ერთად, მონაწილეობას ღებულობდა სტუდენტთა სამეცნიერო კონფერენციებში, აქტიურად იყო ჩართული სტუდენტთა ახალგაზრდული ორგანიზაციის მუშაობაში და სპორტულ ღონისძიებებში. ალბათ არ შევცდები თუ ვიტყვი, რომ მის სპეციალისტად და მოქალაქედ ფორმირებას დიდად შეუწყო ხელი საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის პროფესორ მასწავლებელთა იმდროინდელმა თაობამ და ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაში სამოცდაათიან წლებში დაწყებული მოვლენებმა.

ამასთან დაკავშირებით მახსენდება, საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში, 1978 წლის 10 აპრილს, საქართველოს ახალგაზრდული ორგანიზაციის მორიგი ყრილობის წინ, სოფლის მეურნეობის განვითარების საკითხებზე გამართულ სამეცნიერო-პრაქტიკულ კონფერენციაზე სტუდენტი ახალგაზრდობის სახელით, ციალა სურმანიძის მისასალმებელი სიტყვით გამოსვლა. მან აღნიშნულ კონფერენციაზე დადებითად შეაფასა, შუახვევის რაიონის სოფლის მეურნეობის სამმართველოს უფროსის მოადგილედ, მთავარ აგრონომად ჩემი, როგორც ახალგაზრდა სპეციალისტის დაწინაურება. ალბათ, ამიტომაც გადაწყვიტა თავისი შრომითი საქმიანობა ქედის რაიონში დაეწყო, სადაც დაბის კოლმეურნეობაში მთავარ აგრონომად იმუშავა ერთ ხანს. შემდგომ, ხელვაჩაურის რაიონში იღვაწა სხვადასხვა სამეურნეო, თუ პარტიულ

სამუშაოზე, არჩეული იყო აჭარის უმაღლესი საბჭოს პირველი მოწვევის დეპუტატად, საქართველოს საკრედიტო კავშირის ასოციაციის თავმჯდომარედ და აჭარის ქალთა საბჭოს დარბაზის წევრად.

სამეცნიერო-პრაქტიკული კომფერენციის დამთავრების შემდეგ, ციალა სურმანიძის ინიციატივით, ჩვენებურებმა მცხეთაში ცნობილ სალობიეში დამპატიჟეს, სადაც როგორც ყოველთვის მანვე გვითამადა. როცა დავიშალეთ, გამიმხილა, თუ სურვილი მექნებოდა და ჩემს კარიერულ წინსვლას არ დააზიანებდა დავრჩენილიყავი და მონაწილეობა მიმელო 14 აპრილს, დედა-ენის დაცვისადმი მიძღვნილ ცნობილ აქციაში, რომელის ერთ-ერთი ინიციატორი, ინსტიტუტიდან, თვითონ გახლდათ. გადავწყვიტე დავრჩენილიყავი და დავსწრებოდი დედა-ენის დაცვისადმი მიძღვნილ მიტინგს. ასე გავხდი ერონული მოძრაობის ერთი რიგითი მონაწილე.

ადამიანის ხსოვნა ცოცხლად დარჩენილთა თვალში, მარადიული და გაუხუნარი პორტრეტია. ჩვენი ციალა სურმანიძე ადრე წავიდა ზეციურ სამყაროში, შესაბამისად მისი პორტრეტი უფრო ლამაზი, შთამბეჭდავი და კამკამა ფერებითაა დახატული.

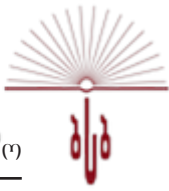
ამქვეყნად არც მოსვლას გვეკითხებიან და სამწუხაროდ, არც წასვლას გვითანხმებენ. ამ წუთისოფლიდან სხვადასხვა დროს, თქვენთან ერთად, გავაცილეთ ჩვენი საერთო სტუდენტობის მეგობრები, ახალგაზრდა - ლევან ავალიანი, ლევან ვასაძე, თამაზ ლომთათიძე, შემდეგ, - ზურაბ აბუსელიძე, თემურ ბოლქვაძე, თამაზ ვასაძე, ზია ბერიძე, ოთარ დიმიტრაძე, რეზო სურმანიძე, გიორგი მიქელაძე, თემურ ჭაღალიძე, დავით შაქარიშვილი, შაქრო

ბერიძე, თამაზ ზოიძე. უკანასკნელ ხანს კი, - ალექსანდრე თურმანიძე, თემურ ქათამაძე, სოსო ინაიშვილი. ამ დღეებში გარდაიცვალა ზურაბ მაკარაძე. უფალმა უწყის, უმცირესობაში დარჩენილი ჩვენი სტუდენტობის მეგობრების რიგებიდან, ვინ ვიქნებით შემდეგი. სანამ ცოცხლები ვართ, პატივს მივაგებთ თქვენს ნათელ ხსოვნას.

ვფიქრობ, ეს პატარა მოგონება შეუერთდება სხვა მეგობართა სათქმელს, ისინი ხომ უხვად ყავდა ჩვენს ციალა სურმანიძეს. რაც ვთქვი, წრფელი გულით ვთქვი. თუმცა, თუ ყველაფერი ისე ვერ ვთქვი, როგორც ციალა სურმანიძეს ეკადრებოდა, მჯერა შემინდობს მისი დიდებული სული.

მამია მემიაძე.

სამშობლოს ამაგდარი შვილი ციალა სურმანიძე!

მამაო ჩვენო, რომელი ხარ ცათა შინა!
 მუხლმოდრეკილი ღმობიერებით ვდგევარ შენ წინა;
 არცა სიმდიდრის, არც დიდების თხოვნა არ მინდა,
 არ მინდა ამით შეურაცხვეო მე ლოცვა წმინდა...
 არამედ მწყურს მე განმინათლდეს ცით ჩემი სული,
 შენგან ნამცნების სიყვარულით აღმენტოს გული,
 რომ მტერთათვისაც რომელთ თუნდა გულს ლახვარი მკრან,
 გთხოვდე: „შეუნდე, არ იციან, ღმერთო რას იქმან.“

ილია ჭავჭავაძე

თავისი ქვეყნის მგზნებარე პატრიოტს, ქალბატონ **ციალა სურმანიძეს**, საქართველოს უბედურების მთავარ მიზეზად მიანიშნა ის, რომ ქვეყანა არის ვასალური და ამასთან ერთად დაკარგულია (ოკუპირებული) ქვეყნის მნიშვნელოვანი ტერიტორიის 20%, აფხაზეთი და სამაჩაბლო, 2008 წლის 8 აგვისტოს საქართველოს და რუსეთს შორის წარმოებულმა უგუნურმა ომმა ქვეყანა ბევრად ღრმა პოლიტიკურ ჩიხში შეიყვანა. დაკარგულ ტერიტორიებს დაემატა კოდორის ხეობის და აგრეთვე, შიდა ქართლის 167 სოფლის დაკარგვა. ომმა შეიწირა ქვეყნის რჩეული შვილები, მოსახლეობა აღმოჩნდა მძიმე განსაცდელში, ბევრს დაეღუპა ოჯახის წევრები, ახლობლები და ბევრი დღესაც დაკარგულია. მის სატკივარს ემატებოდა საქართველოში არსებული პოლიტიკური პარტიების გათიშულობა. ციალა სურმანიძე ოცნებობდა, ქვეყნის ტერიტორიების აღდგენაზე და მის ძველ საზღვრებში გაერთიანებული სახელმწიფოს შექმნაზე, ეროვნული, სამართლიანი ხელისუფლების ცივილიზირებული წესით, არჩევნების გზით მოსვლაზე.

ეგრეთ წოდებული ვარდების რევოლუციით მოსულ-მა ხელისუფლებამ (2003 წლის 23 ნოემბერს), უკიდურესი პოლიტიზაციით და უკიდურესი პოპულიზმით, პიარტექნოლოგიების გემოყენებით ყოველივე ქართულს არნახული ბრძოლა გამოუცხადა. ებრძოდნენ ქართულ ღირებულებებსა და ფასეულობებს, მენტალიტეტს, კულტურას, ადათ-წესებს, მართლმადიდებლობას, ადამიანის უფლებას და თავისუფლებას, სანაცვლოდ ქვეყანას თავს ახვევდნენ პოლიტიკურ მითოლოგიას (გაურკვეველი ორიენტაციით, ზღვარს გადასულ ე.წ. ნაციონალიზმს, მათ თუ რაიმე ნაციონალური ჰქონდათ) და პოპულიზმს, პათოლოგიურ ოპტიმიზმს. აქედან გამომდინარე, იმდენად იყო გამეფებული ცინიზმი, უნდობლობა, დასმენა, რომ მოსახლეობა ტერორის და შიშის ქვეშ ცხოვრობდა. ნაცვლად იმისა, ხელისუფლება ორიენტირებული ყოფილიყო სოციალურ საკითხებზე და გაეთვალისწინებინა ეროვნული ინტერესები, საგარეო, საშინაო პოლიტიკა შეეძუშავებინა და დაბალანსებული პოლიტიკა განეხორციელებინა, ის ყველაფერს პირუკუ აკეთებდა.

ზემოთაღნიშნულიდან გამომდინარე, ქვეყანაში არსებულ უბედურებას სასწრაფოდ სჭირდებოდა შეჩერება. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ქვეყანა პოლიტიკური ჯოჯოხეთის უფსკრულში იჩენებოდა. უბედურების შემომქმედ ბოროტ პოლიტიკურ ძალას რაღაც ძალა უნდა დაპირისპირებოდა და ეს ძალა აღმოჩნდა „წარმომადგენლობითი „სახალხო კრება“. ქალბატონი ციალა გახლდათ, წარმომადგენლობითი „სახალხო კრების“ წევრი. იგი, იმავდროულად, აღნიშნული ორგანიზაციის ხელვაჩაურის ორგანიზაციის თავმჯდომარე იყო. ქალბატონი ციალა მთელი არსებით იყო ჩართული ეროვნულ სახალხო მოძრაობაში და უკომპრომისოდ, სამართლებრივი პრინციპებით ებრძოდა უსამართლობას, კრიმინალური ხელისუფლების რეჟიმს. კარგად მახსოვს, 2011 წლის 21 მაისის მოვლენების

დროს, მისი თავდადება და დიდსულოვნება. იმ დროს, ქალბატონმა ციალა სურმანიძემ, დიდი გმირობა გამოიჩინა, ბევრი ადამიანი გადაარჩინა თავს დატეხილ უბედურებას. მისი მტკიცე ხასიათი და სიმამაცე დღესაც თვალწინ მიდგას. სანამ სიტუაცია არ დალაგდა, ფეხი არ მოუცვლია და გვამხნევებდა კიდევ, ძალას გვმატებდა. დარბევის დროს, ციალა, „აჭარა P.S.“-ის ჟურნალისტებთან ერთად მოყვა ჭყლეტაში, მან იმ დროს მკაცრად შეახსენა ძალოვნებს, რომ ისინი უფლებამოვალეობებს აჭარბებდნენ, იმ დროს ქალბატონ ციალას ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენეს.

2011 წლის 22 მაისს, ღამის 00-56 საათზე, აჭარის ე.წ. კუდ-ის სპეცდანიშნულების რაზმი ბათუმის „სახალხო კრების“ ოფისში თავს დაგვესხა და პოლიტიკური მოტივით დაგვაკავეს მე, ანზორ სოლომონიძე და დიმიტრი ჭეიშვილი. შეგვიფარდეს ორთვიანი წინასწარი პატიმრობა და მოგვათავსეს ქბათუმის 3 საპყრობილეში. ქალბატონმა ციალამ, სანამ თბილისში წავიდოდა, 2011 წლის 26 მაისს აქციაზე წასვლამდე, ბათუმის ციხეზე ორჯერ ამოგვაკითხა, სამწუხაროდ ვერ მოახერხა ჩვენი მონახულება, რადგან ტირანული რეჟიმი ამის საშუალებას არ იძლეოდა.

ის იყო მედგარი და ერთგული თანამებრძოლი, სამშობლოსათვის თავდადებული, ჩვენი დროის გმირი, დიდი ბუნების ადამიანი. ეს დიდბუნებოვანი ქალი დაჯვლდოებული იყო განსაკუთრებული ფენომენით, რამეთუ, ყველაფერთან ერთად ხასიათდებოდა უბრალოებით, თავაზიანობით, პრინციპულობით, მოყვასის სიყვარულით, სიფრთხილით, ერთგულებით, ერუდიციით, სიტყვის სიმტკიცით, პატიოსნებით, ეროვნულობით, მამულიშვილობით.

ნათელში ამყოფოს მისი სული უფალმა!...

ანზორ სოლომონიძე.

მუღამ ჩვენს ერთად - ციალას ხსოვნას

კარგი პიროვნების მიერ განვლილი გზის მოგონება გვატობს და გვანახლისებს, ცუდისა – გვზარავს და გვალღონებს. ამ პატარა მოგონებით მინდა დიდი სიყვარული და პატივისცემა გამოვხატო, ღირსეული ქალბატონის, ჩემი უახლოესი მეგობრის, ციალას მიმართ და თავს ბედნიერად ჩავთვლი თუ მკითხველი ამ სტრიქონების წაკითხვისას კიდევ ერთხელ დარწმუნდება იმაში, რომ „სანთელ-საკმეველი თავის გზას არ კარგავს“.

არიან ადამიანები, ვისთან სიახლოვისას წლების განმავლობაში სიცარიელე არ გრჩება, არც გული გწყდება, არც რაიმე გაკლდება, მაგრამ ძალზე მძიმეა წარსულში ისაუბრო ადამიანზე, რომელთანაც 35 წელზე მეტი ურთიერთობდი, მეგობრობდი და უსაზღვრო სიკეთითა და სიყვარულით სავსე გული წყვეტს ფეთქვას.

საქმეში აჩქარებულს, რისკიანს, გამბედავს განგებისაგან ნაბოძები იღბალი უნათებდა წინ სავალ გზას. სამწუხაროა, რომ იღბალი მხოლოდ სიცოცხლის ლამაზად დასრულებაში ვერ გამოადგა.

ავადმყოფობისას, როცა მეგობრის თანადგომა, გამხნეება და განწყობის შექმნა სჭირდებოდა, ძალიან განიცდიდა „მე ისევ დავდგები ფეხზე“ და თქვენს ამაგს ვიცი როგორ გადაგიხდითო.

მაგრამ მისმა რწმენამ და სურვილმა მძიმე ავადმყოფობაზე ვერ გაიმარჯვა და საბოლოოდ, როცა მძიმე ავადმყოფობამ სარეცელს მიაჯაჭვა, მხოლოდ მაშინ იყო წყნარი, ჩუმი, სიტყვაძუნწი, ვერასდროს დავივიწყებ 2013 წლის 25 სექტემბერს, ხელეებზე მოფერებით რომ მინდოდა მისი გუ-

ლის გათბობა, შევნიშნე, მიღუღული თვალებიდან „ლამაზმა ცრემლებმა“ როგორ იწყო ცვენა... მაშინ დავიჯერე, რომ იგი საბოლოოდ გვეშორებოდა.

ყოველი არსი, სულიერი თუ უსულო, ხილული თუ უხილავი, ერთსა და იმავე მსოფლიო კანონს ექვემდებარება: იბადება, იზრდება, ბერდება და კვდება!.. მაგრამ მას ხომ სიბერე არ მოსწრება?... ის ხომ არ მომკვდარა... ხანმოკლე სიცოცხლის მანძილზე შეძლო უდიდესი სითბოსა და სიკეთის დათესვა. დაუვიწყარი სახელი დატოვა მრავალრიცხოვან სანათესაოში, ახლობლებში, სოფელში და მათთანაც, ვინც ერთხელ მაინც შეხვედრია.

იგი არასოდეს წუწუნებდა დროის ფაქტორზე. შეეძლო ნებისმიერი საქმე გადაეღო და მეგობრებთან ერთად ყოფილიყო. რამდენი ლამაზი დღე და სიხარული უჩუქნია ჩვენთვის.

2010 წლის 1-3 ოქტომბერს ციალას ინიციატივით და მისი საკრედიტო კავშირის წევრთა სურვილით 17 ადამიანისაგან შემდგარმა ჯგუფმა საქართველოს აღმოსავლეთში - კახეთში ვიმოგზაურეთ: სიღნაღი, ბოდბე, წმინდანინოს წყარო, სვეტიცხოველი, გრემი, ალავერდი, შუამთა, ერეკლეს სახლ-მუზეუმი, ნადიკვარი, წინანდალი, ყვარელი, ილია ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმი, ნეკრესი, სამება დიდი ხალისით მოვიწახულოთ.

როცა ყვარლის ტბისკენ მიმავალ გზას დავადექით, ტბასთან მისვლამდე სულ რაღაც ორიოდ კილომეტრი და გვაცილებდა, ვხედავთ გზაზე პოლიცია გადაგვიდგა და გვითხრა, რომ შესვლა არ შეიძლებოდა. თუ რატომ, თავდაპირველად პოლიციას არ უნდოდა ეთქვა, ციალა ძალიან გაცხარდა და უარის მიზეზი იკითხა, პოლიციაც იძულებული

იყო ეთქვა მიზეზი, რომ თურმე, პრეზიდენტი მოდიოდა და წუთი-წუთზე ელოდებოდნენ მას. „ბრძანება გვაქვს არავინ შევეშვათო“. ნეტავ პოლიციას სხვა მიზეზით არ შევეშვით და პრეზიდენტის ვოიაჟზე არაფერი ეთქვა. ბათუმში დაბრუნებამდე ვერ პატიობდა თავს, როგორ გამოგვაბრუნეს უკან, დასახელებული მიზეზის გამო ბრაზი ახრჩობდა, რატომ არ დაველოდეთ „ესკორტს“, რატომ?

მოგზაურობის სასიამოვნო, ბოლო აკორდი ნეკრესის ეკლესიის დათვალიერების შემდეგ, სოფელ შილდაში, ციალას თანაკურსელისა და მეგობრის, **თამრიკო ლეკიაშვილის** ოჯახში შედგა. სუფრას თელავიდან ჩამოსული, ოჯახის შვილიშვილი, 21 წლის ახალგაზრდა თამალობდა. ამ არაჩვეულებრივმა ახალგაზრდამ, ერთი არაჩვეულებრივი სადღეგრძელოთი დაგვამახსოვრა თავი. როცა უკან, ბათუმში ვბრუნდებოდით და გვინდოდა გაგვეხსენებინა ჩვენი მოწონებული სადღეგრძელო, ვის სიტყვა გამოგვრჩა, ვინ პირველად სათქმელი სიტყვა ბოლოს თქვა, გული დაგვწყდა, რატომ ვერავინ ვიხსენებთ-თქო, მაგრამ როგორც ყოველთვის აქაც ციალას გონებამხვილობამ გვიშველა, თურმე მობილურში ჩაეწერა ის ლამაზი სიტყვები, აი ისიც: **„რაც გვიკეთებია და გვინანია, რისი გაკეთებაც გვინდა და გვიანია, რასაც ვაკეთებთ და გვინარია, მოდით იმას გაუმარჯოსო“**. იმ დღის შემდგომ ჩვენი შეხვედრა და ჩამოჯდომა ისე არ სრულდებოდა, ეს სადღეგრძელო რომ არ გაგვეხსენებინა. არადა, მართლაც რა კარგადაა ნათქვამი. ციალა განსაკუთრებით განიცდიდა, გასაკეთებელი და უკვე დაგვიანებული საქმეების გამო. რამდენი აუხდენელი სურვილი დარჩა...

მისი გავლილი ცხოვრების გზა იყო დიდი სინარულის, დიდი ტკივილის, გამარჯვებისა და თუნდაც მარცხის მთელი

საღარო, იგი ვაჟკაცურად ხვდებოდა ბოროტსაც, კეთილსაც, ქვეყნად გამოჩენილსაც, უბრალო მოკვდავსაც. ასე დაიმკვიდრა უნარიანი ხელმძღვანელის, უღალატო მეგობრის, უანგაროდ გვერდში მდგომის საპატიო სახელი.

ჩვენო ციო, იცი როგორ მენატრები?...

სამეგობროში, ასაკით, ყველაზე უმცროსი იყავი და მხოლოდ მოგონებებით უნდა შევივსოთ შენი ამქვეყნიური არყოფნით გამოწვეული სიცარიელე...

რუსუდან ფაღაფა.

ჩემი ციალა...

ყველას თავისი ციალა ჰყავს... მე ჩემი მყავდა... განსაკუთრებული, თბილი, მზრუნველი, ყურადღებიანი, მშობლიური...

ძნელია წერო წარსულზე, თუმცა არც იმის უარყოფა შეიძლება, რომ წარსულის მოგონებები, მით უფრო სასიამოვნოა, სტიმულს გვაძლევს და ცხოვრებას ვაგრძელებთ.

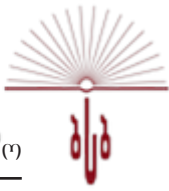
ერთ-ერთ ახალგაზრდულ ღონისძიებაზე გავიცანით ერთმანეთი, გვერდით მაგიდებთან ვისხედით. მხიარული იყო, ენაწყლიანი, ჩემი ყურადღება მაშინვე მიიქცია. იმ ღონისძიებაზე შეატყობინეს ძმის გარდაცვალება. მერე იყო შავებში გატარებული წლები და ჩვენი დამეგობრება. ერთხელ შევხვდეთ: ახალგაზრდა ხარ, ძმას შავებით ვერ დაეხმარები, ლოცვები წაუკითხე, შენც შევბას ნახავ და ისიც-მეთქი. პასუხი ისე სწრაფი იყო, რომ გავეოცდი: „მეჯვარედ თუ წამიყვან, იმ დღეს ჩავიცვამ ფერად ტანსაცმელსო“.

მართლაც, 1986 წელს დავოჯანდი და ისიც ჩემი მეჯვარე იყო. თითქოს, იმ დღეს, უსიტყვოდ იტვირთა ჩემი ოჯახის მფარველი ანგელოზობა.

საქორწინო მოგზაურობაში მოსკოვში ვიყავით. ერთ დღეს სასტუმროს ნომერში დამირეკა, მოგვიკითხა. მომენატრე-მეთქი ვუთხარი, თუ ასეა სასტუმროს ფოიეში ჩამოდიო...

მერე იყო პირველი შვილი და ნათელ-მირონობაში გადასული ჩვენი მეგობრობა, ბევრი ლამაზი და ბედნიერი დღე...

მე ოჯახი, მეუღლე და სამი შვილი მყავს... და კიდევ ცილა, რომელიც უყურადღებოდ არასოდეს მტოვებდა. იცოდა ოჯახური საქმეებით დატვირთული, მისთვის ხშირად რომ ვერ ვიცლიდი, ამიტომ, ყოველთვის თვითონ აქტიურობდა. ხან დამირეკავდა, ხან სახლში შემომირბენდა, როგორ ხართ,

რამე ხომ არ გჭირდებათო. ჩემი და ჩემი ოჯახის იმედი ერ-
ქვა, ჩემი დარდისა და ჭირის გამზიარებელი, სწორედ ისეთი,
„გაჭირვების ტალკვესი“ რომ უწოდა ძველმა ხალხმა...

ყველაფერს დედამიწვილსაც ვერ ეტყვი. მე კი, ცხოვრების
გზაზე რა პრობლემასაც წავაწყდებოდი, თავს ვინუგეშებდი
იმით, რომ მყავდა ციალა და ლიანა და გამოსავალს ისინი
მაპოვნინებდნენ.

იმ ავადსახსენებელ 90-იან წლებში, სულ ჩემს გვერდით
იყო. ერთხელაც შემოიარა. შუქი არ იყო. სანთლის შუქზე
სიცვიეში ვისხელით ოთახში, ციოდა, გარეთ თოვდა. ჩემს
მეუღლეს თხოვა, გამომყევი, რაღაც უნდა ვიყიდო და შენი
რჩევა მჭირდებაო. წაიყვანა თავის სოფელში, ბალის ბოლოს
ზე მოაჭრევენა და ტრაქტორით მოატანინა... თითქოს ჩემი
მზე იყო და ირგვლივ სულ სითბოს და სინათლეს ასხ-
ივებდა. სულიც გაგვითბო და სხეულიც.

უანგარო იყო... უანგარო იყო მთელი მისი ცხოვრება
და სხვებისადმი მისი მხარდაჭერა. ასეთებზე თუ უთქვამს
შოთას „რასაც გასცემ შენიაო“... ყველაფერს გასცემდა და
არაფერს ითხოვდა. მის მიერ გაკეთებული ყველა სიკეთე
სიყვარულად დაუბრუნდა უკან.

რამდენიმე წლის წინ, თბილისში, ექიმთან კონსულტაცი-
აზე ვიყავი. იცოდა მარტო არ ვიქნებოდი, მაგრამ რუსთავი-
დან ჩემს თბილისში ჩამოსვლამდე, დილის 9 საათზე მაინც
მომასწრო, შემომეგება და თან იმედიც შემომაგება.

კიდევ ერთი „ემშაკობა“ იცოდა, რომელიც ძალიან ბუნე-
ბრივად გამოუდიოდა ხოლმე. თუ შენიშნავდა, რომ რაიმე
აუცილებლად მჭირდებოდა, მიზეზს გამოძებნიდა, რომ დამნი-
ძლავებოდა, თუმცა ისიც იცოდა, რომ წააგებდა, ამით კი ნატ-
ვრას შემისრულებდა. ასეთი „წაგება“ მას ღიდ სიამოვნებას
ანიჭებდა.

2011 წლის სექტემბერის ერთ მშვენიერ დღეს შეგვკრიბა მეგობრები და ბორჯომში დასასვენებლად წაგვიყვანა. სანატორიუმ „ფირუზას“ მოსამსახურე პერსონალს ბათუმის ჯგუფი, ძირითადად, მისი სუმრობებით ახსოვდა და სიამოვნებით გვეპატიჟებოდნენ. მაშინ კარგად იყო, ძალიან კარგად. 2012 წლის სექტემბერს ისევ წავედით, მაგრამ ციალა უკვე სხვა იყო... ექიმებმა მას „ნეიროდერმიტი“-ს დიაგნოზი დაუსვეს... მაინც წამოვიდა, უხაროდა ჩვენთან ყოფნა, ჩვენთან ერთად ხალისობდა, ჩვენც გვერდით ვედექით, როგორც შეგვეძლო, მაგრამ ყველა ქვეცნობიერად ვგრძნობდით, რომ მალე რაღაც ისე არ იქნებოდა...

2013 წლის 7 ივნისს ჩემს ოჯახში მანქნით მესტუმრა, თურმე ბოლო იყო... 12 ივნისს დამირეკა, ბორჯომში ხომ არ დავუკვეთოთ წასვლა, ხომ წამოხვალო... მერე ლოგინად ჩავარდა.

ყველაზე დიდი ტკივილი ჩემთვის მისი ბოლო დღეები იყო... დღეს კი... დღეს ფრთამოტეხილ ჩიტს დავემსგავსე, მობუზულსა და შეშინებულს... ჩვენს ასაკში ძნელია ასეთი მეგობრის დაკარგვა. მე ცხოვრება უნდა ვისწავლო, ციალას მხარდაჭერისა და მფარველობის გარეშე. მე და ჩემმა ოჯახმა უნდა განვაგრძოთ ცხოვრება უციალოდ. ეს კი არც ისე ადვილი იქნება.

ჩემო ციო, ბორისმა დამირეკა... ისრაელიდან... შენი ამბავი შეეტყო. ძალიან ვინერვიულეთ მე და მარინამო...

ასეა, ჩემო ციალა, ვინც შენ გიცნობდა ყველას უყვარდი, ყველას ესახელებოდი და დღეს ყველას ენატრები...

დოდო შუშანიძე.

ვუძღვნი ქალბატონ ციალა სურმანიძის ნათელ მოგონებას!

ქალბატონი ციალა, თავისი შინაგანი რწმენითა და მოქმედებით ყოველთვის გამოირჩეოდა, როგორც სიმართლისათვის მებრძოლი და თანადგომით იმათ მიმართ, ვინც ამ საქმისადმი თავს არ ზოგავდა. სწორედ, ამ პრინციპებმა შეგვახვედრა „**სახალხო კრებაში**“ გაერთიანებული საქართველოს კეთილდღეობისათვის მებრძოლი ადამიანები ერთმანეთს 2011 წელს, მათ შორის გამორჩეული იყო ქალბატონი **ციალა სურმანიძე**, რომელმაც მიუხედავად ავადმყოფობისა, აქტიურად გააგრძელა საქმიანობა, ჩვენს მიერვე დაფუძნებულ საზოგადოებრივ მოძრაობაში - „2011 წლის 26 მაისი“ - „მამული, ენა, სარწმუნოება“.

მახსენდება 2011 წლის 21-26 მაისის მოვლენების დროს მისი, როგორც მანდილოსნის აქტიური, მხიარული და იმედისმომცემი, გამამხნეველები შეძახილები, რაც იქ მყოფ თანამებრძოლებს ორმაგ ძალასა და ენერჯიას გვმატებდა, ხოლო როცა სააკაშვილის ჯალათებმა დარბევა დაიწყეს, იქ მყოფმა ჩვენმა მამაკაცებმა ძლივს გამოიყვანეს წინა ხაზიდან, თან გაიძახოდა: მე შევეტაკები მამაკაცებზე წინ მაგ ჯალათებსო!

ქალბატონი ციალა ძალიან აქტიური, მოუსვენარი ადამიანი იყო. სადაც უმუშავია, ყველგან თავი გამოუჩენია, როგორც აქტიურ, მეგობრულ და პურმარილიან ადამიანს. „სახალხო კრებისა“ და საზოგადოებრივ მოძრაობა „2011 წლის 26 მაისი“ - „მამული, ენა, სარწმუნოება“-ს ოფისში ჩვენი ურთიერთობის პერიოდში გამართულ არაერთ პურ-მარილში ფულის გადახდას ვერ მოასწრებდი. ამასთან, მისი მწირი ფინანსების მიუხედავად, ის იყო ქველმოქმედი ადამიანი და

ყოველთვის ახერხებდა გაჭირვებულთა დახმარებას არსებული შესაძლებლობიდან გამომდინარე.

სამწუხაროდ, ამ პერიოდში მას განუკურნებელი სენი შეეყარა, ავადმყოფობასაც შეუპოვრად ებრძოლა, მაგრამ...

საბედნიეროდ, სიცოცხლეშივე მოესწრო იმას, რისთვისაც სიცოცხლის ბოლო წლებში იბრძოდა, - საქართველო გათავისუფლდა ნაციონალური მოძრაობის დიქტატორული მმართველობის რეჟიმისაგან.

უფალმა ნათელში ამყოფოს.

რომან ჩხაიძე,

საზოგადოებრივი მოძრაობა

„2011 წლის 26 მაისი“ - „მამული, ენა, სარწმუნოება“.

თავმჯდომარის მოადგილე.

ოჯახში, ანუ შრომით კოლექტივთან

„დიდება ამ სოფლის თვალსა და გულს, ქალბატონ ციალას, რომ შეძლო ხალხის გულის გახსნა და მათ სულში ნათელის ჩასახვა... შენი მიწა მარად გკვებავდეს სასიცოცხლო მუხტებით ქართველო - „სკარლეთ ო ჰარა“!

ეს ლამაზი სიტყვები, რომლებიც პროლოგისათვის გამოვიყენე, დიდებულ პოეტს, **ზურაბ გორგილაძეს** ეკუთვნის. ადრესატი ციალა სურმანიძეა, დიდმშენიერების მაღლით ცხებული ასული, ხელვაჩაურის რაიონის სოფელ მეჯინისწყლიდან. მის მიერ ლამაზად გავლილი ცხოვრების გზა გათქმენიებს, რომ სიკეთე მრავალწახნაგოვანია, სათნოება-ზეციური მაღლი.

ციალა სურმანიძე უფრო ცხოვრების გმირად წარმომიდგება. მასზე საუბარიც კი მიჭირს, რადგან გმირობა სულის ექოა. აბა, მიდი და დააფიქსირე სული! ასახე სულში რა ხდება! მას ვერ დახატავ, რადგან უსხეულოა, უხმაუროდ და უხილავად იწვის. მას მხოლოდ ქვეშეცნეულად იგრძნობ, როცა თავისი ენერჯის წყაროდან სითბოს და ნათებას ასხივებს ირგვლივ...

ციალა სურმანიძე გმირია. მოვიდა იმიტომ, რომ უყვარდეს უფალი და მამული, შეძლოს თავგანწირვა ამ ორი უპირველესი სალოცავისათვის. მოვიდა ქვეყანად იმიტომ, რომ ლამაზი დღეები აჩუქოს მშობლიურ სოფელს: ადამიანებს, მეზობლებს, მეგობრებს, ნათესავთ; დახმარების ხელი გაუწოდოს ჭირში მყოფთ; თავისი სულიდან გამონაშუქი სხივებით გაუხსნას მჭმუნვარე შუბლი; მოვიდა იმიტომ, რომ ცას მოეფეროს და ტამარში ლოცვა აღავლინოს; ტრადიციული ოჯახის საამაყო წარსულიდან ნათელსაყოფად ხსოვნის სანთელი აანთოს...

ციალა სურმანიძე, უბრალო, სადიაცო საქმეს არასოდეს შეჭიდებია, რადგან თავისი შესაძლებლობების დიაპაზონს თვითონვე ზომავდა. ზეციური ძალა კი ენერგიით ავსებდა. ასე იყო მაშინაც, როცა თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის ახალკურსდამთავრებული გოგონა, რაიონის ხელმძღვანელობამ, მშობლიური სოფლის კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ დანიშნა. ეს იყო ვაჟკაცი გოგონას მიერ გადაღმული გაბედული ნაბიჯი, რომელსაც სახელი, დიდება, საყოველთაო აღიარება და სიყვარული მოჰყვა.

სიყვარული კი გადამდებია. გადაედო იგი სოფელ მეჯინისწყლიდან მთლიანად აჭარას და ხალხმა ციალა სურმანიძე აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს პირველი მოწვევის დეპუტატად აირჩია... ხალხის რჩეული, თავისი ხელწერით, საზრიანობით და კოლორიტულობით, დეპუტატთა შორისაც გამორჩეული ფიგურა იყო. ინიციატივობითა და დროის შეგრძნებით ყოველთვის გამოირჩეოდა და აი, 1997 წელს დააფუძნა საკრედიტო კავშირი „მეჯინისწყალი“, რომელიც მსოფლიო ბანკისა და იფადის პროექტით მუშაობს.

ციალა სურმანიძე არჩეულია საქართველოს საკრედიტო კავშირების ასოციაციის პრეზიდენტად. ახლა ოჯახში გადავინაცვლოთ, მამა-პაპისეულ ეზო-კარში. ციალა აქაც ასწრებს წესრიგის დამყარებას. თავისი ხელით ბარავს, თონხის, ფარცხავს, რგავს, რწყავს, მოსავალს იღებს, აბინავებს. სადიაცო არენაზე კი, რომელსაც სამზარეულო ჰქვია, მართლაც შეუღარებელია!

ქართველი „სკარლეტ ო ჰარასათვის“ უფალს მშვენიერი გარეგნობაც უბოძებია, სულის სინაზე, სათნოება, ლირიულობა მასში ერთად შეუზავებია და მიწიერი ასულის ღვთაებრივი სახე შეუქმნია....

ქართულში მრავალ საოცარ სიტყვათა შორის ერთი ასეთი სიტყვა არსებობს, - თავდავიწყება. ეს სიტყვა, სხვა სიტყვებთან სხვადასხვაგვარ დატვირთვას იღებს. ასე, მაგალითად, - სიყვარულში თავდავიწყება საუცხოო რამაა. მაგრამ როცა რთული სიტყვა თავდავიწყება თავის შემადგენელ თავს და („თავის დავიწყებას“), გვახსენებს, უთუოდ ღირს დაფიქრება.

ჩემო ციალა, თურმე, ორმოცდაათი წელი რომ შეგისრულდა, შენი დიდი სამეგობრო წრე სრულიად საქართველოდან, შენს ოჯახში შეკრებილა. გიფიქრია, ამათ ასე ერთად შეკრებილს კიდევ როდის ვნახავო. სახელდახელოდ შემოსილხარ სადედოფლო ტანსაცმლით. შეგიძენია საქორწილო ტორტი, მოგიკაზმავს სადედოფლო სუფრა, შეგირჩევია მეჯვარე და უახლოესი მეგობარი ქალბატონისათვის მიგიმართავს, რამდენიმე წუთით მეუღლე მათხოვეო. ჩიტმა ამბავი მომიტანა, თეფშიც კი გაგიტეხია და ფიქტიურ ქორწილს ცრემლებამდე სიცილში ჩაუვლია. ამას, შენს გარდა, ვერც ვერავინ მოიფიქრებდა და ვერც ვერავინ დაიმშვენებდა, სულით რაინდო, უსპეტაკესო ციალა სურმანიძე! ამ ამბავმა მაცინა და მატირა და ხანუმას როლის შესრულებაც გადამაწყვეტინა. ამჯერად, ჩემს სათქმელსაც ამ მისიით დავასრულებ და მივმართავ ჩემი გმირის შესაფერის ჯენტლმენტ და მათ მშობელთ:

„ვისაც კაი რძალი გინდათ,
კაი ცოლი, თან ლამაზი.
უფლისაგან შემკობილი
სათნობით და თავაზით.
ნიჭიერი, თვინიერი,
სახელოვან გვარ-სახელით,

ოქრო-გულით, ოქრო-სულით,
თანაც „ჯიპის“ გასაღებით.
ჯიშ-ჯილაგით და მტერ-მოყვრით.
ბარე ათას მეგობრითა,
ისე ლურჯი თვალები აქვს,
იტყვი, ციდან შემოფრინდა.
ბაგე-ლალი, შუბლ-მწყაზარი,
სახე ნათელფეროვანი,
პირობა კი ასეთია, -
სიძეც გვინდა ჯეროვანი.
ზღვასთან ახლოს
იახტაც ჰყავს,
ფრთაქათქათა აფრებითა,
ინქარეთ და მომაკითხეთ,
სანამ სხვასთან გაფრენილა!”

ანა ცაგარელი.

2011 წლის მაისი

პრინციპებისა და მეგობრული ერთგულებით გამორჩეული მაგალითი

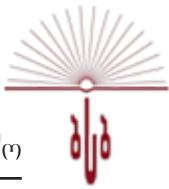
ამ ქვეყნიდან უდროოდ წავიდა სოფლის მოამაგე, პრინციპებისა და მეგობრობის ერთგულების მაგალითი, **ციალა სურმანიძე**. მიუხედავად, როგორც რაიონის ხელმძღვანელისა და სოფლის თავკაცს შორის ზოგიერთ საკითხებში განსხვავებული პოზიციისა, თავს უფლებას ვერ მივცემ, არ ვაღიარო სოფლის პრობლემებისადმი მისი თვალთახედვისა და სოფლის მოსახლეობის, თუნდაც, მიწის პრობლემების გადაჭრაში გაბედულების მაგალითი, რომელიც მოქმედ კანონმდებლობას სცილდებოდა, მაგრამ მის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები და გადადგმული ნაბიჯები, მიღწეული შედეგით, უფრო სწორი აღმოჩნდა, ვიდრე ჩემი, როგორც რაიონის ხელმძღვანელის პოზიცია, რომელიც სიფრთხილით გამოირჩეოდა.

სიამაყით მინდა აღვნიშნო, რომ მისი მეჯინისწყლის კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ, სოფლის თავკაცის არჩევნების დროს, როგორც რაიონის ხელმძღვანელმა დემოკრატიული არჩევნები და ობიექტურობა უფრო წინ დავაყენე, ვიდრე ჩემი მეუღლის ბიძაშვილის პირადი თუ სანათესაოს ინტერესები, რომელიც ციალა სურმანიძის კონკურენტი გახლდათ. საარჩევნო კრება თავად ჩავატარე და არჩევნებში ციალა სურმანიძის უპირატესი შედეგის ოქმიც ამას ადასტურებს. მიუხედავად იმისა, რომ კრების შედეგებს მოპირისპირე მხარე უკმაყოფილოდ შეხვდა, მე მაშინ ობიექტურობას თვალის გაკრუსწორე და სოფლის მოსახლეობის ინტერესებს მხარი დავუჭირე.

1991–92 წლებიდან მოყოლებული, უკანასკნელი წლების ჩათვლით აჭარაში, კერძოდ, ხელვაჩაურისა და ქობულეთის

რაიონებში მიწის რეფორმა ხელოვნურად შეფერხდა და ამ პროცესის საწინააღმდეგო ათასი ბარიერი გაჩნდა. ქალბატონმა ციალა სურმანიძემ სოფლის მოსახლეობის ინტერესების დაცვის გზა აირჩია, არა ისე, როგორც ხელვაჩაურის რაიონის ზოგიერთი სოფლის ხელმძღვანელმა მიწის სარეფორმო ფონდის მიღებაზე კი არ იზრუნა, არამედ მათ აჭარის მთავრობაში მომუშავე ხელმძღვანელობისაგან მთავრობის გადაწყვეტილებებს მიაღწიეს.

ქალბატონმა ციალამ, აჭარის მთავრობაში საკმაოდ დიდი საკარმიდამო მოცულობის ფონდის გამოყოფას მიაღწია, რაც არაოფიციალური ხარჯების გაწევას მოითხოვდა, ხარჯებს იგი არ მორიდებია და ყველაფერი გააკეთა იმისათვის, რათა სოფლის უმიწო და მცირემიწიანი მოსახლეობის ინტერესები დაეკმაყოფილებია. მან სოფლის მოსახლეობის ინტერესების დასაცავად მთავარ პრონციპს არ უღალატა და იგი სოფლისათვის გამოყოფილი საკარმიდამო ფონდიდან მაქსიმალურად მისივე სოფლის მოსახლეობის მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად გამოიყენა. რაც შეეხება მის მიერ გაწეული ხარჯების დაფარვას, იკმარა და უარი თქვა სხვა სოფლებიდან, მით უფრო სხვა რაიონებიდან საკარმიდამოს დაკმაყოფილების სანაცვლოდ რაიმე მიეღო. მას დიდ ფინანსურ წახალისებას სთავაზობდნენ, რაზეც უარი განაცხადა. ხელვაჩაურის რაიონის ბევრი სხვა სოფლის ხელმძღვანელობა ასე რომ მოქცეულიყო, ხელვაჩაურის რაიონში უკეთესი მდგომარეობა გვექნებოდა. თუმცა მათი გამართლებაც შეიძლება, რადგან ისინი უმიწო და მცირემიწიან მოსახლეობაზე მიწების საკუთრებაში უსასყიდლოდ გადაცემას რეფორმის სხვა გზით ფიქრობდნენ, რომელსაც ორი ათეული წელია

თავი ვერ მოება. მოგვიანებით ხელისუფლებამ შემდეგ თამაშს მიმართა 2007 წლის 15 სექტემბრის ბრძანებულებით ყველა უკანონოდ დაკავებული მიწა ხელისუფლებამ დააკანონა, თუმცა ეს პროცესი 2008 წლის 5 იანვრის საპრეზიდენტო არჩევნებს დაუკავშირეს, ხოლო ხელვაჩაურის ათასობით კანონმორჩილი, კანონზე ორიენტირებული ოჯახი უმიწოდ დარჩა. შედეგად ის მივიღეთ, რომ ციალა სურმანიძესთან, როგორც სოფლის ხელმძღვანელთან პრეტენზიები მქონდა. შედეგების ანალიზის მიხედვით იგი უფრო მართალი აღმოჩნდა ვიდრე მე. ქალბატონი ციალა სურმანიძის არჩეულმა გზამ უფრო გაამართლა ვიდრე კანონზე ორიენტირებულმა მიმართულებამ.

იგი ყოველთვის მზად იყო მეგობრებისა და ახლობლების ინტერესების დასაცავად, მათი თანადგომისათვის, მათ შორის ფინანსური დახმარებისთვისაც კი. ამის არაერთი მაგალითის დასახელება შეიძლება. მიუხედავად იმისა, რომ იგი ქალბატონი იყო, შესაშური ვაჟკაცური მონაცემებითაც იყო დაჯილდოებული.

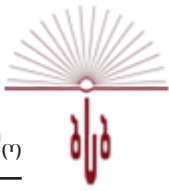
ქალბატონი ციალა პოლიტიკურ სარბიელზეც გამორჩეული პიროვნება იყო. იგი ზეპარტიული გაერთიანება „სახალხო კრების“ აჭარის რესპუბლიკური გაერთიანების დარბაზის წევრი გახლდათ. მისი როგორც ავტორიტეტისა და ანგარიშგასაწვევი პიროვნების საქმიანობის, როგორც ამავე დარბაზის წევრი, თვითმხილველი თავად გახლდით, აჭარაში სახალხო კრების დარბაზს სულმნათი ვახტანგ ახვლედიანი ხელმძღვანელობდა. ბატონი ვახტანგი უდიდესი პატივისცემით მიმართავდა სახალხო დარბაზის ყველა წევრს და მათ შორის ციალა სურმანიძესაც, როგორც საქმიან და ანგარიშგასაწვევ პიროვნებას. საკითხებისადმი მისი მიდგომა ყოვ-

ელთვის ობიექტური, არგუმენტირებული და საქმიანი იყო. იმის მომსწრეც გახლდით, როცა „სახალხო კრების“ რესპუბლიკური დარბაზში, სახალხო კრების ლიდერები, აჭარაში შექმნილ პრობლემებზე მსჯელობდნენ, რომელსაც **ნონა გაფრინდაშვილი** თავმჯდომარეობდა, როგორი პატივისცემით მიმართავდა მას ქალბატონი **ნინო ბურჯანაძე**.

ციალა სურმანიძე, ჩემგან განსხვავებით, თბილისის 2011 წლის 26 მაისის მოვლენების მონაწილე გახლდათ. იგი, როგორც ქალი, მოსალოდნელ საშიშროებას არ მორიდებია, იდგა იქ, სადაც ვაჟკაცების ადგილი იყო. მე როგორც მის ახლობელს (დედის მხრიდან ახლო ნათესავი გახლდით), შემიძლია დავადასტურო, რომ ციალა არამარტო თავისი ოჯახის ხელმძღვანელი, არამედ მთელი სანათესაოს თავკაცი გახლდათ და ამ ფუნქციას წარმატებულად ასრულებდა. ციალა გაჭირვებაში მყოფი ადამიანის იმედი და თანამდგომი იყო, ამიტომ იყო რომ იგი ახლობელმა თუ შორებელმა, ქალმა თუ მამაკაცმა ყველამ ერთად დაიტირა და მიუხედავად მკაცრი ამინდისა, თავსხმა წვიმაში, უკანასკნელ გზაზე ზღვა ხალხმა გააცილა.

ციალა სურმანიძე პრინციპებითა და მეგობრებისადმი თანაგლომის დაუშურველი სურვილით გამორჩეული იშვიათი მაგალითი გახლდათ. იგი არა მარტო მის სანათესაოს, მთელ სოფელს, მეჯინისწყალს და კახაბერს დააკლდა. რას იზამ ასეთია ადამიანის ბედი. არავინ იცის მეგობრობაზე და კაცთმოყვარეობაზე ორიენტირებული გული როდის გაჩერდება. ბედნიერია ის ვინც ამ გარდაუვალი მოლოდინისათვის თავიდანვე ემზადება, ასეთი იყო ქალბატონი ციალა სურმანიძე.

თამაზ ცინცაძე.

სიმართლისათვის მებრძოლი ციალა სურმანიძე

არიან ადამიანები, რომლებიც თავიანთი ქცევითა და მუშაობის ხასიათის მიხედვით შეუმჩნეველნი არიან საზოგადოების რაღაც ნაწილისთვის, მაგრამ მათი ცხოვრება იმდენად შინაარსიანი და მნიშვნელოვანია ქვეყნისა და ხალხისათვის, რომ მათ მიერ განვლილი გზა აუცილებლად ნათელს პოულობს და მზის სითბოსავით მოეფინება სამშობლოს. ასეთ ადამიანთა რიცხვს მიეკუთვნებოდა, ქალბატონი **ციალა სურმანიძე**. ის ტანად საშუალო აგებულების იყო, მაგრამ კეთილი საქმეების კეთების ამოუწურავი ძალა ჰქონდა.

ქალბატონმა ციალამ თავისი ნიჭი, შესაძლებლობა, ცოდნა მოახმარა თავისივე სოფლის მოსახლეობას. პროფესიით ის იყო აგრონომი, დამთავრებული ჰქონდა თბილისის სასოფლო სამეურნეო ინსტიტუტის აგრონომის ფაკულტეტი, ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ, მუშაობდა ქედის რაიონის სოფლის მეურნეობის სამმართველოში, თავისივე სპეციალობით. მისი მუშაობა შეუმჩნეველი არ დარჩენილა თავისი გარემოცვისთვის და შესთავაზეს გადმოსულიყო თავისივე სოფლის კოოპერატიული მეურნეობაში (მეჯინისწყლის კოლმეურნეობაში).

ციალას თავდადებული, ერთგული შრომა დაუფასდა და გადაიყვანეს ხელგაჩაურის რაიონის პარტიულ მმართველობაში ერთ-ერთი დარგის ხელმძღვანელად, სადაც იმუშავა იმდენად შესამჩნევად, რომ სულ მალე გადაყვანილ იქნა თავისივე სოფლის - მეჯინისწყლის კოოპერატიულ მეურნეობაში ხელმძღვანელად – თავმჯდომარედ. ის იყო პირველი ქალი, რომელიც სათავეში სოფელს მოევლინა ხელმძღვანელად.

მეჯინისწყლის კოოპერატიულ მეურნეობაში მუშაობის პერიოდში მან გამოავლინა დიდი პასუხისმგებლობა და მზრუნველობა სოფლის მოსახლეობისადმი. როდესაც საბჭოთა წყობის დემონტაჟი დაიწყო, ციალა სურმანიძემ გამოიჩინა გამბედაობა. გადაწყვიტა და კიდევაც შეასრულა კოოპერატიულ მეურნეობაზე რიცხული მიწების მოსახლეობაზე დამსახურების მიხედვით განაწილება. მიუხედავად იმისა, რომ ზემდგომი ორგანოებიდან მას ეწინააღმდეგებოდნენ მიწების დაჩქარებული წესით განაწილების საქმეში, ციალა მაინც განაგრძობდა მიწების მეპატრონეებზე გადაცემა-დაკანონებას, გარდაქმნის პერიოდში მიწების მეპატრონეებზე ჩაბარება ისე კარგად და მორგებულად რაიონის მამულებით არცერთი კოოპერატიული მეურნეობის ხელმძღვანელობას ჩაუტარებია და დღეს, ამიტომაც, ციალა სურმანიძეს გულწრფელად ემადლიერება მოსახლეობა.

ციალა სურმანიძე ვერ კმაყოფილდებოდა მისი გაწეული მუშაობით. ის ცდილობდა, რომ სოფლის ყველა ოჯახისთვის დახმარება და ხელშეწყობა აღმოეჩინა. ამ სასიკეთო საქმის გადაწყვეტისათვის დაარსა გლეხთა საკრედიტო კავშირი, რომლის ძალითაც დახმარებას უწევდა სოფლის მოსახლეობას მრავალი სოციალური საკითხის გადაწყვეტაში. საკრედიტო კავშირის მუშაობის პერიოდში იმდენად დიდი და შესამჩნევი იყო მისი მოსახლეობაზე გაწეული ღვაწლი, რომ ის 1997 წელს არჩეული იქნა სრულიად საქართველოს ფერმერთა და გლეხთა საკრედიტო კავშირების ასოციაციის პრეზიდენტად. ყველგან სადაც კი მუშაობდა ციალა სურმანიძე, დიდი სიყვარულითა და მონდომებით ასრულებდა თავის მოვალეობას.

ციალა სურმანიძე იყო არამართო ვიწრო სპეციალობის მოღვაწე პიროვნება, არამედ ის იყო აგრეთვე დიდი მამულიშვილი, ეროვნული ადამიანი. ის იბრძოდა და იღვა ყოველთვის, იქ, სადაც ხმამაღლა ხდებოდა მოწოდება არსებული ხელისუფლების წინააღმდეგ, რომ შეუფერებელი, არადემოკრატიული ძალმომრეობითი ხელისუფლება, რომელიც უნდა გადამდგარიყო და გზა დაეთმო პატიოსანი, კაცთმოყვარე ადამიანებისათვის. იმ მოვლენების გამო რასაც უკანასკნელ წლებში ჩვენს ქვეყანაში ჰქონდა ადგილი ადამიანების მიმართ ძალადობის, უკანონობის, წამებისა და სხვა უამრავი არა ადამიანური მოქმედებების გამო ციალა ძალიან წუხდა.

იოსებ წულუკიძე,

აჭარის მამულიშვილთა საგვარეულო კავშირის
თავმჯდომარის მოადგილე.

**ჩემო დაო, შენ მეგობრების მისაბაძი
მაგალითი იყავი**

ციალა, მე მაშინ გაგიცანი, როცა აწ გარდაცვლილმა, საზოგადო მოღვაწემ და სამართლიანობისათვის მებრძოლმა, აჭარის „სახალხო კრების“ თავმჯდომარემ, ბატონმა ვახტანგ ახვლედიანმა სახალხო კრების გუნდის წევრად გამაწვევრიანა. ბელნიერი ვიყავი, შენ რომ გაგიცანი. შენი ციმციმა თვალები დღესაც თვალწინ მიდგას, შენ ხარ უკვდავი და სამაგალითო ყველასათვის. წუთისოფლიდან შენი წასვლის პირველივე დღიდან გული დაგვწყვიტე, შენს მეგობრებს, თანამებრძოლებს. რაც დრო გადის, უფრო გვაკლიხარ, უფრო გვენატრები ჩემო ციალა. შენ დააკლდი არა მარტო შენი ოჯახის წევრებს, არამედ დააკლდი გვარს, ჯილაგს, მეგობრებს, ნათესავებს, ქალაქს, კუთხეს, ქვეყანასა და იმ პატრიოტ თანამებრძოლებს, ვინც თქვენთან ერთად იბრძოდნენ მაისის მოვლენების დროს.

შენისთანა ალალ-ქალები ძალიან ნაკლებია ამ ცოდვილ დედამიწაზე.

ქალბატონ ციალას ახასიათებდა პასუხისმგებლობის გრძნობა, რასაც უპირველესად თავის თავს აკისრებდა და ჩვენგანაც დაკისრებული მოვალეობის უზადო შესრულებას მოითხოვდა. ეს თვისებები დღითიდღე ზრდიდა მის ავტორიტეტს, რომელიც მის მეგობრებს ძალიან გვახარებდა.

სიყვარულით განვლილი გზა არ იკარგება, ქალბატონი ციალას სანთელი არასდროს ჩაქრება, მისი სული იმსახურებს ყოველდღიურ მოფერებას და ლოცვას, ლოცვას ცამდე ასულს.

ციალა ძალიან გვაკლიხარ, ძალიან გვენატრები, მაგრამ გვეიბედება, რომ შენ ღმერთს მიებარე და სამოთხეში დაიმკვიდრე ადგილი. ღმერთმა ნათელში გამყოფოს, ღრმად მწამს, რომ უფლის გზაზე კელაპტარივით წაგადგება შენს მიერ დათესილი სიკეთე, სითბო და სიყვარული.

ღმერთმა ნათელში ამყოფოს შენი სული.

ამინ!

მანანა წულუკიძე,

შენი თანამებრძოლი.

ა(ა)იპ „მწიგნობარი“-ს დირექტორი.

ძვირფასი და ტკივილიანი სახსოვარ-მოსავონარი

გავიცანი ჩვეულებრივ გარემოში, ძალიან უბრალოდ, ბათუმის „სახალხო კრების“ ორგანიზაციაში. გავიგე, რომ ეს უშუალო, თბილად მომდიმარი, უბრალო ქალბატონი, - **ციალა სურმანიძეა**. ამის შემდეგ რამდენიმეჯერ შევხვდი იგივე ოფისში. არაფერი განსაკუთრებული. შემდეგ იყო უაღრესად მტკივნეულად გასახსენებელი 2011 წლის 21 და 26 მაისის დღეები. ერთად ვიდექით ამ ტკივილიან დღეებში, შეჭირვების ჟამს გამოვცადეთ, გვეშინოდა თუ არა დიქტატურის შემქმნელთა და მსახურთა რისხვის. გამოცდა ვაჟკაცურად ჩავაბარეთ ბათუმში - 21 მაისს და თბილისში 23-25 მაისის დღეებში.

სკოლაში სწავლისას იყო კითხვები, თუ ვინ იყო ჩემი იდეალი, მაშინ ჩემს ცნობიერებაში სხვა, - ისტორიულ გმირთა სახეები და სახელები ასოცირდებოდა, როგორც იდეალები. მაისის აქციების შემდეგ, როცა განვლილ დღეებზე დაფიქრდი, მივხვდი ჩემსთვის იდეალურ პიროვნებათა რიცხვს, კიდევ ერთი დაემატა. ციალა სურმანიძეა დღემდე ჩემი ერთ-ერთი იდეალი, უაღრესად პატივსაცემი ქალბატონი-ვაჟკაცი.

ჩემს მეხსიერებაში წარუშლელად დარჩება ის დღეები, თბილისში, საზოგადოებრივი მაუწყებლის წინ, კბილებამდე შეიარაღებული სპეცრაზმელების სასტიკი თავდასხმის მოლოდინის მიუხედავად, რომ ვცეკვავდით იტალიური სიმღერის, ჰიმნის „ბელა ჩაოს“ ფონზე, როგორი მხიარული, შემართებითი ხედვა ჰქონდა, უცხოური თუ ქართული ტელევიზიები გაკვირვებულები იღებდნენ ამ კადრებს და მთელი დღეები უცხოურ საინფორმაციო არხებზე ტრიალებდა თურმე.

როგორ დავივიწყებ 25 მაისს პარლამენტის წინ მიმდინარე პროცესებს, იმ ყოვლად სამარცხვინო და უაღრესად ტრაგიკულ ღამეს, ქართული სახელმწიფოს მოღალატე, ეგრეთწოდებულ მმართველთა მიერ მოწყობილ დაუნდობელ სორომ-გომორს. იმ ავად მოსაგონარ ზოცვა-ჟღერტის საღამოს, ძალზე ცოტანი თუ გადარჩა მსუბუქი დაზიანებებით. იმ ძალზე ცოტათა შორის მეც აღმოვჩნდი და როგორც სხვების, ასევე ჩემი გადარჩენა სწორედ ციალა სურმანიძემ მოახერხა. მზრუნველ და განწირულ, მაგრამ ტკივილისგან, ემოციებისგან გააფთრებულ დედასავით დასტრიალებდა თავს ხელვაჩაურის ორგანიზაციის წევრ მომიტინგეებს, მათ შორის მეც.

იმ დღეს ციალა სურმანიძემ შიში დაამარცხა და სხვა გვერდით მყოფებსაც გადასდო გაძლების განცდა. ყველასათვის ცნობილ, იმ საყოველთაო ქაოსისა და ანგარიშსწორების ღამეს, თუ მეორე დღეს, - 26 მაისს ციალა სურმანიძემ შიში დაამარცხა და მანამდე ეძება ყაჩაღი სპეცრაზმელების, „სოდელების“, „კუდელების“, და საერთოდ „შავრაზმელების“ მიერ გატაცებული, ნაცემი, დაპატიმრებული თანამებრძოლი მომიტინგეები, ვიდრე თითოეულის კვალს არ მიაგნო, ვიდრე არ დარწმუნდა, რომ ყველა ცოცხალი იყო. ვალდებულება, პასუხისმგებლობა, თანამებრძოლ-თანაგუნდელთა ბედი, თავისაზე მაღლა დააყენა, არ შეშინებია იმის განცდას, რომ ყოველ წამს შეეძლოთ მისი დაპატიმრებაც. მეტიც, მანამ არ გამომიშვა ბათუმში, ვიდრე თავადაც არ წამოვიდა, ვაითუ გზად პოლიციამ გიცნოს და შენც დაგაპატიმროსო. 28 მაისს, თავისი მსუბუქი მანქნით, ერთად ჩამოვედით ბათუმში. 26 მაისის ღამეს შეურაცხყოფისგან, დაპატიმრებისგან, დამცირებისგან პირადად მე, ციალამ გადამარჩინა.

ორი რამ არ ავიწყდება ხალხს, ადამიანის მიერ გაწეული სიკეთე, ღირსეული ცხოვრება. ციალა სურმანიძეს 21 და 26 მაისს გაკეთებული სიკეთე, აქ გამოვლენილი ღირსება სამუდამო ეპიტაფიად დარჩება. იმისათვის, რომ ხალხს თავი დაამახსოვრო, თურმე რამდენიმე დღე, საათი, წამიც კი კმარა, და ის რამდენიმე დღე, საათი, წამი რომელიც, ციალა სურმანიძის მხარდამხარ გავატარე, ჩემში მარადიულ ძვირფას და ტკივილიან სახოვარ-მოგონებად დარჩება.

ამ ამორძალმა ქალბატონმა კი არ იცოცხლა, იცხოვრა აქ, წუთიერ სამყოფელში, ხოლო მარადიულ განსასვენებელში თან გაყვა დიდი სიყვარული, პატივისცემა, აქ, დროებით სამყოფელში ტკივილიანი და ლამაზი მოსაგონარი დაგვიტოვა.

უფალი ფარავდეს მის ვაჟკაცურ სულს, ნათელი და სუფევა ჰქონოდეს.

მზევინარ ძირკვაძე,

28.11.2013 წელი.

ქალბატონი ციალა სურმანიძის
მშობლები:
ომერ და ნიგარ სურმანიძეები.

ქალბატონი ციალა სურმანიძის უფროსი ძმა –
ანზორ სურმანიძე (გარდაიცვალა 1983 წლის 29 დეკემბერს)
თავის ოჯახთან ერთად.

ციალა სურმანიძის ძმა – ემზარი და ღედა – ნიგარი.

ციალა სურმანიძე – ძმისშვილებთან ერთად.

ციალა სურმანიძე დასთან – დარიკოსთან ერთად.

ციალა სურმანიძე თავის დედმამიშვილებთან ერთად.

ციალა სურმანიძე – თანამშრომლებთან ერთად.

ციალა სურმანიძე – მეგობრებთან ერთად.

ციალა სურმანიძე თანამშრომლებთან და მეგობრებთან ერთად –
ექსკურსიაზე.

ციალა სურმანიძე – მეგობრებთან ერთად.

ციალა სურმანიძე თანამშრომლებთან და მეგობრებთან ერთად –
ექსკურსიაზე.

ცოლა სურმანიძე და ზურაბ გორგილაძე მაისობის დღესასწაულზე.

ციალა სურმანიძე მაისობის დღესასწაულზე –
თავის ნათლულთან ერთად.

ციალა სურმანიძე თავის ნათლიასთან –
ლელოსთან ერთად.

მეორე ნაწილი

ეს არ უნდა განმეორდეს!

მეორე გამოცემა

(მოკლე შინაარსი)

თენგიზ ხეხუაშვილი

მს
აჩ უნდა
განმუხრდეს!

ერი თავის გმირების ცხოვრებით და მაგალითებით უნდა სულდგმულობდეს, თუ მართლა ერობა სურს და აგრეც არის, საცა ერი ერობს...

ილია ჭავჭავაძე

ეძვნება

ღირსეულ მამულიშვილს, მწერალსა და საზოგადო მოღვაწეს - **ვახტანგ ახვლედიანს**, 2011 წლის 26 მაისის აქტიურ მონაწილესა და ამავე მოვლენების მსხვერპლს, ხელვაჩაურის რაიონის „სახალხო კრების“ ორგანიზაციის თავმჯდომარეს - **ციალა სურმანიძეს**, 26 მაისს დაღუპულთა და 2004-12 წლებში რეპრესირებულ მამულიშვილთა ნათელ ხსოვნას.

„ეს არ უნდა განმეორდეს!“ წიგნი, რომელმაც რეჟიმი ამხილა

თენგიზ ცეცხლაშვილის ნაშრომი, „ეს არ უნდა განმეორდეს!“, წარმოადგენს უმნიშვნელოვანეს ჟურნალისტურ გამოკვლევას, რომელმაც დეტალებში წარმოაჩინა ის დიდი დანაშაული, რომელიც ნაციონალურმა ხელისუფლებამ ჩაიდინა საკუთარი ხალხის წინააღმდეგ. გაივლის დრო და ეს ჟურნალისტური გამოძიება, რომელიც ავტორმა მთელი სისრულით გამოიკვლია, იქნება მნიშვნელოვანი გაფრთხილება ყველას მიმართ, ვინც ეცდება ხალხის სამართლიან შეუპოვრობას იარაღითა და ბოროტებით დაუპირისპირდეს. ასევე, ამ ნაშრომმა ნაციონალური ხელისუფლების დანაშაულებრივი ქმედების მამხილებელი როლი უნდა შეასრულოს. ნებისმიერი ჯანსაღ გონებაზე მყოფი სამართალმცოდნე, მარტო იმ ამაზრზენი ფაქტებით, რომელიც წიგნშია მოცემული, არა მარტო ტომებს შეეკერავს ხელისუფლების ანტიხალხური ქმედების წინააღმდეგ, არამედ სასტიკ განაჩენსაც გამოუტანს მას. დიახ, ამ წიგნმა უნდა შეასრულოს მამხილებელი ფუნქცია, ნათლად გვიჩვენოს, თუ როგორი სიძულვილით მართავდა ნაციონალური ხელისუფლება ქვეყანას, როგორ ძულდა საკუთარი ხალხი, როგორ იმეტებდა თავისივე ხალხს სასიკვდილოდ და შემდეგ ამაზრზენი ფალსიფიკაციით გონებას უბნებდა საზოგადოებას, თუმცა ყველა ხვდებოდა თუ ვისთან ჰქონდა საქმე. ისიც უნდა ითქვას, რომ 2011 წლის 26 მაისი 2007 წლის 7 ნოემბრის სისხლიანი მოვლენების გაგრძელებაა იმ განსხვავებით, რომ მაშინ ნაციონალებმა ვერ „მოახერხეს“ სისხლის ღვრა, თუმცა იმდენი მომწავლელი ნივთიერებები გამოიყე-

ნეს, რომელიც შეშურდებოდა ქართველთმოდულებ უცხოელ დამპყრობლებსაც კი.

ყველა ის პიროვნება, რომელიც იმ დღეს დაუპირისპირდა მოძალადე ხელისუფლებას და რომელმაც შემდეგ ტანჯვა-წამების საშინელი გზა გაიარა, ვაჟკაცი და პატრიოტია, სწორედ მათ ამხილეს ნაციონალების სისხლიანი სახე და მსოფლიოს დაანახეს თუ ვინ იყვნენ ისინი. 2012 წლის 1 ოქტომბერს, როდესაც ხალხმა ნაციონალების ცხრაწლიან მმართველობას უარი უთხრა, ძირითადად განაპირობა 2011 წლის 26 მაისს რუსთაველის გამზირზე პატრიოტი ქართველების დაღვრილმა სისხლმა. სწორედ, 26 მაისმა დააჩქარა ნაციონალების მმართველობის დასასრული.

თენგიზ ცეცხლაშვილმა საინტერესოდ აღწერა ის მოვლენები, რომლებიც განვითარდა 26 მაისის წინა პერიოდში. განსაკუთრებით კარგადაა შესწავლილი „სახალხო კრების“ მოღვაწეობა. ავტორი, აქტიური მონაწილე იყო ყველა იმ მოქმედებისა, რომელიც ნაბიჯ-ნაბიჯ ვითარდებოდა „სახალხო კრების“ ჩამოყალიბებიდან 2011 წლის 26 მაისამდე და 26 მაისსაც, სადაც ქართველთა სისხლი დაიღვარა, ამიტომაცაა მისი მონათხრობი ზუსტი და ობიექტურობით გაჯერებული. ავტორმა სათანადო პატივი მიაგო, ყველა პიროვნებას ვინც საკუთარი სისხლის ფასად საზოგადოებას გაბედული არჩევნების გაკეთების საშუალება მისცა, განსაკუთრებით დასაფასებელი და გმირია ის ადამიანი, რომელიც ვაჟკაცურად დაეცა ბრძოლის ველზე. მათ საკუთარი სიცოცხლე გაწირეს და ამით ამხილეს ის ბოროტება, ვისთანაც საქმე ჰქონდა ქართველ ხალხს, ამიტომ ისინი სამარადჟამოდ დასაფასებელნი არიან და საზოგადოებაც ვალდებულია, ყველაფერი გააკეთოს მათი გმირული საქმიანობის უკვდავსაყოფად. ვაჟკაცი

არიან ისინი, რომლებიც არ შეუშიდნენ ტერორს, ნაციონალურ გულაგებში გაიარეს ტანჯვა-წამება და საზოგადოებაში პატივისცემა და მოკრძალება დაიმსახურეს. სწორედ, ყველაფერ ამას გაიგებს მკითხველი, თენგიზ ცეცხლაშვილის ნაშრომში.

მე ღავამატებდი ერთს, ეს ნაშრომი ნამდვილად დაიკავებს თავის ღირსეულ ადგილს ქართულ პატრიოტულ ჰეროიკაში, რადგანაც მან შეასრულა უდიდესი როლი, მან გააშიშვლა რეჟიმი და საზოგადოებას დაანახა მისი სისხლიანი სახე, თანაც დასვა მეტად დამაფიქრებელი კითხვა, ისეთი რეჟიმი, რომელიც თავის ხალხს არ ინდობს, არ ინდობს იმ ადამიანებს, რომლებიც თავის დროზე იგი ხელისუფლებაში მოიყვანეს და შემდეგ, როდესაც დაინახა მისი ნამდვილი „სახე“, დაუპირისპირდა მას და ამის გამო სასტიკად დაისაჯა, მხილებისა და გაკიცხვის ღირსია.

ის, რაც 26 მაისს განახორციელა სააკაშვილის ხელისუფლებამ, ქართველი ერის წინააღმდეგ, შეშურდებოდა საქართველოს ისტორიაში ყველა სისხლისმსმეელ ჯალათებს, ხელისუფლებამ რომელიც მთელ მსოფლიოში „დემოკრატიის“ სახელით იყო ცნობილი, განახორციელა ერთ აუწყრელი, სადისტური და კაცთმოძულეობითი ქმედება საკუთარი ხალხის წინააღმდეგ, ამიტომ, ეს ნაშრომი უნდა ითარგმნოს მსოფლიოს ყველა ცივილიზებულ ერის ენაზე, რათა ყველამ დაინახოს, თუ რა ჯალათები განაგებდნენ ქვეყანას ამ ხნის განმავლობაში.

ოთარ გოგოლიშვილი,

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი, დამსახურებული მოღვაწე.

წიგნი, რომელიც წარმოგვიდგინა ბატონმა თენგიზ ცეცხლაშვილმა, უაღრესად აქტუალურია. 2011 წლის 26 მაისი იყო ჩვენი ხალხის ცხოვრებაში უმძიმესი ტრაგედია, რომელმაც გააფერძკოთალა და უკან გადასწია 1989 წლის 9 აპრილის „ბართლომეს ღამის“ სურათები.

9 აპრილის დარბევა განხორციელდა უცხო ქვეყნის ჯარების მიერ გორბაჩოვის ბრძანებით, ხოლო 26 მაისის დარბევა განხორციელდა ქართული პოლიციელებისა და სპეცსამსახურების ხელით. მ. სააკაშვილმა გორბაჩოვს და როდიონოვს ჩამორეცხა 9 აპრილის სისხლი და სირცხვილი.

ბატონი თენგიზი მკითხველის წინაშე აშიშვლებს დარბევის ტრაგიკულ სურათებს თვითმხილველის თვალთ. სხვებთან ერთად მან შეძლო წარმოედგინა ხელისუფლების მიერ დარბეული და ნაწამებ ადამიანთა შორის ჩვენი მხარის შვილების, მათი გაუტეხელი სულისა და თავდადების, სოციალური თანასწორობისა და დემოკრატიული ცხოვრების წესის აღდგენისათვის ბრძოლა.

მე ღრმად მწამს და მჯერა, რომ სულ მალე ეს ადამიანები ღირსეულად დაფასდებიან.

თენგიზ ცეცხლაშვილის ეს პატარა წიგნი ამ დიდი საქმის ერთგვარი პროლოგაცაა.

შოთა ზოიძე,

მწერალი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, სახელმწიფო, დავით აღმაშენებლის, ილია ჭავჭავაძის, ნიკო ნიკოლაძის, მეხედ აბაშიძისა და გიორგი ლეონიძის პრემიების ლაურიატი.

აჭარის მოსახლეობის გარკვეულმა ნაწილმა, მიუხედავად არსებული ხელისუფლების ზეწოლისა, კიდევ ერთხელ გამოავლინა თავისი ვაჟკაცობა. ერთ მუშტად შეიკრა და არსებული მდგომარეობის შესახებ საკუთარი პროტესტი დააფიქსირა.

მშვიდობიანი აქცია მიმდინარეობდა აჭარის ტელევიზიასთან, ჩვენ გვსურდა, ეს ყველაფერი ობიექტურად გაშუქებულიყო, თუმცა, პროვოკატორებმა მოახდინეს სიტუაციის არევა, რის შედეგადაც მივიღეთ დარბევა. ეს იყო სისასტიკე და მარაზმი!

ლევან ვარშალომიძე აჭარაში ვერაფერს წყვეტს, ის ბრძანებებს თბილისიდან იღებს. არავითარი კეტები ჩვენ არ გვქონდა. მე პირადად კატეგორიულად განვაცხადე: „თუ ვინმე ტელევიზიაში შეჭრას აპირებთ, ჯერ მე გადამიარეთ!“ ტელევიზიის დაკავებით შედეგს ვერ მივალწევდით, პირიქით, თავიდანვე გონივრულ მოქმედებებზე ვიყავით ორიენტირებული.

მოიქცნენ არაადამიანურად. „სახალხო კრების“ ოფისში შეცვივდნენ, ძირს დაყარეს ადამიანები, სცემეს, ერთი-ერთი ფანჯრიდან გადახტა და ფეხი მოიტეხა. დაამსხვრიეს ავეჯი. დამტკვრეული სკამებით უსწორდებოდნენ იქ მყოფებს.

წინასწარ შედგენილი სიის მიხედვით აპატიმრებდნენ ადამიანებს. დროა ეს უღირსობა დასრულდეს. ხალხი არ მოითმენს ამდენ სიმწარეს და მაინც თავისას გაიტანს, ვინაიდან ძალა ხალხშია, სიმართლე ერის მხარესაა და ერის ნება აღსრულდება!

უკვე რამდენიმე თვეა, სახალხო კრების აჭარის ორგანიზაციის წევრები: ანზორ სოლომონიძე, გოჩა მუხაშავერია, დიმიტრი ჭეიშვილი, ცოტნე ანანიძე, დავით ფარტენაძე, ხვიჩა

გამარჯვებაზე და ვახტანგ სიორიძე (ეს უკანასკნელი გურიის რეგიონიდანაა) დაპატიმრებული არიან და განაჩენს ელოდებიან. მათ წაყენებული აქვთ სახელმწიფო გადატრიალების მცდელობაში მონაწილეობის ბრალდება. შესაბამისად, ისინი პოლიტიკური პატიმრები არიან. სახალხო კრება არ არის პოლიტიკური ორგანიზაცია და მას ასეთი ამბიციები არ გააჩნია. თუმცა არც ამის აღიარება სურს ხელისუფლებას.

თამარ მეფემ, ნიკოფსიიდან დარუბანდამდე გადაჭიმული სამეფოს მონარქმა, აღჭურვილმა ერთპიროვნული მართვის ყველა უფლებით, მსოფლიოში პირველმა შექმნა დარბაზი, იგივე პარლამენტი, სადაც საჯაროდ განიხილებოდა ქვეყნისათვის ყველა საჭირობო საკითხი.

ეს გახლდათ თავისუფალი აზრისადმი პატივისცემის მაღალი გამოხატულება. მხოლოდ საუკუნის შემდგომ, 1215 წელს, ინგლისში, ედმონდის საბატოში შეიქმნა „ადამიანის უფლებათა ქარტია“, რომელიც „თავისუფლების ქარტიად“ მოიხსენიება.

„ხელისუფლება უნდა მართავდეს ქვეყანას მაღალი ზნეობისა და მორალის პრინციპებით და არა ძალის გამოყენებით“, - ჩვენს წელთაღრიცხვამდე მეხუთე საუკუნის დიდი ჩინელი მოაზროვნის კონფუციუსის შეგონებაა ეს.

„მე შეიძლება არ ვემხრობოდე შენს აზრებს, მაგრამ ყველაფერს გავაკეთებ იმისთვის, რომ მათი გამოთქმის უფლება არავინ წაგართვას“, - წერდა მეთვრამეტე საუკუნის ფრანგი მწერალი და მოაზროვნე შარლ არუე, იგივე ვოლტერი.

მე შეგნებულად და მიზანმიმართულად მოვიტანე აქ დიდ მოაზროვნეთა გამონათქვამები. გენიოსები ყველა დროში თანამედროვენი არიან!

მხოლოდ თავისუფალ აზრს შეუძლია ერის, ქვეყნის, სახელმწიფოს განვითარება. სადაც აზრთა ჭიდილია, იქ იბადება ჭეშმარიტებაც.

ხალხი გრძნობს, ხედავს და განიცდის, რომ ქვეყანა ხელიდან ეცლება. საუკუნეობით ჭირსა და ვარაშში გამოტარებული და დღევანდლამდე სიმწრით მოტანილი მამული იყიდება, ჩანაგდება და იძარცვება ენა ქართული, ენა რუსთველის, ილიას, აკაკის, იაკობის, ვაჟას და გალაკტიონის ხელისუფლებაში მოსული საეჭვო წარმომავლობის ჩინოსნებისაგან უღვთოდ იღვევება, ირყვება, მცირდება, კნინდება... ინერგება ჩასაფრების, დასმენის, დაბეზლების, ჩაშვების, დაშინების და დევნის უსინდისო და უზნეო პოლიტიკა.

სახალხო კრება - ერთადერთი სრულიად ეროვნული გაერთიანება, უშიშრად და ღიად აღუდგა წინ ხელისუფლების აღვირახსნილობას.

„მიეცით ადამიანებს იმდენი, რამდენიც მათ საარსებოდ ეყოფათ და ისინი პირუტყვებად გადაიქცევიან“, - წერდა შექსპირი. დღეს მოსახლეობის 70% სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ იმყოფება. როგორ არ მინდა, რომ მართალი იყოს გენიალური ინგლისელი დრამატურგი ჩვენთან მიმართებაში...

უკიდურესმა გაჭირვებამ და პროტესტმა გამოიყვანა ხალხი. მაგრამ, როცა ერი და ბერი ერთად უნდა დავმდგარიყავით ქვეყანაში გამეფებული უმსგავსობის წინააღმდეგ, ბათუმშიცა და თბილისშიც ხალხის უმნიშვნელო რაოდენობა გამოვიდა. იქნებ, სახალხო კრებაა ამაში დამნაშავე? იქნებ რალაც ვერ გავაკეთეთ ისე?

ვიცოდით, რომ 21-22 და 25-26 მაისის აქციებით ხელისუფლებას ვერ გავისტუმრებდით, მაგრამ სახალხო კრება მაინც გამოვიდა. იმედი გვქონდა, სხვა პარტიებიც შემოგვიერთდებოდა, მაგრამ სამწუხაროდ, არც ბათუმში და არც თბილისში არ მოხდა ასე.

ქალაქელთა დიდი ნაწილი სახლებში ჩაიკეტა და ტელევიზორით სურდა სიახლის გაგება... იმ დღეებში ბათუმსა

და თბილისში ქვეყნისათვის გულანთებული ვაჟკაცები და ქალბატონები გამოვიდნენ.

„ვაი, იმ ქვეყანას, სადაც თითოში ყველა არ არის და ყველაში - თითო. სადაც „მე“ სჭარბობს „ჩვენს“, - წერდა ილია.

„უმსგავსი საქმე ყოველი მოკლეა, მით ოხერია“, - ისევ რუსთველს ვესესხები.

ხალხში შიშია გამჟღადარი, ეშინიათ მომავლის, რწმენა დაკარგული აქვთ. სხვა რომ მოვა, უკეთესი იქნება? - გულის კანკალით კითხულობენ იმედგაცრუებულები. ქართველს ქართველისა აღარ სჯერა. აი, რას მიაღწიეს ამათ. შიში ცუდი მეგზურია. შიშით ქვეყანას ვერ გადაარჩენ! დროა, ეს უღირსობა დასრულდეს! ხალხი არ მოითმენს ამდენ სიმწარეს და მაინც თავისას გაიტანს, ვინაიდან ძალა ხალხშია, სიმართლე ერის მხარესა და ერის ნება აღსრულდება! ხმა ღვთისა და ხმა ერისა ერთია!

ვთხოვ, მოვუწოდებ ერსა და ეკლესიას, ჯვარი მაღლა აღეშარათ და დავდგეთ ერთად სამშობლოს გადასარჩენად. სხვა გზა არ დაგვიტოვეს ამათ, რადგან მხოლოდ სიყვარული და თავდადება გადაარჩენს მამულს, ენას და სარწმუნოებას.

„რაც მტრობას დაუქცევია, სიყვარულს უშენებია!“ ზეციური გზაა ეს. გზა, რომელიც ტამართან აუცილებლად მიგვიყვანს.

ვანტანგ ახვლედიანი,

მწერალი, მხატვარი, ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე,
საქართველოს სახალხო კრების
აჭარის ორგანიზაციის თავმჯდომარე.

2012 წლის 9 აპრილს უკვე შეუძლოდ მყოფმა „სახალხო კრების“ აჭარის ორგანიზაციის თავმჯდომარემ, მწერალმა და საზოგადო მოღვაწემ ვახტანგ ახვლედიანმა წერილობითი ფორმით მის თანაგუნდელ წევრებს გადასცა პატარა ანგარიშის ჩანაწერი სადაც ვკითხულობთ:

2011 წლის 19 დეკემბერს თბილისში გაიმართა საქართველოს „სახალხო კრების“ კონფერენცია, სადაც მიწვეულნი იყვნენ ყველა რაიონის დელეგატები, მათ შორის აჭარის საოლქო ორგანიზაციის საკმაოდ მრავალრიცხოვანი დელეგაცია.

კონფერენცია მიჰყავდა „სახალხო კრების“ თავმჯდომარეს, მსოფლიოში სიცოცხლეშივე ლეგენდარულ სპორტსმენსა და ეროვნულ მოღვაწეს ქალბატონ ნონა გაფრინდაშვილს.

„სახალხო კრების“ აჭარის ორგანიზაციის თავმჯდომარემ თავის გამოსვლაში ისაუბრა ორგანიზაციის მიერ გაწეულ მუშაობაზე, 21-23 მაისის მოვლენებზე ბათუმში, ხელისუფლების მიერ გატარებულ დამსჯელ ღონისძიებებზე საკუთარი ხალხის წინააღმდეგ, სამართალისათვის და სიკეთისათვის, მომავლისათვის მებრძოლ ადამიანებზე, რომლებიც დღეს საპყრობილებში უდანაშაულოდ იხდიან სასჯელს. ხაზი გაუსვა იმ ჭეშმარიტებას რომ, ჯერ ბათუმში, შემდგომ კი თბილისში გამართული მიტინგები და მათი შედეგები, „სახალხო კრების“ მონაწილეთა გმირობის ტოლფასია, უფრო მეტიც შესაძლებელი იყო არც შექმნილიყო ბიძინა ივანიშვილის „ქართული ოცნება“. ბუნებაში არსებობს კანონზომიერება და მას ვერსად წაუხვალ.

ჩვენ ვამაყობთ და კვლავაც იამაყებს მომავალი თაობა „სახალხო კრების“ მონაწილეთა თავდადებათა და თავგანწირვით.

„სწორედ ამ გმირული თავშეწირვის მატიანედ უნდა ჩაითვალოს მაისის მოვლენების ამსახველი პუბლიცისტური

ბროშურა „სისხლიანი მაისის ექო“, რომელიც დაწერა, საკუთარი სახსრებით ააწყო, წიგნად გამოსცა და მოსახლეობას უსასყიდლოდ დაურიგა მწერალმა თენგიზ ცაცხლაშვილმა - იმ დღეების ყველა მოვლენის აქტიურმა მონაწილემ.

შემდგომ ბევრი საგაზეთო წერილი დაიბეჭდა და დაიბეჭდება კვლავაც, მაგრამ თენგიზ ცაცხლაშვილის ბროშურა ცოცხალი მატიანეა იმ ავადმოსაგონარი მოვლენებისა, რაც ქვეყნის ე.წ. ხელისუფლებამ აწვინა საკუთარ ხალხს. ამ მხრივ, წიგნი პატივმისაგები და დასაფასებელია.

კონფერენციის მონაწილენი ტაშისცემით შეეგებნენ ამ ინფორმაციას“.

წინამდებარე წიგნში ავტორი გადმოცემს თავის უკომპრომისო ბრძოლას რეჟიმების წინააღმდეგ, რომლის უშუალო მონაწილეც თავად გახლდათ. ნაშრომი მოგვითხრობს საზოგადოებრივი მოძრაობა „წარმომადგენლობითი სახალხო კრების“ ერთ-ერთი აქტივისტის - ბატონ თენგიზ ცაცხლაშვილის თავგადასავალს. იგი მეტად საინტერესო ისტორიული ნაშრომია. ნაწარმოების მთავარი გმირი თანმიმდევრულად აღწერს საზოგადოებრივი მოძრაობის დაფუძნებას, ფორმირებას, მიზნებს და ბრძოლის დეტალებს. ამასთან ერთად ნაწარმოებში აღწერილია თანამებრძოლების, - აჭარის „წარმომადგენლობითი სახალხო კრების“ აქტივისტთა თავგადასავლები, რომლებიც მონაწილეობდნენ 21 და 26 მაისის მოვლენებში.

„წარმომადგენლობითი სახალხო კრების“ იდეა ითვალისწინებდა რა დიდი საზოგადოებრივი ორგანიზაციის შექმნას, მასში მონაწილეობას ღებულობდნენ სხვადასხვა შეხედულების, იდეოლოგიის, ორიენტაციის საზოგადოებრივი წარმომადგენლები. აღნიშნული ორგანიზაციის მიზანს სახალხო კონსოლიდაციის გზით ხელისუფლების ცვლილება წარმოადგენდა. თუმცა პოლიტიკოსთა ვიწრო ჯგუფმა, სხვადასხვა ობიექტური თუ სუბიექტური მიზეზების გამო,

მოახდინა ამ სახალხო მოძრაობის იდეის მონოპოლიზირება, ხოლო ხელისუფლებამ 21 და 26 მაისს ამ მოძრაობის მიმართ უკანონოდ გამოიყენა არაპროპორციული, უსამართლო, არაადამიანური ძალა და შეეცადა სისხლში ჩაეხშო ეს მოძრაობა. საერთაშორისო თანამეგობრობა არ აღმოჩნდა მზად ყოფილიყო ადეკვატური ამ ტრაგედიაზე რეაგირებისათვის, რომელიც დატრიალდა ტელეკომპანია „აჭარის ტელევიზიის“ წინ და განსაკუთრებით, რუსთაველის პროსპექტზე, რასაც მსხვერპლი, ასობით დაშავებული და უსამართლოდ დაპატიმრებული ადამიანი მოჰყვა.

ბუნებრივია „დიდი პოლიტიკის“ დეტალები უცნობი იყო იმ აქტივისტთა უმრავლესობისათვის, რომლებიც თავგანწირვით, გმირულად იბრძოდნენ საქართველოს უკეთესი მომავლისათვის. ერთ-ერთი მათგანი კი ამ წიგნის ავტორი ბატონი თენგიზ ცეცხლაშვილი გახლდათ. ასეთი „უსახელო უფლისციხელები“ ქმნიდნენ და ქმნიან ჩვენი ქვეყნის საფუძვლებს. ადრეც, ახლაც და მომავალშიც მათზეა დამოკიდებული ჩვენი ქვეყნის განვითარება და უკეთესი მომავალი.

თენგიზ ცეცხლაშვილმა 1989 წლის სისხლიანი 9 აპრილის შემდეგ, შინაგანი პროტესტის ნიშნად დატოვა სამხედრო სამსახური, ხოლო 2011 წლის 26 მაისის სისხლიან კალოზე ის მამულის სიყვარულმა მიიყვანა, სადაც საქართველოს ბედი წყდებოდა.

2011 წლის 21-26 მაისის მოვლენებს უკვალოდ არ ჩაუღია, რაც 2012 წლის 1 ოქტომბერს ქართველი ხალხის გამარჯვების ერთ-ერთი წინაპირობა იყო.

ასლან ლორთქიფანიძე,

პოლიტოლოგი, აჭარის დამოუკიდებელ
ექსპერტთა კავშირის გამგეობის თავმჯდომარე.

ყველას გვანსოვს როგორი ერთუზიაზმით და გულანთებული შეეგება ქართველი ხალხი სააკაშვილს, მაგრამ სულ მალე თვითონ და მისმა დამქაშებმა ყოველივე ეს ბოროტად გამოიყენეს. ხელისუფლების მხრიდან გატარებულმა კაბალურმა რეფორმებმა მოსახლეობა აიძულა პროტესტის ნიშნად გარეთ გამოსულიყო და ღიად დაეფიქსირებინა თავისი პროტესტი, რაც 2007 წლის 7 ნოემბერს მთელმა სამყარომ თვალნათლივ დაინახა. ისიც დაინახა, საქართველოს ხელისუფლებამ საკუთარი ხალხი - მოშიშშილეები, მშვიდობიანი მომიტინგეები და თავისუფალი მედია, როგორი არადამიანური მეთოდებით დაარბია, როგორ მიუშვეს გათოშილ ხალხზე წყლის ჭავლი და ცრემლსადენი გაზი, როგორ დაუშინეს მათ პლასტიკური ტყვიები და როგორ დასდევდნენ უმწეო მოხუცებსა და ბავშვებს, რომლებსაც ხელკეტებით უმოწყალოდ სცემდნენ. ამ ამარზენმა „სანახაობამ“ კიდევ ერთხელ გაგვანსენა 1989 წლის 9 აპრილის სისხლიანი კოშმარი, განსხვავება კი მხოლოდ ის იყო რომ, ამჟამად ეს შემზარავი ტრაგედია ქართველ ხალხს თავს დაატეხა მის მიერვე არჩეულმა და ქვეყნის მტრად გადაქცეულმა ხელისუფლებამ.

ცივილიზებულმა სამყარომ მკაცრი და სამართლიანი შეფასება მისცა საქართველოს ხელისუფლების მიერ ჩადენილ ამ ვანდალურ მოქმედებას. მათ შორის, ნატოს გენერალურმა მდივანმა აღნიშნა, რომ საქართველოში უკანასკნელ დღეებში მიმდინარე მოვლენები არ შეესაბამება ევროატლანტიკურ ფასეულობებს.

მალე ამ მოვლენებს მოჰყვა პრეზიდენტის გადადგომა და ახალი რიგგარეშე საპრეზიდენტო არჩევნების დანიშვნა, რომელიც ტოტალური გაყალბებით ჩატარდა. სააკაშვილი

ისევ მოეკლინა ქვეყანას პრეზიდენტად, რომელმაც კვლავ გააგრძელა ანტიეროვნული პოლიტიკის კურსი, ისევ აგორდა საპროტესტო აქციების ტალღა.

აქვე მინდა მკითხველს კიდევ ერთჯერ მოკლედ შევახსენო წლების მანძილზე საქართველოს მოსახლეობის მიერ განვლილი გზა და გავაცნო 2007 წელს დაფუძნებული - „ქართული აკადემიის“ მიერ გამოქვეყნებული დეკლარაცია; სადაც ქართველი ხალხის გულისტკივილია გადმოცემული:

ვინაიდან უკანასკნელ წლებში საქართველოში მომხდარმა პოლიტიკურმა კატაკლიზმებმა, განსაკუთრებით კი ხელისუფლების მიერ გატარებულმა სოციალურმა, ეკონომიკურმა და კულტურულ-საგანმანათლებლო პოლიტიკამ მოსახლეობის ტოტალური გადატაკება, უმუშევრობა, მეცნიერებისა და ხელოვნების თვალში საცემი დეგრადაცია, განათლების დონისა და ხარისხის საგრძნობი გაუარესება გამოიწვია;

ვინაიდან საკანონმდებლო და სასამართლო ხელისუფლებების ფაქტობრივი უზურპაციის პირობებში ყოველგვარ ზღვარს გასცდა ხელისუფალთა სისასტიკე, ძალმომრეობა და უპატივცემულობა კონსტიტუციის, სამართალის ელემენტარული ნორმებისა და მთლიანად საზოგადოების მიმართ;

ვინაიდან სახელმწიფო მოხელეთა და სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან სისტემატური ხასიათი მიიღო მოქალაქეთა კერძო საკუთრების უკანონოდ ჩამორთმევა-განადგურების, ადამიანის უფლებათა დარღვევისა და თვით ადამიანთა ფიზიკური ლიკვიდაციის ფაქტებმა, რისი შედეგიცაა მოსახლეობაში გაჩენილი შიშის სინდრომი და ნიჰილიზმი;

ვინაიდან ფაქტობრივად ერთპარტიული მმართველობის პირობებში ფართო გავრცელება პოვა მნიშვნელოვან სახ-

ელმწიფო და სამეურნეო თანამდებობებზე, საგანმანათლებლო, სახელოვნებო და სამეცნიერო დაწესებულებებში არაკვალიფიციური კადრების დანიშვნამ „რევოლუციური დამსახურების“ მიხედვით;

ვინაიდან უმაღლეს ხელისუფალთა პირდაპირი წაქეზებით და მითითებით ქვეყანაში მიმდინარეობს გამოცდილი კადრების პროფესიული საქმიანობისაგან ჩამოცილების პროცესი, რამაც თანდათანობით ასაკობრივი დისკრიმინაციის სახე მიიღო;

ვინაიდან მეცნიერებისა და განათლების სფეროში მიმდინარე ფსევდორეფორმა, ერთი მხრივ, იწვევს საქართველოს სამეცნიერო პოტენციალის გაფანტვას, საქვეყნოდ აღიარებული ქართული სამეცნიერო სკოლების, ხელოვნებისა და კულტურის კერების მოსპობას და, ამავე დროს, შეუძლებელს ხდის სპეცილისტთა ახალი, კვალიფიციური კადრების მომზადებას საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში;

ვინაიდან დაწყებითი და საშუალო სკოლის ეროვნულ სასწავლო გეგმებში შექმნილია სრული ინფორმაციული და მსოფლმხედველობრივი ქაოსი, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის უფროსკლასელებს დაკარგული აქვთ ნებისმიერი სხვა დისციპლინის შესწავლის მოტივაცია, გარდა ერთიანი ეროვნული გამოცდებით გათვალისწინებული საგნებისა, ხოლო მკვეთრად გამოხატული ტექნიკური ან სახელოვნებო ნიჭის მქონე მოზარდებს წართმეული აქვთ სპეციალიზებულ სკოლებში სწავლის საშუალება;

ვინაიდან დაუფიქრებლად წამოწყებული და აჩქარებული ტემპით მიმდინარე ქვეყნის ხელოვნური ვესტერნიზაციის პროცესი ეროვნულ ცნობიერებას, ტრადიციულ ფასეულობებს, ჩვენს თვითმყოფადობას სრული ნიველირებით ემუქრება,

„ქართულ აკადემიას“ თავის მოქალაქეობრივ ვალად მიაჩნია, ფართო საზოგადოების სამსჯავროზე გამოიტანოს წინამდებარე დოკუმენტში დეკლარირებული პრინციპები და მისთვის ხელმისაწვდომი ყველა კანონიერი საშუალებით ხელი შეუწყოს ამ პრინციპების დამკვიდრებას ქვეყნის საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში.

მუხლი 1. ქართული საზოგადოება, ქვეყნის ყველა მოქალაქე, სქესის, ასაკის, ეთნიკური წარმომავლობის, პოლიტიკური შეხედულებებისა და აღმსარებლობის მიუხედავად, ვალდებულია ხმას იმალლებდეს უკანონობის, ძალადობის, ადამიანის პოლიტიკური ნიშნით ღვენის, მისი ღირსების, კერძო საკუთრებისა და სიცოცხლის ხელყოფის წინააღმდეგ.

მუხლი 2. ქართული საზოგადოება არ უნდა ეგუებოდეს ხელისუფლების მიერ დანერგილ შერჩევით მართლმსაჯულებას, დანაშაულის შეუსაბამო სასჯელს, როდესაც სასჯელის ტვირთი არაადეკვატურად მსუბუქია მმართველ წრეებთან დაახლოებული დამნაშავისთვის და არაპროპორციულად მძიმეა დანარჩენი კატეგორიის მოქალაქეთათვის; თუ ჩვენ ევროპისა და ნატოსკენ ვისწრაფვით, მაშინ არ უნდა ვეგუებოდეთ ადამიანის უფლებათა დეკლარაციის ყოველდღიურ, ცინიკურ ფეხქვეშ გათელვას.

მუხლი 3. ქართული საზოგადოება უნდა აცნობიერებდეს ქვეყნის კონსტიტუციის დამახინჯების, კერძოდ კი 2004 წელს მიღებული ანტიდემოკრატიული შესწორებების შედეგად ხელისუფლების შტოებს შორის გაჩენილი დისბალანსის სავალალო შედეგებს და ყველაფერს უნდა აკეთებდეს მდგომარეობის გამოსასწორებლად. სწორედ ხელისუფლების დანაწილების ფუნდამენტური პრინციპის უგულებელყოფა გახდა საქართველოში ერთპარტიული, უფრო ზუსტად, ერთ-

პიროვნული მმართველობის ჩამოყალიბების, საკანონმდებლო ხელისუფლების პარალიზების, ადგილობრივი თვითმმართველობის ფიქციად გადაქცევის, სასამართლოს, როგორც დამოუკიდებელი ინსტიტუციის, გაუქმებისა და მიუკერძოებელი სამართალწარმოების მოშლის მიზეზი.

მუხლი 4. ქართულმა საზოგადოებამ უნდა დაიცვას თავისი მთავარი მონაპოვარი - პროფესიონალ სპეციალისტთა კადრები - ხელისუფლებაში მოკალათებული, ტრენინგებ-გავლილი, მაგრამ გაუნათლებელი პედოკრატიის წინესაგან, აბუჩად აგდებისა და შეურაცხყოფისაგან. კადრების მხოლოდ პარტიული ნიშნით და „თავისუფლების ინსტიტუტის“ მესვეურებთან შეთანხმებით შერჩევა გამორიცხავს მეცნიერების, კულტურის, ეკონომიკის განვითარებას, ამუხრუჭებს სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობას, რყვნის ახალგაზრდობას და გამოუსწორებელ ზიანს აყენებს ერის მომავალს.

მუხლი 5. ქართული საზოგადოება წინ უნდა აღუდგეს მსოფლიოში ცნობილი სამეცნიერო, სალიტერატურო და სახელოვნებო კერების მოშლას, უნივერსიტეტების ავტონომიის ფეხქვეშ გათელვასა და სახელმწიფო უმაღლეს სასწავლებლებში ისეთი საგანმანათლებლო სისტემის დანერგვას, რომელიც არ იძლევა ფუნდამენტური განათლების მიღებასა და კვალიფიციური დარგობრივი სპეციალისტების მომზადების საშუალებას. მით უმეტეს, რომ ხელისუფლების მიერ რეფორმად წოდებული ძალადობრივი ღონისძიებები სრულ წინაღმდეგობაშია ევროპული უნივერსიტეტების დიდ ქარტიასთან, ლისაბონის კონვენციისა და ბოლონიის პროცესის სხვა ფუძემდებლურ დოკუმენტებთან. ჩვენ არ უნდა დავუშვათ ქართველი ერის გადაქცევა მხოლოდ მომსახურების სფეროში დასაქმებულ, იაფფასიანი უცხოური საქონლის

მომხმარებელ მასად, რომელსაც არ შესწევს ინტელექტუალურ და სულიერ ფასეულობათა შექმნის უნარი. ეს ჩვენი ისტორიის დასასრული იქნება.

მუხლი 6. ქართული საზოგადოება გლობალიზაციის პროცესის დადებით, ყველა ხალხისა და ქვეყნისათვის სასარგებლო ასპექტებს (მაგალითად, ინფორმაციის, კაპიტალისა და შრომისუნარიან ადამიანთა ნაკადების თავისუფალ გადაადგილებას) მკაფიოდ უნდა განასხვავებდეს ფსევდოლიბერალური იდეოლოგიის მიზნებისაგან, რომელიც თავისი ბუნებით დაპირისპირებულია ეროვნული სახელმწიფოს ცნებასთან, ნებისთ თუ უნებლიეთ, მიმართულია ეროვნული ცნობიერების წინააღმდეგ და მოწოდებულია ეროვნული კულტურების, ზნე-ჩვეულებებისა და ტრადიციული კონფესიების ნიველირებისაკენ. ეს მხოლოდ საქართველოს პრობლემა არ არის, ეს თანამედროვე დასავლურ სამყაროში მიმდინარე ერთ-ერთი ტენდენციის კონკრეტული გამოვლენაა. ქართველმა საზოგადოებამ არ უნდა დაუშვას ქვეყნის გადაქცევა ზემოხსენებულ ძალთა საცდელ პოლიგონად, რაც ეროვნული იდენტურობის სრული გაქრობით გვემუქრება. ჩვენ წინ უნდა აღვუდგეთ ასეთ დამლუპველ ტენდენციებს და გვახსოვდეს, რომ ამ ბრძოლაში მარტონი არა ვართ, რადგან მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში სულ უფრო და უფრო მეტი მოაზროვნე ადამიანი ხმამაღლა გამოთქვამს პროტესტს ამგვარი ფსევდოლიბერალური იდეოლოგიის წინააღმდეგ.

მუხლი 7. ამავე დროს, ქართული საზოგადოება მკვეთრად უნდა გაემიჯნოს მეორე უკიდურესობასაც და არ უნდა დაადგეს ეთნიკური, კულტურული და ეკონომიკური იზოლაციის გზას, რომელმაც შეიძლება აგრესიულ ნაციონალიზმამდე, კონფესიურ შეუწყნარებლობამდე და შუასაუ-

კუნებობრივ სიბნელემდე მიგვიყვანოს. ჩვენ თვალი უნდა გავუსწოროთ თანამედროვეობას, გონების თვალით შევაფასოთ მსოფლიო ცივილიზაციის წიაღში მიმდინარე პროცესები, ჭეშმარიტად პროგრესიული იდეები გავარჩიოთ პროგრესის ნიღაბს ამოფარებული მერკანტილიზმისაგან და გზა გავუხსნათ ყველა იმ სიანხლეს, რომელიც კულტურის, ზნეობისა და ეროვნული თვითმყოფადობის წინააღმდეგ არ არის მიმართული.

ხელს აწერენ საქართველოს ღვაწლმოსილი ადამიანები.

თბილისი. 12 აპრილი. 2007 წელი.

ამ მოვლენებთან დაკავშირებით მინდა შევეხმიანო ჩემი უმფროსი მეგობრის – აკადემიკოს იაკობ ახუაშვილის გამოცემულ წიგნს „რეზინის ტყვიიდან საბრძოლო ტყვიამდე ერთი ნაბიჯია“, რომელიც გამოიცა 2007 ნოემბრის მოვლენების შემდგომ: მიხეილ სააკაშვილი პრეზიდენტობის სკამის ხელში ჩაგდების მანიით შეპყრობილი შეგნებულად ჩადგა მასონთა სამსახურში, რომლებიც წერენ, რომ „პოლიტიკას არაფერი აქვს საერთო მორალთან. ვისაც ძალაუფლების სათავეში ყოფნა უნდა, ცბიერიც უნდა იყოს და პირმოთნეც.

ესაა მსოფლიო შეთქმულება, რომლის მიზანია მთელი მსოფლიოს სრული დამორჩილება, რომელიც მიღწეული იქნება ყველა ცივილიზაციის მოსპობით, რასებისა და ეროვნებების ერთ მასად შერწყმით, ყველა რელიგიის დანგრევითა და ნებისმიერი ზნეობის მოშლით“.

წიგნში უხვადაა გამოყენებული მკითხველთა წერილები და შეფასებები. ჩვენი მიზანია შევახსენოთ ახალგაზრდა მმართველებს და ვუთხრათ, ნუ აჰყოლიან დასავლეთ განგ-

სტერტა ხმას და ნუ ანგრევენ მამა-პაპური ქვითკირით ნაგებ-ნალოლივებ სამშობლოს - საქართველოს. ამერიკა მამა-პაპამ არ იცოდა სად იყო მაგრამ ბრწყინვალედ ცხოვრობდნენ და გრძნობდნენ თავს.

ზემოხსენებულ წიგნში შეტანილი საგაზეთო მასალებიდან მინდა შემოგთავაზოთ მცირედი ამონარიდები: გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ 2007 წლის 19 ოქტომბრის (№36-ში) გამოქვეყნებული სტატია: ჩემი ბრალი არ არის ღმერთო!..

ვიხელმძღვანელებ შეგონებით და გადავწყვიტე ვიცხოვრო სულმნათი შოთას აფორიზმით „სჯობს სიცოცხლესა ნადრახსა, სიკვდილი სახელოვანი“, შევეხილო ქვეყანას და ვამცნო, რომ სამშობლო საფრთხეშია, დამიჯერეთ სიმართლისათვის სიკვდილი ჯობია, ამ სიტუაციაში სულის ამოხდომას!..

იაკობ ახუაშვილი.

ასე გაგრძელება აღარ შეიძლება - საქართველო უკვე დაემსგავსა აჩრდილთა ქვეყანას, სადაც ყველაფერი შემთხვევითობაზეა დამოკიდებული, დაიკარგა რეალობისა და სიამაყის შეგრძნება, სადაც მივექანებით, ვუახლოვდებით საბედისწერო ზღვარს, საიდანაც არყოფნამდე ერთი ნაბიჯია!

ეროვნული თავისუფლება, რომელიც სახელმწიფოს ძლიერების პირობა უნდა ყოფილიყო. ტოტალური სისუსტის მიზეზად გვექცა!

დესტრუქციულმა ძალებმა სათავისოდ გამოიყენეს თავისუფალი პოლიტიკური სივრცე, სადაც ადგილი აღარ დარჩა ეროვნული ძალებისათვის!

ჩვენს ქვეყანაში დევალვაციას განიცდის ყველაფერი, უჭკუობის გარდა!

იქმნება ისეთი შთაბეჭდილება, თითქოს ვიღაცას სურს საქართველოს გული ამოაცალოს და მის ნაცვლად ავტომატური მართვის მექანიზმი ჩაამონტაჟოს, რომელსაც შემდეგ, როგორც უნდა, ისე მართავს დისტანციური პულტის მეშვეობით!!

ზომიერების მექანიზმი ინერგება ცხოვრების ყველა სფეროში!

ხელისუფლება დაემსგავსა დაფასთან გასულ მოწაფეს, რომელმაც გაკვეთილი არ იცის და გაფაციცებით ელოდება კარნახს, როგორც გადარჩენის ერთადერთ საშველს!..

ჩვენი ბედი იჭედება არა აქ, მშობლიურ მიწაზე, არამედ შორს, ცხრა მთას იქით, ოკეანის გადაღმა მდებარე უჩინარ სამჭედლოებში!

თავისუფლება ფიქციად იქცა, ვინაიდან ის ორ ნაწილად გახლიჩეს - დეკლარირებულ და რეალურ თავისუფლებად - ხელისუფლებამ მთლიანად მიითვისა რეალური თავისუფლება, დეკლარირებული კი ხალხს მიუგდო სახრავი ძვალივით!

საზოგადოებას აღარაფერს ეკითხებიან - ქვეყნის მოსახლეობის აბსოლუტური უმრავლესობა გააძევეს პოლიტიკური ცხოვრებიდან, ერთ ღროს ეროვნულ-პოლიტიკური პროცესების მონაწილე საზოგადოება ახლა პასიური მაცურებლის მდგომარეობაშია ჩაყენებული!

ქართული სახელისუფლო ნაგებობის ფასადს დღეს დეკლარირებული ლიბერალიზმი წამოადგენს, ინტერიერს კი - არაპროგნოზირებადი ტირანია!

ხელისუფლების ხელში სინამდვილე საგანგებოდ იჩქმალება, სიყალბე კი ზარ-ზეიმით ცხადდება ერთადერთ სავალდებულო ჭეშმარიტებად!..

ზნეობრიობის უნაყოფო სივრცეში გამოიკეტნენ ადამიანები, რომლებიც ცალკე სინდისის ხმას ებრძვიან და ცალკე უკიდურეს გაჭირვებას!

ცხოვრებით უკმაყოფილო ხალხის სამართლიან ჩივილს და გულისწყრომას, ხელისუფლება კი მართობად აღიქვამს - საზოგადოებასა და ხელისუფლებას შორის ჩინური კედელია აღმართული!

კრიზისი საბედისწერო ნიშნებს ავლენს.

წინასწარმეტყველის ნიჭი არ არის საჭირო იმისთვის, რომ განეჭვრიტოთ მომავალი, სადაც შესაძლოა სრული სიცარიელე გველოდებოდეს!

რა ვქნათ, როგორ მოვიქცეთ ამ აბსურდულ ვითარებაში, როცა დარღვეულია თანაფარდობა დროსა და აუცილებლობას შორის. აუცილებლობა საკმარისზე მეტია, დრო – თითქმის აღარ არის!

ფინალის მოლოდინი სიცოცხლის წესია და ეს ყველას უნდა გვახსოვდეს!

ამქვეყნად უსასრულო არაფერია, ყველაფერს აქვს დასაწყისი და ბოლო, რაც იწყება ის მთავრდება კიდევ!

მოვა დრო და ეს ხელისუფლებაც აღიარებს ძალაუფლების სასრულობის წესს, მაგრამ შეიძლება უკვე გვიან იყოს - არ დავაგვიანოთ! სანამ ჯერ კიდევ ჩვენს ხელშია სამშობლოს ბედი!

ყველამ უნდა იცოდეს - საქართველო არ არის იმათი, ვინც დღეს ხელისუფლებაშია და არც იმათი, ვინც ამ ხელისუფლებასთან არ არის - საქართველო მარადიული ფენომენია ყველა დროის ქართველისთვის: ვინც იყო, არის და მომავალშიც იქნება!

დღეს ჩვენ გვჭირდება აზრი და მოქმედება!
ჩვენ არ ვეძებთ ახალ ბელადებს, საქართველოს გადარჩენა ხალხის ხელშია!..

ამიტომ! -

ამ საქვეყნო საქმის განსჯისთვის, ჩვენს რედაქციასთან არსებული სახალხო მოძრაობა „გადარჩენისათვის“, 2 ნომბერს! საქართველოს პარლამენტის წინ მოედანზე დანიშნულ სახალხო აქციაზე, ელოდება საქართველოს ყველა მოქალაქეს, ვისთვისაც ძვირფასია ქვეყნის აწმყო და მომავალი, ვინც თავს მოვალედ თვლის იბრძოლოს სამშობლოს გადარჩენისთვის!..

მიხეილ სააკაშვილი არასდროს იქნება შუახნისა და ჭარმაგობის ასაკის ჭკუის. მას აქვს 6-დან 14 წლის მონარდის გონებრივი არეალი და ასევე დარჩება.

იაკობ ახუაშვილი

მუხათელი

შეთქმულება საქართველოსა და
ქართველების წინააღმდეგ

საუბარი გვექნება ყველაზე ზღაპრულ ბოროტებაზე, რომლის მსგავსიც არ ახსოვს თვით მსოფლიო ისტორიასაც კი. საქართველოს ალგვა პირისაგან მიწისა ლამის დასასრულს უახლოვდება, მავანი ქართველნი კი მშვიდად პირმოთნიეობს: „ამაზე უარესი დღეები ჰქონიათ წინაპრებს, მაგრამ მაინც გადავრჩენილვართ“. ასეთ დღეებში ქართველობა არასდროს ყოფილა. დღეს, არც ქუჯი გვყავს, არც ცოტნე და არც ღიდი დავითი, რომელიც წინ გაუძღვება ერს და იხსნის ქვეყანას მასონური „უხსენებლისაგან“. ანტიქრისტეს ბეჭედი ციფრით

ნნნ მომაკვდინებლად დაესვა ქართულ სულს, ქვეყანაში დამყარდა აბოკალიფსური მცოცავი რვაფენას ხელისუფლება, რომლის შემადგენლობის დიდი ნაწილი ლაპარაკობს მასონ - სიონისტთა ენაზე და აზროვნებენ მათი დაუნდობელი კატეგორიების მიხედვით.

მსოფლიოს ხალხთა ყურადღება საქართველოსკენაა მოპყრობილი. პროგრესულად მოაზროვნე ადამიანები ხელავენ თუ როგორ იძირება ქვეყანა, რომელიც სულ ცოტა ხნის წინ მოკამკაშე ვარსკვლავი იყო მსოფლიო კაბადონზე და მისგან იღებდნენ მის დადებით მაგალითს დიდი თუ პატარა სახელმწიფოები. შორს რომ არ წავიდეთ, ხალხს, რომელსაც ჰყავდა მეფე ფარნაოზი, გორგასალი, დავით IV, მეფე თამარი, ერეკლე II (იგივე პატარა კახი), დაცინვაა პირველ კაცად ჰყავდეს ჩვენთა მტერთა მიერ მოყვანილი კაცი, რომელიც (გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი“) გიორგი არჩემაშვილმა იგი დაახასიათა, როგორც ამბიციური, ექსტენციური, შმაგი, ჭკუაგადასული, მოღალატე, ანგარებიანი. მწერალმა რევაზ მიშველაძემ კი „20 რჩევა პრეზიდენტს“ („მწერლის გაზეთი“ (№5 1-15 აპრილი, 2005 წ.) აღნიშნა: „თქვენი არაეროვნულობა, უპირველეს ყოვლისა, ქართულ მწერლობასთან დამოკიდებულებაში ჩანს. ყველაფერში გეტყობა, რომ გძულს მწერლობა და მწერალთა კავშირი. დარწმუნებულია, რომ ქვეყანა ჩალითაა დახურული, მან არ იცის, რომ ცხვარი ცხვარია და თუ კი გაბრაზდა ცხარია. ნაადრევად მოიყვანა მიხაილმა ჟამი ასეთი...

2009 წელს თბილისში რეჟიმის პროტესტის ნიშნად ხალხმა საკნები დადგა, თუმცა შედეგი კვლავ ვერ მივიღეთ. ამ აქციებში აჭარის მოსახლეობის დიდი ნაწილი გახლდათ ჩართული. საკნებში ვავრცელებდით ჩემს მიერ გამო-

ცემულ ბროშურას სახელწოდებით „ხმა“ სადაც ძირითადად შესული იყო აჭარის მამულიშვილთა საგვარეულო კავშირის წევრების მიმართვები და ლექსები, რომელშიც გადმოცემული იყო ქა რთველი ხალხის გულის ტკივილი და ასახავდა დღევანდელი საქართველოს გაუსაძლის ყოფას. რომლის ავტორები გახლდათ: ვახტანგ ახვლედიანი, ნიაზ ბოლქვაძე, მზევი ნარ ძირკვაძე, გულიკო გაბაიძე, ნოდარ (სპარტაკ) ვანაძე და თქვენი მონამორჩილი თ. ცეცხლაშვილი ჩვენ გამოვხატავდით გულისტკივილს ქვეყნის სვე-ბედზე და იმ აუტანელ არსებულ რეჟიმზე, რომელმაც ქართველ ერს წაართვა თავისუფლება, ტრადიციები და მომავლის რწმენა...

„სახალხო კრების“ ინიციატორები: ჭაბუა ამირეჯიბი, ნონა გაფრინდაშვილი, რობერტ სტურუა, სოსო ცისკარიშვილი, ელიზბარ ჯაველიძე, გოგი ქავთარაძე, ლუკა კურტანიძე, ირაკლი ბათიაშვილი, მინდია სალუქვაძე... ჩვენი ქვეყნის ათასობით მოქალაქესთან, პოლიტიკური და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების წარმომადგენელთან ერთად 2010 წლის 29 სექტემბერს, თბილისში, სახალხო წარმომადგენლობითი კრების მოსამზადებელ კონფერენციაზე შეიკრიბენ და საჯაროდ განაცხადეს, რომ ბოლომდე იბრძოლებდნენ სააკაშვილის რეჟიმის წინააღმდეგ სამშობლოს გადასარჩენად.

20 ოქტომბერს ბათუმის ილია ჭავჭავაძის სახელობის სახელმწიფო თეატრში შედგა შეხვედრა სახალხო კრების დამფუძნებლებთან, სადაც მეც ვიყავი მიპატიჟებული და გავწევრანდი მათ რიგებში.

2010 წლის 19 აპრილს ბათუმში სახალხო კრების ლიდერები ჩამოვიდნენ. ილია ჭავჭავაძის ძეგლთან აჭრის სახალხო კრების წარმომადგენლებმა საზეიმო ვითარებაში

დავდევი ფიცი, რომ რეჟიმის წინააღმდეგ ვიბრძოლებდით საბოლოო გამარჯვებამდე.

ფიცის დადების შემდეგ დრო ვიხელთე და სახელოვან მოჭადრაკე, ნონა გაფრინდაშვილს თავი შევასხენე. მას პირველად ბათუმში ჩამოსვლისას, ჩემი წიგნი - პოემა „გვირგვინოსანი“ გადავეცი საჩუქრად. ამ წიგნის გადაცემას მისთვის გამოცემის დღიდანვე ვცდილობდი, რათა როგორც ჭადრაკის სამყაროს გვირგვინოსანისთვის მიმერთვა, ის ხომ საქართველოს მრავალგზის, ხუთგზის მსოფლიო და თერთმეტიგზის ოლიმპიური ჩემპიონი გახლდათ, ქალი ლეგენდა... მან გამიღიმა და თავაზიანად მიპასუხა – „თქვენი ტელეფონი მოვიძიე და თქვენთან დაკავშირება მინდოდა, კარგია რომ შემეხშიანეთ, თქვენი წიგნი ჩემი ბიბლიოთეკის ბინადარი გახდა“. ამ სიტყვების გაგონებაზე ტანში რაღაც აუწერელმა სიხარულის სითბომ გადამიარა, შემდეგ უფრო გავთამამდი და მასთან ერთად სურათიც გადავიღე, რის შემდგომ „სახალხო კრები“ს ოფისისაკენ გავეშურეთ, გზაზე ქალბატონები: ნათელა ღუმბაძე, ციალა სურმანიძე და მზევინარ ძირკვაძე შემოგვიერთდა. მე ქალბატონ ნონას ბათუმში მისი ჩამოსვლა შევასხენე ველორბოლეულ აწ გარდაცვლილ - ომარ ფხაკაძესთან ერთად, როდესაც მსოფლიოს ჩემპიონებს ბათუმის საზოგადოება გულმხურვალედ დახვდა. „ამას რა დამავიწყებსო“ მიპასუხა ოდნავ სევდიანმა... გზაში ვისაუბრეთ საჭირბოროტო თემებზე, შემდეგ მან გურულებზე ანეგდოტი გაიხსენა, რამაც ძალიან გაგვახალისა... ამასობაში ოფისაც მივალწიეთ და ერთმანეთს დავშორდით, ის დარბაზში შევიდა, სადაც ლიდერები იმყოფებოდნენ, მე კი მოსაცდელისკენ გავეშურე, სადაც ზღვა ხალხი ირეოდა... შესული არ ვიყავი ჩემი გვარის ძახილმა მიიპყრო ჩემი

ყურადღება. ჩვენი მდივანი - ანა მიქელაძე მომიახლოვდა და მისაყვედურა: სადახართ ბატონო თენგიზ, ხალხი გელოდებათო და დარბაზში შესვლა მთხოვა. მეც დაუყონებლივ შევედი, აბა რას ვიფიქრებდი, რომ სახალხო კრების ლიდერებთან წარვდგებოდი მოხსენებით... დარბაზი გადაჭედ-ილი იყო, როდესაც შევედი მეგობრებმა წინ დამაყენეს და ერთ ნაბიჯის მანძილზე აღმოვჩნდი მაგიდასთან გვერდით მჯდომ ქალბატონ ნინო ბურჯანაძესთან. პირი გამიშრა, წყლის დაღვევა ისე არასოდეს არ მომწყურებია მგონი, იმ წამს რომ მომინდა... მასთან გვერდით წარმომადგენლობითი სახალხო კრების აჭარა-გურიის კორდინატორი - ქალბატონი მანანა სალუქვაძე იჯდა, მარჯვნივ, სავარძელში ქალბატონი ნონა გაფრინდაშვილი იჯდა, იქვე იჯდნენ ბატონები: ელიზბარ ჯაველიძე, ვახტანგ ახვლედიანი, ირაკლი ბათიაშვილი, თემურ შაშიაშვილი, გია ბურჯანაძე, ლუკა კურტანიძე და ჩვენი დარბაზის წევრები, მათ წინაშე ვიდექით და კითხვებს ვპასუხობდით. ქალბატონი ნინო ბურჯანაძე და ბატონები: გია ბურჯანაძე და ირაკლი ბათიაშვილი აქტიურობდნენ. ისინი კონკრეტუკას ითხოვდნენ ამა თუ იმ საკითხზე ჩვენს მიერ გაწეული სამუშაოს ირგვლივ. მათ ამომწურავი პასუხი გავეცი. ასეთ უმაღლესი რანგის აუდიტორიასთან პირველად ავლმოჩნდი პირისპირ, შინაგად ვდელავდი, თუმცა მათთან კითხა-პასუხის რეჟიმში მყოფმა ეს ყოველივე ჩემდაშეუმჩნევლად დავძლიე. დაახლოებით ოცი წუთს მისმენდნენ ყურადღებით, მათ კითხვებსაც გავეცი ამომწურავი პასუხი, რის შემდეგ სამომავლო გეგმა შეიცვალა. თათბირის დამთავრების შემდეგ ქალბატონმა ნინო ბურჯანაძემ მასთან მიმიხმო, მეგობრულად გამიღიმა და მითხრა - აბა შენ იცი, არ დავგადალალო, მეც ჩემი

მხრიდან მტკიცედ დავპირდი, რომ დანაპირებს ჩვენი გუნდი შეასრულებდა, შემდეგ დასძინა: პარლამენტში თქვენი დატოვებული წიგნი „გვირგვინოსანნი“ გადმომცესო და მაღლობა გადამიხადა. ამის გაგონებაზე სიხარულისაგან ხელზე ვეამბორე.

მართლაც, გამოცვლილმა გეგმამ შედეგი გამოიღო, სახალხო კრების რიგებს ასეულობით ადამიანი შემოუერთდა...

2011 წლის 2 მაისს „სახალხო კრებამ“ სამოქმედო გეგმა გამოაცხადა და მიიღო გადაწყვეტილება:

„თბილისის, აჭარისა და გურიის სამოქალაქო წინააღმდეგობის რაიონულ კომიტეტებს უნდა ეზრუნათ მხარდამჭერთა შეკრებისა და აქციის გამართვისათვის 21 მაისს თბილისში თავისუფლების მოედანზე და ბათუმში ერას მოედანზე 15 საათზე.

21 მაისისთვის ბათუმში ელიზბარ ჯაველიძისა და თემურ შაშიაშვილის ხელმძღვანელობით თბილისიდან, სახალხო კრების ცენტრალური ოფისიდან რამოდენიმე ადამიანი ჩამოვიდა, რათა ორგანიზება გაეწიათ ბათუმში ჩასატარებელი აქციისათვის, რომელიც თბილისში დანიშნული აქციების პარალელურ რეჟიმში უნდა გამართულიყო.

ბათუმში აქცია დაიწყო დანიშნულ დროზე - 15 საათისთვის. არ ვიტყვი, რომ გადაჭედილი იყო ერას მოედანი, მაგრამ იმ დღეს ბევრი ხალხი მოვიდა, აქედან უმეტესობა რაიონებიდან გახლდათ ჩამოსული. მიტინგზე გამოძვლელეები ერთმანეთს ცვლიდნენ. აქციას პათოსი არ აკლდა. მობილური ტელეფონების საშუალებით ხორციელდებოდა კავშირი თბილისის მიმდინარე აქციასთან, მას საჯაროდ ბატონი თემურ შაშიაშვილი ახორციელებდა. გამოძვლელთაგან აქტიურობდნენ: ბატონები; ელიზბარ ჯაველიძე, ვახტანგ

ახვლედიანი, ნიაზ ბოლქვაძე, მურმან ღუმბაძე და ცოტნე ანანიძე და ქალბატონი მანანა წულუკიძე.

სადაც ექვსი საათისთვის თემურ შაშიაშვილმა აქციის წევრებს აჭარის ტელევიზიასთან გადასვლა შესთავაზა, ეს მისი ასეთი გადაწყვეტილება ჩემთვის ცნობილი არ იყო. ხალხი აპყვა ამ მოწოდებას და ბევრი მომიტინგე დაიძრა ტელევიზიისკენ. მე იქვე დავრჩი სხვებთან ერთად, რათა მიტინგზე ერას მოედანზე განლაგებული ტექნიკა და პერიმეტრის დაცვა განმეხორციელებინა დარჩენილ შეფიცულებთან ერთად, თუმცა ერთჯერ გადავედი ტელევიზიასთან, სადაც ისმოდა ერთ-ერთი გამომსლელის ხმა. რამოდენიმე წუთის შემდეგ ისევ უკან დავბრუნდი. დაბრუნებულს გოჩა მუხაშაურია შემეხმინა, რომელიც ერას მოედანზე მოსულ ადამიანებს ესაუბრებოდა - იქეთ ხომ მშვიდობააო? შემეკითხა და მეც უმაღ უპასუხე - კი მეთქი და იქვე მდგომებთან დავიწყებოდა. ჩემი დაბრუნებიდან ნახევარი საათიც არ იყო გასული, რომ ყვირილის ხმები შემომესმა. ტელევიზიის მხრიდან მომიტინგეები მორბოდნენ ჩვენი მიმართულებით. მე და გოჩა მათკენ გავიქეცი, მათ თურმე, როგორც გავიგე პოლიცია დაედევნა. მოქალაქეებს ტელევიზიის მინები ჩაუმტრევიან ქვებით. შემდეგ გახდა ცნობილი, რომ ეს საქმე პროვოკატორების მოწყობილი ყოფილა. სიტუაცია შემდგომ დასტაბილურდა. აქციის მონაწილენი ისევ დაუბრუნდნენ ერას მოედანს და მიტინგი ჩვეულ რეჟიმში გაგრძელდა. მალე გაწვიმდა და ხალხმაც იკლო. იქვე გავშალეთ ცელოფანი და თავი შევაფარეთ წვიმას. გადაულებლად წვიმდა, მიუხედავად მიღებული ზომებისა ძალზედ დავსველდით. თავდაპირველად იქ ღამის გათენებას ვაპირებდით, მაგრამ შემდგომში მითითება მივიღეთ, რომ ოფისში დავბრუნებულიყავით და დაახლოებით

თერთმეტი საათისათვის ოფისს მივაშურეთ. (ეს ყოველივე წინასწარ იყო ეტყობა გათვლილი, რომ ოფისში მომხდარი-ყო სახალხო კრების წევრების დაპატიმრება. ამის თქმის უფლებას მაძლევს ის, რომ მაისის მოვლენების შემდგომ გავიგეთ ბატონ ელიზბარ ჯაველიძისაგან, რომ ერთ-ერთი „სახალხო კრების“ წევრი მოვლენილი თბილისიდან სამ-წუხაროდ ხელისუფლებასთან თანამშრომლობაში ყოფილა მხილებული). ჩვენს შორის იმყოფებოდნენ გურიის რეგიონის წარმომადგენლებიც. ერთი მათგანი ლანჩხუთელი - გიორგი გურგენაძე ძალზედ აქტიურობდა. ოფისში რომ მივედით ის ხალხით იყო გადატენილი. სადღაც თორმეტ საათისაკენ ან-ზორ სოლომონიძემ გამოაცხადა, რომ თავისუფალი ვიყავით და მეორე დღისთვის დაგვიბარა. ბათუმელებმა შინისაკენ გავწიეთ, ხოლო რაიონებიდან ჩამოსულები დარჩნენ.

ღამის პირველის ხუთი წუთი იყო, როდესაც სახლში მი-მავალს ცირკთან ჩემი ერთი ნაცნობი ჟურნალისტი შემხვდა და მისგან გავიგე, რომ ტელევიზიის შენობის შესასვლელთან სამართალდამცავები ოპერატიულ საქმიანობას ატარებდნენ. მე მას დავემშვიდობე და ტელევიზიის შენობისაკენ წავედი. იქ არავინ იდგა, გავცდი თუარა შენობას, იმწამსვე ანზორ სოლომონიძეს დაურეკე, ეს ყოველივე ვამცნე და გაკაფრთხ-ილე, რომ შენობა დაეცალათ. სახლში მისულმა ტელევიზორი ჩავრთე. 25-ე არხზე ჩვენი მიტინგის სიუჟეტებს აჩვენებდნენ. ღამის ორი საათისაკენ გოჩა მუხამავრიამ დამირეკა და გამ-აგებინა - ჩვენი ბიჭები „დახვეტენო“, მე რატომღაც მომესმა დახვრიტესო, ეს ჩემს გვერდით მდგომმა მეუღლემაც გაიგონა, ის მობილური ტელეფონის გვერდით აღმოჩნდა იმ წამს, მას ჩაი გამოქონდა. კარგა ხანს წელში მოხრილს თავი ხელებში მქონდა ჩაფლული. ისევ მეუღლის ხმამ გამომიყვანა მდგო-

მარეობიდან. - ახლა რას აპირებო? მომიგო. მე ავდექი და ქალაქის ტელეფონით დავრეკე ოფისში. ის არ პასუხობდა... იმ დროს რა არ წარმომიდგა თვალ წინ... ცოტა ხნის შემდეგ ძალა მოვიკრიბე და დარეჯან დიასამიძეს დაურეკე მობილურით, ჩემს კითხვაზე სად იმყოფებოდა, მან გაბრაზებული ტონით მომიგო - მე აქა ვარ ოფისში, შენ კი სადხარო? როცა ეს გავიგე ტელეფონი გაუთიშე და იმ წამსვე გოჩას გადაურეკე. - ბიჭო ეს უბედურება ვინ შეგატყობინა მეთქი, მან მიპასუხა - „მე ბიჭების დაჭერის შესახებ გამცნეო“. იმ წამსვე ხელმეორედ დარეჯანს გადაურეკე, რომელმაც შემატყობინა დაჭერილი ამხანაგების ვინაობა, მან დასძინა გოჩასაც ეძებნო, დასაჭერი სიით მისულან თურმე და მათ შორის გოჩაც ყოფილაო. იმწამსვე ისევ გადაურეკე გოჩას და გავაფრთხილე, მეც სადმე წავალ მეთქი უთხარი ძალოვნების დასაბნეველ ტელეფონში, თუმცა სახლში დავრჩი. ეტყობა ანზორ სოლომონიძემ ვერ მოასწრო ჩემი დარეკვის შემდეგ სათანადო ზომების მიღება, ან ვერ გაერკვა მოცემულ სიტუაციაში.

როგორც მეორე დღეს ოფისში გავიგე, გოჩა მეორე დღეს დაიჭირეს ქალაქში, ასევე დააპატიმრეს დავით ფარტენაძე, რომელიც თვეების მანძილზე ბატონ ვახტანგ ახვლედიანის უსაფრთხოებას იცავდა პირნათლად.

იმ დამეს რა დამაძინებდა... სახლიდან არსად არ გავსულვარ. მეორე დღეს დილიდან ოფისში რომ მივედი, ოფისი არეულ-დარეული დამხვდა და იქ მყოფნი წინა დამის დარბევის ეპიზოდებს იხსენებდნენ. ზოგს თავი ჰქონდა გახეთქილი, ზოგს ჩალილავებული სახეები ჰქონდა, ზოგი სავადმყოფოში იყო მოთავსებული, ზოგმაც იარაღის გასროლაზე შიშისაგან მეორე სართულიდან გადახტომით უშველა თავს

და სხეულის სხვადასხვა დაზიანებები მიიღო. ამ მოსმენილით გაოგნებული დავრჩი. როგორც შემდგომში გავიგე, იმ დამეს დაზარალებულებს სავადმყოფოში ქალბატონმა - მანანა სალუქვაძემ და დავით რობაქიძემ უპატრონა.

მაღე ოფისში მოვიდნენ ბატონები: ვახტანგ ახვლედიანი, ელიზბარ ჯაველიძე, თემურ შაშიაშვილი, გურიიდან ჩამოსული მეგობრები და სხვები. სახალხო კრების აქტივისტებთან ერთად მოვაწყეთ აქცია. მსვლელობა დავიწყეთ ილია ჭავჭავაძის ძეგლიდან, იქ დაჭერილების მხარდამჭერი მიტინგი გავმართედ, შემდეგ გადავინაცვლეთ მემედ აბაშიძის ძეგლთან და აქედან მოყოლებული ქალაქის ქუჩებში მოვაწყვეთ მსვლელობა. მე ერთ მხარდამჭერს ხუმრობით უთხარი - მეუღლემ გუშინ სადამოს მისაყვედურა ტელევიზორში რატომ არ ჩანდი, ხომ არ ეძალები ხალხსო? ჰოდა დღეს უნდა ვიაქტიურო-მეთქი, ვიხუმრე.

იმ სადამოს ბევრი დაიჭირეს, დილისაკენ ზოგიერთი გაანთავისუფლეს, მაგრამ თხუთმეტი წევრი კი დატოვეს საპყრობილეში, აქედან 23 მაისს ბათუმის სასამართლომ ადმინისტრაციული ორ თვიანი პატიმრობა მიუსაჯა: - თემურ ჭანტურიშვილს, დავით სამნიძეს, ჯამბულ შარაბიძეს, ემზარ ქაღიძეს, მარად სოლომონიძეს, როლანდ ხოზრევანიძეს, ჯამბულ ფარტენაძეს და როლანდ აბულაძეს, ხოლო სისხლის სამართლის საქმე აღძრეს და წინასწარი ორ თვიანი პატიმრობა შეუფარდეს: ანზორ სოლომონიძეს, გოჩა მუხაშავერიას, დიმიტრი ჭეიშვილს, დავით ფარტენაძეს, ტარიელ ფუტყარაძეს, ზვირა გამარჯვებაძეს და ვახტანგ სიორიძეს.

აქციის დამთავრების შემდეგ გადაწყდა აჭარისა და გურიის რეგიონების სახალხო კრების წევრების თბილისში გამგზავრება. ზოგი იმ დღესვე გაემგზავრა, ხოლო უმეტესი

ნაწილი 23 მაისს დღის მეორე ნახევარში. მე ბატონ ნოდარ წულუკიძის მანქანით გავემგზავრე. ეს ადამიანი აჭარაში „სახალხო კრების“ დაარსებიდან ჩვენს ჭირსა და ლხინს იზიარებს 26 მაისის ღამის ჩათვლით.

ბევრი მანქანა გზიდან პატრულის სამსახურმა დააბრუნა სხვადასხვა მიზეზის გამო, მათ შორის იყო ისმაილ აბაშიძე, ერთ-ერთი შეფიცულთა რაზმის ხელმძღვანელი, რომელმაც ღარბევის დროს ოფისში ტრამვა მიიღო, მაგრამ ამის მიუხედავად თბილისში გამგზავრებაზე უარი არ განუცხადებია. მისი მანქანა პატრულმა გზაში დააკავა და საჯარიმოზე გადაიყვანა.

ქუთაისის გასასვლელთან მანქანები ერთ კოლონად დაირაზმა და ორმოცდაათზე მეტი მანქანით ჩართული ფარებით და სიგნალებით თბილისის გზას დავადექით... აქვე დავსძენ, რომ ნოდარ ცინცაძემ და გურამ ხოზრევანიძემ თავი კარგად გაართვეს თბილისში გასამგზავრებელ ხალხის ტრანსპორტირების საკითხს.

კოლონას თავში თემურ შაშიაშვილის ავტომანქანა უძღვებოდა, მათ უკან გადამღები ჯგუფი მიჰყვებოდა, ხოლო უკან ჩვენი მანქანა მიდიოდა. ავტოკოლონას ბორის მეძმარიაშვილი ხელმძღვანელობდა, ის აკონტროლებდა მიმავალ მანქანებს. ბორისი ორგანიზებული ადამიანი გახლდათ და შედეგიც სახეზე გვქონდა, დედაქალაქში უპრობლემოდ ჩავყვით.

ღამის თორმეტი იქნებოდა დაწყებული, როცა საზოგადოებრივი მაუწყებლობის ტელევიზიის შენობასთან მივედით, სადაც მიმდინარეობდა მიტინგი. მანქანიდან გადმოსულს ქალბატონი მანანა სალუქვაძე და გოჩა სურმანიძე შეგვეგება, ისინი ძალზედ გახარებულნი იყვნენ ჩვენი დელეგაციის ჩას-

ვლით. გავწიეთ სცენისაკენ სადაც მიტინგი იმართებოდა. მე იქ მყოფთ მივესალმე. ვია ბურჯანაძემ, მთხოვა მიტინგზე შეკრებილი ხალხის წინაშე გამოვსულიყავი, მაგრამ თავი შევიკავე. რაზედაც უარი უთხარი, მოვიმიზეზე – ჩამოსულებს უნდა მივხედოთ მეთქი და ჩამოვედი, საერთოდ არ მიყვარს საზოგადოებაში სიტყვით გამოსვლა, რაც ბევჯერ მისაყვედურეს, სუფრასთან სადღევრძელოებს კი არაკრაკებო მითხრა ერთ მეგობარმა და ისე რა გჭირსო. მე კი ასე ვუპასუხე - სუფრასთან, ზოგი ლაპარაკობს, ზოგიც მიერთმევს და ჩემი მოსმენისთვის არავის არ სცალია-მეთქი, საზოგადოების წინაშე ყველა შენ შემოგყურებს თვალებში, რომ წავიბორძიკო ხომ შევრცხვი-მეთქი?... უბრალოდ არამაქვს პოლიტიკური განცხადებების ნიჭი და გასაკვირიც აქ არაფერია-მეთქი.

ვია ბურჯანაძის ახალი მოადგილე, (გენერალი უჩავა ამ დროისთვის დაპატიმრებული გახლდათ), გამაცნეს ავთო ჯონხაძე, რომელმაც ჩასულები საქმის კურსში ჩაგვაყენა, პროვოკატორების მხრიდან მოსალოდნელი თავდასხმისთვის მზად რომ ვყოფილიყავით, რადგანაც ბევრ შეფიცულს გზაში პრობლემები შეექმნათ და მიტინგზე დროზე ვერ ჩამოვიდნენ. (ისინი მოგვიანებით შემოგვიერთდნენ), ამიტომ დასახმარებლად მივმართე ხელვაჩაურის რაიონის კომიტეტის თავმჯდომარეს - ქალბატონ ციალა სურმანიძეს, მას ყოველთვის ჰყავდა სათანადო ხალხი მობილიზებული, რომელიც გამოირჩეოდა დიდი დისციპლინით და ახლაც მას დარაზმული შეფიცულთა რაზმი უმშვენებდა მხარს - ბატონ იაშა გვიანიძის და თამაზ ხალვაშის თავკაცობით. მათ ვითარება ავუხსენი და დახმარება ვთხოვე, რათა გვერდში დაგვედგომოდნენ. ჩვენ ბოლომდე ერთად ვიდექით...

იქ ორი ღამე ვიდექით ფხიზლად, ისე თვალს თუ მოატყუებდი სახელდახელოდ იქვე გაშლილ პალატკებში, ან საღმე მიწაზე, სხვა საშუალება იქ არ იყო, ისიც იმ შემთხვევაში ადგილი თუ იყო.

აქ, ამ ვითარებაში ბევრი ჩვენიანი იდგა ვაჟკაცურად, ხოლო შოთა ტულუშს, ნუგზარ კეკელიძეს და თამაზ დანელიას კი ერთი წუთითაც არ მიუტოვებიათ. თუმცა ისეთებიც აღმოვაჩინე, საღამოობით ქალაქში რომ მიდიოდნენ ღამის გასათევად. ერთი შეფიცული თვალს დამაკლდა, მას გადაურეკე, სადა ხარ-მეთქი და მან მიპასუხა - „სცენის უკან ვიმყოფებიო“. ვთხოვე ტელევიზიის მთავარ შესასვლელთნ მოსულიყო, პატარა პაუზის შემდეგ მიპასუხა - „არ გეწყინოს ქალაქში ვარ ნათესავთანო“. ისე იცოცხლე, ეს ბრვე შესახელობის ახალგაზრდა თავს დებდა ვაჟკაცობაზე... თუმცა რას იზამ, ნათქვამია „ადამიანი გასაჭირში იცნობაო“... ამ ღროს ნონა გაფრინდაშვილი და სახალხო კრების სხვა ლიდერები ჩვენს გვერდით იმყოფებოდნენ და ღამეებს თეთრად ათენებდნენ.

გათენდა, მე და თამაზ დანელია იქვე ვიდექით ტრიბუნიდან ოღნავ მოშორებით, რომ ჩვენი მიმართულებით რამოდენიმე ბრვე ვაჟკაცი მოაბიჯებდა, უცებ ერთმა შორიდან გაგვიღიმა და ჩვენი მიმართულებით წამოვიდა. ეს ბადრი ბიწაძე გახლდათ. ის ჩემთან შეჩერდა, გადამკოცნა, მეგობრულად მომიკითხა, და გზა ისევ განაგრძო. მისმა ნახვამ დიდიდან ბიჭებს ძალა შეგვმატა. ის ადრე გახლდათ ჩამოსული ბათუმში. მასთან კრების წევრებს, გულახდილი საუბარი გვქონდა. პირდაპირ დავუსვით კითხვა - ლიდერები უკან ხომ არ დაიხევდნენ? - მაგრამ მან დაუყონებლივ გვიპასუხა, რომ ბოლომდე ერთად ვიქნებოდით! მისი ჩამოსვლა, ჩვენი

წევრის, შეფიცულთა რაზმის ერთ-ერთი მეთაურის - ნუგზარ ჯიჯავაძის დაკრძალვას დაემთხვა, ღმერთმა აცხონოს მისი სული, საქმიანი და ვაჟკაცი კაცი იყო. ბატონი ბადრი და გია ბურჯანაძე სოფელ მახინჯაურში დაკრძალვაზე იმყოფებოდნენ და ამ ოჯახს მატერიალურადაც დაეხმარნენ.

არ ვიქნები მართალი, ჩვენი კუთხის შეუპოვარი და ენერგიული მანდილოსნები რომ არ მოვიხსენიო: ციალა სურმანიძის, მზვეინარ ძირკვაძის, დარეჯან დიასამიძის, ლია შაქარიშვილის, ლეილა სარჯველაძის, ნანული დუმბაძის, ნათელა ხარაზის და სხვების სახით, რომლებიც მიტინგს ძალას მატებდნენ.

გათენდა 25 მაისი. ღამემ პროვოკაციის გარეშე ჩაიარა. კოლონა სამი საათისთვის დაიდრა პარლამენტისაკენ. კოლონას წინ ნონა გაფრინდაშვილი და ნინო ბურჯანაძე მიუძღოდნენ. ნონას გადაადგილება უჭირდა, მაგრამ ის შეუპოვრად მიიწველა წინ, რითაც გვაგულიანებდა. ეს ჩვენთვის უხმო მოწოდება იყო! ჩვენს უკან ზღვა ხალხი მოაბიჯებდა. მათთან ერთად ჩვენი კუთხის წარგზავნილები მივაბიჯებდით, უკან კი წითელი ფერის მანქანა-ტრიბუნა მოგვეყვებოდა. ჩვენს სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა, არ მახსოვს ასეთი ბედნიერი როდის ვიყავი... როდესაც პარლამენტს უახლოვდებოდით, ვახო მითაიშვილმა შემომძახა - „თენგო! ნახე რამდენი ხალხი გამოვიდა გარეთ!“ ხალხის სიმრავლით გაოგნებული დავრჩი, ჩვენს უკან ზღვა ხალხი მოაბიჯებდა. როდესაც პარლამენტს მიუახლოვდით აჭარის „სახალხო კრების“ რეგიონალური საბჭოს თავმჯდომარეს - ბატონ ვახტანგ ახვლედიანს დაურეკე ბათუმში და არსებული სიტუაცია მოვახსენე. (ბატონმა ვახტანგმა ჩვენთან ერთად გამგზავრება ვერ შეძლო ავადმყოფობის გამო).

მიტინგზე გამომსვლელები ერთმანეთს ენაცვლებოდა. ჩვენი კუთხის შვილებს: მზევინარ ძირკვაძეს, ცოტნე ანანიძეს, ნიაზ ბოლქვაძეს, მურმან ღუმბაძეს და ავთანდილ დიასამიძეს მიეცათ საშუალება თავისი გულის ტკივილი გამოეთქვათ და შეკრებილ აუდიტორიამდე მიეტანათ. მათ გამოსვლებს საზოგადოება მქუხარე ტაშით აჯილდოვებდა. მიხაროდა და ვამაყობდი, მათი თანამებრძოლი რომ ვიყავი, ზოგი მათგანი კი ჩემი მეგობარიც გახლდათ.

მიტინგის ტრიბუნა რუსთაველის გამზირის საპირისპირო მხარეს გადაიტანეს. საქართველოს „სახალხო კრების“ შეფიცულთა რაზმის მეთაურის მოადგილე, ბატონი ავთო ჯოხაძე მომიახლოვდა რამოდენიმე მსლებელთან ერთად და მთხოვა გავყოლოდი. სანამ პარლამენტის გვერდით მყოფ პირველ კლასიკურ გიმნაზიამდე მივიდლოდი, ილიას და აკაკის ძეგლთან, გზაში ჩვენმა რიგებმა იმატა. ვიდექი ძეგლთან და ჩემდა უნებლიეთ მაისის ღლეები გამახსენდა, როდესაც ამ ძეგლთან, ამავე სკოლის მოსწავლეებთან და მათ მშობლებთან ერთად სამახსოვრო სურათები გადავიღეთ. ამ სკოლაში ქველმოქმედების სახით ჩემი პოემები „გვირგვინოსანნი“ და „უმეფობის ჟამს“ მქონდა დარიგებული, რომელსაც იქაური პედაგოგები კლასგარეშე ლიტერატურად იყენებდნენ. ექვსი წლის წინ კი ერთ-ერთი მეოთხე კლასის პედაგოგის, ქალბატონ ეთერი მუხაშავრიას ინიციატივით სკოლაში შეხვედრა მომიწყვეს. მაშინ ბედნიერი კაცი გახლდით... ახლა კი იქ, საქართველოს ყველა კუთხის შეფიცულთა რაზმების მეთაურები ვიყავით თავმეყრილნი და ჩვენივე მოძმეთაგან თავდასხმას ველოდებოდით... იქ მისვლამდე, რაღაც საშიშროების მოახლოების უცნაური შეგრძნება დამეუფლა... ბატონმა ავთომ მოკლედ შეგვახსენა ჩვენი მოვალეობანი და

გაგვიმარტა, თუ რისთვის ვიდექით იქ და მოსალოდნელ დარბევისაგან როგორ უნდა დაგვეცვა აქციის მონაწილეები, მოსული იყო შეტყობინება სპეცრაზმელების მოსალოდნელი თავდასხმის შესახებ.

ჩემი ეიფორია, მოსალოდნელ შიშის სინდრომით შეიცვალა... მე მათ ათი ბრვე ვაჟკაცის გამოყვანა აღუთქვი, ვგრძნობდი, რომ მათ სიცოცხლეს საფრთხე ემუქრებოდა... თავიდანფეხამდე ჟრუანტელმა დამიარა, ვერ ვხდებოდი, რა უნდა მეთქვა ჩვენ ბიჭებისთვის... ჩვენ პარლამენტისა და სკოლას შორის ჩამომავალი გზა უნდა გადაგვეკეტა, კახელებთან და თბილისის რაიონების შეფიცულებთან ერთად. საწყის პერიმეტრზე მობილიზებისათვის ნახევარი საათი მოგვეცეს, ჩვენი პერიმეტრის დაცვის მეთაურად ვინმე ემზარი დაინიშნა, ორმოც წლამდე მიახლოებული, საშუალო ტანის ათლეტური აღნაგობის, სიმპატიური მამაკაცი. მას ძალზედ კეთილი სახე ჰქონდა. ჩვენ ერთმანეთის ტელეფონის ნომრები გავცვალეთ. მას პატარა შაგვერემანი ბიჭი ახლდა, სახელად ვასკა, რომელიც მისი ჩაცმულობით იაპონელ მებრძოლ „ნინძას“ მაგონებდა. ჩემებს მივაშურე. ფეხები დამძიმებული მქონდა, გადაადგილება საშინლად მიჭირდა. დავით რობაქიძის სიტყვები გამახსენდა ჩემდა უნებურად - „მიშა ისვრის და კიდევაც დახოცავს ხალხს, მისი დამქაშები კი იმიტომ ისვრიან, რომ ისინი კრიმინალები არიან და სხვა გზა არ დარჩენიათ...“

პარლამენტისკენ წავედი და ქალბატონ ციალა სურმანიძესთან მივედი, ის თავის შეფიცულებთან ერთად, როგორც ყოველთვის მობილიზებული იყო. მივედი და ძლივს ამოვილაპარაკე - ჩვენი დრო დადგა ბიჭებო, გვეძახიან მეთქი. ამ სიტყვების გაგონებაზე ერთ-ერთი მათგანი - გელა გვიანიძე

წამოიჭრა და ომახიანად შესძახა, რაღას აყოფნებთ, წავედით! და ფეხზე წამომდგარ მეგობრებს წინ წაუძღვა. ის ძველი პროფესიონალი სამხედრო იყო. ფიზიკურადაც ძლიერი აღნაგობის გახლდათ. როცა დანარჩენმა ბიჭებმა გაიგეს ჩვენი ყოფნის დისლოკაციის ადგილი, თვითონ მოვიდნენ. ემზარის განცვიფრებას საზღვარი არ ჰქონდა, როდესაც ქალბატონები: დარეჯან დიასამიძე და ნანული ღუმბაძე შემოგვიერთდნენ თავისი ნებით, ხოლო ხანში შესულმა ქორეოგრაფმა, აჭარის დამსახურებულმა არტისტმა - სიმონ ფუტკარაძემ თავისი დაჟინებული თხოვნით დარჩა წინა ხაზზე, (შემდეგ გავიგე, ის სასტიკად უცემიათ, საავადმყოფოში გადაუყვანიათ და დღემდე მკურნალობს ნაიარებს). ამ თავდადებული საქციელის შემყურემ, აღტაცებულმა წამოიძახა - „რა საწაული ხალხი ყოფილხართ აჭარლები?!“ ჩემს სიამაყეს საზღვარი არ ჰქონდა, თუმცა ჩემს გვერდით უშიშარი გურულებიც იდგნენ, ერთი მათგანი ჩოხატაურელი გურული ახალგაზრდა გვარად სანიკიძე (სამწუხაროდ სახელი არ მახსოვს) გახლდათ.

წყალი უნდა მოეტანათ და ჩვენების სულალობის გარკვევა მთხოვეს. პოზიციაზე 37 კაცი ვიდექით, 10 კაცის სანაცვლოდ!.. ახლა ვიხსენებ იმ საამაყო და ამაღელვებელ წუთებს და ვფიქრობ, იმ დღეს მთელი საქართველო ასე ერთ მუშტად რომ შეკრულიყო, როგორც ჩვენი კუთხის წარგზავნილები იდგნენ სხვადასხვა რაიონებიდან ჩამოსულ ვაჟკაცებთან ერთად - დარბევასაც ავიცილებდით და არც ჩახოცილი ხალხი გვეყოლებოდა... და რაც მთავარია ვიქნებოდით სამართლიანი და გაუყალბებელი არჩევნების მოლოდინში...

მიტინგზე ყოფნისას ძალას გვიორკეცებდა დაჭერილ თანამებრძოლებისადმი დიდი პასუხისმგებლობის გრძნობა, რათა ვიცოდით, რომ მათი ბედი ჩვენი აქ ღვომით წყდებოდა.

მიტინგზე კეთდებოდა განცხადებები, გვაწვდიდნენ სხვადასხვა ინფორმაციებს... ამ დროს ვილაცამ დაიყვინა - „გრეჩინა“ მოდისო მეც იქითკენ შევტრიალდი და ჩემს წინ ლევან გაჩეჩილაძე იდგა. ის ჩემს დანახვაზე ოდნავ შეყოვნდა და გამიღიმა. ვკითხე - მიცანით მეთქი. - „როგორ არაო“ მომიგო, შემდეგ კი ხელი ბეჭზე ღამადლო და გზა გააგრძელა თავის მხლებლებთან ერთად ილიასა და აკაკის ძეგლისაკენ. ის აღრეც იყო მოსული მიტინგზე ტელევიზიის წინ. ბატონ ლევანს ვიცნობ 2009 წლიდან. მე და ნიაზ ბოლქვაძე - აჭარის მამულიშვილთა საგვარეულო კავშირის თავმჯდომარე თბილისში ყოფნის დროს „დაიცავი საქართველოს“ ოფისში მივედი, სადაც მას საქმე ჰქონდა. მეც თან მქონდა ჩემს მიერ გამოცემული პატარა წიგნი „ხმა“ რომელშიც ჩვენი კუთხის შვილების გულის ტკივილი იყო გადმოცემული ჩემს ხმასთან ერთად. წიგნები ოფისში დავარიგეთ. სადღაც ორი საათი არ იყო გასული, ნიაზს დაურეკეს მობილურით და ლევან გაჩეჩილაძესთან ჭავჭავაძის გამზირის 50-ში მისვლა სთხოვეს. რეზიდენციაში ერთად მივედი, სადაც დაახლოებით ერთი საათი დავყავით. მან დიდი გულისყურით მოგვისმინა და სამომავლოდ შეხვედრას შეგვპირდა, თუმცა ჩვენი შეხვედრა აქ მოხდა... ამ დროისათვის კი ნიაზ ბოლქვაძე პარლამენტთან იდგა. მოგვიანებით გავიგე, იგი სასწაულად გადარჩენილა. სიცხიანს არ მიუტოვებია მიტინგი. ჯალათებს იგი საღისტურად უცემიათ.

სადღაც ათი საათისკენ ჭექა-ქუხილის ხმა გაისმა თბილისის ცის თავზე და მალე კოკისპირული წვიმა წამოვიდა. თავიდან ფეხებამდე დავსველდით. გარკვეული პერიოდის შემდეგ თითქოს წვიმამ გადაიღო. არე-მარეს გადავხედე, ხალხის მასამ მკვეთრად იკლო... ცოტა ხნის შემდეგ ისევ

გაწვიმდა კოკისპირულად. ხალხი ჯგუფებად აფარებდა თავს გაშლილ ცელოფენებს, რომელიც თითქმის არ შეელოდათ. მიტინგი გრძელდებოდა, მაგრამ ხალხის ჩოჩქოლის გამო სმენადობა ცუდი იყო... ამასობაში წვიმამ ოდნავ გადაიღო. გაკეთდა განცხადება, ვისაც სურვილი ჰქონდა, ან ვინც შეუძლოდ გრძნობდა თავს დაეტოვებინა მიტინგი, რადგან იქ მდგომთ 9 აპრილის ღამე გველოდა... ხალხმა შეძახილებით და კიჟინით უარი განაცხადა! ამ დროისათვის ჩვენს პოზიციასზე ჩოჩქოლი ატყდა. ზემოდან ჩამომავალ ქუჩაზე 50 მეტრის მოშორებით სპეცნაზელები პოზიციებს იკავებდნენ... ამის დანახვაზე მივიღე გადაწყვეტილება, პოზიციიდან ქალები დამეთხოვა. დარეჯანთან და ნანულისთან ჭიდილი დამჭირდა მათი იძულებით „გაძეგვისათვის“.

სპეცნაზელები ფსიქოლოგიურ შეტევაზე გადმოვიდნენ, ისინი ფარებს აბრახუნებდნენ, რასაც ჩვენი ბიჭები ჯოხების ბრახუნით პასუხობდნენ. ჩვენი მეთაური - ემზარი ცარიელი ხელებით იღგა მათკენ შემართული, მის უკან კი დანარჩენები. მან ამ დროისთვის სათანადო ბრძანებები გასცა, ერთ ჯგუფს საპირისპირო მიმართულებით დგომა მიუთითა, რათა რუსთაველის გამზირიდან მომავალი სპეცნაზმის შემოსვლა აღეკვეთათ... ამ დროისთვის ისევ წამოვიდა თავსხმა. ჩვენს რიგებს გამოეყო - ირაკლი დარჩია (ის ჩემი კლასელის, ცხონებული - ვაჟა დარჩიას შვილი გახლდათ), დაღვა შუა ქუჩაში სადაც დამრეციდან ნიაღვარი მოდიოდა - სპეცნაზელების საპირისპიროდ. მას შევძახე, რომ უკან დაეხია, რათა წყალში არ მდგარიყო და ჩვენთან დაბრუნებულიყო, ერთი ნაბიჯი გადაღვა, მაგრამ ისევ წყალში დგომა განაგრძო. ის ეტყობა ისეთნაირად იყო დამუხტული მოსალოდნელი შეტაკებისთვის, რომ თავს ვერ აკონტროლებდა...

მალე, რუსთაველის გამზირზე ქაშუეთის ეკლესიის მხრიდან სპეცრაზმელთა მანქანები გამოჩნდნენ. ამ დროისათვის სცენაზე ირაკლი ბათიაშვილმა მამაო ჩვენოს ლოცვა დაიწყო დანთებულ სანთლების ფონზე სხვა დანარჩენ ლიდერებთან ერთად. მე მათ უკვე ვერ ვხედავდი. ცოტა ხანში რკინის დარტმის ხმასთან ერთად ჰაერში ორივე მხრიდან წყლის ჭავლმაც იფეთქა. ქაშუეთის ეკლესიის მოპირდაპირე მხარეს მდგარმა პირჯვარი გადავიწერე და უფალს ჩავაბარე ჩემი და იქ მყოფი მეგობრების ბედიც...

მალე გაზისაგან სული მეხუთებოდა. მანქანებმა შემოლევწეს რკინის კონსტრუქციის ბარიერები. წყლის და გაზის ჭავლის თეთრი კორიანტელი ტრიალებდა ჩვენს ირგვლივ. უცებ გადაშავდა იქაურობა, თითქმის ვერაფერს ვარჩევდი იმ წყვილადში, მხედველობა ძალზედ გამიჭირდა. ჩვენ უკან დახევა დავიწყეთ, ჟივილ-კივილისა და გინების ორომტრიალი დატრიალდა... კბილებამდის შეიარაღებულ და გაწვრთნილ სპეცნაზელებთან აბა რას გააწყობდი უიარალო კაცი... მალე ახლო მანძილიდან დავინახე, როგორ მორბოდნენ ჩემსკენ ნილბიანი შავოსნები ხელკეტების ქნევით. უკან დახევისას ნოდარ წულუკიძეს გადავეყარე, ის რატომღაც საპირისპირო მიმართულებით მიდიოდა, ჩემს შეძახილზე - უკან დახეულიყო, ყურადღება არ მიუქცევია... რა გზა მქონდა, მეც პარლამენტის შენობას მივაშურე ერთ ჯგუფთან ერთად. ალღუმისთვის გამზადებულ ფიცარნაგის მეშვეობით პარლამენტის შენობის წინა კედელთან ავლმოჩნდით ალყაში მოქცეულნი. გზა გავაგრძელეთ პარლამენტის ცენტრალური შესასვლელისკენ. ჩემს გვერდით საშუალო ტანის ქერათმიანი ქალბატონი, დახმარებას გვევედრებოდა... მას ხელი მივაშველე და მასთან ერთად განვაგრძე სირბილი, ის ფეხებს ძლივს

ათრევდა, ფეხსაცმელი გამძვრაო მითხრა, მაგრამ მაგის დრო სადღა იყო ანდა ვინ მოგაბრუნებდა, ხალხი მჭიდროდ მხარი მხარს მიბჯენილი გარბოდა... რამდენიმე ნაბიჯიც არ გვქონდა გადადგმული, რომ საპირისპირო მხრიდან ხალხის ჯგუფი შეგვეჯახა, ქალბატონი წაბორძიკდა და წაიქცა. მე წინ ხის პოლიუმზე წავიქეცი წინა ხელებით, მაგრამ უცებ წამოვდექი, იმის შიშით რომ არ გავეთელე აზვირთებულ და გაბოროტებულ ადამიანებს, და მიტინგის მიმართულებით დავიწყე სირბილი, ზიგზაგებით მივრბოდი, რათა მოქნეული ხელკეტები ამეცილებინა... იმ მომენტისთვის ვერაფერს ვერ ვგრძნობდი, მხედველობაში მაქვს ხელკეტების დარტყმები. თავი ხელებში მქონდა ჩარგული და პირზე ცხვირსახოცი აფარებული, გაზი და ტყვიები რომ არ მომხვედროდა... მივალწიე რა ცხრა აპრილის მემორიალს, იქიდან ჩიტაძის ქუჩისკენ პიონერთა სახლისაკენ გავიქეცი სხვებთან ერთად. არაქათი გამოძელია, საცა იქნებოდა წავიქცეოდი, რომ ერთმა დალოცვილმა ადამინმა მოგვაძახა – კედელთან ახლოს იარეთ! წაქეულებს ხალხი გადაქთელავთო! და მეც პიონერთა სახლის პერიმეტრს გავყევი სხვებთან ერთად. ოდნავ გავცდი პიონერთა სახლის შენობას, რომ ჩემს წინ ლაშა მსხილაძის სილუეტმა გაიელვა (140 კგ. ადამიანის არ დანახვა ძალზედ ძნელია იმ გასაჭირშიც კი), მან პიონერთა სახლის ბოლო ფანჯარა გამოგლიჯა და ისე გადაეშვა შიგ, მე მივაძახე ხელი მომაწოდე-მეთქი, მაგრამ რას გაიგონებდა. (მოგვიანებით გავიგე, ის დილით დაუჭერიათ). იქ გადასვლაზე რიგი დადგა, ჩემს გვერდით ქალი კიოდა და დახმარებას ითხოვდა, შავი პლაშის მოსასხამი ეცვა. მუხლებში მოვიხარე მის ასაყვანად, მაგრამ ამ დროს ვიღაც კაცის ფეხი მომხვდა თავში, დამაწვა და ქვემოთ დამავლო, მეორე ფეხი

კი ქალის მხრებზე მოვლანდე. მან ჩვენი „დახმარებით“ შენობაში შეაღწია... ამ დროს ვიგრძენი ხელკეტების დარტყმები. წამოვდექი, ძალა მოვიკრიბე და სხვებთან ერთად გეზი თავისუფლების მეტროსკენ ავიღე, ამ დროს ჩემს გვერდით გელა გვიანძიე აღმოჩნდა. მე მას ხელმკლავი გამოვდე და იქვე გვერდით მყოფ ახალგაზრდებს შევძახე - მოედინისკენ გავიქცეთ-მეთქი... ამის თქმა და წინ ხელკეტებით შეიარაღებული ნიღბიანები გადაგველობა, დაიწყეს უმოწყალოდ ჩვენი ცემა და გინება... სადღაც ოც კაცამდე ვიყავით დაახლოებით. მიწაზე დაწოლა გვიბრძანეს, მრცხვენია ამის აღიარება, მაგრამ ფაქტის წინაშე ავღმოჩნდით... კბილებამდის შეიარაღებულ ვამპირებთან რას გააწყობდი. გინებით, ფურთხით და ხელკეტებით გვებრძოდნენ... ერთმა მათგანმა დაიძახა ჩემი მისამართით: „ეს რუსების აგენტია, ოცდაათი ლარი გადაუხადა ნინომ!“ - ტყულია - ვუპასუხე მე. მან ამის შემდგომ მიზანმიმართულად ამომიჩემა და დამიწყო ხელკეტით ცემა და სახეში ფურთხება. ამ დროს დაჩოქილ მდგომარეობაში მყოფი, თავში დარტყმებს მარცხენა ხელით ვიგერიებდი. ხელმა ამდენ დარტყმას ვერ გაუძლო და ძალაუნებურად ჩამომივარდა. თავის არეში ვიგრძენი ხელკეტის წვერის დარტყმები. სასოწარკვეთილი, არაადამიანური მოპყრობისაგან ღირსება შელახული და საშინლად დამცირებული ხმამაღლა ვღრიალებდი, ვიგინებოდი და ვაგინებდი ყველა იმათ, ვინაც ასე გაგვწირა და სასიკვდილოდ გაგვიმეტა, ეს ეხებოდა იმათაც, ვინც დაგვპირდა იქ მოსვლას და არ მოვიდა, ვინც იმ დღეს ჩვენთან ერთად იყო და სამარცხვინოდ გვიღალატა და მიგვატოვა, ვინც ტელევიზორით, მხარ-თედოზე წამოწოლილი ჩვენ დარბევას უყურებდა...

უცებ ხელბორკილები დაყარეს და მიწაზე დაწოლილებს დაუწყეს ზურგს უკან ხელების შეკვრა. ჩემი ჯალათი უცებ მოწყდა ადგილიდან და სადღაც გაუჩინარდა, გავიფიქრე მეშველა მეთქი, მაგრამ ამაოდ, იგი მალე კვლავ ჩემს წინ აღიმართა და ჩემსკენ მიუთითა თოფიან ნილბიანს - „ესროლე ამ რუსის აგენტსო!“ - ამის გამგონემ არ ვიცოდი სად წავსულიყავი... ამ დროს გამოჩნდა ვიღაც ახოვანი ნილბიანი. მან ხელი აღმართა ჩემს წინ მოღრიალე ჯალათთან და შეჩერება უბრძანა. შემდეგ მე მომიბრუნდა და ფეხზე ადგომა მიბრძანა. მე ნელა გაჭვივრებით წამოვდექი და ცემისაგან გასივებული ხელები უკან ძლივს გავიტანე, უკანა გვერდიდან ჯალათი მომიახლოვდა, ჩემზე ბორკილების დადების ჯერი იყო დამდგარი. მან ხელბორკილების დამდებ ჯალათს შეჩერება უბრძანა. შემდეგ მოგვემართა, იმყოფებოდა თუ არა ჩვენს შორის ქალი, ამ დროს ერთი პატარა აღნაგობის გოგონა აღმოჩნდა ჩემს უკან. სწრაფად წამოდგა, პულოვერი და მოკლე შავი კურტკა ეცვა, რომელზეც „ტვ“ ეწერა ინგლისურად. იგი ჯალათს ქართულად გამოელაპარაკა. ნილბიანმა ქალს წასვლა უბრძანა. გზად მიმავალს ვიღაც შავოსანმა ორჯერ შემოკრა ხელკეტი, ქალმა შეჰკივლა, მაგრამ გზა ჩქარი ნაბიჯებით გააგრძელა, ისე რომ უკან არც მოუხედა. შემდეგ იმავე ნილბიანმა მშვიდათ მიმართა ჩემს უკან მდგომ ნილბიანს, ხელები შეეხსნა ჩემს უკან მდგომი ხანში შესულ კაცისთვის. შემდეგ ჩემსკენ მობრუნდა ხელკეტით ხელები ჩამომაწვეინა და უკან გამომყევითო გვიბრძანა მე და ხანში შესულ მამაკაცს. ის წინ მიგვიძლოდა. ჩიტაძის ქუჩისაკენ წავიდა, ყველას აფრთხილებდა - ხელი არ ეხლოთ ჩვენთვის. მიწა გამსკდომოდა და ჩავარდნილიყავი ის მირჩვენოდა,

იქ წოლა ვინატრე, დარჩენილებთან... ჩემს აზრებში „შპიონაჟის“ ახალმა ვარიანტებმა გაიელვეს... და მომავალ წამებზე ვფიქრობდი წინ რომ მელოდა... ასე ვიარეთ ჩიტადის ქუჩამდე. როცა ჩიტაძეზე გავვდიოთ იქ მხოლოდ ჭავჭავაძის მანქანა იდგა, მე თვალებით მანქანებს ვეძებდი რითაც უნდა წავყვებოდა... ახოვანმა ნილბიანმა უცებ შეჩერდა, წინ გაგვატარა და მოულოდნელად მოგვმართა – ზემოთ წაღით და რიყეთით გადადითო! ამ სიტყვების გამგონე სახტად დავრჩი, ჯერ იმის ფიქრში ვიყავი, საბერძნეთში რა მეშველება მეთქი და ახლა უცებ „თავისუფლება“ მაჩუქეს... მისკენ მივბრუნდი ორი ნაბიჯი გადავდგი, ფარზე მარჯვენა ხელი მივადე და უთხარი - სახელი რა გქვიათქი. მან მოულოდნელად გამიღიმა და დაუფიქრებლად წარმოთქვა - კახა მქვიაო, წადით ეხლა მშვიდობიანათო, მიგვაძახა და უკან წავიდა. მისი საქციელით გაგულიანებულმა მივადახე - იქაც ჩვენისთანა ქართველები არიან და არაფერი დაუშაოთქო.

როცა თავისუფალი აღმოვჩდი, ნაწილობრივ გავითავისე ყოველივე... ზემოთ ავედი, წვიმდა კოკისპირულად, ტაქსი დავიჭირე და დაბრკოლების გარეშე სადღაც ორისათისათვის მივედი არჩილთან ბინაში, სადაც მისმა მეუღლემ - ინგამ მიპატრონა, გასიებული ხელი და გახეთქილი თავი შემიხვია. ჩემს ტელეფონზე გამუდმებით რეკავდნენ, ყველა ერთმანეთს კითხულობდა. იმ ღამეს ყველას დიდი ჯაფა დაგვადგა. განსაკუთრებით აქტიურობდა ქალბატონი ციალა სურმანიძე. ის იაშა გვიანიძესთან ერთად მთელი ღამის განმავლობაში თავისი რაიონის ხალხის ძებნით იყო დაკავებული...

აი ისინიც, ვინაც სისხლიანი კალო გამოიარა და რომლებმაც სამშობლოს სიყვარულისთვისა და თავისი ღირსების

დასაცავად კბილებამდე შეიარაღებულ გაბოროტებულ ჯალათებს სუფთა, შიშველი ხელებით 26 მაისს თბილისში წინ აღუდგა:

ციალა სურმანიძე

ციალა სურმანიძე, ხელვაჩაურის რაიონის „სახალხო კრების“ თავმჯდომარე: **26 მაისი - ტკივილი და იმედგაცრუება.**

26 მაისის ცნობილი მოვლენების აქტიური მონაწილე ხელვაჩაურის რაიონის „სახალხო კრების“ წევრებიც იყვნენ.

როდესაც ქ. ბათუმში 21 მაისს ხალხმრავალი მიტინგის შემდეგ აჭარის ტელევიზიასთან მოხდა პროვოკაცია, კერძოდ, ღამით ოფისში შევარდნენ და „სახალხო კრების“ წევრები დააპატიმრეს, ყველასათვის ნათელი გახდა, რომ ეპიცენტრი თბილისში უნდა გადასულიყო. მიღებული იქნა გადაწყვეტილება თბილისში გასამგზავრებლად. მე როგორც ხელმძღვანელს მომზადებული მყავდა ავტომანქანები, მსურველები ბევრი იყვნენ. შევიძინეთ ყვავილის დიდი კალათა და 4 ავტომანქანით თითქოსდა „გასვენებაში“ მივემგზავრებოდით.

გზაში არაერთი საპატრულო პოლიცია გვაკონტროლებდა, თბილისში ღამით ჩავედით და შეუერთდით საქართველოს ტელევიზიასთან მიმდინარე მიტინგს. გათენდა 25 მაისი, მზიანი დღე იყო, აქციათ გადაინაცვლა თავისუფლების მოედანზე, დავიკავეთ რუსთაველის გამზირი. საღამოს საშინელი წვიმა წამოვიდა, მე და ჩემი ბიჭები პარლამენტის შენობის წინ ვიდექით. ღამის 12-ის ნახევარზე ჩვენთან თბილი-

სის მერიის წარმომადგენელი მოვიდა და რაღაც წერილი მოგვიტანა, კარგად რომ გაგვეგო ახლოს მივედით, იქ სადაც აქციის ლიდერები იდგნენ. ამის შემდეგ „სახალხო კრების“ ლიდერებმა მიმართეს მომიტინგებს, მოსალოდნელი დარბევის შესახებ და მოუწოდეს მომიტინგეებს დაშლილიყვნენ. იქ მდგომი არცერთი ადამიანი ამ აზრს არ დაეთანხმა. გახდა ღამის 12 საათი, რაღაც ხმაური შემომესმა, ვიკითხე - რა ხმაური იყო, რაღაც ხდება მეთქი და ჩემებს უსაფრთხო ადგილზე გადასვლა შევთავაზე. 1-ის 15 წუთზე უკვე ალყაში ვიყავით გასვლა არცერთი მხრიდან არ იყო შესაძლებელი, გადავწყვიტე ბიჭები ეკლესიის ეზოში ჩამეყვანა, იქ აუარება ხალხი იყო ჩასული, დაგვიშინეს ტყვიები, გაუშვეს გაზი. ეკლესიის კარები დაკეტილი დაგვხდა (ის მხოლოდ ღამის 2 საათზე გაიღო) რუსთაველიდან კი ხალხის კვილი და საშინელი ხმაური გვესმოდა ჩვენ თვალწინ უმოწყალოდ ცემდნენ ადამიანებს. რუსთაველზე სისხლის გუბეები დადგა, მოდიოდა ყვითელი ავტობუსები, სადაც ხალხს ტომარასავით ყრიდნენ შიგ და მიჰყავდათ.

ეკლესიის კარების გაღების შემდეგ ბიჭებს გადავხედე და აღმოვაჩინე, რომ გელა გვიანიძე, ჯუმბერ ქამადაძე, ნუგზარ ქამადაძე, თემურ წერეთელი იქ არ იყვნენ. დავიწყეთ ტელეფონებით შეხმინება, მაგრამ პასუხი არ იყო.

ეკლესიაში მამაობმა შეგვიფარეს, საჭმელად რაღაცეები მოიტანეს, გამთენიისას რუსთაველზე სახანძრო მანქანების და მეეზოვეების ხმაური ისმოდა, ასსვალტს რეცხავდნენ წყლით. გამთენიისას თითო-თითო გავიპარეთ, მღვდლები გვაცილებდნენ რათა არ დავეჭირეთ. გაჩერებულ ავტომანქანებთან რომ მივედით, უმოწყალოდ ნაცემი ჯუმბერ ქამადაძე და გელა გვიანიძე ვიპოვეთ. სისხლი ჩამოვბანეთ, ტანსაც-

მელი შეუძინეთ და 26-ში შუადღის შემდეგ ორი ეკიპაჟი გამოუშვიოთ თბილისიდან. ვეძებდით დაკარგულ ბიჭებს პოლიციაში, საავადმყოფოებში, ვრეკავდით ბატონ თენგიზ ცეცხლაშვილთან, მანანა სალუქვაძესთან და ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციაში. ბოლოს 27-ში საღამოს გავარკვიე, რომ ნუგზარ ქამადაძე და თემურ წერეთელი დაკავებულები იყვნენ. მათ სასამართლომ 2-თვიანი პატიმრობა მიუსაჯა. 28-ში შუადღისას დავტოვეთ თბილისი დარჩენილებმა. ეს იყო დაუვიწყარი კოშმარი.

მინდა დიდი მადლობა გადაუხადო ჩემს ვაჟკაც ბიჭებს: იაშა გვიანიძეს, რომან აბულაძეს, გელა გვიანიძეს, თამაზ ხალვაშს, ვაჟა სურმანიძეს, ნოდარ იაკობაძეს, ედნარ დოლიძეს, ჯამბულ ჯაბნიძეს, მიშა ბერიძეს, ჯუმბერ ქამადაძეს, ნუგზარ ქამადაძეს, ნუგზარ მგელაძეს, მალხაზ წერეთელს, ღირსეულ ვაჟკაც ქალბატონ მზევინარ ძირკვაძეს ძმა ფრიდონთან ერთად, რომლებმაც თავდადება და ერთგულება გამოიჩინეს და არ შეუშინდნენ მოძალადე ჯალათებს, არ მიგვატოვეს ქალბატონები, გადაგვეფარნენ და სიცოცხლე შეგვინარჩუნეს.

სამწუხაროა რომ არ აღმოჩნდა ბევრი ღირსეული ქართველი, საუბარია იმ ქართველებზე რომლებიც თბილად ისხდნენ სახლში, და იქედან ელოდებოდნენ შედეგებს, ეს მიეღვაცრუება დღემდე მომყვება.

ლუკა კურტანიძე: „მითი რეჟიმის დემოკრატიულობაზე დაინგრა!

ვინც 26 მაისს პარლამენტთან იდგა, ყველა გმირია. ხალხმა იცოდა არსებული საფრთხის შესახებ, მაგრამ ფეხი არავის მოუცვლია! სააკაშვილისგან თავს დავგატყდა ისეთი სისასტიკე, რომელიც მომავალ თაობებს შავ ლაქად გაჰყვება.

ცხოვრებაში პირველად მოხვდი მსგავს სისხლიან კალოზე, მეგონა, მტერი შემოგვესია და ამოწყვეტას გვიპირებდა. სპეცრაზმმა შემოანგრია კედელი, მეძახდნენ, კურტანბიძე, გამოდი, გამოეთრიე...

ღამიმიზნეს იარაღი, მითხრეს, კანონს დავმორჩილებულიყავი. ისინი ვერ იმორჩილებდნენ აგრესიას. უამრავი სპეცრაზმელი წამოვიდა იერიშზე. ადგილი არ დამრჩა სხეულზე, სადაც ხელკეტის კვალი არ იგრძნობოდა. რამდენიმე ხელბორკილი დამადეს. ენით აუწერელი სისასტიკით გამისწორდნენ. თუმცა, ისიც უნდა ვთქვა, რომ რამდენიმე სპეცრაზმელის თანადგომა რომ არა, უარესს დამმართებდნენ! სახე რომ მთელი მაქვს, მათი დამსახურებაა და არ მინდა, იმ ადამიანებს სიკეთე დავუკარგო. თავისუფლების მოედანზე ჩამიყვანეს, სადაც დამესივნენ და გამისწორდნენ. არ ვიცი, ასეთი აგრესია რითი დავიმსახურე, მე ხომ მთელი ცხოვრება ქართველებს და საქართველოს ვემსახურე! ამ სისასტიკემ ტყვიაზე მეტად იმოქმედა. იმ შეურაცხოფამ, დაუცველობამ და ხალხის დასისხლიანებულმა, გაუბედურებულმა, უძვეო სახეებმა შეძრა. ისევ სპეცრაზმელებმა იმარჯვეს, ვილაცის ბრძანება მოიშველიეს და დანარჩენებს ეუბნებოდნენ, არ შემხებოდნენ... ისინი რომ არა, ან მტკვარში მიპოვიდნენ გარდაცვლილს, ან ტყეში და ან სახურავზე! პოლიციასა და ხალხს შორის ხიდი ჩატყდა!

სამმართველოშიც ზღვარგადასული სისასტიკე ვიხილე. სისხლში ამოსვრილ ადამიანებს ფიზიკურად უსწორდებოდნენ. ისმოდა სასიკვდილოდ განწირული ადამიანების ბლავილი. ნამდვილი კოშმარი იყო. კედლის მეორე მხრიდან საშინელებები მესმოდა. ვიდრე სასამართლოში წამიყვანდნენ, ვილაცები მოვიდნენ, ფიზიკური და სიტყვიერი შეურა-

ცხოფა მომაყენეს... მოვიდა ერთი ახალგაზრდა, ჩამოძახია ტანსაცმელი, ხელებშეკრულს ჯერ ერთ მხარეს გამილაწუნა, მერე მეორე მხარეს გამარტყა! ეს იყო ტიპიური მუწუკი, რომელსაც აგური აგურზე არ აქვს დადებული. სხვათა დასანახად დამამცირა, დამჩაგრა, მაგინა, მერე კი სურათები გადამიღო. წარმოიდგინეთ ასეთი არსების ფსიქოლოგია! ასეთები ფსიქიატრიულში უნდა მკურნალობდნენ, მაგრამ, სამწუხაროდ, სახელმწიფო სტრუქტურებში მუშაობენ.

ხალხი ამბობდა: - გვაჩვენეთ თავგანწირვა, გვაჩვენეთ, რომ მართლა იბრძვით და გარიგებული არ ხართო. ჩვენ ეს დავანახეთ.

26 მაისის ღამემ „სახალხო კრების“ წევრები უფრო დაგვაახლოვა ერთმანეთს. რასაც ვამბობთ, ვაკეთებთ! ეს მთელმა საქართველომ ნახა. უკან არ დავიხვეთ, გავძლიერდებით, უფრო მეტნი გავხვდებით და მჯერა, სამართალი პურს შეჭამს, დიახ, მწამს, რომ მალე გავიმარჯვებთ! 26 მაისს სააკაშვილის რეჟიმი დაინგრა!“

ცისკარ ვოგიტიძე: როდესაც მოედანზე სპეცნაზი შემოიჭრა, სადაც მიტინგი მიმდინარეობდა, მე ტრიბუნასთან ვიდექი სადაც სახალხო კრების ლიდერები გამოდიოდნენ, ბიჭიკო ბოლქვაძესთან და ლაშა მსხილაძესთან ერთად, როდესაც ნიღბიანები ფარებით და ხელკეტების ქნევით მოგვიახლოვდნენ, მე თავისუფლების მოედნისაკენ გავიქეცი სხვებთან ერთად. იმ ორომტრიალში, წყლის ჭავლისა და გაზისაგან გაბრუნებულმა ჩვენი ბიჭები მხედველობიდან დავკარგე. გავრბოდი და ვფიქრობდი - ჯანდაბა ჩემს თავს, მაგრამ ირაკლი? მიტინგზე მყოფ ჩემს შვილზე - ირაკლიზე ვფიქრობდი... შვილთან ერთად მისი ბათუმელი მეგობრებიც იყვნენ: ირაკლი ხინიკაძე, გოჩა სურმანიძე, ძმები: ირაკლი და ბესო ფალავები. მათზე

ფიქრმა ჩემი გაჭვივება დამავიწყა. შუა მოედანზე როცა გავედი, პლასტიკური ტყვიების სეტყვა და გაზი სულს მიხუთავდა, რამოდენიმე ტყვია მომხვდა ტანზე, მაგრამ ტკივილს ვერ ვგრძნობდი, ამ ღროისთვის ნინო ბურჯანაძის ესკორტთან ვიმყოფებოდი, ერთ-ერთ მანქანას ავეფარე, მაგრამ ნასროლი ტყვიებისაგან მანქანის უკანა მინა ჩაიმტვრა და მეც სხვებთან ერთად გავიქეცი მარცხენა მხარეს. ერთი ჩასახვევი გავიბრინე, თითქოს თავი დავაღწიე, მაგრამ ისევ მოვხვდი ტყვიების, გაზისა და წყლის ჭავლის სეტყვაში... სხვებთან ერთად შევჩერდი ერთი შენობის კარებთან, მაგრამ კარები ვერ გავაღეთ თვალებში ძლივს ვიხედებოდი, ვაცნობიერებდი, რომ უნდა მეგრძობლა სიცოცხლის გადასარჩენად... ჩემდა უნებლიეთ გავიფიქრე - ნეტავ ბათუმში 21 მაისს დავეჭირე, ეს სად ვკვლები მეთქი... არადა გაჩერება აღარ შეიძლებოდა, ხელ-ფეხზე და გულმკერდის არეში მოხვედრილ ტყვიებს კიდევ მოხვედრილი ტყვიები დამემატა ტანზე და ძალიან ცუდათ გავხდი. ამ ღროს სპეცრაზმელებმა ალყა შემოგვარტყეს, ჩვენ ვცდილობდით დამალვას, მაგრამ ნიღბიანებმა დაიძახეს „გამოდით, თორემ თქვენთვის ყოველივე ცუდათ დამთავრდებაო“, გინებით „გვამკობდნენ“, ისეთი უხამსი გინების ლექსიკონი არასდროს მსმენია... ჯუმბერ შაინიძე დავინახე, როგორ წვალობდა საწყალი, მაგრამ მისვლა არ შემეძლო სპეცრაზმელების გამო, თუმცა ისე ვიყავი არაქადგამოლეული რომ მის დახმარებას ნამდვილად ვერ შევძლებდი... იქვე ახალგაზრდა ბიჭი წააქციეს და ხელკეტებით დაუწყეს ცემა, საწყალი ღრიალებდა, შველას ითხოვდა, მაგრამ ამოდ, საუბელურად არავინ იყო მისი მშველელი... რამოდენიმე კაცმა დავმორჩილდით ბრძანებას, გავედით სპეცრაზმელებთან, დამალვას აზრი აღარ ჰქონდა, გავიფიქრე, სადაც ვიწროა იქ

გაწყდეს მეთქი... მათ მივუახლოვდი, ერთი ორი ხელკეტი შემომკრუნ და ხელები შემიკრეს, გზაზე დაგვაწვინეს, როცა აზრზე მოვედი, მივხვდი, რომ ისინი სპეცნაზელები კი არა პოლიციელები იყვნენ, აღარ გვირტყამდნენ. ჩემს გვერდით გიორგი კობახიძე იდგა. ერთმანეთს თვალებით დაველაპარაკეთ. ნახევარი საათის შემდეგ დაიწყეს ასაკის მიხედვით განთავისუფლება და მეც გამიშვეს. წავედი შვილთან ბინაში ფეხით, ტანზე სამოსი სუბთლად შემოგლეჯილი მქონდა. ქალიშვილი ტირილით დამხვდა. ვეცადე დავკავშირებოდი ირაკლის და ჩემიანებს, თუმცა ამაოდ... მთელი ღამე თეთრად გავათენეთ, დილით შვილმა - ირაკლიმ დამირეკა და მამცნო, რომ ის მატარებლით მეგობრებთან ერთად ბათუმში მიემგზავრებოდა. შვებით ამოვისუნთქეთ. მოგვიანებით თითქმის ყველას დაუკავშირდი და დავწყნარდი.

მეორე ღღეს დაუკავშირდი თენგიზ ცეცხლაშვილს, რის შემდეგ ორთავემ მოვებნეთ ჩვენიანები და ისინი თბილისელი მეგობრების თანადგომით ბათუმისკენ გამოვამგზავრეთ...

მე უკან დასახევი გზა არ დამრჩენია! ჩემს შვილიშვილებს ვერ დავუტოვებ გაპარტახებულ, განიავებულ და გაყიდულ ქვეყანას!

ნიაზ ბოლქვაძე, მწერალი, ფილოსოფოსი, აჭარის მამულიშვილთა საგვარეულო კავშირის თავმჯდომარე: მიტინგზე ძალიან ცუდათ ვიყავი, გავცივდი და მაღალი სიცხე მქონდა. მთხოვეს, წავსულიყავი, მაგრამ გადავწყვიტე ბოლო წუთამდე ხალხის გვერდით ვმდგარიყავი. იმ შემთხვევაში, თუ დარბევა მოხდებოდა, არ მინდოდა, განდეგილის პოზიციაში აღმოვჩენილიყავი. ტყუილია, როცა აცხადებენ, თითქოს აქციის ღიდერებმა ხალხი საფრთხის ქვეშ მოაქციეს, ხალხმა თვითონ გადაწყვიტა, რომ იქ უნდა მდგარიყვნენ და ეს შედახილებშიც

ნათლად ჩანდა. ერთი სიტყვით, ჩვენ იქ ღირსების დასაცავად ვიდექით და ქვეყანაში არსებული უსამართლობის გამო პროტესტს გამოვთქვამდით.

25 მაისს პირველი საათის პირველ წუთებზე მიტინგის ხელმძღვანელებმა და ხალხმა ერთმანეთს და მთლიანად საქართველოს მივულოცეთ საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე, 26 მაისის დადგომა. სწორედ ამ დროს, სულ რამდენიმე წუთში შორიდან ვხედავდი, რომ შავფორმიანები ყოველი მხრიდან ალყაში გვაქცევდნენ. რამდენადაც გასაკვირი არ უნდა იყოს, ალყაში მოქცეულ ხალხს გასაქცევი არ დაუტოვეს. ბოლო მომენტში იქ ორიდან ხუთი ათას კაცამდე ვიდექით, ძალიან ძლიერი წვიმა იყო და თბილისელები მიდიოდნენ სახლში ტანსაცმლის გამოსაცვლელად და ისევ დასაბრუნებლად. პირველი ნიშანი იყო გაზის შაშხანები, რომლებიც ჩვენს ფეხებთან ცვივოდა. დავიწყე ხრჩობა, ვეღარ ვსუნთქავდი, ვხედავდი, როგორ კვკვდებოდი. ხალხი პანიკამ მოიცვა, თავის საშველად წამოსულ ხალხს გასაქცევი არსად ჰქონდა, გაზს წყლის ჭავლი მოჰყვა, წყლის ჭავლს - რეზინის ტყვიები. გაზით, წყლის და რეზინის ტყვიებით დაუძლურებულ მომიტინგეებს სპეცრაზმელები უკვე ხელკეტებით დაერივნენ. პრაქტიკულად იქ დარბევა კი არა, აშკარა ხოცვა-ჟლეტა მოეწყო.

გაზით მოწამლულმა, სუნთქვაშეკრულმა განცალკევება ვცადე და პარლამენტის კიბეებზე ავედი შადრევნებთან. დავინახე, რომ დაახლოებით ოცამდე შეიარაღებული სპეცნაზელი წამოვიდა ჩემსკენ და როგორც ნადირს მოამწყვდევნენ კუთხეში, ისე მომაქციეს ალყაში, ვეღარ ვსუნთქავდი, მახსოვს, რომ დავეცი და წყლით სავსე აუზში გადავარდი... ოთხი სპეცნაზელი თავზე დამადგა და ხელკეტებს გამეტე-

ბით მირტყამდა, რეაქცია აღარ მქონდა, მხოლოდ აზროვნება შემრჩა და რადგან ჰაერის უკმარისობის გამო მოძრაობა აღარ შემიძლო, ვიფიქრე, ვკვდები მეთქი, მესმოდა მხოლოდ შეძახილები „ცოცხალია თუ მკვდარია, მიღით და გადაამტვრიეთ ხერხემალში“. მივხვდი, რომ ყველაზე მძიმე წუთი იდგა ჩემს ცხოვრებაში, სიცოცხლეს უნდა გამოვსალმებოდი და... უფალს მივენდე... საყვედურიც კი შევბედე და ვთქვი: „ღმერთო, მე აქ ღირსებისთვის ვიდექი და რატომ მამცირებ ამ ცხოველების წინაშე მეთქი, გთხოვ უფალო, რაც შეიძლება სწრაფად მიიბარე ჩემი სული-მეთქი“... მოხდა სასწაული, სრულიად დამიბრუნდა სუნთქვა და ვხედავ, რომ აღარ ვკვდები. მეორე სასწაული ის იყო, რომ გამხეცვებული სპეცრაზმელებისაგან ერთ-ერთმა ყურში ჩამჩურჩულა: „ცოცხალი თუ ხარო“... მეორე ჯერაც მკითხა - მეც დავუდასტურე... მომკიდა ხელი და მითხრა: „მე გაგაცილებო“, წამომაყენა და პარლამენტის შესასვლელთნ გამიყვანა, თანაც მკითხა: „აქ რას აკეთებო“... მე ვუპასუხე – მწერალი ვარ და ხალხთან ვიდექი-მეთქი. „კი მაგრამ, სხვა მწერლებიც ხომ არიანო?“ მაშინ ვუპასუხე - რომ არ ვარ არც ერთი პარტიის წევრი, მე ბევრ სულით მათხოვარ მწერალს არ ვგავარ, ვისაც არ შეუძლია თავისი პოზიციის გამოხატვა. მე ხალხთან ვდგავარ იმიტომ, რომ მწერალი ხალხთან უნდა იდგეს მეთქი. ეტყობა მასში ჩემმა ნათქვამმა რაღაც სიმპათია გამოიწვია, ამასობაში პირველმა ტალღამ ჩაიარა, როგორც მივხვდი, იქ, სადაც მიმიყვანეს, დასაპატიმრებელ ხალხს კრებდნენ. ხელზე ბორკილები დამადეს, პირადმა დამაგდეს... მოგვიანებით ავტობუსით პოლიციის განყოფილებაში გადაგვიყვანეს და როგორც ფაშისტები ემელონებში პრესავდნენ ხალხს, ისე შეგვყარეს ერთ პატარა ოთახში ასობით

ადამიანი, სადაც ბევრს ჟანგბადის უკმარისობისა და ჭყლეტის გამო გული მისდიოდა. ხალხი ერთმანეთს ეკითხებოდა თუ რას გვიპირებდნენ, ისეთი წარმოდგენა შეიქმნა, რომ ამ ფაშისტური მოპყრობის შემდეგ აუცილებლად თითო-თითოდ დაგვხვრეტდნენ. მოკლედ, იქ რაც ვნახე, საქართველოს არ ჰგავდა... მერე გავიგე, რომ თურმე, ხალხის დიდი ნაწილი ოთახში რომ აღარ დაეჭია, დილაამდე თავსხმა წვიმის ქვეშ ჰყავდათ დაყენებული... თავგახეთქილი, ხელ-ფეხ გადამტკრეული, მოწამლული და სასტიკად ნაცემი ხალხი ერთად ვიყავით შეყრილი.

დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო ქართველ ექიმებს, ისინი რომ არა, შედეგები კიდევ უფრო სავალალო იქნებოდა. ექიმები პირდაპირ უყვიროდნენ პოლიციელებს - მოგვეციოთ საშუალება, რომ ხალხს მივხელოთო. მათ იმ სიტუაციაში თავიანთი შესაძლებლობის მაქსიმუმი გააკეთეს. ჩემს შემთხვევაში, ხელბორკილი ისე მქონდა გადაჭერილი, მტევანი გამშავებოდა, რომ არა ექიმები და მათი იძულებით შეხსნილი ეს ხელბორკილი, ალბათ ხელს დავკარგავდი... ექიმების მოთხოვნა იყო, რომ სასწრაფოდ საავადმყოფოში გადავეყვანე, რადგან ვიყავი გაზით მოწამლული, მაღალი სიცხით, თავზე ღია ჭრილობა მქონდა, თანაც ვიყავი სრულიად სველი და ჩემი ამ მდგომარეობაში დატოვება არაფრით არ შეიძლებოდა. პოლიციამ ექიმების მოთხოვნა არ გაითვალისწინა და საავადმყოფოს ნაცვლად მეთორმეტე საკანში გამამწყესეს... ამ დროს ტემპერატურა იმდენად მაღალი მქონდა, უკვე ჰალუცინაციები მეწყებოდა, მივხვდი, რომ ახლა მაინც ვეღარ დავრჩებოდი ცოცხალი, საკანში მყოფები მიხვდნენ, რომ მძიმედ ვიყავი და ჩემი იქ ყოფნა ცუდათ დასრულდებოდა. მე მათ ვუთხარი, არ ვნანობ, რომ თქვენთან ერთად ვიდ-

ექი ღირსებისათვის, კარგად იყავით მეთქი და ძირს დავეცი... საკანში მყოფებმა კარებზე ბრახუნი ატეხეს. საკანი სწრაფად გაიღო, პოლიციელებმა ახლა მაინც გამოიჩინეს ჰუმანურობა, იმწუთშივე გამომიყვანეს და სასწრაფო დახმარების ბრიგადით რესპუბლიკურ საავადმყოფოში გადამიყვანეს, სადაც ნამდვილად არ მომკლებია ექიმების ყურადღება. დამიმუშავეს ჭრილობები, დამადეს სამი ნაკერი და იმის გამო, რომ ადგილები არ ჰქონდათ, თავიანთი მეთვალყურეობის ქვეშ სახლში მკურნალობის უფლება მომცეს.

30 მაისს ჩამოვედი ბათუმში, ამჟამადაც ექიმების ყურადღების ქვეშ ვარ, ვმკურნალობ ფილტვების ანთებას, ჭრილობაც მომიშუშდა და ალბათ ერთ კვირაში სრულიად ჩავდგები ფორმაში.

ვაცხადებ! - ეს არ იყო დარბევა, რაც სხვა ცივილიზებულ ქვეყნებში ხდება. ეს იყო უფრო დაშინების მცდელობა, ვინც გადარჩებოდა - გადარჩებოდა, ვინც არა და... არავინ იქნებოდა პასუხისმგებელი. მიუხედავად ამისა, მე ისევ ვიმეორებ, რომ იქ ჩემს ხალხთან ერთად ღირსების დასაცავად ვიდექი, ღირსება კი ისეთი რამაა, წინ ვერაფერი აღუდგება. ჩვენ ეს ღირსეულად გადავიტანეთ იმიტომ, რომ არც მომავალში ვიყოთ დამონებულ-დაჩლუნგებულები. აქედან გამომდინარე, ჩვენთვის მონიჭებული კონსტიტუციური უფლებებით ყველა უსამართლობას გავაპროტესტებ და ვიქნები ჩემს ხალხთან იქ, სადაც საჭიროა. ჩვენ ხომ დემოკრატიულ ქვეყანას ვაშენებთ. ეს კი სხვაგვარად შეუძლებელია.

მინდა ღრმა მწუხარება გამოვთქვა დაღუპულ ადამიანთა გამო. თანავუგრძნობ იმათ, ვინც ამჟამად ციხეებში იმყოფება, ვიმედოვნებ მალე დაუბრუნდებიან თავიანთ ოჯახებს. დარწმუნებული ვარ ჩვენი ხალხის ასეთი თავგანწირვა უკვალოდ

არ ჩაივლის. იმ ადამიანებს კი, ვინც ამბობს, რომ იქ რა გვინდოდა, უფრო მეტად უნდა დაერბიათო, ისინი ამით უბრალოდ საკუთარ სიმხდალეს ამართლებენ, რასაც გამართლება არა აქვს. სწორედ მათ შესახებ ამბობდა ილია ჭავჭავაძე: „შენ თუ კარგი კაცობა არ შეგიძლია, სხვას მაინც ნუ გაკიცხავ ამისთვისო“.

მაღლობა მინდა გადავუხადო იმ თანამემამულეთ, ვინც იქ არ იმყოფებოდა, მაგრამ სწორად აფასებენ ჩვენს იქ ყოფნას. ეს ღიდად იმედის მომცემია. ღმერთმა გისძინოს ჩემო ნიაზ - ამინ!

ბატონი ნიაზი, როგორც თავად ამბობს: „საკუთარი ქვეყნის ღირსების დასაცავად გოლგოთას გზა გაიარა“, რაშიც სრულიად ვეთანხმები – ეს გზა ყველა იქ მყოფმა ქართველმა განვლო!

რომან ჩხაიძე, ქობულეთის რაიონის „სახალხო კრების“ თავმჯდომარე: 23 მაისს „სახალხო კრების“ აჭარის რაიონულმა კომიტეტებმა, მათ შორის ქობულეთის „სახალხო კრებამ“ გაუკეთა ორგანიზება თბილისისკენ მიმავალთ, სადაც უნდა გადაწყვეტილიყო ქართული სახელმწიფოს ბედი.

სიცოცხლის რისკის ფასად მიტინგზე ერთმანეთის გვერდით ვიდექით: დედა-შვილი - ლეილა სასარჯველაძე და მირიან ქათამაძე, გიზო გოგიტიძე, ნაზიბროლა პირველი, ჯუმბერ შავიშვილი, ლია შაქარიშვილი, დათო ხარაზი, დავით ცეცხლაძე, ნათელა ხარაზი, გედევან გოგიტიძე, შორენა გორგილაძე, ნარგიზ ბერიძე და მე, რომან ჩხაიძე.

მსვლელობის დროს ხალხი გვაცილებდა და თან გვმოძღვრავდა, ფრთხილად ვყოფილიყავით, რადგან წინ ვერაგი ხელისუფლება იყო! ისე გვლოცავდნენ, თითქოს ომში მივდიოდით რომელიმე უცხო ტომებთან საბრძოლველად.

პოლიციამ პირდაპირი ნადირობა დაიწყო ჩვენს აქტივისტებზე, რათა დავეშინებინეთ და არ წავსულიყავით დედაქალაქში მიტინგზე, რაც ნაწილობრივ კიდევაც შეძლეს, რადგან თითქმის ყველა წამსვლელს ჩამოართვეს ავტომანქანები და გადაიყვანეს საჯარიმო მოედანზე. ვინც კი გაასწრო აჭარის ტერიტორიიდან, ისინი გურიის ტერიტორიაზე დააკავეს, ნაწილი გულანთებული პატრიოტებისა მაინც ჩავიდა თბილისში სხვადასხვა საშუალებებით. თბილისში მომიტინგეები ტაშითა და შეძახილებით შეგვხდნენ რაიონებიდან ჩასულებს. აქცია პირსისხლიან ჯალათებს რკალში ჰქონდათ მოქცეული და ყველა გასასვლელი კარგად იყო ჩარაზული, ჯალათების ფარები და ხელკეტები შორიდანაც ლივლივებდა, რასაც ემატებოდა საშინელი სიცივე, ქარი და კოკისპირული წვიმა, მაგრამ არც ერთ ჩვენთაგანს შიმის გრძნობა არ ჰქონია.

დარბევის დაწყებამდე მე და ჩემი ერთ-ერთი თანამებრძოლი – დათო ხარაზი პარლამენტის ცენტრალური შესასვლელის წინ 15-20 მეტრის მოშორებით ვიდექით შეიარაღებული ზონდერებისაგან. დაახლოებით, 12 საათსა და 05 წუთზე, დათო ხარაზმა მითხრა, რომ ჩვენი ქობულეთელი მანდილოსნები ქაშუეთის ეკლესიასთან არიან და მათთან მივიდეთო. იქ რომ მივედით, ისინი ვერ ვნახეთ. დაუზრეკეთ ლეილა სარჯველაძეს და გავიგეთ, რომ ისინი ტრიბუნის წინ იყვნენ განლაგებული. გავაფრთხილე, დარბევა სადაცაა დაიწყება და ეკლესიისკენ გადმოსულიყვნენ სასწრაფოდ, რადგანაც ჩვენ ზონდერებთან ახლოს ვიყავით და ყველაფერი კარგად ჩანდა. როდესაც სასტიკი დარბევა დაიწყო მე და დათო ხარაზი იძულებული გავხდით მომიტინგეებთან, დაახლოებით 80-100 კაცთან ერთად ეკლესიასთან არსებულ საცალფეხო

ბილიკისკენ გაქცეულიყავით. ნაწილმა გაასწრო, ნაწილი კი დააბრუნეს. ლეილა სარჯველაძემ, მ.ქათამაძემ, ლია შაქარიშვილმა და დანარჩენებმა ძელივს დააღწიეს თავი ჯალათებს და თავი შეაფარეს ქაშუეთის ეკლესიას, თუმცა ზონდერებმა იქაც ისროლეს მხუთავი გაზის ბალონები.

როგორც კი სამშვიდობოს გავედი, შევეხშიანე სარჯველაძეს, მან მიპასუხა, რომ ის იმყოფებოდა ეკლესიის ეზოში ლ. შაქარიშვითან და მის შვილთან ერთად, ხოლო გიზო გოგიტიძე მოგვიანებით შეუერთდა მათ, ჯუმბერ შავიშვილი კი დარბევაში მოხვდა და სასტიკად იყო ნაცემი.

მთელი ღამის განმავლობაში ტელეფონზე ვესაუბრებოდი ყველა მათგანს, გარდა შავიშვილისა. დილით ადრე, ქობულეთში წამოსვლამდე ტელეფონით ყველანი მოვიკითხე, მათ პრობლემები არ ჰქონდათ და მეც მ. ცენტერაძესთან და სხვებთან ერთად გავემგზავრე ქობულეთში.

2011 წლის 26 მაისი სისხლიანი ასოებით ჩაიწერება ჩვენი ქვეყნის ისტორიაში, რაც სამარცხვინო ლაქად გაჰყვება სააკაშვილის ხელისუფლებას, როგორც საკუთარი ხალხის წინააღმდეგ მებრძოლ - ბოროტ ხელისუფლებას.

მურმან ღუმბაძე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი, საზოგადოებრივი ორგანიზაციის „ემსახურე საქართველოს“ თავმჯდომარე: როდესაც აქციის დაშლა დაიწყო, სპეცრაზმელებმა ე.წ. კორიდორი გააკეთეს მიტინგის სცენიდან კინოთეატრ „რუსთაველამდე“.

კინოთეატრის დარბაზში სპეცრაზმელებმა რამდენიმე გაზის ბალონი შემოაგდეს. თან ჰყავდათ ადამიანებზე დაგეშილი ძაღლებიც. მე ერთ-ერთმა სპეცრაზმელმა თავში ხელჯონხი ჩამარტყა და თავი გამიტყხა. შემდეგ ქალაქის პოლიციის მთავარ სამმართველოში გადამიყვანეს. იქ არა

მარტო მცემდნენ, არამედ მაწამებდნენ კიდეც. სასამართლო პროცესიც რამდენიმე წუთში ჩატარდა და ათეულობით ადამიანთან ერთად თელავის დროებითი დაკავების დაწესებულებაში გადამიყვანეს, პოლიციელებმა თავზე ტრავმის მიყენების გარდა, რამდენჯერმე მცემეს, ხელებზე სქელძირიანი ფეხსაცმელებით მაწამებდნენ, უამრავი ტრავმა მომაყენეს, ცხვირი გამიტეხეს, როდესაც პოლიციის სამმართველოში გადაყვავდი, ერთ-ერთმა სპეცრაზმელმა მეორეს უთხრა: - „მურმან ღუმბაძე საჭირო კაცია ბათუმში და არ შემოგვაკვდესო, იგი ბათუმში მეჩეთების მშენებლობას ეწინააღმდეგებაო“.

თელავში რამდენიმე ადამიანი მალევე გაათავისუფლეს, ვინაიდან ისინი საერთოდ არ ყოფილან აქციაზე და პოლიციელებმა შემთხვევით დააკავეს. უმეტესობა 21-25 მაისს დაკავებული ადამიანები იყვნენ.

ჩემთან ერთად საპატიმროში „სახალხო კრების“ პრესსამსახურის ხელმძღვანელი - ალექო ჩუბინიძე და ბადრი ბიწაძის ძმა - ემირ ბიწაძეც იჯდა.

პოლიტიკურ პატიმრებს თელაველი სამართალდამცავები დელიკატურად ექცეოდნენ და რაიმე შეურაცხყოფის ფაქტს ადგილი არ ჰქონია.

საკმაოდ კარგად იქცეოდნენ თელაველი სამართალდამცავები. პრობლემა არ გვქონია სამედიცინო მოსმახურებისა და ადვოკატებთან ურთიერთობის დროს.

მიუხედავად ამისა აღნიშნულ დაწესებულებაში შესაბამისი ნორმები დაცული არ იყო, მე და სხვა პატიმრებს საშუალება არ გვეძლეოდა ჰაერზე ხშირად გავსულიყავით და გვესარგებლა ჰიგიენური საშუალებებით.

თელავის იზოლატორში გატარებულმა 30 დღემ ჩემზე დიდი გავლენა მოახდინა.

პოლიტიკურ საქმიანობას მომავალშიც არ შევწყვეტ!

ნანული დუმბაძე: 2011 წლის 25 მაისის ღამეს მე დარეჯან დიასამიძესთან ერთად ვიდექი ქაშუეთის ეკლესიის მიმართულებით აჭარის შეფიცულებთან ერთად ვიცავდით პერიმეტრს, რათა პროვოკატორებს არ შეეღწიათ მიტინგზე. როდესაც გამოჩნდნენ სპეცრაზმელები, თენგიზ ცეცხლაშვილმა, რომელიც აჭარის შეფიცულებს ხელმძღვანელობდა პერიმეტრის დატოვება გვთხოვა ჩვენივე უსაფრთხოების მიზნით. დასაწყისში არ დავთანხმდით, მაგრამ ის შეუვალი იყო, თავისი გაიტანა და ჩვენც ტრიბუნისკენ წავვედით, დარეჯანი თვალიდან დაგკარგე, კოკისპირულად წვიმდა, სულ გალუშპული და გათოშილი ვიყავი. როდესაც ტრიბუნას მივუახლოვდი, სადაც ლიდერები გამოდიოდნენ, მათ დაშლისკენ მოგვიწოდეს, მაგრამ ყველამ უარი ვთქვით დაშლაზე... ცოტა ხანში ალყაში მოვექცით, როგორც კი ჭავლის მანქანა და შეიარაღებული სპეცრაზმელები დავინახე გაქცევა დავაპირე, მაგრამ წყლის ჭავლი მომეწია და კედელს მიმახეთქა რამოდენიმე ადამიანთან ერთად, უცებ გაზის სუნმა ცუდად გამხდა, ამასობაში რეზინის ტყვიები დაგვაყარეს, გასაქანი არ მქონდა არსაიდან... შემდეგ ჩამოიარეს ნიღბიანებმა და ორ ახალგაზრდა ყმაწვილს თავები გაუტეხეს ხელკეტებით, ისინი ბლაოდნენ შემზარავი ხმით, შველას ითხოვდნენ, თუმცა ამაოდ... ამის შემდეგ მოვარდნენ პოლიციელები და ხელები შეუკრეს, პოლიციელებს შემფოთებულმა ვუთხარი არ შემოგაკვდნენ ბიჭები მეთქი, ისინი შემომიბრუნდნენ და მკითხეს საიდან ხარო. მე არ უპასუხე, რადგან ვიცოდი, რომ ჩამოსულებს სასტიკად უსწორდებოდნენ. რომ არ ვუპასუხე დამიწყო ხელკეტით ცემა. მე წავბორძიკდი და დავეცი, შემდეგ ერთ-ერთი თავზე დამადგა და მიღრიალა: - „რატომ არ

მპასუხობო“ და ცემა და გინება გააგრძელა, მალე თავი დამანება და სხვებს მიუტრიალდა. მე დრო ვიხელთე, წამოვდექი და გავიქეცი. ახალგაზრდა გოგო-ბიჭი დამედევნა, მკითხეს - მიტინგზე, ხომ არ იყავითო. მეც გაბრაზებულმა მივუგე - ესენი ვინ ყოფილან, ამდენი ჯარი და პოლიცია რომ დაგვასიეს და გვცემეს მშვიდობიანი მომიტინგეები, თუ ამოდენა ძალა ჰქონდათ, რუსები გაერეკათ საქართველოდან-მეთქი... შემდეგ ორ ქალს დავედევნე, ერთი მათგანი თბილისელი აღმოჩნდა, საბურთალოს უბნიდან, რომელმაც სამშვიდობოს გამიყვანა, ის რომ არა, დღეს ცოცხალი არ ვიქნებოდი, ღმერთმა დალოცოს! გათენებადღე თავი ეკლესიას შევაფარეთ...

ბიჭიკო ბოლქვაძე: სანამ დარბევა დაიწყებოდა ჩემთან ერთად ცისკარ გოგიტიძე და ლაშა მსხილაძე იდგა, ხოლო როცა სპეცნაზი შემოგვესია, ხალხი აირია და ისინიც დაგვარგე მხედველობიდან. გაშვებული გაზის გამო მხედველობაც ჭირდა. მე ერთ ჯგუფთან ერთად ჯერ პარლამენტის შენობას მივაშურე, მერე კი კინოთეატრ „რუსთაველისკენ“ გავიქეცი ტყვიებისა და ხელკეტების ქარცეცხლში გახვეული, ვერაფერს ვგრძნობდი... კინოთეატრთან ორი ახალგაზრდა დავინახე როგორ ცდილობდა მიწაზე დაცემულ ქალბატონ ნონა გაფრინდაშვილის წამოყენებას. მეც იმწამსვე მივეშველე მათ და ქალბატონი ნონა წამოვაყენეთ. იმ წამს თვით გადარჩენის ინსტიქტმა უკან დაიხია, რაღაც არ უნდა დამჯდომოდა თუნდაც სიცოცხლის ფასად, ქალბატონი ნონა აუცილებლად სამშვიდობოს უნდა გამეყვანა... ჩვენ კინოთეატრის გვერდით ქუჩაზე ჩაუხვებით და გეზი სანაპიროსკენ ავიღეთ. ქუჩის კუთხეს რომ მიუახლოვდით იქ პოლიციელების კორდონი დაგვხდა. ნონა იცნეს და გაგვატარეს, თუმცა ერთი გამცილებელი ჩამოგვაშორეს. გზად

მიძვალა ვივილ-კივილის და გინების ფონზე ვხედავდი თუ როგორი სისასტიკით უსწორდებოდნენ მიტინგის მონაწილეებს. ხელბორკილიანი, გასისხლიანებული ხალხი მიწაზე ეყარა თავსხმა წვიმაში... რამდენიმე მეტრში კვლავ სპეცრაზმელთა კორდონი გადაგველობა წინ. ჯერ არ გვიშვებდნენ, ერთმა მათგანმა სადღაც გადარეკა და მხოლოდ ამის შემდგომ გავვატარეს, მხოლოდ ერთი გამცილებელიც ჩამოგვაშორეს, ისიც დააპატიმრეს. დავრჩი მარტო ქალბატონ ნონასთან ერთად და გზა გავაგრძელეთ. არაადამიანური სურათის მნახველი ნონა გაოგნებული გახლდათ, მაგრამ თავი ვაჟკაცურად ეჭირა. მისი ასეთი საქციელით მეც მხნეობა მემატებოდა... 100 მეტრიც არ გვქონდა გავლილი, როცა წინ ახალგაზრდა გოგო-ბიჭი შემოგვხვდა, ისინი ნონასთან გასაუბრებას ეცადნენ, მაგრამ პოლიციელებმა ჩვენთან მოსვლის საშუალება არ მისცეს და გზიდან ჩამოგვაშორეს, ალბათ ჟურნალისტები იყვნენ. ცოტაც გავიარეთ და წინ ისევ 6 ფორმიანი გადაგველობა და ნონას მიმართეს – ჩვენ გაგაცილებთო. ქალბატონმა მათ სიტყვიერი წინააღმდეგობა გაუწია – ჩემი დაცვააო! მიუგო ომახიანად. არ მოუსმინეს და მაინც ჩამომაშორეს, ხელები შემიკრეს, როცა გაუძალიანდი ხელკეტები დამიშინეს და ავტობუსში ძალით შემაგდეს სხვებთან ერთად, საიდანაც დიდმის პოლიციაში მიგვიყვანეს, იქ ტელეფონები ჩამოგვართვეს, ფიზიკურად გაგვისწორდნენ და კამერებში გაგვამწყესეს. გამთენიისას კი ისევ ავტობუსებში ჩაგვყარეს როგორც ნახირი და 6 საათისთვის სამგორის მეტროსთან ჩამოგვყარეს...

მე კვლავაც არ შეურიგდები ქვეყანაში არსებულ უსამართლობას და დავდგები იქ სადაც სიმართლე იქნება! მჯერა - რომ საქართველო კვლავ გაბრწყინდება და უფალი არ მიგვატოვებს!

ჯუმბერ შაინიძე: 26 მაისს ღამის თორმეტის შემდეგ კბილებამდე შეიარაღებული სპეცნაზი დაგვესხა. წყლის ჭავლის, გაზის და პლასტიკური ტყვიების ალყაში მოგვაქციეს. იქედან გათოშილმა და გაზით დაბრუნებულმა ხალხის ერთ ჯგუფთან ერთად სირბილით ძლიერს გავაღწიე ერთ-ერთი სახლამდე. უცებ ცისკარ გოგითიე დავინახე ხელებშეკრული სხვებთან ერთად, მივხვდი ვერაფერს გავაწყობდი და მალულად ავაღწიე ამ სახლის სხვენზე, სადაც დილამდე დაგყავი და ბოლოს ამის შემდგომ გავაღწიე სამშვიდობოს...

ჩვენი მოთხოვნა სამართლიანი, ღირსეული და ეროვნული ხელისუფლებაა. ვითხოვთ უკეთეს ცხოვრებას, ამიტომაც დადგა სრულიად აჭარა ფეხზე, რომ არა რეპრესიები და სხვადასხვა სადამსჯელო ღონისძიებები, ხალხის რაოდენობა გაცილებით დიდი იქნებოდა, თუმცა, ვინც ბოლომდე მოვიდა ყველამ იბრძოლა.

ბათუმში ტელევიზიასთან მივედით და ვითხოვდით ეთერს. შემოვარდა სპეცრაზმი, დაიწყეს დარბევა, მოხდა სრული უკანონობა და ვანდალიზმი. მიუსხედავად ამისა ხალხი არ გატყდა, არ დაიშალა და ბრძოლა გააგრძელდა. შევარდნენ ოფისში, დააპატიმრეს ხალხი და ეცადნენ საპროტესტო მუხტის საბოლოოდ ჩაკვლას! მაგრამ ტყუილად ცდილობენ გაგვტყონ!... ვინც კრიტიკული იყო, იგი უფრო რადიკალური გახდა!

ცოტნე ანანიძე: „თბილისი–მერიოტის“ მხრიდან დამხვდნენ სპეცრაზმელები, მოვიტყუე ჟურნალისტი ვარ და ზემოთ უნდა ავიდე–მეთქი, ცოტათი მომარტყეს მხარსა და ზურგში და უკან გამომაბრუნეს.

აბსოლუტური უმრავლესობა, ვინც ვიმყოფებოდით აჭარიდან, მძიმედ იყო ნაცემი. რამდენიმე ადამიანი დაკარგული

გვყავდა, ისინი მოგვიანებით ძლივს ვიპოვეთ. ყველაზე ცუდი ის გახლდათ, რომ წინასწარი დაკავების იზოლატორში არ გვიშვებდნენ, რადგან არ უნდოდათ გვენახა ადამიანები, როგორ სასტიკად ჰყავდათ ნაცემი.

გურამ ხოზრევანიძე: როცა სპეცრაზმი შემოვიდა, მთავრობის სახლის წინ ვიყავი; დარბევა რომ დაიწყო, ზემოთ წავედი, ორივე მხარე ჩაკეტილი დამხვდა, ქაშუეთის მხარეც ჩაკეტილი იყო; თავისუფლების მოედნისკენ ორი კორდონი გავიარე და მეგონა სამშვიდობოს გავალწევდი, მაგრამ თავისუფლების მეტროს წინ დამხვდა სპეცრაზმელები... მიუხედავად იმისა, რომ არც ჯონი ჰქონდა არავის და არც არანაირი თავდაცვის საშუალება, ვინც იქ ვიყავით, ყველა გვცემეს. მასობრივად სცემდნენ ხალხს და იჭერდნენ; ალყაში ვიყავით მოქცეულები, არსად გასაქცევი გზა არ გვქონდა; თავში ჯერ ხელკეტები მირტყეს, შემდეგ ხელები შემიკრეს და ყვითელი ავტობუსით დიდმის სამმართველოში წამიყვანეს. იქ ყველა სართულზე ჰყავდათ დაახლოებით ორმოცი ან ორმოცდაათი ადამიანი, ბევრი ღერუფანშიც ვერ დაეტიან და ეზოში წვიმაში იდგა ხელობრივით. ამ შემთხვევაში მე გამიმართლა, რადგან შენობაში გაჩერება მაინც მომიწია, ხელები შეგვიხსნეს, ადამიანები შერჩევით გაჰყავდათ და სცემდნენ. არ ვიცი, რა პრინციპით გვარჩევდნენ... რამდენიმე კაცი იყო ძალზე აგრესიული, ვინც არ მოეწონებოდათ, სცემდნენ, ხოლო ისინი ვინც ნაკლებად აგრესიულები იყვნენ, მათ გაჩერებას და დაწყნარებას ცდილობდნენ. 20 წლის ბიჭი გაიყვანეს, შეფიცული, ჯონით დადიოდა და ვცემოთო, მაგრამ სხვებს როგორ არჩევდნენ, არ ვიცი; უტიაშვილი რომ აცხადებს, ერთი მხრიდან გახსნილი იყო გზა გასაქცევადო, მინდა გითხრათ, რომ უტიაშვილი რომელ მხარესაც ასახ-

ელებს, იმ მხრიდან გავდიოდი და ზუსტად იქ დამიჭირეს და მცემეს; განყოფილებაში ყველას ჩამოართვეს ტელეფონი, როგორც მივხვდი, ეს იმის შიშით გააკეთეს, რომ რომელიმეს რაიმე კადრები არ გადაგველო, ტელეფონები დაგვიმტვრიეს, ფული არ წაუერთმევიათ. დილით მოიყვანეს ავტობუსები და გვარების ამოძახებით, დაახლოებით 30 კაცი აგვიყვანეს ავტობუსში. მძღოლს უბრძანეს, ეს ხალხი მუხათგვერდის სასაფლაოზე ჩამოყარეო; როგორც ჩანს არ უნდოდათ ამდენი თავგატეხილი და დასისხლიანებული ადამიანი ერთად გავეშვით. ქალაქგარეთ დაგვყარეს, თავში რეზინის ტყვია მაქვს მოხვედრილი და ძალიან ბევრი სისხლი დაგვკარგე.

განყოფილებაში მოიყვანეს ექიმი, რომელმაც „პერეკისით“ მომწმინდა სისხლი, სხვა არაფერი გაუკეთებია. მე რომელ სართულზეც ვიყავი, იქ ბათუმიდან არავინ მოუყვანიათ, მაგრამ მეორე დღეს ვნახე რამდენიმე - ხელებშეკრული ჰყავდათ პოლიციის სამმართველოს ეზოში, მათ შენობაში შემოსვლა არ მოუწიათ, უბრალოდ ადგილი აღარ იყო შენობაში და ხელებშეკრული 24 საათის განმავლობაში თავსხმა წვიმაში ჰყავდათ გაჩერებული, სასტიკად ნაცემები.

მე არ ვიყავი ნინო ბურჯანაძის აქციაზე, არ ვარ ბურჯანაძის მხარდამჭერი, არც მისი პარტიის წევრი, და ამ აქციაზე როგორც რიგითი მოქალაქე, ისე ვიდექი - ვაპროტესტებდი ამ ქვეყანაში შექმნილ მდგომარეობას, მაგალითად იმას, რომ ამ ქვეყანაში სასამართლო არ არსებობს, რომ ამ ქვეყანას აქვს აბსურდული ეკონომიკური პოლიტიკა, არ გააჩნია არც ჯანდაცვის სისტემა და განათლების სისტემა ხომ საერთოდ კატასტროფაა. რაც შეეხება ხელისუფლების განცხადებას, რომ მზადდებოდა გადატრიალება, თუ ეს ინფორმაცია მართლია, მაშინ მე როგორც დაზარალებული, ვეკითხები ვანო

მერაბიშვილს და სხვებს, რატომ არ მომაწოდეს ინფორმაცია და რატომ არ გამაფრთხილეს. რომ მცოდნოდა გადატრიალებას ამზადებდნენ, ამ ხალხის გვერდით ნამდვილად არ დავდებოდი; რადგან დამიძალეს ინფორმაცია და არ გამაფრთხილეს წინასწარ, მე დავზარალდი...

უსამართლობას არც მომავალში შევეგუები!

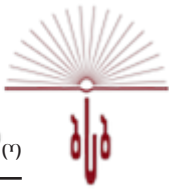
ნოდარ ცინცაძე: ღამით, თორმეტის შემდეგ სპეცნაზი შემოგვესია. აირია ხალხი ერთმანეთში, სპეცნაზელები მათ ხელკეტებით, წყლის ჭავლით და გაზით უსწორდებოდნენ. ხალხი დაჩეხეს სრული ამ სიტყვის მნიშვნელობით, ფეხქვეშ იგდებდნენ და ისე დაუზოგავად სცემდნენ გინების, შეურაცხობის, ფურთხისა და ღრიალის ფონზე. შემდეგ ხელებშეკრულები მიწაზე დაგვყარეს და ავტობუსებში შეგვყარეს პირუტყვებივით. გადაგვიყვანეს პოლიციის სამმართველოში და დილაშდუ გაგვაჩერეს. იქ საშინელი ამბების მომსწრენი გავხდით, როგორ უსწორდებოდა ქართველი უიარაღო ხელებშეკრულ უმწეო ქართველს...

რაც შეეხება ბათუმის 21 მაისის მოვლენებს - ხალხის ნებას და სურვილს ხელისუფლებამ პროვოკაცია დაუპირისპირა. ტელევიზიასთან მოხდა დარბევა, თუმცა აქცია მაინც გაგრძელდა. კრების ოფისში შემოიჭრა სპეცკგუფი. სიის მიხედვით აპატიმრებდნენ ადამიანებს, აქცენტი ხელმძღვანელობაზე ჰქონდათ გადატანილი, რადგან ფიქრობდნენ, რომ თუ უმეთაუროდ დაგვტოვებდნენ მუხტი განელდებოდა და ბრძოლა შეწყდებოდა. ხელისუფლებას გული გაუსკდა, როცა ხალხით გადაჭედილი ერას მოედანი იხილა! დიან, ღირსეული აჭარლები მედგრად დადგნენ, დააფიქსირეს თავიანთი მკვეთრად უარყოფითი პოზიცია, არ შეუშინდნენ რეპრესიებს და ერთ მუშტად შეიკრნენ. არავინ აპირებს

გაჩერებას, რადგან თუ ვაპატიებთ და შევარჩენთ, უარესი მოხდება. გადასახადები იმატებს და ცხოვრება ძვირდება. ვინ მოითმენს ამ უმსგავსობას? მე არ ვაპირებ!

სიმონ ფუტკარაძე: ჩვენს ქვეყანაში გამეფებულმა უსამართლობამ, წლების განმავლობაში ხელოვნურად განადგურებულმა სულმა, ჩემი შემოქმედების ქუჩა-ქუჩა აგებული ეროვნული ფოლკლორულ ქორეოგრაფიაზე ხელისუფლების ჩარევამ ჩემი და ჩემი შვილების სამშობლოდან ორჯერ გასახლებით დამუქრებამ და სხვა მრავალმა ტანჯულმა და აწიოკებულმა სიცოცხლემ... რომელმაც გენოციდის ზღრუბლს გადააბიჯა მაიძულა ჩვენი შელახული ღირსებისა და ეროვნული ინტერესების დასაცავად დავმდგარიყავი იქ სადაც ქართველი ხალხი იდგა.

რამოდენიმე წელია ქუჩა-ქუჩა ვემსახურები ჩემს საყვარელ საქმეს, ოთხი წელია ვარ უმუშევარი და საერთოდ არ გამაკარეს არც სკოლას და არც საბავშვო ბაღს. მივაკითხე სხვადასხვა სახელმწიფო დაწესებულებებს, მაგრამ არ გამიწიეს არავითარი დახმარება. უკანონოდ გამომასახლეს მასწავლებელთა საერთო საცხოვრებელში არსებული და ჩემზე მოქირავებული ბინიდან. ჩემს ჩვიდმეტსულიან ოჯახს, სადაც შვიდი ბავშვი და ოთხი დედაა, ხელვაჩაურის რაიონის სოფ. გონიოში წაართვეს ჩვენი ხელით დამუშავებული 2860 კვ.მ მიწის ნაკვეთი, რომელიც დარეგისტრირებული მქონდა საჯარო რეესტრში და ზღვისპირიდან შვიდი კილომეტრით იყო დაშორებული. ოჯახში არავინ არ მუშაობს, მცირე წლოვანი ბავშვები განიცდიან შიმშილს, სიღარიბეს, ვართ გაუსაძლის და კატასტროფულ მდგომარეობაში. ყოველივე აღნიშნულმა უკანონობამ და იმან, რომ ორ ათეულზე მეტი განცხადება და საჩივარი მაქვს დაწერილი, მაგრამ სამართალი

მანც ვერ ვნახე. სასამართლომ ჩემს საჩივარზე გამოიტანა უკანონო გადაწყვეტილება, რის გამოც იძულებული გავხდი შევერთებოდი ათასეულობით გულშემატკივარს, 2011 წლის 26 მაისის მომიტინგეებს. ზემოთ აღნიშნული პრობლემების და ხელისუფლების ცალკეული პირების ზღვარგადასულმა უკანონობამ და ოჯახისათვის საარსებო მიწის ნაკვეთის ჩამორთმევამ იძულებული გამხდა მონაწილეობა მიმელო აღნიშნულ მიტინგში.

2011 წლის 21 მაისს ქ. ბათუმში მე შევეურთდი სახალხო კრების მიტინგს, 22 მაისს კი დედაქალაქში შევეურთდი მომიტინგეებს, სადაც ფეხმოუცვლელი ვიდექი ქუჩაში და ვათენებდი ღამეებს. 25 მაისს მიტინგს დიდძალი ხალხი შემოუერთდა და პარლამენტის შენობისაკენ დაიძრა დროშებით, სხვადასხვა ტრანსპარანტებითა და მოწოდებებით. გარკვეული დროის შემდეგ მეც მომცეს პრეზიდენტის ჯვარგადასმული სურათი და პირდაპირ ვიდექი მიტინგის ხელმძღვანელებთან - ტრიბუნასთან. დღის მეორე ნახევარში კი როცა ბატონმა თენგიზ ცეცხლაშვილმა ახალგაზრდები გადაიყვანა ტრიბუნის მარჯვენა მხარეს პარლამენტის ჭიშკართან, მეც გადავინაცვლე იქ, სადაც კბილებამდე შეიარაღებული შინაგან საქმეთა სამინისტროს სპეცრაზმი იდგა ავტომატებით, ნიღბებით, რეზინის ხელკეტებითა და ფარებით.

მოულოდნელად სპეცნაზელებმა მომიტინგეები ალყაში მოგვაქციეს, ყველა კუთხიდან გახსნეს ცეცხლი, შემოუშვეს ცრემლსადენი მომწავლავი გაზი, ატყდა ფარებისა და რეზინის ხელკეტების შემზარავი ხმაური, ისროდნენ რეზინის ტყვიებს ყველა მიმართულებით, ისმოდა ქართველი გოგო-ბიჭების შემზარავი ოხვრა და კვნესა. ეს ყველაფერი საოცრად

გავდა გერმანელი ფაშისტების მიერ კონცლაგერში საბჭოთა პატიმრების ხოცვას და წამებას. სიტყვები არ მყოფნის, რომ ყოველივე ეს ავლწერო, ის რაც იქ ხდებოდა 26 მაისის იმ სისხლიან ღამეს. რამდენიმე სპეცრაზმელმა ერთლოულად დამიწყო ცემა, ალღუმისთვის მომზადებულ ფიცარნაგზე დამდეხს და გამეტებით მირტყეს თავში და სხეულზე. ბოლოს დავეცი და წაქცეულს სასიკვდილოდ მისწორდებოდნენ, წიხლებს მირტყამდნენ სახეში, თერთმეტი კბილი ჩამიმტვრიეს. ზემოდან მთელი სიმძიმით მეცემოდნენ სხეულზე, ორივე ხელით მირტყამდნენ თავში ხელკეტებს თავი გამიტყენეს, სისხლმა, რომ იფეთქა, ერთ-ერთმა სპეცრაზმელმა დაიყვირა - მგონი აღარაა ცოცხალი, კმარაო. გონება დაბინდულს დედა გამომეცხადა, შვილო აქ რა გინდაო იყვირა და გაქრა. ნახევრად მკვდარი გადამატრიალეს და პლასტმასის ხელბორკილები დამადეს, ისე გადამიჭირეს ძარღვებში სისხლი შედედდა. ძალაგამოლეული პოლიციელებს ვევედრებოდი თავში აღარ ჩაერთყათ. ამიყვანეს ავტობუსში, იატაკზე დამაგდეს და ხალხთან ერთად შინაგან საქმეთა განყოფილებაში მიმიყვანეს. ორმა პოლიციელმა კამერაში შემათრია, ცოტა ხანში შემოვიდა 4 ნიღბიანი პოლიციელი და ერთი სამოქალაქო ფორმაში ჩაცმული მოქალაქე. სისხლში ამოსვრილი ფეხით გადმომატრიალეს, ალბათ შეეშინდათ იქვე არ მოვმკლარიყავი და ერთ-ერთმა ბრძანა საავადმყოფოში წავეყვანე და ისევ უკან მოვეყვანე. უგრძობლად ჩამაგდეს სასწრაფო დახმარების მანქანაში და საავადმყოფოში მიმიყვანეს. გონზე რომ მოვედი, შევნიშნე საავადმყოფო სავსე იყო თეთრხალათში ჩაცმული სპეცრაზმელებით, რომლებიც ამ ნაცემ და გაუბედურებულ ხალხს გვითვალთვალებდნენ. უცებ ვიღაცამ წიხლი დამარტყა თავში, ექიმი ქალი, რომელიც იქვე იყო

იკვილა: ხალხო, შვილებო, ქართველები არახართო? კაცს ტვინის ქსოვილები გადმოცვენილი აქვს და კლავთო?

განსაკუთრებული მადლობით მინდა მოვიხსენიო ის ექიმი ქალბატონი, რომელმაც ასეთი ყურადღება გამოიჩინა ჩემდამი. შემდეგ მიძღვნილი შემიყვანეს, და დაიწყო ჭრილობების დამუშავება. სახე დამახინჯებული მქონდა. ჩაშავებული და დასიებული თვალებიდან ვერ ვიხედებოდი, კბილებ ჩამტრეული, ორად გაპობილი თავი და მთელი სხეული დაღურჯებული მქონდა. ჯოჯოხეთური ტკივილები მაწუხებდა. სიკვდილს თვალებში უყურებდი. პოლიციელებმა ექიმს გააფრთხილეს გამაყუჩებული არ გაეკეთებინათ და ისე ამოეკერათ თავი და თან დაჩქარებით, რადგან მალე უკან უნდა წავეყვანე, როცა პოლიციელები გავიდნენ, ექიმმა ჩუმად მითხრა, უთხარი რომ შემთხვევით მოხვდი იმ ადგილას და მომიტინგეებთან არავითარი საქმე არ მქონდა, ალღუმს უნდა დავსწრებოდი და ეკლესიაში უნდა გამეთია ღამეო. ექიმი გავიდა გარეთ და მართლაც ასე უთხრა პოლიციელებს, მაგრამ პოლიციელებმა არ დაუჯერეს, მაგას პრეზიდენტის ჯვარგადასმული სურათი ეჭირა და მიტინგზე ტრიბუნის წინ იდგაო. ექიმს მოსთხოვეს შეევესო ჯანმრთელობის მდგომარეობის ფურცელი და მსუბუქი დაზიანებები ჩაეწერათ შიგ, მაგრამ ექიმმა ჩემს გაშვებაზე სასტიკი უარი განუცხადა სპეცრაზმელებს. გადამიყვანეს პალატაში, სადაც მოსაცდელში ორი პოლიციელი მედგა თავზე. მოვიდნენ უფროსი პოლიციელებიც და გარკვეული პერიოდი შეურაცხმყოფელი სიტყვებით მლანძღეს, წინხლი მკრეს, გამომადგეს ქუჩაში და დამაგდეს. კიდევ კარგი ჩუმად ექიმის ტელეფონით დავურეკე ჩემს მეგობარს თენგიზ ართილაყვას, რომელიც იოსებ ბოლქვაძესთან ერთად მოვიდა, მიპოვეს ქუჩაში და მიპატრონეს.

ათანდილ დიასამიძე: რამ მიგვიყვანა 2011 წლის 21-26 მაისის მიტინგამდე?

პასუხი ასეთია: ქვეყანაში შექმნილმა მძიმე პოლიტიკურ - ეკონომიკურმა და სოცილურმა გარემოებებმა, ხელისუფლების არაეფექტურმა და არაეროვნულმა საშინაო და საგარეო პოლიტიკამ, დემოკრატიის განვითარებისა და ადამიანის უფლებების დაცვისათვის სიტყვით და განცხადებებით ტრაბახმა, ხოლო საქმით ქვეყანაში დემოკრატიის ფაქტიურად მოსპობამ, კონსტიტუციით და საერთაშორისო სამართლის ნორმებით აღიარებული ადამიანის უფლებების და თავისუფლებების უგულვებელყოფამ, უმუშევრობის, ფასებისა და გადასახადების რადიკალურად ზრდამ, ხელისუფლების მიერ იმათ მტრად მიჩნევამ, ვინც მათი მომხრე არ არის და ვისაც მათგან ოღნავ განსხვავებული აზრი აქვს, ქვეყნის ტერიტორიების დაკარგვამ, მოქალაქეთა თანასწორუფლებიანობის იგნორირებამ, ხელისუფლების ერთი პირის ხელში უზურპაციამ, დესპოტური მმართველობის დამკვიდრებამ, უსამართლო სამართალმა „უღირსებისათვის დაფნის გვირგვინების დადგმამ“, მოკლედ რომ ვთქვათ, ქვეყანაში შექმნილმა გაუსაძლისმა ცხოვრებამ... ეს აზრი გასდევდა მთავარ მოტივად მიტინგზე ჩემს გამოსვლასაც.

საქართველო არაერთი ტრაგიკული მოვლენების მომსწრეა და მათ რიგს შეემატა 2011 წლის 26 მაისი.

იწყებოდა 26 მაისი... იქნებოდა ღამის პირველი საათის 15-20 წუთი, როცა რამოდენიმე ასეულმა ნიღბიანმა, ფარებითა და ხელკეტებით შეიარაღებულმა სპეცნაზელებმა და პოლიციელებმა მშვიდობიანი მომიტინგეები თბილისში, რუსთაველის მოედანზე პარლამენტის წინ, ალყაში მოგვამციეს და დაუნდობლად, გაუფრთხილებლად დაგვესხნენ თავს

და ლანძღვა-გინებით, ხელკეტებით, ფეხებით და ძალის და ტექნიკის გამოყენებით, ცრემლსადენი გაზის და წყლის ჭავლის გამოყენებით დაიწყეს მიტინგის დაშლა. შეუბრალებლად და დაუნდობლად ურტყამდნენ ყველა მომიტინგეს, ვინც ხელთ მოყვებოდათ, თავებს ისე უხეთქავდნენ, როგორც საზამთროებს. დარბევის დაწყების დროს მე, სხვებთან ერთად მიტინგის ხელმძღვანელთა ტრიბუნასთან ახლოს, მოედანზე ვიდექი, იქვე იდგა ავტომანქანა „ტრაილერი“, რომელზედაც იდგნენ მიტინგის ხელმძღვანელები. ჩვენ დაახლოებით ასზე მეტმა კაცმა შევარდით აღნიშნული ავტომანქანის უკან, რომ როგორმე გადავრჩენილიყავით. მაგრამ ფაქტიურად ავტომანქანისა და მის უკანა მხარეს ხის კედელს შუა ჩიხში მოგვამწყვდიეს, სადაც წინა და უკანა მხარეს ჩვენი „დამსჯელი“ სპეცრაზმი მოგვადგა, მომიტინგეები ისე მიგვამწყვდიეს, რომ ლამის ჭყლეტა მოეწყო, მაგრამ როგორღაც მოვახერხეთ თავისუფლების მოედნისკენ დაძვრა, თუმცა ამ დროს მხუთავი გაზი და წყლის ჭავლი ძლიერი ძალით მოგვასხეს, სპეცნაზმელებმა ბევრის „დასჯა“ მოასწერეს და ბევრს ადინეს სისხლი. მე გაზით მოვიწამლე, მაგრამ გალახვას გადავრჩი. მომიტინგეებმა უკან მღევარ სპეცნაზმელებს ძლივს შევასწარით „კინოთეატრ რუსთაველში“, სადაც სამშვიდობოს გვეგონა ჩვენი თავი, მაგრამ დაახლოებით 20 წუთის შემდეგ „კინოთეატრ რუსთაველის“ დარბაზში ასეულობით ნიღბიანი და შეიარაღებული სპეცნაზელი შემოვარდა. ისინი მომიტინგეებს და მიტინგის ხელმძღვანელებს გვაგინებდნენ, გვლანძღავდნენ. შემდეგ თითოეული მათგანი ზოგი ძალით, ზოგი ნებით აგვიყვანეს სცენაზე, დაგვადეს ხელბორკილები და ერთმანეთზე დაგვყარეს, ბევრი მათგანს უმოწყალოდ ურტყეს ხელკეტები. ერთი ხმის ამოღება და შელაპარაკება საკმა-

რისი იყო, რომ მოვეკალით. იატაკზე პირჩაღმა დაგვეყარეს. ჩემზე ხელბორკილის ჯერის დადების დრო რომ დადგა, ერთმა სპეცნაზელმა თქვა: ხელბორკილები, რაც წამოღებული მქონდა გამითავდა, არა მაქვს და ერთი კაცისთვის უკან ხომ ვერ დავბრუნდებო. მაშინ იატაკზე დაწოლილს, მაღალმა და მძიმე სპეცნაზელმა ზურგზე ხელკეტი დამარტყა და ფეხით შემდეგა. იგი დიდხანს მედგა თავზე. იატაკზე დაწოლილები ერთმანეთს ვეუბნებოდით ჩვენს სახელს და გვარს, რომ ცუდი შედეგის (სიკვდილის) შემთხვევაში, ვინც ცოცხალი დავრჩებოდით ოჯახისთვის შეგვეტყობინებინა ყველაფერი.

როცა ასეთ მდგომარეობაში გავიდა რამდენიმე ათეული წუთი, შემდეგ გვიბრძანეს გარეთ მწყობრში ჩამდგარი გავსულიყავით. ერთ-ერთმა სპეცნაზელმა, ვინც განკარგულებებს იძლეოდა, ბრძანება გასცა, რომ „კინოთეატრ რუსთაველიდან“ გასვლის დროს არავისზე დაერტყათ. აღნიშნულის მიუხედავად კინოთეატრიდან გამოსვლის დროს, სადაც მომდგარი იყო რამდენიმე ყვითელი ავტობუსი, ბევრ მათგანს და, მათ შორის მეც. მუშტი ისე ძლიერ დამარტყეს, რომ მეგონა თავი მხრებს მოსწყდა. ცხვირიდან სისხლი ჩქეფით წამოვიდა, სახე და პიჯაკი, სისხლით შემეღება. მომიტინგეთა მიმართ გინება, ლანძღვა, მუქარა, შანტაჟი, დამცირება და ღირსების შელახვა გრძელდებოდა ყვითელ ავტობუსში, რომელშიც თევზებივით შეგვეყარეს და მიგვიყვანეს პოლიციის თბილისის სამმართველოსა და პროკურატურის ეზოში, სადაც გარეთ კოკისპირულ წვიმაში გაგვაჩერეს ერთ საათზე მეტ ხანს.

ეტყობა იქ მყოფი ყველა პოლიციელი არ იყო ძარღვეაწყვეტილი და შერჩენოდა რაღაც ადამიანური... ასეთი იყო ის, ვინც პოლიციის სამმართველოს ეზოში ცხვირპირ სისხლიანი, ცუდ მდგომარეობაში მყოფი შემამჩნია და ჩემს

ნათქვამზე, რომ გვიკვირს აქ რატომ მოგვიყვანეს, რადგან მომიტინგეებს არავითარი სამართალდარღვევა არ ჩაგვიდენია მეთქი და გათავისუფლება მოვითხოვეთ, მან ჩემი თხოვნა დააკმაყოფილა და რამოდენიმე პირთან ერთად გამოგვიშვა. მეორე დღეს, მართალია, ცუდად ვიყავი, მაგრამ სასწრაფოდ ბათუმში წამოვედი, ოჯახში ვიწექი რამდენიმე დღე და ვმკურნალობდი. საავადმყოფოში ვერ მივედი იმ მიზეზით, რომ არ დაწყებულყო ჩემს მიმართ არაკანონიერი დევნა, როგორც ეს მოხდა სხვა მომიტინგეების მიმართ. აქვე ავლნიშნავ, რომ 1956 წლის 6 მარტს და 1989 წლის 9 აპრილს როცა საბჭოთა ჯარებმა ქართველი მომიტინგეები ძალის გამოყენებით დაარბიეს, მათ მომიტინგეებს მაინც მისცეს გასაქცევი გზა... 2011 წლის 26 მაისს – ამ „ბართლომეს ღამეს“ კი საქართველოს ხელისუფლებამ, ქართულმა ძალოსნებმა მშვიდობიანი მომიტინგეები „რკინის რკალში“ მოაქციეს და ერთ კაცსაც არ მისცეს გაქცევის, წასვლის საშუალება. იქვე რუსთაველის ქუჩასთან ახლოს, ლესია - უკრაინკას ქუჩაზე გაკეთებულია „1956 წლის 9 მარტს საბჭოთა რეჟიმის მიერ დახვრეტილი მშვიდობიანი მომიტინგეების სსოვნის მემორიალი“, ასევე იქვე, პარლამენტის წინ აღმართულია „1989 წლის 9 აპრილს დაღუპულთა მემორიალი“. დღევანდელმა საქართველოს ეროვნულმა ხელისუფლებამ კი 2011 წლის 26 მაისს მშვიდობიანი მომიტინგეებისადმი სისხლიანი ანგარიშსწორების მემორიალი თავად დაიდგა.

როგორც იურისტი ვაცხადებ: მომიტინგეთა მიერ აღვილი არ ჰქონია შეკრებებისა და მანიფესტაციების შესახებ კონსტიტუციის, კანონის და საერთაშორისო სამართლის ნორმის რაიმე დარღვევას, პირიქით, მოცემულ შემთხვევაში მშვიდობიანი მომიტინგეების ძალისმიერი და უფლებამოსილების

გადამეტებით დაშლა-დარბევა, მათი ღირსებებისა და უფლებების შელახვა ხელისუფლებამ წინასწარი განზრახვით მოახდინა მოქმედი კანონმდებლობისა და შეკრებებისა და მანიფესტაციების მოწყობა-ჩატარების თაობაზე საერთაშორისო სამართლის ნორმების დარღვევით.

ასევე ყოვლად უსაფუძვლოდ მიმანია, რომ თითქოს მომიტინგეები „სახელმწიფო გადატრელებას“ ამზადებდნენ. ეს საქართველოს ხელისუფლების ზუსტად ისეთი მეთოდია, როგორც პრუსიის იმ მთავრობისა, რომელმაც 1851 წელს დაპატიმრებათა ტალღა და კელნში სასამართლო პროცესი მოაწყო დაპატიმრებულთა „სახელმწიფო დალატის ხასიათის მქონე შეთქმულებაში“ მონაწილეობის ბრალდებით.

მშვიდობიანი მომიტინგეების მიმართ სასტიკი და სისხლიანი ანგარიშსწორების შემდეგ, იმავე დღეს – 2011 წლის 26 მაისს ქართველი ხალხის სისხლით მორწყულ მეოდანზე (რუსთაველის გამზირზე) აღლუმის ჩატარება ეს იყო თვით საქართველოს ხელისუფლების მიერ დემოკრატიის, ადამიანის უფლებების ფეხქვეშ გათელვის და საკუთარ ხალხზე გამარჯვების ზეიმი.

ირაკლი გოგიტიძე: ვერც ერთი არგუმენტით ვერ გაამართლებენ 26 მაისს აქციის დარბევას, ეს იყო სადამსჯელო ოპერაცია, ადამიანებს კლავდნენ, სცემდნენ, ჯიბებშიდან საფულეებს, ტელეფონებს აცლიდნენ, შეურაცხყოფდნენ; ეს იყო დაცინვისა და ადამიანის მორალურად, ფიზიკურად განადგურების აქცია.

დარბევა სულ ახალი დაწყებული იყო, როდესაც ჩემს მეგობართან, ირაკლი ხინიკაძესთან ქაშუეთის ეკლესიის გზით გავედი, დაახლოებით 6 კილომეტრი ფეხით ვირბინეთ. უკან

ამ საშინელ წამებში მეგობრები მირეკავდნენ, გაიქეციო... სპეცრაზმელებმა ალყა შემოგვარტყეს, მე კი ვერ ვტოვებდი როგორც ქალბატონ ნონა გაფრინდაშვილს და ქალბატონ ნინო ბურჯანაძეს, ასევე სახალხო კრების ლიდერებსაც.

ყველაფერი ელვის სისწრაფით ხდებოდა, უნდა გავქცეულიყავით, ჩემმა ვაჟმა ივაჟკაცა, ამიტაცა ამოდენა ქალი და ქაშუეთის ეკლესიისკენ გამაქცია. შემდეგ კი ორი მანდილოსნის გადარჩენაც მოახერხა, მან მიგვიყვანა ქაშუეთის ეკლესიასთან, ეკლესია დაკეტილი აღმოჩნდა. ირგვლივ ბოროტება მძვინვარებდა, საბრალო ხალხი ეკლესიასთან იდგა და ელოდებოდა მოახლოებულ განსაცდელს. მე უნებურად ისტერიული ყვირილი დავიწყე და მუშტებს ვურტყამდი ჩარაზული ეკლესიის კარებს - გააღეთ! გააღეთ!-მეთქი ვყვიროდი, მაგრამ არსაიდან ხმა არ ისმოდა, უცებ ყველაფერი დაბნელდა, მხუთავი გაზი შემოაგდეს ეკლესიის შესასვლელში, გაგვიმეტეს უდანაშაულო ხალხი, უმეტესობა ქალები ვიყავით. ასეთ რამეს თვით ფაშისტებიც არ აკეთებდნენ, ისინი საკუთარ ხალხს არ წამლავდნენ და არ ხოცავდნენ.

მხუთავმა გაზმა წამაქცია, არაფერი მახსოვს, უცებ გამოვფხიზლდი, ჩემმა ვაჟმა ეკლესიის უკანა ეზოში გაგვიყვანა მე და ჩემი მეგობარი ქალი. ჩვენ საკმაო დოზით შევისუნთქეთ შხამიანი აირი. არსად გაქცევა არ შეგვეძლო, ირგვლივ რეზინის ტყვიები ზუზუნებდა. საბედნიეროდ ტყვია არ მოგხვედრია. ამ საშინელ წუთებში გიზო გოგიტიძეს მოვკარი თვალი, ამ დიდებულმა ვაჟკაცმა არ მიგვატოვა.

გადაულებლივ წვიმდა, ამ სიტუაციაშიც შიში არ გვიპყრობდა, პანიკაში არ ჩავარდნილვართ. უცებ საიდგანაც მღვდელი გამოჩნდა, შეშინებული იყო, გამიკვირდა, ეკლესი-

ამიც იყო სატანა შესული, შემდეგმა მოვლენებმა ეს ფაქტი დაადასტურა.

ფიქრის დრო აღარ მრჩებოდა, ვგრძნობდი ჩემი შვილი ცუდათ იყო, (მან ყველაზე დიდი ღოზით შეისუნთქა მხუთავი გაზი, ნიღაბი არ გაიკეთა).

ხალხი გადასარჩენი იყო, საჭირო იყო გონივრული მოქმედება, უცებ მოვიაზრე და მობილური ტელეფონით დაუკავშირდი ქალბატონ – ნინო ბურჯანაძის წარმომადგენელს ქალბატონ მანანა სალუქვაძეს.

გააღმასებულმა ქალბატონმა ნინომ, რადიო - ობიექტივის საშუალებით მიმართა საპატრიარქოს, რომ ეკლესია გაეღოთ და ხალხი გადაერჩინათ. მართლაც ცოტა ხანში ეკლესიის კარი გაიღო და ჩვენც გადარჩენილები შიგ შევედით, ეს სიტუაცია, რომ გავაანალიზე, მივხდი, რომ ამით ქალბატონმა ნინო ბურჯანაძემ ჩვენი სიცოცხლე საფრთხეში არ ჩააგდო, საკუთარ ხალხს დაეხმარა და არ მიატოვა განსაცდელში.

მხუთავი გაზიდან გამოფხიზლებულებმა შინაურების ძეგნა დავიწყეთ. ეკლესია ხალხით გადაიჭედა. აქვე ხელვაჩაურის სახალხო კრების წარმომადგენლები: ციალა სურმანიძე და მზევინარ ძირკვაძე დავინახე, გამიხარდა, გავესაუბრე, გოცებული ვიყავი მათი მხნეობით.

იმ დღეს ყველამ შიში დავძლიეთ. ბოროტებაზე გავიმარჯვეთ. ცოტა ხანში საპატრიარქოს წარმომადგენლებმა საკვები და მინერალური წყალი მოგვიტანეს, არაფერი გვიჭამია, მხოლოდ წყალი დავლიეთ. ეკლესიაში საშინელმა სიცივემ დაისადგურა, ყველას გვციოდა, გადატანილმა სტრესმა ეს გრძნობა გაგვიორკეცა, მაგრამ რას ვიზამდით, უნდა გაგვეძლო, ჩვენი ჯგუფის წევრები ერთმანეთს ჩავეხუტეთ,

რომ გავმთბარიყავით, წარმოიდგინეთ, სამი საათი კოკისპირულ წვიმაში ვიდექით, მაგრამ უფალი თავის ხალხს არ გვტოვებდა.

გამოჩნდა ჩვენი მხსნელი ქალბატონი - ჯულიეტა ახვლედიანი, რომელმაც გამთენიისას მშვიდობიანად წამოგვიყვანა ეკლესიიდან, არ შეშინებია სისხლით გაუმაძღარი სვაეების და მიგვიყვანა თავის სახლში, იქვე სიონთან ცხოვრობდა, გაგვატბო და დაგვაპურა, ის ეკლესიური ქალბატონი ბრძანდება, ღამით რაღაც ძალას გაუღვიძებია და ეკლესიაში მოუყვანია.

ჩვენ გადავრჩით... სისხლიანი 26 მაისი თენდებოდა, მაგრამ ჩვენ მაინც ამაღლებული ვიყავით, რადგან 26 მაისის აღლუმი პირველად ჩვენ, მისმა უდიდებულესობამ - ქართველმა ხალხმა მივიღეთ...

მართალია ამ დღეს დავმარცხდით, მაგრამ ჩვენმა ბრძოლამ შედეგი გამოიღო, ბიძინა ივანიშვილის გამოჩენა პოლიტიკურ ასპარეზზე ამის უტყუარი შედეგია. მიუხედავად იმისა, რომ 26 მაისის შემდეგ ჯანმრთელობა შეგვერყა, (განსაკუთრებით ჩემს ერთადერთ ვაჟს), მაგრამ რწმენა არ დაგვიკარგავს, გვჯერა, ბრძოლა საბოლოო გამარჯვებამდეა!

ღმერთმა გისმინოთ ქალბატონო ლეილა!

რაც შეეხება იმ ფაქტორს, „ვაი“ ჟურნალისტები რომ ამტკიცებენ – თითქოსდა ქალბატონი ნინო ბურჯანაძე, მიტინგიდან წავიდა და ხალხი მიატოვაო – სრული სიცრუეა! იქ ვიმყოფებოდით მიტინგის მონაწილენი და ვხედავდით ყოველივეს თუ რა ხდებოდა. ქალბატონმა ნინომ მომიტინგეებს გამოგვიცხადა, რომ ის პირდაპირ ეთერში იყო მიწვეული „მაესტროსთან“ საღამოს 10 საათისათვის და წავიდა. მისი მანქანების ექსკორტმა ჩემს თვალწინ ჩაი-

არა და მალევე დაბრუნდა სადღაც ერთ საათში, ხოლო როდესაც მერიის თანამშრობლები ჩვენს გასაფრთხილებლად მოვიდნენ, რათა მიტინგი დაეშალათ, ქალბატონი ბურჯანაძე იქ იმყოფებოდა. დარბევა რომ დაიწყო, ხალხმა კინოთეატრ „რუსთაველის“ შენობას მიაშურა. ქალბატონ ნინო ბურჯანაძის ექსკორტი იქვე იდგა, მის ერთ-ერთ მანქანას ცისკარ გოგიტიძე ამოეფარა, როდესაც ტყვიებმა მანქანის მინა ჩატეხეს ცისკარი გაეცალა იქაურობას, თუმცა იმის დანახვა მაინც შესძლო, რომ ნინო ბურჯანაძე მიტინგის პოლიუმზე იდგა სხვა ლიდერებთან ერთად სპეცნაზელების ალყაში. შემდეგ მოგვიანებით გავიგე ერთ-ერთ სახალხო კრების წევრის - ქალბატონ ნანული ღუმბაძისაგან, რომ ქალბატონ ნინო ბურჯანაძეს წინ გადაფარებია, მისივე დაცვის წევრი, რომელსაც ძალის გამოყენებით ჩაუსვამს მანქანაში ქალბატონი ნინო. იგი თითქმის თვეზე მეტი ბათუმში იმალებოდა ახლო ნაცნობებთან, ხოლო შემდგომ ის იძულებული გამხდარა პოლიციას ჩაბარებოდა, რათა მის გამო ოჯახის წევრები ზეწოლას განიცდიდნ...

აქვე მინდა გამოამზეურო გაზეთ „ასავალ-დასავალის“ (2011 წლის №22-ში) გამოქვეყნებული ქალბატონ ნინო ბურჯანაძის სტატიის კომენტარი: – „მთელი ოჯახი რომ ამომიწყვიტონ, ვერ გამაჩერებენ! დიახ, მე მზად ვარ, სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე ვიბრძოლო. დაე, ჩემი და ჩემი შვილების სისხლი დაიღვაროს პირველი! ...სააკაშვილმა ფეხქვეშ გამითელა ის, რაც ჩემთვის ყველაზე ძვირფასია - ჩემი სამშობლოს სიყვარული, ჩემი სამშობლოსადსმი ერთგულება და ამას ცხვირში ამოვადენ სააკაშვილს! 30 მაისს სახალხო კრება საგანგებო განცხადებას გააკეთებს და ჩვენ გავაგებინებთ საზოგადოებას, თუ როგორ გავაგრძელებთ

ბრძოლას. ერთ რამეს კი ყველას ვპირდები: ვიბრძოლებთ სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე და ერთხელ და სამუდამოდ დავასრულებთ სააკაშვილის ნეობოლშევიკურ რეჟიმს!“

ეს განცხადება ჟურნალისტებთან შეხვედრისას გაახმოვანა გამართულ ბრიფინგზე ნინო ბურჯანაძემ თავისი პარტიის ოფისში, რომლის მოწმეც მე და ცისკარ გოგიტიძე გახლდით, სადაც იმ დღეებში თავს ვაფარებდით სახალხო კრების დანარჩენ წევრებთან ერთად...

ქალბატონმა ნინომ მისი თავდადება 26 მაისს ჩვენს თვალწინ დაამტკიცა, რომელსაც კომენტარები არ სჭირდება.

26 მაისს ჩვენ, სხვებისგან განსხვავებით, საკუთარი სიცოცხლის საფასურად შევებრძოლეთ სუფთა ხელებით ამ რეჟიმის უსამართლობას და ჩვენს გვერდით შეუდრეკლად იდგა ქალბატონი ნინო ბურჯანაძე თავისი ოჯახის წევრებთან ერთად! როგორც ერთ-ერთი რიგითი ქართველი!

ჯუშბერ შაიშვილი: 26 მაისის სისხლიანი ღამე. 2011 წლის 21 მაისს ქ. ბათუმში აჭარის ტელევიზიის წინ დაგვარ ბია აჭარის სპეცრაზმმა, შემდეგ ღამით „სახალხო რების“ ოფისში შემოიჭრნენ და დაიწყეს ცემა-ტყეპა და დაჭვრები. მე პირადად იმ ღამით ოფისში ფიზიკურად გამისწორდნენ, მიუხედავად ასეთი ზეწოლისა ჩვენ აღმოგვაჩნდა სულიერი სიმტკიცე შევებრძოლებოდით ტირანულ ხელისუფლებას.

23 მაისს დღლით მე, ნაზიბროლა პირველი და ლეილა სარჯველაძე თავის ვაჟიშვილთან – მირიან ქათამაძესთან ერთად წავედით დაქირავებული ავტომანქანით თბილისში, მაგრამ სოფელ გრიგოლეთთან პატრულის თანამშრობლებმა ჩამოგვართვეს ავტომანქანა (არდამორჩილების გამო).

გზა განვაგრძეთ მიკრო ავტობუსით და დროულად ჩავედით თბილისში. მე პირადად იქ განმაწესეს შეფიცულთა რაზმში.

25 მაისს ღამით გადაკეტეს ყველა შესასვლელ-გამოსას ვლელი, ზუსტად ღამის პირველის თხუთმეტ წუთზე დაიწყო სასტიკი შემოტევა, ყველა მხრიდან: განით, წყლის ჭავლით რეზინის ტყვიებით. უმოწყალოდ ცემდნენ ყველას სქესისა და ასაკის მიუხედავად.

მე დარბევის დროს აღმოვჩნდი კინოთეატრ „რუსთაველში“, სადაც ფიზიკურად სასტიკად გამისწორდნენ, რის გამოც ჩემს ჯანმრთელობას საფრთხე დაემუქრა, იქიდან ავტო ბუსით გადამიყვანეს დიდუბის პოლიციაში, სადაც აუტანელ სიტუაციაში ვიმყოფებოდი, დაგვცინოდნენ, გვაფურთხებდნენ, გავაიძულებდნენ გვემღერა სიმღერა „ბელაჩაო“, დილით კი სახალხო დამცველის წარმომადგენლები მოვიდნენ და გა რეთ გამოგვიყვანეს.

ამის შემდეგ დავბრუნდი ქობულეთში, სადაც გამომო ძახეს პოლიციის უფროსის უფროსის მოადგილის თემურ ძოიძის დავალებით და გადამიყვანეს ბათუმის უშიშროების სამსახურში, სადაც ორი საათის განმავლობაში მკითხავდნენ. აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ მექცეოდნენ ძალიან ღმობიერად, რამაც ძალიან გამაკვირვა.

მეამაყება, ყოფილი ტირანული ხელისუფლების „გაშვებაში“ ერთ-ერთი წვლილი მეც რომ მიმიძღვის...

არჩილ ცინცაძე, ქედის რაიონის შეფიცულთა რაზმის ხელმძღვანელი: 2011 წლის 21 მაისს ბათუმში „სახალხო კრების“ დაანონსებულ აქციაზე ქედის რაინიდან ჩვენი რაი ონის „სახალხო კრების“ თავმჯდომრის - ჯამბულ შარაბიძის ხელმძღვანელობით ბათუმში ჩავიყვანეთ დაახლოებით 550 ადამიანი, ხოლო აქციის შემდეგ ღამით ბათუმის „სახალხო კრების“ ოფისის დარბევის შემდეგ სახალხო კრების სხვა წევრების დაპატიმრებასთან ერთად დააპატიმრეს ჯამ-

ბულ შარაბიძე და ჩვენი შეფიცულთა რაზმის უფროსის მოადგილე - ემზარ ქაღიძე.

22 მაისს დილით ქ. თბილისში აქციაზე დასასწრებად ქელის რაიონიდან სხვადასხვა გზებით გავემგზავრეთ: გუ რამ ლომინაძე (ნაოპერაციები, ის ყავარჯნით გადაადგილ დებოდა), მამა-შვილი: ნაზიმ და მამუკა ფარტენაძეები, მზია საფარიძე, ცოლ-ქმარი: გურანდა კონცელიძე და ზვიად დი

ასამიძე, მალხაზ სალაძე, რეზო გოგუაძე, ემზარ ბერიძე და ნუკრი დიასამიძე თავისი ავტომანქანით. მე და გურამ ლო მინაძე, მამა-შვილთან ერთად მამუკას კუთვნილი ავტომანქა ნით გავემგზავრეთ, როდესაც ჩოლოქს გავცდით პატრულის ეკიპაჟმა გაგვაჩერა და წავგვიყენა ბრალდება თითქოს დაბა ჩაქვში პატრულს არ დავემორჩილეთ, თუმცა ეს იყო უდაოდ ცრუ ბრალდება, რათა ჩვენ არ ჩავსულიყავით თბილისში, არადა გზაში არავითარი პატრულის ეკიპაჟი არ მდგარა, ამ დროს ორი მსუბუქი ავტომანქანით ნიღბიანი სპეცრაზმელები გვიჭრიან გზას და ჩვენს დაპატიმრებას ცდილობდნენ. იყო მცდელობა ავტომანქანის ჩამორთმევისაც. ამ შეხლა-შემოს ლაში ნაზიმ ფარტენაძემ მიიღო გულის შეტევა - ინფაქტი და ის იქვე ახლომდებარე სამედიცინო პუნქტში მოვათავსეთ. მომაკვდავ მამასთან ერთად იძულებული გახდა დარჩენილიყო მისი შვილი მამუკა, ზოლო მე და ნახევრად ავადმყოფმა გურამ ლომინაძემ გზა ღამით გავაგრძელეთ და შეუერთდით აქციას სადაც მოვინახულეთ სახალხო კრების ლიდერები და მათ მგზავრობისას ის ამბავი ვამცნე რაც თავს გადაგვხდა.

ჩვენ ვიყავით მზად სამშობლოს სიყვარულისთვის ბო ლომდე დავხარჯულიყავით. 24 მაისს საღამოს სხვადასხვა ოჯახური მიზეზების გამო ნუკრი დიასამიძის ავ-

ტომანქანით ბათუმში გამოემგზავრნენ: ემზარ ბერიძე, გურან-და კონცელიძე, ზვიად დიასამიძე და მზია საფარიძე, აგრეთვე ბათუმში გამოემგზავრა ავადმყოფი გურამ ლომინაძე, რომელსაც ფიზიკურად არ შეეძლო ფეხზე დგომა, აგრეთვე უკან დაბრუნდნენ: რეზო გოგუაძე და მალხაზ სალაძე.

25-ში შუადღისას ტელევიზიის შენობიდან მომიტინგეებმა გადავინაცვლეთ რუსთაველის პროსპექტზე პარლამენტთან. ღამის 12 საათის შემდეგ კოკისპირულ თავსხმა წვიმაში მოხდა აქციის დარბევა. დარბევამდე მე ხელვაჩაურის რაიონის სახალხო კრების წევრებთან ერთად ვიმყოფებოდი. დარბევის 102

დროს გავილახეთ სუყველა იქ მდგომი, ხალხს გასაქცევი გზა არ დაუტოვეს, ძალოვნები აგრესიულობით გამოირჩეოდნენ, ხელები ყველას შეგვიკრეს და ასფალტზე დაგვყარეს, შემდეგ ყვითელი ავტობუსებით გადაგვიყვანეს პოლიციის განყოფილებებში, იქაც ქვცემდნენ, გვაგინებდნენ და რუსეთის აგენტებს გვეძახოდნენ. გამოთენისას კი გამანთავისუფლეს სხვებთან ერთად.

ნუგზარ ჟორდანიას გაზეთ „აჭარა P.S.“-ის ჟურნალისტი: დღეს საქართველო დემოკრატიისაგან ისე შორსაა, როგორც მონღოლეთი... ვისაც არ სჯერავს, კარგად გადაავლოს თვალი იმ ფოტო და ვიდეომასალებს, სადაც 26 მაისის პერიპეტეიები, სისასტიკის და მხეცობის, საკუთარი ხალხის სამაგალითოდ დასჯის პერიმეტრებია აღბეჭდილი და დასკვნა მერე გააკეთოს. თუ ესეც არაა საკმარისი - ეს უკვე სხვა მოვლენაა და მათ სხვა „ინფოთერაპია“ სჭირდებათ. მე კი ამაში 2007 წლის 7 ნოემბერმაც დამარწმუნა, 21 მაისის ბათუმმაც და 26 მაისის თბილისურმა „ბელა ჩაოს“ ფონზე დათენებულმა „ბართლომეს ღამემაც“. ამ სამივე მოვლენის

უშუალო მონაწილე ვიყავი, როგორც ჟურნალისტი ისეც ვაშუქებული და მოვლენათა „ეპიცენტრში“ გახლდით, ვინმეს მონაყოლს ან გაგონილს კი არ ვიყვებით, არამედ თავად ვნახე, როგორი სისხლიანი სასაკლავო მოუწყვეს საკუთარ ხალხს დამოუკიდებლობის ოცი წლისთავზე. დარბევაც არის და დარბევაც, მაგრამ ის ცინიზმი, საღიზმი, სისასტიკე და არაადამიანურობა ვერც კი წარმომედგინა. იმ დღეს „კალიგულიზმის“ გამოვლინებაც დავინახე, ისიც დიქტატორი იყო და თავს დემოკრატად თვლიდა, მისთვის ადამიანის არც ღირსება არსებობდა და არც სიცოცხლე ღირდა რამედ ახირებებისა და მანიაკური სურვილების დასაკმაყოფილებლად სისხლიან სანახაობებს აწყობდა. თანაც ყოველდღე ამას ამადლიდა ხალხს, ყველაფერ ამას თქვენივე კეთილდღეობისათვის, რომის იმპერიის დიდებისათვის და ნათელი მომავლისთვის ზრუნვით ვაკეთებო, არ გჯერათ? შეგიძლიათ გაეცნოთ კალიგულას მოღვაწეობის ქრონიკას და დარწმუნდებით თუ რა შეუძლია დაუსჯელობისა და უპასუხისმგებლობის სინდრომს...

„აჭარა P.S.“-ის გენერალური დირექტორის და მთავარი რედაქტორის - ჯემალ მეგრელიძის თანადგომით, სახალხო კრების მიერ გამოცხადებულ და დაანონსებულ 25 მაისის აქციაზე თბილისში გადაწყდა ჩემი მივლინება.

24-ში ჩავედი და ჩასვლისთანავე აღმოვჩნდი მოვლენათა ეპიცენტრში. საზოგადოებრივი მაუწყებლის წინ, სადაც ხალხი დიდიდან იყო შეკრებილი ბევრი ძველი ნაცნობი და მეგობარი ვნახე. 25-ში შუადღემდე შევხვდი ჩემს მეგობარს და თანამოაზრეს, გამორჩეულ ჩვენებურს, საგვარეულო კავშირის ხელმძღვანელს, ნიაზ ბოლქვაძეს, მას აშკარად ეტყობოდა, რომ რაღაც ვერ იყო კარგად, როცა გამოვკითხე,

მითხრა რომ მთელი ღამე გაათენა, სიცხე ჰქონდა 39%, სახეზეც ეტყობოდა „გათანგულობა“. ვკითხე: თუ მიიღო რაიმე პრეპარატი, ან ექიმს თუ ეჩვენა, - არაო, მიპასუხა. ამ დღეში ნამდვილად ვერ დავტოვებდი ბ-ნ ნიაზს და სასწრაფოდ პოლიკლინიკაში ექიმთან წაყვანა შევთავაზე, მან სასტიკად იუარა, აქედან რომ წავიდე, რას იტყვიანო, მე მგონი ამ შემთხვევაში კომენტარი ზედმეტია - კაცი ფეხზე ძლივს იდგა და ღირსებას - საკუთარ ჯანმრთელობაზე მაღლა აყენებდა. აფთიაქში ავედი, თუმცა მიღებულმა წამლებმა მას სიცხე არ დაუწია. პარალელურად ჩემს ჟურნალისტურ საქმეებსაც ვაგვარებდი... სადამო ხანს, როცა ვთხოვე, რომ წასულიყო ახლობლებთან და ავადმყოფობა არ გაერთულებინა - არ გაჭრა, გამახსენდა, თბილისში წამოსვლისას, რედაქციაში, ჯემალ მეგრელიძემ მეგობრულად, ბერი გაბრიელის საფლავზე აღებული მიწა და იქედან წამოღებული სასწაულმოძქმელი ზეთის რამდენიმე წვეთი მომცა... განსაკუთრებით დაგიცავსო, ვინ იცის ასეთ დროს რა ხდებაო, ჰოდა გამახსენდა, - ასე, 5 საათი იქნებოდა, როდესაც ნიაზს ქაშუეთის ტაძარში ლოცვა და სანთლების დანთება შევთავაზე. შევედით ავანთეთ წმინდა სანთლები, მამა-მაცხოვარს და მარიამ-ღვთისმშობელს შევეკედრეთ მშვიდობა, ხსნა და სამშობლოს გადარჩენა და წარმოიდგინეთ - საოცარი სიმშვიდე, სიმხნევე და შეგრძნება დაგვეუფლა. გარეთ გამოსულმა მას ბერი გაბრიელის საფლავიდან წამოღებული ზეთიც გავუზიარე და მიწაც, უბრალოდ უბეში ჩავიყარეთ ნამცეცები და მკერდსა და შუბლზე ზეთით ჯვარი გადავისახეთ... იქნებ ამ ლოცვამ და სიწმინდემ გვიხსნა, თორემ იმ რთული სიტუაციებიდან, რომელიც მე და ნიაზს ცალკ-ცალკე გადაგვხდა აბა რა გვიხსნიდა?...

დიდება უფალს, რომ მისდამი მინდობილ კაცს არ გასწირავს და მშველელსაც გაუჩინს...

კოკისპირულმა წვიმამ აქციაზე მდგომნი დაგვასველა. წვიმამ თითქმის 11 საათის შემდეგ ოდნავ იკლო, მაგრამ მაინც ძლიერად წვიმდა. როცა მოვლენები ძალზე დაიძაბა და აშკარა გახდა, რომ არც მომიტიზგეები აპირებდნენ დაშლას და არც ხელისუფლებას სურდა დათმობა, აშკარად გამოიკვეთა დიდი საფრთხეების ალბათობაც, თუმცა ფენის მოცვლას არავინ ცდილობდა. საშინელის მოლოდინმა დაისადგურა. ვგრძნობდი, რომ მთავარი მოვლენები აწი უნდა განვითარებულიყო და როცა ხელისუფლებისაგან მოსალაპარაკებლად მოსულების მანქანები წავიდნენ. ქვემოთ, ქაშუეთის ეკლესიის მიმდებარე ქუჩას მარტო ჩაუყვები ბუნებრივი მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად. ამ დროს ვხედავ, ოც მეტრში, ქუჩის კვეთაში, ორივე მხრიდან გამოცვივდნენ კბილებამდე შეიარაღებული სპეცრაზმელები და რამდენიმე რიგად ქუჩა გადაკეტეს. ვიღას ახსოვდა შენი „ბუნებრივი მოთხოვნილება“, მეც მოვტრიალდი და ზემოთ ჩქარი ნაბიჯით გამოვწიე... როცა ეკლესიის ქვემო გალავანს გავუსწორდი, იქვე მდგომი შავი „ჯიპიდან“ სამი კუთმავარი, შავმაისურიანი ახალგაზრდა გადმოვიდა და - საით მიიჩქარო შემეკითხა, ზემოთ-მეთქი... ვუპასუხე, მივხვდი რაშიც იყო საქმე... - მანქანაში ჩავექეო, აქ ჟურნალისტის პროფესია მოვიშველიე... ამ დროს, ეკლესიის მხარეს, სადაც ღობე მთავრდება, ორი ტანმორჩილი ახალგაზრდა მივიდა და მათაც სხვების მსგავსად ბუნებრივი მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად გაზონს „მიადგნენ“. ჩემს გვერდით ერთ-ერთი მდგომი მათკენ გაემართა. მივარდა მათთან და ერთ-ერთ მათგანს ხელების ამოგრეხვა დაუწყო, როგორც ჩანს ის ყმაწვილი

კარგი სპორტსმენი იყო, სავარაუდოდ, მოჭიდავე, რომლებიც ჩემი შეფასებით მომიტინგეების უსაფრთხოებას იცავდნენ და როცა ხელი გაითავისუფლა, ისეთი უთავაზა და კისრულით წამოიღო მომხდური, რომ ბუჩქებს იქეთ გადააგდო, დანარჩენებიც მის საშველად გავარდნენ... ჩემი თავი ვისლა ახსოვდა, მეც ღრო ვიხელთე და ასე ოციოდე მეტრით ზემოთ გავიქეცი. იქ ძველებური სახლები და ეზოები იყო. პატარა ქუჩის მხრიდან კი საერთო ეზოები ჭიშკრებით დაცული. რამდენიმე შესასვლელი ჩაკეტილი აღმოჩნდა, მხოლოდ ერთი იყო ღია, ეტყობა ჭიშკარი არ იკეტებოდა. საერთო ეზო ღრმაც იყო და მოხვეულიც, ყველგან ჩაბნელებული, მხოლოდ ბოლოში, ერთ ადგილას ჩანდა სინათლე... შემინულ კარში არც ჩანდა, რომ ვიღაც მოძრაობდა სახლში, მე არჩევანი არც კი მქონდა, იმ წუთებში ნამდვილად არაფერზე არ ვფიქრობდი, გადარჩენის ინსტიქტი მამოძრავებდა... უცბად მივვარდი იმ კარს და დავაკაკუნე... კარი შუახნეს გადაცილებულმა მამაკაცმა გამიღო... აღარც ვიცი რა ვუთხარი, როგორც ჩანს სათქმელი მოკლედ და კონკრეტულად გამოვხატე, ისიც მიმიხვდა, რომ განსაცდელში ვიყავი და შველა მჭირდებოდა, სახლში შემეშვა, შემდეგ მეუღლეს მიუბრუნდა და უთხრა: – „ხომ ხედავ კაცი გაწუწულია და ჩემი ტანისამოსი გამოუტანე“... მოკლედ იმ ღამეს ამ დალოცვილებმა შემეკედლეს. სამიოდ წუთში, ეზოს ბოლოში, გრანიტის ქვაფენილზე ქვემოდან ამომავალი სპეცრაზმელების ჩექმების მწყობრი ბრაგუნიც მოისმა, ეს კი ტრაგედიის ბოლო ფაზის დასაწყისი გახლდათ... შემდეგ სპეცნაზელმა შემოიხედა და რომ დაინახა მაგიდასთან „საოჯახო ტანისამოსი“ მემოსა და ჩას მივირთმევდით, ეტყობა ოჯახის შინაურად აღმითქვა და კარი მოიხურა... დაახლოებით ერთ საათში ეზოში ორი ახალგაზრდა

შემოვარდა, მათაც მოსდევდნენ, ისინი სულ ტალახში იყვნენ ამოსვრილნი, მასპინძელმა და მისმა ხვთისნიერმა მეუღლემ ორთავე შეიფარა, ოთახში არ შემოუყვანიათ, იქვე სათავსოში გადაძალეს და ჩაი, ყველი, პური და ძეხვის ნაჭერი მიუტანეს, მშრალი ტანისამოსიც ჩააცვეს, მე დილით ვნახე ის ახალგაზრდები, ვნახე მათი მადლიერი და ამაყი თვალები, სადაც იკითხებოდა, რომ ტკივილს, ძალადობასა და სისასტიკეს ვერ გაეტეხა მათი სული და თანაც იმითაც იყვნენ ბედნიერები, რომ საქართველოში ჩვენი „უნებლიე“ მასპინძლებივით სულთ მძალა ადამიანები სახლობდნენ... ჩემთვის ეს ადამიანები უძვირფასესნი არიან და სანამ სული მიდგას, მათ წინაშე დავალებული ვიქნები.

26 მაისის მოვლენაზე, ამ უდიდეს „ქართულ ტრაგედიაზე“ და არ გადავაჭარბებ - უდიდეს „ქართულ სირცხვილზე“ ბევრი დაიწერა და ითქვა, გაკეთდა შეფასებებიც და დასკვნებიც, თუმცა ბევრი რამ კვლავაც გვახსენებს თავს, ხომ ხედავთ, რომ არც ჭრილობებია შეხორცებული და არც ტკივილია განელებული... თანაც თუ გულახდილები ვიქნებით, ყველაზე მეტად მაინც „სირცხვილი“ გვტკივა, მაგრამ რაც ხდება, ამასში ბრალი თითოეულ ჩვენთაგანს მიუძღვის, განსაკუთრებით დიდია გულგრილი, ე.წ. შემრიგებელი და მომთმენი ქართველების როლი, რადგანაც, წარმოიდგინეთ, რომ რასაც გვბედავენ, გვმართებენ და გვიკეთებენ, ჩვენ თავადვე ვაბედვინებთ, აბა ეს აიღონ და სხვას გაუბედონ? რას გაუბედავენ, ვინ მისცათ ამის უნარი? გაბედავენ და პასუხსაც მიიღებენ, ხოლო როცა ისე ხარ „დაჩმორებული“, როგორც თავად პირველი პირებიც ამბობენ, რომ ღირსეული პასუხის გაცემის თავი არა გაქვს - რომელ ღირსებაზეა ლაპარაკი?!... მოკლედ, სანამ თავმოყვარეობას - ღირსების იმ

ხარისხში არ ავიყვანთ, რომ ქვეყანა კუჭს, გაუმაძღრობას, ვი-
ლაცისკეთილდღეობას, სკამებსა და ხუმტურებს არ გადავაყ-
ოლებთ, - მანამდე არაფერი გვეშველება და უფრო მეტიც კი
შეიძლება შეგვეყარონ! თუმცა იქნებ ინებოს უფალმა და 26
მაისის ტრაგედია ბოლო ქართული ტკივილი იყოს და ახალ
ცნობიერებას დაუდოს სათავე, ვინ იცის... ოცნებას კაცი არ
მოუკლავს... იმედს არ ვკარგავ! უფალი ჩვენთან არს, ამინ!

სოციალურ ქსელ „ფეისბუქზე“ 26 მაისის აქციაზე ერთ-
ერთი დაკავებულის „პოსტი“ გაგრცელდა, რომელსაც უცვ-
ლელად გთავაზობთ, ანალოგიური თავგადასავალი თითქმის
იქ მყოფთ ყველას თავს გადახდა... „ჯოჯოხეთია მოსაგონე-
ბლად“. „23 რიცხვიდან თბილისში აქციაში ჩავერთე, დარ-
ბევის დროს ბიჭებთან ვიყავი და მეც პლასტმასის ხელკეტი
მეჭირა, როცა სპეცნაზმა შემოუგვიტია, ბიჭებმა ნელ-ნელა
უკან დავიხიეთ, ჰაერში ტყვიები ზუზუნებდა, გაზი თავის
საქმეს აკეთებდა, ხალხის ტალღამ სცენის უკან გამიტა-
ცა და ლიდერების გვერდით აღმოვჩნდი, ორივე მხრიდან
სპეცნაზი გვიტევედა, რუსთაველის მხარეს გზა გახსნეს
და ხალხმაც იხუვლა, ნონა გაფრინდაშვილი წაიქცა, ვი-
ლაცა მის წამოყენებას ცდილობდა, მაგრამ უკანა რიგებიდან
დიდი ტალღა წამოვიდა და ქალბატონი ნონა გადათელეს,
მოკლედ ყველანი შეგვრეკეს კინო რუსთაველში, სპეცნაზმა,
შეგნებულად ჩვენ სხვა გზა არ დაგვიტოვა. დარბაზში თავი
მოვიყარეთ დაახლოებით 150 კაცმა, სადაც რაღაც ფილმი
გადიოდა. ქალბატონი ნინო სპეცნაზის მოახლოებამდე უარს
ამბობდა მის მანქანში ჩაჯდომაზე, მაგრამ როცა სპეცნაზი 10
მეტრით მოუახლოვდა, დაცვამ ძალად ჩასვა.

ერთ მხარეს კარები ჩაკეტეთ, მეორე მხარე კი ღიად
დარჩა დაახლოებით 15 წუთში შემოცვივდა სპეცნაზი... -

გოგი ქავთარაძეს პირდაპირ სახეში ჩაართყვეს ხელკეტი, სოსო ჯაჭვლიანი და თემურ შაშიაშვილი გაიყვანეს, ლუკა კურტანიძემ მაგრად იბრძოლა, იგი სამჯერ დააგდეს ვანოს ბიჭებმა, მაგრამ ირგვლივ ყველა დაასახიჩრა, მესამე წამოდგომაზე დაახლოებით 20 სპეცრაზმელი მივარდა და გაიყვანეს.

ადამიანების წამება პირველი რიგებიდან დაიწყო, ეკითხებოდნენ რომელი რეგიონიდან იყვნენ წარმოდგენილი და ჩამოსულებს ორმაგად სცემდნენ. ხელკეტებს პირდაპირ სახეში ურტყამდნენ. დარბაზში დაახლოებით 100 სპეცრაზმელი იმყოფებოდა, ჩემამდე დაახლოებით 15 წუთში მოაღწიეს (მეხუთე რიგში ვიჯექი), მომვარდა 2 სპეცრაზმელი და უმოწყალოდ ცემა დამიწყო, თავზე ხელები დამაკრეფინეს და სადაურობა გამომკითხეს. როცა ხელკეტი მომიღერა ერთ-ერთმა, ჯიბეში სანთელი დამინახა, ამომიღო ჯიბიდან და მითხრა - სანთლის გამო ხელს არ დაგართყამო. გვერდით მდგომმა სპეცრაზმელმა კი ჯიბეში ხელი ჩამიყო და ფული ჯიბესთან ერთად ამომგლიჯა (ჯიბეში 300 ლარამდე მქონდა), მიყვირა, ბურჯანაძესთან ფულს აკეთებო და უმოწყალოდ მცემა, უკანა რიგებიდან ვილაცა შეუსვენებლივ თავში მირტყამდა სკამზე მჯდომარეს, სკამებზე გადაბიჯებით ქვემოთ წასვლა მიბრძანეს, მეორე რიგამდე ჩავედი და მიბრძანეს, რომ დარბაზი დამეტოვებინა, ხელები ჯერ კიდევ მეხუთე რიგში თეთრი პლასტმასის ხელბორკილით შემიკრეს, უკან მომღვედნენ და განუწყვეტლივ თავში და გვერდებში ხელკეტებს მირტყამდნენ, კიბეზე ჩასვლის დროს მამაო ამოვიდა და სპეცრაზმელს ჩემი ცემის შეწყვეტა სთხოვა: სპეცრაზმელმა უხეშად მიუგო - შენს საქმეს მიხედეო, შემდგომ ქვემოთ ჩამიყვანეს ფოიეში და დამაჩოქეს, იატაკი გატეხილი მინით იყო დაფარული,

როცა მიმართევენ, ფეხსაცმელები გამძვრა. ამ დროს მეორე მამაო მომიხსლოვდა, ვთხოვე სანთელი ჯიბიდან ამოელო - მამაომ თხოვნა შემისრულა, სპეცრაზმელმა მიბრძანა წამოვმდგარიყავი და ავტობუსისაკენ დავძრულიყავი, რომელიც 15 მეტრში იდგა. მე ვთხოვე, ფეხზე არ მაცვია და გვერდითი კარებიდან გავსულიყავით, ამაზე სპეცრაზმელმა უმოწყალოდ მცემა, შემათრიეს ავტობუსში და ჩამაგდეს გასასვლელში.

ავტობუსში 30 კაცამდე ვიყავით, თავების ჩალუნვა გვიბრძანეს, ეს ყველაფერი მიმდინარეობდა ადამიანების ბლავილის და სპეცრაზმელების ღრიალის ფონზე, სულ დედას გვაგინებდნენ, რუსეთის აგენტებს გვიწოდებდნენ, ავტობუსი დაიდრა და დაახლოებით 20 წუთში მთავარ სამმართველოსთან მივედით, ჩამოგვყარეს ავტობუსებიდან ცემა-ტყეებით და ჩავკამწყრივეს.

ძლიერი წვიმა იყო, ნახევარზე მეტი უფეხსაცმლოდ ან ერთი ფეხსაცმლით ვიყავით. თავის აწევის საშუალებას არ გვაძლევდნენ, იყვნენ ძლიერ დაშავებულები, სამმართველოდან პატრულის ბიჭები ამოვიდნენ. ბიჭებმა სთხოვეს, დაჭრილებს და მაგარ ნაცემებს დახმარებოდნენ, ზოგიერთმა ხელზე ხელბორკილების მოშვება სთხოვეს, პატრულის ბიჭები კარგად იქცეოდნენ და მაქსიმალურად ცდილობდნენ, ბიჭებს დახმარებოდნენ, ერთი საათი კოკისპირულ წვიმაში გვამყოფეს და მერე შეგვიყვანეს შენობაში, ბიჭების დანაწილება დაიწყო სართულების მიხედვით. მე მეხუთე სართულზე ამიყვანეს, როგორც შევნიშნე, ეს სართული ნიღბიანების სამფლობელო იყო. ამ სართულზე ამოიყვანეს მურმან ღუმბაძე, უმოწყალოდ ნაცემი და ოთახში შეათრიეს, როგორც მესმოდა, მას რაღაც დოკუმენტზე ხელის მოწერას სთხოვდნენ მან კი უარი უთხრა, რამდენიმე წუთის შემდეგ მისი

დასისხლიანებული სხეული გამოათრიეს. ამ დროს ჩვენ დანარჩენი პოლიციელები და სპეცრაზმელები უმოწყალოდ გვცემდნენ, ძალიან ერჩოდნენ ახალგაზრდა ბიჭებს, სამი ბიჭი ოთახში შეათრიეს, ხელკეტებზე პრეზერვატივები ჩამოაცვეს და ჩვენს თვალწინ გააუპატიურეს.

როცა ამ წერილს ვწერ, ძალიან მიჭირს ამის გახსენება, როგორ ტიროდა ვაჟკაცი ხალხი, რამდენიმე კაცი გამოგვათრიეს, ბიჭებმა ერთმანეთს გადავულაპარაკეთ, თუ ოთახისაკენ წასვლა მოგვიწევდა, ფანჯრიდან გადავმხტარიყავით, მაგრამ მეშვიდე სართულზე აგვიყვანეს. იქ 100 კაცი დაგვხდა კოლონებად დაწყობილი, ყველა უმოწყალოდ იყონაცემი. დაიწყეს გაცხრილვა, ვისაც სურათში ამოიცივდნენ პირდაპირ ორი თვით აკავენდნენ, დანარჩენებს ახალგაზრდა პოლიციელები დაკავების ოქმს უდგენდნენ. დერეფანში ახალგაზრდა პოლიციელი აქტიურობდა დაახლოებით 22-25 წლამდე, გავლა-გამოვლაზე სცემდნენ კაცებს, ამ სართულზე ერჩოდნენ ახალგაზრდებს, მაგრამ აქ გაუპატიურება არ ყოფილა, ფეხები გამიშავდა, მაგრამ შენობაში მაინც თბილოდა.

როცა გათენდა, პოლიციელები საკმარისი არ იყო და თბილისის ზღვის ტერიტორიის ახლოს მიგვიყვანეს და დაგვყარეს 20-მდე ადამიანი (ლამით ინვალიდები და 45 წელს გადაცილებულები გაუშვეს)...

ეს აჭარის რეგიონის „სახალხო კრების“ წევრების არასრული ჩამონათვალია, რომლებმაც სისხლიანი კალო განვლეს 26 მაისის ღამეს...

ბათუმის ორგანიზაცია: მამა-შვილი: ცისკარ და ირაკლი გოგიტიძეები, ძმები: ირაკლი და ბესო ფაღავები, ნაწული დუმბაძე, დარეჯან დიასამიძე, ლაშა მსხილაძე, ბორის მეძმარიაშვილი, დავით ლორია, არმაზ როდინაძე, შუქრი ბრუნჯაძე, ირაკლი დარჩია, ვახო მითაიშვილი, შოთა ტულუში, ნუგზარ

კეკელიძე, ავთანდილ დიასამიძე, თამაზ დანელია, სიმონ ფუტკარაძე, დავით (ხუსო) თურმანიძე, ნოდარ ცინცაძე, გურამ ხოზრევანიძე, ბიჭიკო ბოლქვაძე, ნიაზ ბოლქვაძე, ცოტნე ანანიძე, ირაკლი ხინიკაძე, თენგიზ ცეცხლაშვილი, როლანდ თურმანიძე, სიმონ მახარაძე, ლევან ჯინჭარაძე, ნოდარ წულუკიძე, თენგიზ კახიძე, იაგო ბასილაძე, მინდია ბასილაძე, ემზარ მგზავრიძე და გედევან გოგიტიძე (ყოფილი პოლიტპატიმარი).

ხულოს რაიონი: ნოდარ მიქელაძე, ჯუმბერ შაინიძე და ომარ აბულაძე.

შუახევის რაიონი: ვახტანგ ზოიძე, იოსებ დავითაძე, როლანდ ქათამაძე, რობერტ დიასამიძე, გერონტი ფუტკარაძე, აბელ ფუტკარაძე, რომან ფუტკარაძე, იური ფუტკარაძე, ზურაბ ფუტკარაძე, ბეგლარ ფუტკარაძე, დავით ფუტკარაძე, ნუკრი ბერიძე, გოჩა დავითაძე, იაშა ზოიძე, რომან დავითაძე, ზვიად ბერიძე და კობა მიქელაძე

ქედის რაიონი: არჩილ ცინცაძე.

ხელვაჩაურის რაიონი: ციალა სურმანიძე, და-ძმა: მზევი-ნარ და ფრიდონ ძირკვაძეები, იაშა გვიანიძე, რომან აბულაძე, გელა გვიანიძე, თამაზ ხალვაში, ვაჟა სურმანიძე, ნოდარ იაკობაძე, ედნარ დოლიძე, ჯამბულ ჯაბნიძე, მიშა ბერიძე, ჯუმბერ ქამადაძე, ნუგზარ ქამადაძე (მოიხადა 1 თვიანი პატიმრობა), ნუგზარ მგელაძე, მალხაზ წერეთელი (მოიხადა 1 თვიანი პატიმრობა), თემურ ბასილაძე (25 მაისს გადაიყვანეს საავადმყოფოში, სადაც ჩაუტარდა ოპერაცია).

ქობულეთის რაიონის წევრები: რომან ჩხაიძე, დათო ხარაზი, ჯუმბერ შავიშვილი, ლია შაქარიშვილი, ლეილა სარჯველაძე, მირიან ქათამაძე და გიზო გოგიტიძე.

26 მაისის ღამეს „სახალხო კრების“ გვერდით ასევე იდგნენ „ემსახურე საქართველოს“ წევრები მურმან ღუმბაძის ხელმძღვანელობით.

მაყვალა ცენტერეძე, ნუგზარ კეკელიძე, გურამ სალაძე, თამაზ მაკარაძე, თენგიზ ართილაყვა, მერაბ ნაგერვაძე, თენგიზ ურუშაძე, ნოდარ ჩავლეიშვილი, ანზორ ჭურკვეიძე, ბადრი ბერიძე, ომარ თედორაძე, თამაზ ქაღიძე, ნუგზარ ხაჯიშვილი, გურამ (ელდარ) გურგენაძე, გიორგი გორაძე, აეთო მიქელაძე და მურმან რევაზიშვილი.

აქვე მინდა აღვნიშნო ზემოხსენებულ თანამებრძოლებიდან რამოდენიმე მათგანი გადაურჩა დარბევას სხვადსხვა მიზეზის გამო, ჩვენ ვთვლით რომ ისინი ჩვენს გვერდით იდგნენ, რადგან პარლამენტის ტერიტორიიდან გასულებმა უკან ვეღარ შემოაღწიეს, ჯა-ლათებს ამ დროისთვის გზა გადაკეტილი ჰქონდათ და ჩვენ ალყაში ვიყავით მოქცეულნი, ხოლო მათ ვინაც თავისი სურვილით მიგვატოვა ღმერთმა შეუნდოს, მათი განსჯა არ არის ჩემი საქმე.

გელა გვიანიძე

განსაკუთრებული აღნივშნის ღირსია ხელვაჩაურის „სახალხო კრების“ წევრი, შეფიცული – **გელა გვიანიძე**, რომელმაც, როგორც ზემოთ აღვნიშნე თავისი გმირული საქციელით ჯალათებთან დაპირისპირების სანიმუშო მაგალითი მისცა ჩვენს შეფიცულებს.

აქციების დროს დაკავებულ პირთა რაოდენობის შესახებ სახალხო დამცველისა და შს სამინისტროს მონაცემები ერთმანეთს არ ემთხვეოდა.

ომბუდსმენის ინფორმაციით, სახალხო დამცველის აპარატის წარმომადგენლებმა მონიტორინგი თბილისის,

იმერეთის, აჭარის, გურიის, შიდა ქართლის, ქვემო ქართლის, მცხეთა-მთიანეთის და კახეთის დროებითი მოთავსების იზოლატორებში განახორციელეს და დაკავებულ პირთა სია შეადგინეს, რომელშიც 161 პირი ფიგურირება.

ბათუმის აქციებში ფრიალ აღსანიშნავია ის ფაქტორი, რომ ამ პროცესებში ოჯახებით იყვნენ ჩართულები, კერძოდ: ბატონ ვახტანგ ახვლედიანი და მისი ოჯახის წევრები: მეუღლე, ქალბატონი ნაირა ჯიჯავაძე და ქალიშვილი ზეინაბ ახვლედიანი. ძმები: ლევან და შალვა ჯინჭარაძეები ოჯახის წევრებით, ღვთისმშობლის სახელით თავისი შვილით, ლამარა ფურცხვანიძე თავისი ქალიშვილებით, სოფ. მახინჯაურიდან და – ძმა: ეთერი და პანტელეიმონ გოგუაძეები. ცისკარ გოგიტიძეს ოჯახის წევრები ედგა მხარში, მეუღლე მარინა მსხალაძე, შვილები: მამუკა და ირაკლი გოგიტიძეები. ნიაზ ბოლქვაძე და მისი ძმები: ზურაბი, თემური, ბადრი, ამირანი და მერაბი. ანზორ სოლომონიძე თავისი ძმით ღვთისმშობლის სახელით, ცოლქმარი: სვეტლანა და ანზორ კუდბეგი. ხინიკაძე ირაკლის თავისი მამა, ნიაზი ედგა მხარში. და-ძმა: მზევინარ და ფრიდონ ძირკვაძეები. ქობულეთელი დედა-შვილი: ლეილა სარჯველაძე და მირიან ქათამაძე.

მეუპოვარი ცოლქმარი: გურანდა კონცელიძე და ზვიად დაიასამიძე ქედდან, ნიკოლოზ ჯაში თბილისიდან, ჰამლეტ აბესლაძე და სხვები...

26 მაისის სისხლიან ღამეს ოფიციალური მონაცემებით არაადამიანური დარბევის შედეგად მომიტინგეთა მხრიდან დაიღუპნენ: ნიკა კვინტრაძე, სულიკო ასათიანი და ნოდარ ცხადაძე.

ჩემი თანამოაზრეების სახელით ღრმა მწუხარებას უცხადებთ დაღუპული ოჯახის წევრებს.

თანაუგრძნობთ მათ, ვინც ამჟამად ციხეებში იმყოფება, ვიმედოვნებთ, რომ მათ მალე ვიხილავთ თავისუფლებას!

კერძოდ ამ დროისთვის თბილისის №1 დროებითი მო თავსების იზოლატორში იმყოფებოდნენ: ღვალადე რამაზი, გუნდიშვილი ჯემალი, შუკაკიძე დავითი.

27 მაისის მდგომარეობით, თბილისის №2 „კაპეზეში“ მოთავსებული იყვნენ: ბერიშვილი ლევანი, ზურამშვილი შაქრი, (ზაქარია), გვიმრაძე ზაზა, ჩიგოგიძე ბაქარი, ცილიკიშვილი მიხ-ეილი, ჩარბაძე ირაკლი, თუთარაშვილი დავითი, ცამბაია თეიმურაზი, გელაშვილი ზურაბი, მაისურაძე მიხეილი, თოდაძე კახა ბერი, გურული ბორისი, ბეროშვილი გიორგი, ბესელია მამუკა, სისაური მახარე, ჩიტრეკაშვილი დავითი, ალაჯანაშვილი გიორგი, ჩიტრეკაშვილი ზურაბი, სურამელაშვილი ჯემალი, ჩიგოგიძე ბადრი, გოგუაძე ნიკოლოზი, გულუაშვილი ივანე, ბურდული მიხეილი, ჩარკვიანი ვარლამ, ხურციძე ზერო.

ასევე 27 მაისის მდგომარეობით, **რუსთავის** დროებითი მოთავსების იზოლატორში გადაყვანილები იყვნენ: ფირცხალ აიშვილი გიორგი, შაყულაშვილი დავითი, ბერიშვილი გიორგი, წერეთელი მალხაზი (აჭარიდან), ჭელიძე ცოტნე, გოჩიტაშვილი ვილი თორნიკე, იურინი ბორისი, მარდიშვილი მამუკა, ქიტაიშვილი ვილი ზურაბი, ხუციშვილი კახაბერი.

რაც შეეხება **გარდაბნის** დროებითი მოთავსების იზოლატორში, 27 მაისისთვის არსებული ინფორმაციით მოთავსებულები იყვნენ: ლელაძე სიმონ, კეკელია გიორგი, ლაჩიშვილი 114

უჩა, წურწუშია პაატა, ქოჩქიანი გიორგი, ხუციშვილი მამუკა, რობაქიძე ლუხუმი, სამხარაძე ნიკა, კუპრაშვილი ვიგლა, ბერი აშვილი ირაკლი.

მარნეულში: გოგიტიძე გედევანი, გასანოვი რამინი, ვაბი დაური მერაბი, გლურჯიძე ავთანდილი, თექთურმანიძე ონისე, ვარძელაშვილი გიორგი, ბურჯანაძე არჩილი, აბულაძე პაატა, ოგბაძე გიორგი, ნეფარიძე გიორგი.

ბოლნისში: დიდებაშვილი როინი, დარასელია ელგუ ჯა, წიკლაური პაატა, ჭანტურია გიორგი, აბაშიძე გიორგი, კვარაცხელია დემნა, ბიწაძე ელიზბარი, კეზუა მიხეილი, ბურჩუ კური ბესიკი, იავოლსკი ალექსანდრე.

26 მაისის მდგომარეობით **კასპის** დროებითი მოთავსების იზოლატორში გადაყვანილები იყვნენ: აკოფიანი მორისი, შა რუხია დავითი.

ასევე 26 მაისის მდგომარეობით, **მცხეთის** „კაპეზეში“ იმე ოფებოდნენ: გიორგაძე ზვიადი, მოდრეკილაძე გიორგი, კეკუ ტია ვარლამი, მუმლაძე კობა, მეფარიშვილი დავითი, გიორგაძე ჟორა, ქამადაძე ნუგზარი (აჭარიდან), ნაჭყებია ალიკა, გვე ლესიანი ნუგზარი, ჯაფელიანი იოსები, ბუხნიკაშვილი გელა, წიკლაური ომარი, დონაძე ალექსანდრე, გურასაშვილი ალექსანდრე, ჯანიაშვილი ირაკლი.

27 მაისის მდგომარეობით, **თელავის** დროებითი მოთავსების იზოლატორში გადაყვანილები იყვნენ: გორა ანდრეი, დუმბაძე მურმანი (აჭარიდან), ჩუბინიძე ალექსანდრე, ჭიკაძე ზურაბი, ლატარია რამაზი, ჩალაბაშვილი მამუკა, ბუაჩიძე კახა, კვინიკაძე ზურაბი, მუთოშვილი მალხაზი, ჯავახიშვილი ლაშა, კიკილაშვილი ზურაბი, ფირიაშვილი ზურაბი, სანიკიძე ნიკა, მგელაძე რეზო, მგელაძე სიმონ, ლურსმანაშვილი ვია, გელხ აური როლანდი, დონლაძე ზურაბი, რევიშვილი გიორგი, ბიწაძე რემი, ახვლედიანი ზვიადი, ხუსკივაძე ლაშა.

27 მაისის მდგომარეობით **სიღნაღის** დროებითი მოთავსების იზოლატორში იყვნენ: ბეგიაშვილი ზურაბი,

ავალიანი გივი, მათეშვილი მიხეილი, ჯანიბეგაშვილი უშანგი, კაპანაძე ჯონდო, გაგნიძე არჩილი.

ყვარლის კაპეზეში: წიკლაური გონა, იმნაძე ვლადიმერი, თედორაძე გონა, თედიაშვილი ავთანდილი, ჯავახიშვილი გიორგი, ბალახაძე მირიანი, ტაველიშვილი გიორგი, სოსამ-ვილი შალვა, მელქოშვილი ტარიელი, ორუჯოვი ალიომა, თანდიაშვილი გივი.

ხესტაფონის დროებითი მოთავსების იზოლატორში იყვნენ: მიხანაშვილი პაატა, ორმოცაძე დიმიტრი, ანგურიძე ოთარ, გოგ იჩაიშვილი მიხეილ, ყორღანაშვილი ზაზა, წერეთელი ვლადი-მერ, ტერელაძე გიორგი.

სამტრედიის დროებითი მოთავსების იზოლატორში იყვნენ: ქველაძე ბადრი, გელენიძე ბესო, ნათენაძე ზურაბ.

ბაღდათის დროებითი მოთავსების იზოლატორში იყვნენ: ქველაძე როსტომ, ჩხიტუნიძე რევაზ.

ოზურგეთის დროებითი მოთავსების იზოლატორში იყვნენ: კვარაცხელია ხვიჩა, პაპუნაშვილი ელგუჯა, წაქაძე ირაკლი, ბუჯიაშვილი გიორგი, ბუბულაშვილი ვლადიმერი, ქურდიანი გივი, ხაჩიძე ზაზა, ლავგილავა აიდიმირი.

ჩოხატაურის დროებითი მოთავსების იზოლატორში იყვნენ: გურგენიძე გიორგი, ჩუბინიძე ამირანი, გავაშელიშვილი გიგა, მატიაშვილი გიორგი, ონიანი ლევა, ტიტვინიძე დიმიტრი, კვარაცხელია ირაკლი, რიყამაძე ავთანდილი.

ლანჩხუთის დროებითი მოთავსების იზოლატორში კი – ჩანჩიანი მზეჭაბუკი, მაყიაშვილი ზურაბი, დევნოზაშვილი ვეფხია, დუნდუა გიორგი, ლაშხი გონა, კუტალაძე ვარდენი, ყოლბაია გიორგი, ფლუიძე ტარიელი, მამნიაშვილი თენგიზ, მამნიაშვილი გელა.

ბათუმის აქციებში ფრიად აღსანიშნავია ის ფაქტორი, რომ ამ პროცესებში ოჯახებით იყვნენ ჩართულები, კერ-

ძოდ: ბატონ ვახტანგ ახვლედიანი და მისი ოჯახის წევრები: მეუღლე, ქალბატონი ნაირა ჯიჯავაძე და ქალიშვილი ზეინაბ ახვლედიანი. ძმები: ლევან და შალვა ჯინჭარაძეები ოჯახის წევრებით, დავით ფარტენაძე თავისი შვილით, ლამარა ფურცხვანიძე თავისი ქალიშვილებით, სოფ. მახინჯაურიდან და – ძმა: ეთერი და პანტელეიმონ გოგუაძეები. ცისკარ გოგიტიძეს ოჯახის წევრები ედგა მხარში, მეუღლე მარინა მსხალაძე, შვილები: მამუკა და ირაკლი გოგიტიძეები. ნიაზ ბოლქვაძე და მისი ძმები: ზურაბი, თემური, ბადრი, ამირანი და მერაბი. ანზორ სოლომონიძე თავისი ძმით დავითით, ცოლქმარი: სვეტლანა და ანზორ კუდბები. ზინიკაძე ირაკლის თავისი მამა, ნიაზი ედგა მხარში. და-ძმა: მზევიანარ და ფრიდონ ძირკვაძეები. ქობულეთელი დედა-შვილი: ლეილა სარჯველაძე და მირიან ქათამაძე.

შეუპოვარი ცოლქმარი: გურანდა კონცელიძე და ზვიად დათასაძიძე ქედიდან, ნიკოლოზ ჯაში თბილისიდან, ჰამლეტ აბესლამიძე და სხვები...

მკითხველს მინდა შევთავაზო 26 მაისის სისხლიანი ღამის ექო, რომელსაც აშუქებდა დამოუკიდებელი პრესა და გადავწყვიტე ზოგიერთი სტატია წიგნში შემეტანა იმ თვალსაზრისით, რომ გამოსული გაზეთი ცოცხლობს რამოდენიმე დღეს, ყველაზე კარგ შემთხვევაში კი ბიბლიოთეკის არქივებში იღებს ბინას, ხოლო წიგნი მუდამ ცოცხლობს, ის უამთააღმწერელია, თაროზეა, ხელმისაწვდომია და მუდამ შენთანაა, თუმცა მანამდე მკითხველს მინდა შევთავაზო ერთგვარი ანგარიში, რომელიც საზოგადოებას მიაწოდა საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ: - 26 მაისის აქციის დაშლის დროს და მასთან კავშირში ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტების ანალიზი.

2011 წელი.

კვლევა მომზადებულია შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (შიდა) მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში. გამოცემაზე პასუხისმგებელია საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია და მისი შინაარსი არ გამოხატავს დონორის ოფიციალურ პოზიციას.

დასკვნა

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია მიიჩნევს, რომ 2011 წლის 26 მაისის აქციის დაშლის შემდეგ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს დაქვემდებარებაში არსებულ დროებითი მოთავსების იზოლატორებში, ადმინისტრაციულ პატიმრობაშეფარდებული პირები იმყოფებოდნენ არასათანადო პირობებში, რაც, უშუალოდ დაკავებული პირების მიმართ არასათანადო მოპყრობის ინდივიდუალური შემთხვევების გარდა, გამოწვეული იყო კანონმდებლობაში არსებული ხარვეზებით, რომელიც არ ითვალისწინებს შესაბამის პროცესუალურ და მატერიალურ გარანტიებს ადმინისტრაციულ პატიმრობაშეფარდებული პირების მიმართ. საია მიიჩნევს, რომ აღნიშნულ საკანონმდებლო ხარვეზებს სახელმწიფოს მხრიდან სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს. 26 მაისის აქციის დაშლის მოვლენებთან კავშირში დაკავებული პირების მიმართ დროებითი მოთავსების იზოლატორებში არასათანადო მოპყრობის ინდივიდუალური შემთხვევები კი, სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან ეფექტურ და ობიექტურ გამოძიებას მოითხოვს.

ბოლოთქმა

როგორც ანგარიშში წარმოდგენილმა ფაქტობრივმა გარემოებებმა და შესაბამისმა სამართლებრივმა შეფასებებმა აჩვენა, 2011 წლის 26 მაისს აქციის დაშლის მოვლენებთან კავშირში აღვილი ჰქონდა ადამიანის უფლებათა სერიოზულ დარღვევებს. აქციის დაშლის ოპერაცია პოლიციამ იმგვარად დაგეგმა და განახორციელა, რომ დემონსტრანტებს არ მისცა აქციის ტერიტორიის დატოვების საშუალება და მათ მიმართ მასობრივად აშკარად არაპროპორციული ძალა გამოიყენა. აქციის დაშლის პროცესი, მისი დაგეგმვისა და აღსრულების სტადიაზე, ისე განხორციელდა, რომ არ მოხდა აქციის მონაწილეებისა და, ასევე, პოლიციელების სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის რისკების ეფექტური პრევენცია, რის გამოც აქციის დაშლის მოვლენებთან კავშირში დაფიქსირდა 5 ადამიანის სიცოცხლის ხელყოფის ფაქტი.

ადამიანის უფლებათა დარღვევების მტკიცების, ასევე, აქციის დაშლისას ხელისუფლების გადაწყვეტილებებისა და მოქმედებების შეფასების პროცესს ართულებდა ის გარემოება, რომ სახელმწიფომ, არა ერთი მოთხოვნის მიუხედავად, არსებითი მნიშვნელობის საკითხებზე არ გასცა საჯარო ინფორმაცია. აქციის დაშლის ოპერაციის მომზადებისა და განხორციელების პროცესთან დაკავშირებით არსებით გარემოებებზე შსს-მ არ გაასაჯაროვა ინფორმაცია. მათ შორის, შსს-მ საიას არ მიაწოდა ინფორმაცია იმის შესახებ, აქციის დაშლის დროს პოლიციამ დატოვა თუ არა ღია გასასვლელი აქციის მონაწილეებისთვის. ამასთან დაკავშირებით, საია შსს-ს შესაბამისი მტკიცებულებების წარმოდგენას სთხოვდა. შსს-მ ასევე არ გაასაჯაროვა ინფორმაცია იმის შესახებ,

თუ რა ტიპის და ოდენობის სპეციალური საშუალებები გამოიყენა პოლიციამ აქციის დაშლის დროს.

აქციის დაშლის მოვლენებთან დაკავშირებით სიცოცხლის ხელყოფის საქმეებზე მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის მიუხედავად, გამოძიებამ არ გამოაქვეყნა არც ერთი არსებითი ხასიათის მტკიცებულება, რომლებიც მომხდართან დაკავშირებით საზოგადოებაში არსებულ შეკითხვებსა და ეჭვებს გაფანტავდა. მოცემულ საქმეებთან მიმართებით, რეალურად ვიღებთ სურათს, როდესაც საზოგადოებისთვის დახურული რჩება, თუ რა პირობებში და როგორ მოხდა კონკრეტული ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა და რა სარწმუნო და მყარი მტკიცებულებებით დასტურდება აღნიშნული ფაქტი. ხოლო გარემოება, რომ გამოძიება არ აკმაყოფილებს ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის მოთხოვნებს, კიდევ უფრო აძლიერებს ეჭვებს გამოძიების შემაჯამებელ დასკვნებთან დაკავშირებით.

აქციის დაშლის დროს და მასთან კავშირში ადამიანის უფლებათა დარღვევის მასშტაბისა და ხარისხის გათვალისწინებით, სახელმწიფო ვალდებულია, უზრუნველყოს აღნიშნული ფაქტების ეფექტური და დამოუკიდებელი გამოძიება. გამოძიების მიზანი უნდა იყოს ყველა იმ თანამდებობის პირის დასჯა, რომელიც უფლებამოსილების განხორციელების დროს გასცდა მისი კომპეტენციის ფარგლებს ან ბოროტად გამოიყენა იგი. ასევე, საია მიიჩნევს, რომ შესაბამისი პასუხისმგებლობა უნდა დაეკისროს იმ მაღალი თანამდებობის პირებს, რომლებმაც დაგეგმეს აქციის დაშლის ოპერაცია და ხელმძღვანელობდნენ მის აღსრულებას.

პოლიცია აქციის მონაწილეების მიმართ იყენებდა აშკარად არაპროპორციულ ძალას მაშინ, როდესაც ისინი

პოლიციის ეფექტური კონტროლის ქვეშ იმყოფებოდნენ და სამართალდამცავებს არავითარ წინააღმდეგობას არ უწევდნენ. აღნიშნული ფაქტები აქციის დაშლის ოპერაციის დროს მასობრივად დაფიქსირდა და მას პრაქტიკის ხასიათი ჰქონდა. მეტიც, უკვე დაკავებული დემონსტრანტების მიმართ პოლიციის სამართველოსა და შემდგომ დროებითი მოთავსების იზოლატორებში დაფიქსირდა არაადამიანური მოპყრობის სერიოზული შემთხვევები. ყველა ფაქტი სახელმწიფოს მხრიდან დროულ და სათანადო გამოძიებას მოითხოვს, თუმცა, სახელმწიფოს რეაგირება 2011 წლის 26 მაისს და მასთან კავშირში ჩადენილ ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტებზე იყო არაადეკვატური და უსამართლო. ჩვენს ხელთ არსებული ინფორმაციით, ამ დროისთვის შსს-ს არც ერთი თანამშრომლის მიმართ არ მიმდინარეობს სისხლის სამართლებრივი დევნა აქციის დაშლის დროს და მასთან კავშირში ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტებზე. ამ მიმართებით, შსს შემოიფარგლა მხოლოდ მისი რამდენიმე თანამშრომლისთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრებით, რაც არაადეკვატური და არასაკმარისი რეაგირებაა სახელმწიფოს მხრიდან. აღსანიშნავია, რომ საიას მიმართვისა და ამ საკითხზე მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის მიუხედავად, შსს-მ არ გაასაჯაროვა ინფორმაცია იმის თაობაზე, კონკრეტულად რომელ დარღვევებთან დაკავშირებით დაეკისრათ შსს-ს აღნიშნულ თანამდებობის პირებს პასუხისმგებლობა და კონკრეტულად ვინ იყვნენ ეს თანამშრომლები.

სახელმწიფოს მხრიდან შესაბამისი პირების დასჯა მნიშვნელოვანია საზოგადოების წინაშე სახელმწიფოს ანგარიშვალდებულებისთვის და ხელს შეუწყობს პოლიციის მხრიდან მომავალში ადამიანის უფლებათა დარღვევის რისკების

პრევენციას. თუმცა, ეფექტური გამოძიების ეს მოთხოვნა, მოცემულ შემთხვევაში, არ განხორციელდა.

გარდა ზემოთ აღნიშნულისა, საია მიიჩნევს, რომ მომავალში ადამიანის უფლებათა მსგავსი დარღვევების პრევენციის მიზნით, მნიშვნელოვანია, სახელმწიფომ უზრუნველყოს ზოგადი ხასიათის ღონისძიებების (მათ შორის, საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული ხასიათის ზომების) განხორციელება. ამ მიმართებით, განსაკუთრებულ ყურადღებას ითხოვს პოლიციის მიერ სპეციალური საშუალებების გამოყენების პირობებისა და წესის, ადმინისტრაციული პატიმრებისთვის სათანადო პროცესუალური გარანტიებისა და პატიმრობის პირობების რეგულირების საკითხები, რომელთა მნიშვნელობა და სიმწვავე განსაკუთრებით ნათლად გამოვლინდა 26 მაისს და მასთან კავშირში ადამიანის უფლებათა დარღვევების შეფასების დროს.

საია იმედოვნებს, რომ ანგარიშში წარმოდგენილ სამართლებრივ შეფასებებს სახელმწიფო მომავალში გაითვალისწინებს მსგავსი ოპერაციების დაგეგმვისა და განხორციელების დროს და პრაქტიკისა და კანონმდებლობის რეგულირებას მოახდენს ისე, რომ მინიმიზებული იყოს პოლიციის მიერ ძალის გამოყენების პროცესში სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზიანების რისკები.

აქციის დაშლის დროს და მას შემდეგ, აქციის მონაწილეების მიმართ ჩადენილი ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტები მოითხოვს სათანადო და ეფექტურ გამოძიებას. უფლებათა დარღვევის კონკრეტული ფაქტებზე საია კიდევ ერთხელ მიმართავს პროკურატურას და სთხოვს ეფექტური გამოძიების ჩატარებას. ამ კუთხით, საია მზადაა, (შესაბამისი პირობის ინტერესების გათვალისწინებით) პროკურატურაში

წარადგინოს ყველას ის ფაქტობრივი გარემოება და მტკიცებულებითი ხასიათის მქონე ინფორმაცია, რომელიც კონკრეტულ საქმეებთან დაკავშირებით მას გააჩნია.

ახლა კი მივეყვით პრესის ფურცლებზე გამოქვეყნებულ მასალებს. ჯემალ მეგრელიძე, გაზეთ „აჭარა P.S.“-ის მთავარი რედაქტორი - 2011 წელი ჩვენს ობიექტივში: რამდენიმე დღეც და პლანეტას 2012 წელი დაეუფლება, ასეთ დროს ადამიანი თვალს ავლებს მიმავალი წლის მოვლენებს, რათა კარგად დაგეგმოს ახალი წლის საქმიანობა... თუმცა, ქვეყანაში, სადაც ჩვენ ვცხოვრობთ და რომლის პრეზიდენტიც მიხეილ სააკაშვილია, ძალზე ძნელია გააკეთო რაიმეს პროგნოზი, გინდ პოლიტიკური და გინდ ეკონომიკური...

ახალი 2012 საარჩევნო წელია და კოჭებშივე ეტყობა, რომ პოლიტიკურად ძალიან ცხელი წელი იქნება, ვნახოთ, რას გვიტოვებს მიმავალი - 2011 და რას უნდა ველოდოთ ახლისაგან?!

ვერ დავფარავთ და დასაწყისშივე გამოვეუტყდებით მკითხველს, რომ პრაქტიკულად დასაბეჭდად გამზადებულ წინამდებარე წერილზე დიდი გავლენა მოახდინა ტელემედის ეთერში გასულმა „სპეციალურმა რეპორტაჟმა“ და „რუსთავი 2“-ის „პოსტსკრიპტუმმა“, რომელთა „ბოლი“ კიდევ ერთხელ გვარწმუნებს იმაში თუ როგორი მეთოდებით ცდილობს ხელისუფლება და მისი პიარმანქანა საზოგადოებას დაავიწყოს ყველა ტრაგიკული მოვლენა, რაც თავისი ხელდასხმით მოხდა საქართველოში, მართლისმთქმელნი ქვეყანაში მოვლენილ საშინელებებად მოაჩვენოს და ის, ვინც დღეს მიშას ჭკუაზეა, აღმაშენებლად დახატოს...

მურტალოს მეთოდები კი დაუმეველდა, მაგრამ უბედურება ისაა, რომ საზოგადოების ერთ ნაწილს მართლა სჯერა,

რომ ჩვენ მსოფლიოში ყველაზე საუკეთესო და ბედნიერ ქვეყანაში ვცხოვრობთ, რომ ჩვენზე „მაგარი“ ხელისუფლება არავის ჰყავს, რომ ასათლარიანი პენსია და სიდატაკის ზღვარს მყოფი პენსიონერები სააკაშვილის მუდმივი ზრუნვის საგანია, რომ ხელისუფლება ყველაფერს აკეთებს ხალხის დასაქმებისთვის მუშებად, მიმტანებად, დამლაგებლებად... რომ საქართველო დემოკრატიის ოაზისია, რომ რუსეთში ქვეყანა იქცევა და ხელისუფლება ძალისმიერი მეთოდებით უსწორდება ხალხს, რომ ჩვენთან ასეთი რამ არ ხდება და არც მომხდარა... და კიდევ უამრავი „რომ“...

და მაინც... რა იყო 2011 წლის მთავარი მოვლენა? თუ ვინმე გვეტყვის, რომ სააკაშვილის რეჟიმი 26 მაისს პუტინისაგან რაიმეთი განსხვავდებოდა, კი ბატონო, მაგრამ რა ვუყოთ იმ ათიათასობით ნაცემ-ნაგვემ ადამიანს, რომლებმაც არა ერთხელ გამოიარეს მიშაეთის ჯოჯოხეთი და მხოლოდ იმისათვის დაისაჯნენ, რეალურად „ქრონიკასა“ თუ „კურიერში“ დახატული ცხოვრება რომ უნდათ? რისთვის დააპატიმრეს ფოტოგრაფები, საიდან აგორდა ბათუმური ჭორი პრეზიდენტის „შერატონული“ ვნებების შესახებ, რა უთხრა თბილისში ჩამოსულმა სარკოზიმ სააკაშვილს, რატომ ჩავარდა ამერიკული სიმინდის პროგრამა, რატომ დუმს სიმართლის თქმის დროს ქართული მედია, რატომ ჰყავთ პატიმრობაში 21 მაისის ბათუმური აქციის მონაწილე ბიჭები, რატომ დადის თემიდა თვალახვეული ამ ქვეყანაში, რატომ გაჰყვირის ხმის ჩახლეჩამდე ჩარეცხილადწოდებული თვალსაჩინო ქართული ინტელიგენცია, რატომ არ ესმის ხელისუფლებას ხალხის ხმა, რატომ უჭირს სოფელს და გლეხს, რატომ მივუმატეთ დაკარგულ ტერიტორიებს კიდევ ახალი, რატომ ენატრებათ „ბედნიერი“ ქვეყნის „ბედნიერ“

შვილებს პური, რატომ კარგავენ ოჯახებს გადაძლიერი ბანკირების მექალე ქართველები, რატომ გარბიან ქართველები საზღვარგარეთ სხვათა მოჯამაგირებად, რატომ კლავენ ქართველებს დღისით, მზისით, რატომ იხარჯება მილიონობით ხალხის ფული უაზრო სანახაოებებში, როცა ქართული ოჯახების 95 პროცენტის მაცივარი ცარიელია, როდემდე უნდა ვიცხოვროთ ილუზიებით, რატომ ინათლება ყველა რუსეთის აგენტად, ვინც მიშასგან განსხვავებით ქართულად აზროვნებს? აი, კითხვების არასრული ჩამონათვალი, რომელსაც პასუხგაუცემლად გვიტოვებს მიშავალი წელი და რომელიც დარწმუნებული ვართ ყველა საღად მოაზროვნე ქართველს ბოლმად გაჩრია ყელში...

დავიწყეთ ბოჩელით და ვამთავრებთ სულიოთი, ვიზილეთ ენრიკე და ვინ იცის, რამდენი მილიონი გადავყარეთ წყალში (ღიახ, წყალში, რადგან შარშანდელი ახალი წლის თქემში საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომლები მოთმინებით იდგნენ ღია ცის ქვეშ და მათ ამ ადგილას მიმრეკველებს ჯიშსა და ჯილაგს უგინებდნენ...), სამაგიეროდ გავაგდეთ გენიოსი რობიკო სტურუა, გავაგდეთ იმიტომ, რომ ვიდაცას ტაში ვერ დაუკრა... ვცემთ ნონა გაფრინდაშვილი, ლუკა კურტანიძე, ბევრ პოლიტიკურ ლიდერს იმისთვის, რომ ბედნიერი საქართველო უნდა, სულ რუსეთის აგენტები ვეძახეთ...

2011 წელი გვიტოვებს დიდი ქართველების: ოტია იოსელიანის, რამაზ ჩხიკვაძისა და ოთარ რამიშვილის ამქვეყნიდან წასვლის ტკივილს... საქართველოში სარკოზისა და „ნატოს“ გენერალური მდივნის სტუმრობის „ბედნიერებას“...

2011 წელი ალბათ მაინც ყველაზე ძწარედ მიშას და მის გუნდს დაახსომდება, მოწმენდილ ცაზე მეხის გავარდნას ჰგავდა ქართულ პოლიტიკაში ბიზნესმენ ბიძინა ივანიშვი-

ლის უეცარი შემოჭრა, გამიშვლდა ყველა და ყველაფერი, ე.წ. ოპოზიციაც, მედიაც და რა თქმა უნდა, ხელისუფლებაც... ბევრს დაერღვა სიმშვიდე, ბევრმა კი დაიწყო „ქართული ოცნება“, ზოგს ბიძინას იდეები მოსწონს, ზოგს ფული, ზოგისთვის ეს კაცი მესიაა, ზოგისთვის კი საზარელი ურჩხული, რომელიც ყველასა და ყველაფრის გადაყლაპვას აპირებს... მოკლედ დაბნეული ხელისუფლების მთავარი გზა ისევ რუსეთისკენ მიდის, როგორც ყველა განსხვავებულად მოაზროვნე, ბიძინა ივანიშვილიც რუსეთის აგენტად მონათლა და როცა ბათუმში სულ რაღაც ორასი პალმის ჩუქებისათვის არაბ შეიხს - ნახაიან მახარაქ ალ აბდალ ნახაიანის სახელობის ქუჩა გაიხსნა, სამების ტაძრის აღმშენებელ მეცენატს საქართველოს მოქალაქეობაც კი ჩამოართვეს...

დავასრულებთ იმით, რითაც დავიწყეთ, გაძლიერდა ქართული პიარმანქანის შემოქმედება, რასაც „ყურადღების მიღმა არ რჩება“ წლის არც ერთი მოვლენა, არც ბინლადენის სიკვდილი, არც კადაფისა და ხოსე მუბარაქის სასტიკი დასჯა, არც – ამერიკა-იაპონია-თურქეთის ტრაგედიები, არც რუსული ვნებათაღელვა, კადრებში დათა თუთაშინიასავით ხშირად ელავს კონტექსტებიდან ამოგლეჯილი ივანიშვილის კომენტარები, „მაღალპროფესიულ“ დონეზე გაკეთებული შედარებები, რითაც უკვე ნაცადი მეთოდებით ცდილობენ დაარწმუნონ საზოგადოება როგორ სჯობს მიშა ბიძინას, როგორ პატივს სცემენ მას საერთაშორისო სარბიელზე და როგორ მიიწვეს ჩვენი ქვეყანა „ნატოსა“ თუ ევროკავშირისაკენ... დიან, ქართულ სატელევიზიო სივრცეში ნამდვილი საინფორმაციო ომია გაჩაღებული, მაგრამ არავის ახსენდება, რომ ეს კარგად „მოხარშული“ მეთოდები ხალხის გულს დიდი ხანია აღარ ეკარება და მამულის, ენისა და სარწმუნ-

ნობის დაკარგვის რეალობის წინაშე მდგომი საზოგადოება ამას აღარ „ჭამს“, მას ზვალინდელ ევროპასა თუ ამერიკას ქართულად ოცნება ურჩევნია და ამ ოცნების დიდი ნაწილი მართლა გაბრწყინებული ივერიაა და არა სააკაშვილისეული „პოტიომკინის სოფელი“...

გაზეთ „ასავალ-დასავალის“ ჯურნალისტმა - ჯაბა ხუბუამ, სისხლიან ღამეს მიუძღვნა სტატია - „26 მაისის ძაღლუმი: ნაციონალ-სააკაშისტთა ხროვამ კიდევ ერთხელ იზეიმა ქართველების ზოცვა-ჟღება, კიდევ ერთხელ იჭყუმა-ალავა ქართველების სისხლის გუბეში და კიდევ ერთხელ გამართა სატანური როკვა ქართველების ცხედრებზე. ნაციონალ-სააკაშისტთა ხროვამ 2011 წლის 26 მაისს რუსთაველის გამზირზე ძაღლუმი ჩაატარა!

ღიას, ძაღლუმი და არა აღლუმი!

როცა ქართველების სისხლის დასაღვევად დაგეშილი ორფეხა ძაღლები საკუთარ თანამოძმეებს რკინის ხელკეტებითა და წიხლებით ცემაში ამოხდიან სულს, როცა გაძაღლებული ცხოვრების გამო პროტესტის გამოსათქმელად ქუჩაში გამოსულ მშვიდობიან ხალხს ფორმიანი და სამხრეებიანი ძაღლები ტყვედ აიყვანენ და გაუპატიურებით დაემუქრებიან, როცა ამ ძაღლების მიერ დარბეული და მოკლული ქართველების სისხლით მოირწყვება და ცხედრებით მოიფინება დედაქალაქის მთავარი ქუჩა, რამდენიმე საათში კი ამავე ქუჩაზე საზეიმო მარშით ჩასავლელად ჯარს გამოიყვანს მიწაზე მფორთხავი „მთავარსარდალი“ და სადღესასწაულო ღონისძიებებს გამართავს, სწორედ ეს არის ძაღლუმი!

ღიას, 2011 წლის 26 მაისს ქართველების სისხლით დანაყრებულმა სააკაშვილმა სიამაყით ჩაიბარა ძაღლუმი! მისივე ძაღლების მიერ დაღვრილ ქართველების სისხლს, რომლის

სუნიც ასდიოდა იმ დღეს რუსთაველის გამზირსა და მთელ საქართველოს, მეძალღუმე მთავარსარდლისათვის ოდნავადაც არ შეუხრია წარბი!

2008 წლის 12 აგვისტოს შემდეგ, როცა ნაციონალ-სააკაშისტთა ხროვამ რუსთაველის გამზირზე კონცერტით იზეიმა საქართველოს ტერიტორიების ოცი პროცენტის დაკარგვა და ცხინვალში ქართველების ჩახოცვა, ნამდვილად აღარ მეგონა, ამაზე ამაზრზენი და შემაძრწუნებელი რამის ჩადენა თუ იყო შესაძლებელი!

როგორც ჩანს, ქართველების სიძულვილი სააკაშვილსა და მის ხროვას იმდენად აქვთ გამჯდარი ძვალ-რბილში, რომ ადამიანის გონება უძღურია, გასწვდეს იმას, რისი გაკეთება შეუძლია ამ ქართველთყლაპია რეჟიმს საკუთარი ძალაუფლების გადასარჩენად და საქართველოს საბოლოოდ დასაჩოქებლად!

დიახ, როგორც ჩანს, 26 მაისის ძალღუმე კიდეც არ არის ის პიკი, რომელსაც ნაციონალ-სააკაშისტთა ხროვის უღმერთობამ და კაცთმოძულეობამ შეიძლება მიაღწიოს!

და მაინც, ყველაზე სამარცხვინო, შემზარავი და გულისამრევი არის ის, რომ 26 მაისს სააკაშვილის ორფენა ძალღუმის მიერ ქართველების სისხლით მორწყულ მიწაზე საზეიმო მარშით ჩაიარა ქართულმა ჯარმა და ძალღუმე ჩააბარა იმ მთავარსარდალს, რომელსაც არცერთი ღირსეული, თავმოყვარე და სამშობლოს პატრიოტი ჯარისკაცი გამარჯობასაც არ ეტყვის!

2011 წლის 26 მაისს ძალღუმზე გამოსვლით ქართულმა ჯარმა საბოლოოდ დაადასტურა, რომ ის არის არა თავისუფალი ადამიანებისაგან შემდგარი ინსტიტუტი, რომელმაც სამშობლოს უსაფრთხოება უნდა დაიცვას, არამედ სააკაშ-

ვილის მონებისაგან დაკომპლექტებული წარმონაქმნი, რომელიც მზად არის, ორ დღეში სამარცხვინოდ წააგოს ომი, სამაგიეროდ კი, მიწაზე მფორთხავი მთავარსარდლის ფეხის ერთ დაბაკუნებაზე გამოვიდეს და ქართველების ცხედრებზე მარშით გაიაროს.

ჯარი, რომელმაც ის ვერ შეძლო, რომ უარი ეთქვა 26 მაისის ძალღუმზე გამოსვლისა და საკუთარი თანამომხმეების ცხედრებზე გავლაზე, ომს ვერასოდეს მოიგებს. ჯარისკაცი, რომელსაც სააკაშვილის და ბაჩო ახალაიასი ეშინის, ვერასოდეს შეძლებს, მომხდურს ვაჟკაცურად დაუხვდეს და სამშობლოს მტერი უკუაქციოს!

ასეთი ჯარი, სამწუხაროდ, მხოლოდ ძალღუმებზე გამოსაყვანად თუ გამოდგება!“

ეს სტატია ქართველი კაცის გულის ტკივილს გამოხატავს და არანაირ კომენტარს არ ექვემდებარება!

1989 წლის სისხლიან 9 აპრილის ღამეს კი პირიქით მოხდა, გადამთიელი, როდესაც მუსრს ავლებდა ქართველ მოსახლეობას, მაშინ ქართველმა ძალოვნებმა ბევრი ქართველის სიცოცხლე გადაარჩინა...

„...ამავ დროს სოსო ჯაჭვლიანი მცხეთის იზოლატორში შიმშილობს და 53-ე დაბადების დღეს სააკაშვილის დილეგში ხვდება! ცნობილი ქართველი მკლავჭიდელი, რეჟისორი და მსახიობი სოსო ჯაჭვლიანი ნაციონალ-სააკაშისტთა ხროვამ 2011 წლის 26 მაისს, ქართველთა ფიზიკური განადგურების სპეცოპერაციისას დააკავა და ჯიბის სასამართლომ პოლიციისათვის წინააღმდეგობის გაწევის ბრალდებით ადმინისტრაციული სასჯელი – ერთთვიანი პატიმრობა მიუსაჯა. დაპატიმრებისა და მცხეთის წინასწარი დაკავების იზოლატორში

მოთავსებისთანავე სოსო ჯაჭვლიანმა პროტესტის ნიშნად შიმშილობა გამოაცხადა.“

ნონა გაფრინდაშვილი: ხმამაღლა ვაცხადებ: დღეს დიქტატურაა საქართველოში! ყველას, უკლებლივ ყველას, საკუთარი დანაშაულის გამო პასუხისმგებლობა უნდა დაეკისროს. დაიმახსოვრონ ჩემი ნათქვამი!

21 მაისს 30 ათაზე მეტი ადამიანი გამოვიდა აქციაზე და სამჯერ მეტი იქნებოდა, რომ არა ის სამდღიანი ტერორი, 18-დან 21-მდე რომ მოაწყო ხელისუფლებამ. მასობრივად აპატიმრებდნენ ჩვენს მომხრეებსა და აქტივისტებს, ზოგს თითო-თითოდ ხვდებოდნენ და ისე აპყავდათ, ზოგს სახლებში უვარდებოდნენ, ავტობუსებსა და სამგზავრო „მარშრუტებს“ აჩერებდნენ გზებზე... 1937 წელი გაგვასენა იმან, რასაც სააკაშვილის ხელისუფლება აკეთებს! ქვეყნის გადარჩენისთვის კი არა, სკამის შენარჩუნებისათვის იბრძვიან და ძალიან ძალე დადგება დრო, როცა დამოუკიდებელი და თავისუფალი, ობიექტური სასამართლო ყველას სათანადოდ მიუზღავს! სად იყო ოპოზიცია მაშინ, ჩვენს მომხრეებს რომ აპატიმრებდნენ და ოჯახებში უვარდებოდნენ? ახლა ადვილია საუბარი და ყველაფრის ჩვენთვის გადმობრალება, მაგრამ ნურას უკაცრავად, ბატონებო! ყველამ ხმა გაიკმინდა მაშინ და ნურც ახლა იქნებიან დიდ გულზე!

დაიმახსოვრეთ: მე ვერავის ვაპატიებ 26 მაისის ღამეს ჩადენილ ბარბაროსობასა და სადამსჯელო სპეცოპერაციას!

ამდენი შეურაცხოვის გადაყლაპვას არავინ აპირებს! ჩვენ არ ვჩერდებით! ბრძოლას ვაგრძელებთ და სრულიად საქართველომ უნდა გამოიღვიძოს, ფეხზე უნდა დადგეს და ერთად უნდა დავამარცხოთ ამ სისხლისმსმელებისა და ვანდალების ხელისუფლება!

ელიზბარ ჯაველიძე: 26 მაისის ავბედით ღამეს რუსთაველის გამზირზე იდგნენ ქართველი პატრიოტები, რომლებსაც მხოლოდ ერთი მიზანი ამოძრავებდათ – დალუპვის პირას მყოფი სამშობლოს გადარჩენა!

მიხეილ სააკაშვილი მოიქცა როგორც ტერორისტული ორგანიზაციის ხელმძღვანელი!

ჩვენ დღეს გვყავს გონჯი, ღმერთისა და რწმენის მკვლეელი, საქართველოს ეროვნულობისა და ტრადიციების გამანადგურებელი ეგრეთ წოდებული პრეზიდენტი და ეგრეთ წოდებული ხელისუფლება!

ამ არსებას საქართველო და ქართველი ხალხი რომ სძულს, 26 მაისის უმაწყალო დარბევამ კიდევ ერთხელ დაადასტურა! შეიძლება, ზოგ-ზოგიერთს გახვიადებული ეგონა ჩემი შეფასებები ამ რეჟიმის თავკაცთა მიმართ, მაგრამ 26 მაისს რუსთაველის გამზირზე გამოჩენილმა სისასტიკემ, ალბათ, ბევრ ურწმუნო თომას აუხილა თვალი: სააკაშვილი და მისი ბანდა მიზანმიმართულად კლავენ საქართველოს!

ამ სახალხო გამოსვლებმა ნათლად გამოაჩინა, ვინ არის ქართველი ერის ღირსებისთვის მებრძოლი და ვინ - ანტიქართულ და ანტისახელმწიფოებრივ რეჟიმთან შეკრული მანქურთი!

მიუხედავად რეპრესიებისა, მიუხედავად ათასგვარი პროპაგანდისტული სიბინძურისა, ჩვენ, ქართველ პატრიოტებს, ეს რეჟიმი ვერ შეგვაშინებს და ჩვენ, სამშობლოს გათავისუფლებისთვის ბრძოლაზე ხელს ვერავინ აგვადებინებს! ხალხო, არ შედრკეთ, ჩვენ აუცილებლად ვიზეიმებთ ამ მანქურთებისგან საქართველოს გათავისუფლების უბედნიერეს დღეს!

ირაკლი ბათიაშვილი: 2011 წლის 26 მაისი ძალიან მნიშვნელოვანი დღე აღმოჩნდა ჩვენი ქვეყნისთვის და ხალხისთვის. მე ვფიქრობ, ეს იყო პოლიტიკური გარდატეხის დღე „ბართლომეს ღამე“, რომელიც სააკაშვილმა საკუთარ ხალხს მოუწყო. ეს არ იყო საკუთარი ხალხის დასჯისა და გაწირვის ოპერაცია და ამით სააკაშვილმა საკუთარი თავი დაისამარა. ეს იყო ამ რეჟიმის პოლიტიკური დასამარებაც. ეს იყო დიდი პოლიტიკური გაბრძოლება ამ ავადმყოფური, ავტორიტარული რეჟიმის წინააღმდეგ, რომელიც ამდენი ხნის განმავლობაში მყარად იდგა ფეხზე და ვერაფერი დავაკელით, მაგრამ სწორედ 26 მაისი აღმოჩნდა ის დღე, რომელმაც სააკაშვილის რეჟიმი საფუძლიანად შეარყია და გამოუსწორებელი ზიანი მიაყენა. ძალიან სამწუხაროა, რომ ამ პროცესს ადამიანები ემსხვერპლნენ, მაგრამ უნდა გვანსოვდეს, რომ უსამართლო, მოძალადე და დიქტატორული რეჟიმის წინააღმდეგ ბრძოლას ყოველთვის მძიმე შედეგები ახლდა. ავტორიტარული და დიქტატორული რეჟიმები სხვა-ნაირად არ მიდიან. მითუმეტეს, როცა საქმე ეხება ისეთ ავტორიტარულ რეჟიმს, როგორც სააკაშვილის რეჟიმია, მისი ფსიქოტიპიდან გამომდინარე.

ხომ ხედავთ, სირიაში, იემენში ხალხს არბევენ, მაგრამ ისევ გამოდიან, უფრო მეტი შემართებით. ასე იქნება ჩვენთანაც.

როგორც არ უნდა დაიმშვიდოს თავი ხელისუფლებამ, მან კარგად იცის, რომ 26 მაისის შემდეგ წელშია გატეხილი. მათ კარგად იციან, რომ ხალხში მრისხანების ტალღაა აზვირთებული. აღშფოთებული ხალხის რიცხვი მნიშვნელოვნად გაიზარდა.

მე მომსწრე და მონაწილე ვარ 1989 წლის აპრილის და მაშინ ისე დავშავდი, რომ მიცვალებულებს შორის მიპოვეს. მართალია, მაშინ დაღუპულთა რაოდენობა გაცილებით დიდი იყო, მაგრამ როდინოვსაც კი არ გაუკეთებია ის, რომ ხალხისათვის გასაქცევი არ დაეტოვებინა. მაშინ საბჭოთა ჯარი რუსთაველზე მხოლოდ ერთი მხრიდან შემოვიდა, მაშინდელი ლენინის მოედნის, დღევანდელი თავისუფლების მოედნის მხრიდან, ყველა დანარჩენი შემოსასვლელ-გასასვლელი ღია იყო, რათა ხალხს უკანდასახევი, გასაქცევი ჰქონოდა. 26 მაისს კი, სააკაშვილის სპეცრაზმმა აქციის მონაწილეები ყველა მხრიდან ალყაში მოაქცია. სწორედ ამიტომ, ეს იყო არა აქციის დაშლის სპეცოპერაცია, არამედ განსაკუთრებულად სასტიკი ანგარიშსწორება საკუთარი ხალხის წინააღმდეგ, რომელმაც გაბედა და დიქტატორს დაუპირისპირდა. სააკაშვილს საკუთარი ხალხის სისხლი სწყუროდა და მიიღო კიდევ 26 მაისს, დამოუკიდებლობის დღეს, მაგრამ იმავდროულად მიიღო თავისი პოლიტიკური სამარე!

ცოცხალი რომ ვარ, უფალს უნდა ვუმაძღლოდე. პირადად მე წინასწარ ვიყავი გაფრთხილებული, რომ დარბევის დროს განსაკუთრებული და მუდმივი მეთვალყურეობის ქვეშ ვიქნებოდი, როგორც მთავარი სამიზნე. როდესაც დავინახე, რომ სპეცრაზმი გვიახლოვდებოდა, თავი ვალდებულად ჩავთვალე, რომ ხალხის მასაში ჩავსულიყავი, შეფიცულებთან, ამიტომ დარბევის მომენტში მოვლენათა ეპიცენტრში აღმოვჩნდი. სპეცრაზმმა ოთხივე მხრიდან ალყა შემოგვარტყა, ერთი მხრიდან წყლის ჭავლი მოდიოდა, მეორე მხრიდან - გაზი, ხელკეტები, ტყვიები... ხალხი იძულებული გახდა, კინოთეატრ „რუსთაველში“ შესულიყო. მათთან ერთად ვიყავით მეც და ჩემი ცოლისძმაც - თამაზ ფანჩულიძე. სპეცრაზმი

იქაც შემოგვეყვა, თან გაზიც შემოუშვეს. ხალხს სასტიკად უსწორდებოდნენ. მე, ჩემი ცოლისძმა და კიდევ რამდენიმე მომიტინგე კინოთეატრის სახურავზე ავედით, იქიდან გვერდით შენობის სახურავზე გადავედით. სპეცრაზმი ფეხდაფეხ მოგვდევდა და ამკარად ეტყობოდათ, რომ განსაკუთრებით მე მეძებდნენ. ისმოდა მათი გადაძახილები - ბათიაშვილი სად არის! ბათიაშვილი სად არისო! მოგვდევდნენ და თან გვესროდნენ. ხაზგასმით აღვნიშნავ, რომ მესროდნენ ცეცხლსასროლი იარაღიდან! პირდაპირ ვაცხადებ, რომ ჩემი არათუ დაჭერა, არამედ ლიკვიდაცია ჰქონდათ დავალებული. საბედნიეროდ, სიბნელეში მათ დავუსწლტი ხელიდან და რომელიღაც შენობის სხვენს შევაფარე თავი. ცუდ მდგომარეობაში ვიყავი, ნაცემი და გაზის ზემოქმედების ქვეშ 15 საათის განმავლობაში იქ ვიმალებოდი. ისე ძალიან ცუდად გავხდი, აღარც კი მახსოვს, როგორ ჩამომიყვანეს სხვენიდან. შემდეგ აქციის ერთ-ერთ მონაწილესთან სახლში, თექაზე აღმოვჩნდი. ეს უკვე 26 მაისს, გვიან საღამოს...

გია ბურჯანაძე, მსახიობი: სააკაშვილის რეჟიმმა 26 მაისს, გამთენიისას, განსაკუთრებული სისასტიკის სადამსჯელო ოპერაცია ჩაატარა. დიახ, ეს არ იყო მიტინგის დაშლა - ეს გახლდათ მიზანმიმართული სადამსჯელო სპეცოპერაცია! მთელმა მსოფლიომ ნახა, როგორი სისასტიკით უსწორდებოდნენ სპეცრაზმელები მშვიდობიან მომიტინგეებს, როგორი დაუნდობლობით აწამებდნენ ხალხს! მაგრამ ეს ვანდალიზმი რუსთაველის გამზირზე ჩატარებული სპეცოპერაციით არ დასრულებულა. დღემდე მიმდინარეობს ჩვენი მომხრეებისა და „შეფიცულების“ დაპატიმრება! ხალხს სახლში უვარდებიან - თითო აღამიანს 8-10 კაციანი ჯგუფები ესხმიან თავს და გაურკვეველი მიმართულებით მიჰყავთ! ეს მთელი საქართველოს მასშტაბით ხდება!

ჩვენ შევხვდით დიპლომატიური კორპუსის წარმომადგენლებს და მე პირდაპირ ვკითხე: იქნებ ამიხსნათ, რაც მსოფლიომ ეგვიპტელ ხალხს დემოკრატიისთვის ბრძოლად ჩაუთვალა, იგივე ქართველი ხალხისთვის რატომ არის დანაშაული?

ამ ეტაპზე ხელისუფლების მიერ დატერორებული, დაპატიმრებული თუ გატაცებული ჩვენი მომხრეების ბედით ვართ დაინტერესებული! დანარჩენი ხალხზეა დამოკიდებული!

ამ რეჟიმთან შეგუება საქართველოს დალუპვას ნიშნავს! პირადად მე საქართველოს დალუპვას არასოდეს შევეგუები!

გოგი ქავთარაძე, რეჟისორი: სააკაშვილის რეჟიმი ყველას ყელში ამოუვიდა. არც უსაფრთხოება და არც მომავლის იმედი... აი, ასეთი სიტუაციაა და, მერწმუნეთ, ეს დიდხანს არ გაგრძელდება! ქალბატონმა ნინომ ერთ-ერთმა იგრძნო ამ იდეის სიკარგე! სახალხო კრება საქვეყნო საქმეს აკეთებს და არა რომელიმე პარტიის! ხალხი აგრესიულადაა განწყობილი! ისინი კონკრეტიკას ითხოვენ. ბუნტი თუ არა, დიდი მღელვარება იქნება. მღელვარებიდან ბუნტამდე კი ერთი ნაბიჯია!

რეზო ესაძე: 77 წლის გახლავართ. რაც გავჩნდი, მას შემდეგ ვესწრაფი იმ საქართველოს, რომელსაც გრძნობ, ეფერები და რომელიც ხელიდან გაგირბის.

თამაზ წიფწივაძე, „ლიტერატურული საქართველოს“ მთავარი რედაქტორი: ამ სულელმა კაცმა მთელი საქართველო ორჯერ უკვე მოატყუა და თავი პრეზიდენტად აგვარჩევინა და ახლა, თუ მესამედაც „გვაჭამა“, გიჟი ის კი არა, მთელი ქართველი ხალხი გამოვდივართ!

უბედურებას, რომელშიც ახლა მოვხვდი, ვერ წარმოვიდგენდი. ასე გაბეჩავებული, დამფრთხალი, შეშინებული ქა-

როველი კაცი ვერ წარმომიდგენია. მიდით ოჯახებში და შეხედეთ იმ სასოწარკვეთილ, მშვიერ, განწირულ ადამიანებს, რომელთა მოგონებაც არ იძლევა იმის საშუალებას, რომ დაჯდეთ და სული მოითქვა.

ეს მთავრობა ვერასოდეს შეძლებს ერთმანეთის მოძულე ერად გვაქციოს! მეტიც: ყველაფერი უნდა გაკეთდეს იმისათვის, რომ ეს ვერ შეძლონ, ვერ დაჩაგრონ ქართველი ხალხი და ვერ იბატონონ. საქართველო უნდა გადარჩეს. არა გვაქვს ძილის, ჭამის, მოსვენების უფლება, ვიდრე ლალ, თავისუფალ საქართველოს არ ვიხილავთ!

26 მაისი იყო უბედურება. საკუთარი თვალთ ვიხილე აპოკალიფსი, რომელიც მხოლოდ წამიკითხავს. ნანახმა ყოველგვარს გადააჭარბა.

მე მრცხვენია, რომ იმ ღამის შემდეგ ცოცხალი ვარ! მე ვნახე ჩემი ხალხის უბედურება, დამამცირებელი და სულისშემძრელი. არ მეგონა ამ შემადრწუნებელ დღეებს თუ მოვესწრებოდი. დავდივარ ქუჩებში, როგორც მოღალატედ შერაცხული, თუმცა, არ გავჩერდები. გაჩერება ნიშნავს უარის თქმას იმ ყველაფერზე, რაც დღემდე მიკეთებია! რასაც ვაკეთებდი, ჩემი ქვეყნისთვის და ხალხისთვის მინდოდა.

ეს მთავრობა ასცდა ჭეშმარიტებას.

მიშა, დაანებე ამ ქვეყანას თავი! შეეშვი ამ საქართველოს! წადი და დაგვასვენე!

რობერტ სტურუა, რეჟისორი: ხელისუფლება სირაქლემა-სავით ოსტატურად მალავს „სიცრუის ქვიშაში“ თავს! ეს არის ყველაზე დიდი უბედურება, მამჩინებია იცოდა ასეთი გამოთქმა: პოლუდეგენერატ. მთლიანი დეგენერატი კი არ არის, ნახევრად დეგენერატიაო. ეს უნიჭოები მთლიანი დეგენერატები კი არ არიან, ნახევრად დეგენერატები არიან. ჩვენ ვართ ნახევარდეგენერატების ხელში!

რეზო ამაშუკელი, პოეტი: სააკაშვილს უნდოდა, რომ ხალხი ქუჩაში გამოსულიყო, რათა შემდეგ დარეოდა მათ, ქართველების სისხლი დაეღვარა და დაეღია! გაიგეთ, ხალხო, ეს არის სადისტი, რომელსაც ქართველების სისხლი სწყურია და ვერ გაძღა ქართველების სისხლით. დიან, სააკაშვილთან შედარებით კადაფიც კი შვლის ნუკრია!

მოვა დრო და ყველას მოეკითხება! აბსოლუტურად ყველას! არავის ეგონოს, რომ ქვეყნის დაქცევა და გაუბედურება ვინმეს შერჩება! ხალხი აუცილებლად იზუვლებს და მისი რისხვის გეშინოდეთ, თქვე საცოდავ დღეზე გაჩენილებო!

ყველა ქართველმა გავიღოთ ას-ასი გრამი სისხლი, შევაგროვოთ დიდ კასრში, დავუდგათ წინ ამ შიზოფრენიკს და ხვრიპოს ყოველდღე, იქნებ გაძღეს ქართველების სისხლით!

გივა ლორთქიფანიძე, რეჟისორი: 1989 წლის 9 აპრილის მიტინგის დარბევასა და ამ მიტინგის დარბევას შორის მხოლოდ ერთ განსხვავებას ვხედავ - მაშინ სხვები გვირტყამდნენ, ახლა ჩვენები გვირტყამენ! პირველი დარბევა ამ ხელისუფლებამ 2007 წელსაც ხომ მოუწყო ხალხს, ხომ დაგვანახა, რისი ჩადენა შეეძლო, მაგრამ ეს დარბევა ჩემთვის ყველაზე აღმაშფოთებელი იყო! ახლა ისე უხარიათ, თითქოს მტერზე გაიმარჯვეს, ისეთი ბედნიერები არიან ამ „წარმატებით“, ვეღარ მალავენ აღტაცებას. მსგავსი სიმხეცე ჩემს ცხოვრებაში არ მინახავს: როგორ ყრიდნენ ასფალტზე ბორკილდადებულ ადამიანებს, ან დატყვევებულებს როგორ ურტყამდნენ. შემძრა იმ სცენამ, როცა დავინახე, შვიდი შეიარაღებული პოლიციელი ბავშვს როგორ მიადგა და როგორ დაუწყო ხელკეტით დაუნდობლად ცემა. ვერ წარმომიდგენია, საქართველოში ასეთი მხეცობის ჩადენა ვინმეს თუ შეეძლო.

საკუთარ ხალხისადმი ასეთი დაუნდობლობისა და სიძულვილის გამოვლინება შეიძლებოდა?

გურამ ფირცხალავა, მსახიობი: ასეთი შემზარავი, კომმარული ვანდალური რამ მხოლოდ კინოში მინახავს. მსგავსი ნოცვა-ჟღელტა, დაუნდობლობა, არაკაცობა, უსინდისობა და არაადამიანურობა ვერასოდეს წარმომედგინა. ამას მტერი არ გააკეთებს! ეს კაცთმოძულე, უსულგულო, უსისხლო, უსულო, ჭირიანი მთავრობა სასწრაფოდ უნდა გაქრეს, წაშავდეს, მოშორდეს აქაურობას!

სამძიმარს ვუცხადებ დალუპულთა ოჯახებს, მამულისათვის თავის შეწირვა უდიდესი პატივია. ისინი სახალხო გმირები არიან. ასეთმა ვაჟკაცებმა მოიტანეს დღემდე ეს ქვეყანა. ვენაცვალე ყველას, ვინც იქ იდგა. ვეფერები იმ ღირსეულ ადამიანებს, რომლებიც დაატყვევეს და საპრობილეში გამოკეტეს.

სააკაშვილო, ახლა მაინც გადადექი, წადი რა, თავი დაგვანებე, გაასწარი ხალხის რისხვას!

ბოლომდე ვიბრძოლებთ, ისევ გამოვა ხალხი. ახლა გაჩერება დანაშაულია. რა იარლიყებიც უნდა მოგვაწებონ, რა ჭორიც უნდა დაგვიყარონ, სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე ვიბრძოლებთ!

ზაზა პაპუაშვილი, მსახიობი: 26 მაისს ისეთი რამ მოხდა, ვეკითხები ყველას – როგორ ხართ მშვიდად, ხალხნო? შიში და ნიჰილიზმი კი არა, ერთ მუშტად შეკვრათ ახლა საჭირო! მეტი არაფერი! დიახ, ყველას ვეკითხები – 26 მაისის შემდეგ როგორ გძინავთ მშვიდად?

მე სხვა ჯიშის კაცი ვარ, განგებამ სხვა ზნეობით დამაჯილდოვა, ალბათ... არავის აღმზრდელი არა ვარ, მაგრამ დრო მოვიდა და იმ ორდენებსაც თავზე დააღუნავენ, 26 მაისს დიდის ამბით რომ დაიკიდეს!

მთავრობას გარიგებული და მორჩილი ოპოზიცია სჭირდება და ასეთი რომ არ აღმოჩნდა ბურჟანაძე, იმიტომაც ჩაახშვეს სისხლში 26 მაისის ღამე! კანონი კი არ იყო 26-ში დარღვეული, რეჟიმის „წითელი ზოლი“ იყო დარღვეული და ამიტომ მოუწყვეს ხალხს „ბართლომეს ღამე!“ არ შეიძლება ნინო ბურჟანაძისკენ ხელის ასე გაშვერა! არავის არავინ არ მიუტოვებია! ყველანი ერთ მდგომარეობაში ვიყავით, ერთ გამოკეტილ, ალყადარტყმულ მოედანზე ვიყავით, შენც ძალიან კარგად იცი ეს!

დილით თვალის გახელა აღარ მინდა და როცა ვახელ, ვნანობ, რატომ გავახილე-მეთქი... დაღლილი ვიღვიძებ, თითქოს მთელი ღამე ვტიროდი... ვიმეორებ: არავის არავინ მიუტოვებია! დიახ, ყველა ბოლომდე იდგა იქ! არავის ადვოკატი არ ვარ, მაგრამ ეს ასე იყო!

ღმერთმა დაგლოცოს და გაგიმარჯოს მაგ სიმართლისთვის ჩემო ზაზა!

კახა კუკავა, პარტია „თავისუფალი საქართველოს“ ლიდერი: პირდაპირ შემიძლია ვთქვა, რომ გენერალ როდინოვს არ უკადრებია ის, რაც იკადრა სააკაშვილმა! 1989 წლის 9 აპრილს, როცა ქართველებს საბჭოთა ჯარი არბევდა, ხალხისთვის გასაქცევი დერეფანი იყო დატოვებული, სააკაშვილმა კი ესეც არ გააკეთა!

სააკაშვილის შინდისფერ მკვლელებს პირდაპირ ჰქონდათ დავალებული მიტინგის უკლებლივ ყველა მონაწილის ცემა და წამება!

მორალური თვალსაზრისით, მინდა ვთქვა, რომ, რაც სააკაშვილის ხელისუფლებამ გააკეთა, ეს არის წმინდა წყლის ფაშიზმი! ჩვენ უნდა დავიწყოთ სააკაშვილის ავტორიტარული რეჟიმის მსხვერვეა და მე დარწმუნებული ვარ, რომ

ქართველი ხალხის სიმტკიცის წყალობით ამას აუცილებლად მოვახერხებთ!

გოგა ხაინდრავა, რეჟისორი: ეს რა მანქურთები და კაცისჭამიები გამოზარდეს ამ არაკაცებმა, ამ ფარჩაკებმა! პრემიების გულისათვის ხალხს სისხლში ახრჩობდნენ! ხვალ რუსებმა რომ უთხრან, ქართველებს გადაუარეთო, გადაუვლიან! რუსი არ ჰყავთ სათავეში მერაბიშვილის სახით?

ნამდვილი ქართველი კაცები ისინი იყვნენ, ვინც იქ, იმ წვიმასა და უბედურებაში პარლამენტის წინ იდგნენ და ამ კაციჭამიებს არ შეუშინდნენ! ვენაცვალე მათ კაცობას, ვენაცვალე მათ ქართველობას!

სააკაშვილი სიცოცხლეს დაამთავრებს საგიჟეთში, მისი გარემოცვა კი დაამთავრებს ციხეში, ამას ლაპარაკი არ უნდა! მთელი ცხოვრება მოუწევთ ციხეში ჯდომა ქართული სისხლის იმ თითოეული წვეთისთვის, რომელიც 26 მაისს დაღვარეს! ეს რა კადრებს ვნახულობ, მიწაზე დაგდებული მხცოვანი ქართველი კაცები საკუთარ სისხლში რომ იხრჩობიან! ეს რას ხედავს ჩემი თვალები!

ესენი არიან არაკაცები, მანქურთები! მაგათ ქართველ ერთან და საქართველოსთან არაფერი აკავშირებთ!

ლევან გაჩეჩილაძე, „ქართული პარტიის“ წევრი: ყველა-ფერი მინახავს ამ ცხოვრებაში, მაგრამ ის, რაც 26 მაისის ღამეს მოხდა, იყო ქართველი ხალხის ჩამაღლების ოპერაცია“. ზონდირებული იყო სპეცდანიშნულების რაზმი. ეს იყო სასაკლავო, სადაც ადამიანებს ამოსუნთქვის საშუალება არ დაუტოვეს, ეს იყო ტირანიის გამოვლინება საქართველოში. მსგავსი ღამის მნახველი არ ვარ. ადამიანებს ანახეს საკუთარი სიკვდილი. ეს იყო გამიზნული იმისათვის, რომ

ვიდაცებისთვის ჭკუა ესწავლებინათ, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, რომ ეს მათ არ გამოუვათ!

ეს იყო პოლიტიკური შურისძიება და საკმაოდ კაცთმოძულე ფორმებით. ეს რომ არა, ხელისუფლება ვერ მიიღებდა იმ ვამპირულ სიამოვნებას, რომელიც ალღუმის დროს სახეზე ჰქონდათ აღბეჭდილი ხელისუფლების მაღალჩინოსნებს.

დიმა ჯაიანი, მსახიობი: ბოლომდე ვიდექი მიტინგზე და მაინც არ მჯეროდა ნინო ბურჯანაძის. არც მისი პარტიის წევრი ვარ და არც სახალხო კრების. გაერთიანებული ვარ ეროვნული წინააღმდეგობის მოძრაობაში და „დაიცავი სასაქართველოში“. ესლა კი ვამბობ, რომ ნინო ბურჯანაძე არის გენიალური ქართველი ქალი. ეს ქალი ძუ ლომივით გვედგა გვერდით. ესაა ჩემთვის ყველაზე პატივსაცემი ადამიანი ერისათვის, საჯაროდ ვუხდი ბოდიშს, რადგან მანამდე სხვა აზრი მქონდა მის მიმართ. ბოდიშს ვიხდი მის წინაშე და ღმერთის წინაშეც.

მიჭირს ამის თქმა, მაგრამ 9 აპრილს გენერალი როდიონივი ამათთან შედარებით ჰუმანურად მოიქცა, რადგან მისმა ჯალათებმაც კი ხალხს გასასვლელი დაუტოვეს!!

26 მაისს ქართველი ხალხი სააკაშვილს არასოდეს აპატიებს!

26 მაისის დარბევით ისეთი ხალხიც კი აღშფოთდა, მანამდე მიშას დავით აღმაშენებლად რომ მიიჩნევდა! 26 მაისის დარბევამ, და ამ უსასტიკესმა რეპრესიებმა ხალხში კიდევ უფრო გაზარდა საპროტესტო მუხტი! რომ ვნახეთ ამ დარბევისა და ცილისმწამებლურ პროპაგანდის მიუხედავად, რამდენი ადამიანი გამოვიდა რუსთაველის გამზირზე 28 მაისს? ეს უკვე „წითელი ბარათია“ სააკაშვილის რეჟიმისთვის!

პირდაპირ ვაცხადებ: ქუჩაში გამოსვლაა საჭირო! ჯაბა იოსელიანი, თენგიზ კიტოვანი და თენგიზ სიგუა ასეთ რაღაცებს ვერ სჩადიოდნენ! ნაციონალებმა იმათაც კი გადააჭარბეს!

თემური შაშიაშვილი, პოლიტიკური მოძრაობა „თეთრების“ ლიდერი და სახალხო კრების აღმასრულებელი საბჭოს წევრი: რეზინის ტყვიები და გაზის კაფსულები პირველად სწორედ მიტინგის სცენას ესროლეს. ბოლოს სცენაზე ვიდექით: მსოფლიო ჭადრაკის დედოფალი ნონა გაფრინდაშვილი, ქართული ჩოგბურთის კორიფე ალექსანდრე მეტრეველი, მსოფლიოში ერთ-ერთი უძლიერესი მკლავჭიდელი სოსო ჯაჭვლიანი, მსოფლიოსა და ევროპის მრავალგზის ჩემპიონი ლუკა კურტანიძე.

მე არ მახსოვს, როგორ ჩამოვედი თუ ჩამოვვარდი სცენიდან! ადამიანები რომ გარბოდნენ, მოვეყვი ჭყლეტაში და ორმოცდაათზე მეტი კაცი დავეცით ერთ ადგილას. წაქცეულებს სპეცრაზმმა, პირდაპირი მნიშვნელობით, გადაგვიარა. ალყაში ვიყავით მოქცეულნი და ერთადერთი გასასვლელი იყო კინოთეატრ „რუსთაველისაკენ“, რომლის კარებიც ღია იყო. ეტყობა, ის კარებიც სპეციალურად დატოვეს გაღებული, რომ ხალხი შესულიყო და მერე ყველა ერთად ეცემათ. შევედით კინოთეატრ „რუსთაველში“ და იქ ვნახე გოგი ქავთარაძე, ლუკა კურტანიძე, დიმა ჯაიანი, სოსო ჯაჭვლიანი. მთელი კინოთეატრი სავსე იყო პატრიოტი ადამიანებით.

წარმოიდგინეთ ხელისუფლებამ ხალხისთვის 26 მაისის მილოცვა დაიწყო დარბევით. ჩვენ არ ვაპირებდით ალღუმის ჩაშლას. ჩვენ ვამბობდით, რომ არ გვინდა ტანკი, არ გვინდა სამხედრო ტექნიკა და ხალხმა საქართველოს დამოუკიდე-

ბლობის დღე აღნიშნოს რუსთაველზე სეირნობით. აი, ეს გვინდოდა ჩვენ და ამიტომ დაგვარბიეს და გადაგვიარეს!

მთელი ქართველი ერის შეურაცხოფა იყო ის, რომ 2008 წლის 10 აგვისტოს თვითმფრინავის ხმით შეშინებული პრეზიდენტი გორში მიწაზე ფორთხავდა, მაგრამ ქართველი ხალხის ორჯერ მეტი შეურაცხოფა იყო ის, რომ ამ მშინძარა, მიწაზე მფორთხავმა პრეზიდენტმა 2011 წლის 26 მაისს სამხედრო აღლუმში ჩაიბარა!

საქართველო დღეს ეწირება ერთი კაცის სკამს და ამ ერთი კაცის მონად აქციეს მთელი ჯარი და პოლიცია. დიას, მე 26 მაისს ვხედავდი პრეზიდენტის მონებს, რომლებიც ბრძოდნენ თავისუფალ ადამიანებს.

მე ვიცოდი, რომ სააკაშვილი ქართველთმძულე იყო, მაგრამ 26 მაისს ჩვენ ვნახეთ კაცთმძულე, მიზანთროპი სააკაშვილი!

მოკლედ, შევედით კინოთეატრ „რუსთაველის“ ჩაბნელებულ დარბაზში და ცოტა ხანში სპეცრაზმიც შემოვარდა. მსგავსი გინება, მსგავსი შეურაცხყოფა, როგორსაც ისინი გვაყენებდნენ, მე არასდროს მსმენია. ქალისა და მამაკაცის სასქესო ორგანოებს გვიწოდებდნენ, ანდა ამგვარი დედის გინება თუ არსებობდა, ვერც წარმომედგინა. არცერთ ქვეყანას არ ვუსურვებდი, რომ ერთი პოლიციელი მაინც ჰყავდეს ასეთი!

სამართლიანობა მოითხოვს, აღინიშნოს, რომ კინოთეატრში შემოვარდნილი სპეცრაზმელების მხოლოდ ათი პროცენტი იქცეოდა ასე სასტიკად და არაადამიანურად, დანარჩენი 90 პროცენტი კი, დარწმუნებული ვარ, ჩვენ თანაგვიგრძნობდა.

თქვენ პუტინებო, ასე გვეძახოდნენ, ამათ ხომ პუტინი ელანდებათ სუყველას, არადა პუტინის წინააღმდეგ ბრძოლის დრომით, სააკაშვილი ანადგურებს საქართველოს!

პირდაპირ ვამბობ ამას, ბინ ლადენი მკვდარია და დღეს მსოფლიოში ნომერ პირველი ტერორისტი არის სააკაშვილი, ოღონდ ბინ ლადენი თავის რელიგიას და თავის ხალხს იცავდა, სააკაშვილი კი თავის ხალხს ებრძვის და სპობს!

საკუთარი ხელით გაითხარა პოლიტიკური სამარე. ახლა ამ სამარეში მისი ჩასვენების პროცესია ბოლომდე მისაყვანი და ჩვენ ამას აუცილებლად გავაკეთებთ!

საკაშვილმა განაცხადა, რაც 26 მაისს მოხდა, ეს იყო ქართული სახელმწიფოს პასუხი რუსული „ფეესბეს“ გეგმებზე, ანუ „სახალხო კრების“ ლიდერებს რუსეთის დავალებით სახელმწიფო გადატრიალების მოწყობის მცდელობაში გვადანაშაულებენ...

ეს არის დიდი სიცრუის ნიაღვარი, რომელიც წლებია, ამ ხელისუფლებისაგან მოედინება! სააკაშვილმა საქართველოს ყველა სტრატეგიული სიმდიდრე რუსეთს მიჰყიდა და რაში აინტერესებს რუსეთს სააკაშვილის წინააღმდეგ ბრძოლა? რაში აწყობს საქართველოში ტყვიის გავარდნა? პირიქით, აქ რომ ტყვია გავარდეს ან ბომბი ჩამოვარდეს, ეს, პირველ რიგში, სწორედ რუსეთს არ აწყობს!, იმიტომ, რომ ყველა სტრატეგიული ობიექტი რუსეთისაა და ტყვიის გავარდნის შემთხვევაში, ისევ რუსეთის კუთვნილი ობიექტები უნდა დაზიანდეს. დღეს სწორედ რუსეთი ცდილობს, რომ საქართველოში ტყვია არ გავარდეს!

ეს გათანხმებული სააკაშვილი კიდევ სხვას აბრალებს რუსეთთან კავშირს? რამ დააბნელა ქართველობის გონება?

ამერიკის ელჩის განცხადებაზე, რომელიც მან აქციის დარბაზამდე რამდენიმე საათით ადრე გააკეთა, სააკაშვილს მწვანე შუქი აუნთო, რათა მშვიდობიანი მომიტინგეები დაე-

რბია? საინტერესოა ამერიკის ელჩს არ ჰქონდა სწორი ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რას ვაპირებდით ჩვენ?!

ვეკითხები ბატონ ბასს: ამერიკის პრეზიდენტს შიშისაგან მიწაზე რომ ეფორთხა, ამერიკელები მისცემდნენ მას აღლუმის ჩატარების საშუალებას?

რით ვერ გაიგეს ჯონ ბასმა და ამერიკის ხელისუფლებაში მყოფმა ადამიანებმა, რომ სააკაშვილმა გაანადგურა ამერიკის ავტორიტეტი საქართველოში? 26 მაისს ავღანეთში კიდევ ერთი ქართველი ჯარისკაცი დაიღუპა, აი, რისთვის სჭირდება ამერიკას სააკაშვილი. თქვენი ინტერესებისთვის ქართველი ხალხის სისხლს რომ ღვრის, ამის გამო გიყვართ სააკაშვილი, ამერიკელებო?

ამერიკისა და დიდი ბრიტანეთის შემდეგ ავღანეთში ყველაზე მეტი ჯარისკაცი ამ პატარა საქართველოს ჰყავს გაგზავნილი. ვეკითხები ამერიკის ელჩს: თქვენ დემოკრატია გინდათ საქართველოში თუ ქართველი ბიჭები გჭირდებათ საზარბაზნე ხორცად?

პირდაპირ ვაცხადებ, ვინც ქართველ ხალხს დაეხმარება იმაში, რომ გათავისუფლდეს ამ კაცთმოძულე პრეზიდენტი-საგან, ის იქნება ქართველი ხალხის ერთგული მეგობარი! დიას, ვინც უნდა იყოს, ამერიკა, ევროპა თუ რუსეთი, ვინც დაგვეხმარება ამ ქართველი ხალხის მტრის მოშორებაში, მხოლოდ ის იქნება საქართველოს მეგობარი!

მე არ მჯერა, რომ ყველაფერი ამის მონაწილე ვიყავი და ყველაფერს საკუთარი თვალით ვუყურებდი. დიას, საკუთარი ყურით ვისმენდი, პოლიციელი რომ იძახდა, წაიყვანეთ და ინმარეთ ეს კაცები!

ოთხი კაცი მირტყამდა! ხელებშეკრულს მატარებდნენ აქეთ-იქით! გვეკითხებოდნენ: შენი შვილები როგორ არიან,

შენი ბიჭი როგორ არის, შენი გოგო როგორ არისო? – მიყვიროდნენ. ეს იმას ნიშნავს, რომ ჩემი ოჯახი ც საფრთხის ქვეშ იყო. ერთი პოლიციელი თვალზე მეცა, უნდა ამოვთხაროო. ყურზე წამავლო ხელით, უნდა მოგაძროთ! მე მსგავსი სისასტიკე, მსგავსი ზიზლი ადამიანების მიმართ არ მინახავს.

ერთ-ერთმა, რომელიც ნიღბის გარეშე დადიოდა და, როგორც ჩანდა, მათი ზემდგომი იყო, სპეცრაზმელებს ჩემზე მიუთითა და უთხრა, ამ კაცს არ დაარტყათო. ამას როგორ არ დავარტყათო და მაშინვე დამიშინეს ხელკეტები.

ხელები შეკრული მქონდა, ხუთი კაცი მომვარდა და ხელები შემიკრეს. გუანტანამოს ციხეში ამის მსგავსი სისასტიკე რომ მოხდეს, მთელი ამერიკა ფეხზე დადგება! რუსული ტელეარხის „ენტევეს“ მიერ ნაქები ქართული პოლიცია სჩადიოდა ამ ვანდალიზმს!

საშინლად ვიყავი დაბეჭილი, თავი გატეხილი მქონდა და როცა კინოთეატრის შენობიდან გამოვყავდით, დავინახე, როგორ ჰყავდათ გაკოჭილი ერთი ქალბატონი და ერთმა პოლიციელმა უთხრა მეორეს, დაუძახე ბიჭებს, ეს ქალი გავაუპატიუროთო. ყურებს არ ვუჯერებდი. თუ არ ვცდები, ეს ქალბატონი იყო ადა მარშანია.

შემდეგ გონება დაკვარგე და როცა აზრზე მოვედი, თვალი როცა გავახილე, დაგდებული ვიყავი გრიგოლ აბაშიძის ქუჩაზე, ეკლესიის წინ. მაშინვე დავურეკე ნინო ბურჯანაძეს და ვუთხარი, ხალხი იღუპება, ხალხი უნდა გადავარჩინოთ, სასწრაფოდ სადმე პრესკონფერენცია უნდა ჩავატაროთ-მეთქი. ნინომ მითხრა, სახალხო კრების ოფისში, ცაგარელის ქუჩაზე შევიკრიბოთო.

მეგობრის მანქანით დაახლოებით ღამის 4 საათზე მივედი კრების ოფისში. სანამ სხვები მოვიდოდნენ, ოფისში

შემოვარდა სპეცრაზმი, პროკურატურისა და პოლიციის წარმომადგენლები. ერთ-ერთმა მითხრა, დედაჩემს ისე უყვარხართ, სახლში ვინმემ თქვენზე ცუდი რომ თქვას, არ შეგვარჩენს, ასეთი გამოცდილი კაცი ხართ, ოპოზიციაში რა გინდათ, სააკაშვილის გვერდით დადექითო! – მე ვუთხარი, რასაც ახლა თქვენ მეუბნებით, ამას ჯერ კიდევ ათი წლის წინათ შევარდნაზე მეხვეწებოდა, მაგრამ მე არაქართული განწყობის ადამიანებთან არასოდეს დავდგები-მეთქი!

პირდაპირ შემიძლია თქმა, რომ საქართველო უკვე აღარ არის ის ქვეყანა, რაც 26 მაისამდე იყო და ეს უკვე დიდი გამარჯვებაა, ხომ ნახეთ 28 მაისს რამდენი ათასი ადამიანი გამოვიდა ქუჩაში! ეს ნიშნავს იმას, რომ ხალხმა შიში გადალახა! დიახ, ქართველ ხალხს აღარ ეშინია სააკაშვილის სპეცრაზმების და ზონდერბრიგადების, ქართველი ხალხი მზად არის, საკადრისი პასუხი მიუზღოს ამ ხელისუფლებას იმისათვის, რაც მან 26 მაისს ჩაიდინა და ქართველი ხალხი ამ ხელისუფლებას აუცილებლად ჩააწვევს იმ პოლიტიკურ სამარეში, რომელიც სააკაშვილმა 26 მაისს საკუთარი ხელით გაითხარა!

რუსეთთან მიმართებაში ქალბატონმა ნინო ბურჯანაძემ გაზეთ „სავალ დასავალის“ (2011 წ.22-ში) ჟურნალისტის კითხვაზე: ხელისუფლება რუსული სცენარით სახელმწიფო გადატრიალების მცდელობას რომ გაბრალებთ, ამაზე რას იტყვით? - უპასუხა: „მერედა სად არის ეს რუსული სცენარი? როგორ გგონიათ, ჩვენი მოქმედებები პუტინთან რომ ყოფილიყო შეთანხმებული, დღეს სააკაშვილი ხეზე არ იქნებოდა ჩამოკიდებული? ანდა „გრუ-ს“ სპეცრაზმთან რამე შეთანხმება რომ გვქონოდა, ეს სპეცრაზმი სააკაშვილის გაწვრთნილ ბიჭებს ნამდვილად მოასწრებდა რუსთაველის გამზირზე მოსვლას!“

ყველა ის ადამიანი, ვინც დღეს აქციის მონაწილეებს ამტყუნებს, ნებსით თუ უნებლიეთ, ამართლებს ჯალათებს! არცერთი იქ მდგომი ადამიანი არ აპირებდა უკან დახევას და ყველა გვთხოვდა ერთადერთ რამეს, რამდენიც ვართ, იმდენმა ვიბრძოლოთ, იქნებ ჩვენმა თავგანწირვამ დანარჩენი საქართველო გამოაფხიზლოსო და უსინდისოა ყველა, ვინც ამ ადამიანებს ცილს დასწამებს და გაამტყუნებს!

მე ჩემი შეცდომების გამოსასწორებლად ბოლო სამი წელია სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე ვიბრძვი! მე სასწორზე დავდე ჩემი ოჯახის კეთილდღეობა, ჩემი შვილების, ჩემი ქმრის უსაფრთხოება, ჩემი მსცოვანი მშობლების უსაფრთხოება! ჩემი მაზლი დღეს ნაცემ-ნაბეგვი ზის ციხეში! ჩემი მაზლიშვილი, ობოლი ბავშვი, 19 წლის ელიზბარ ბიწაძე კი ციხეშია ნაცემ-ნაბეგვი!

26 მაისს მოხდა ის, რასაც ვერავინ წარმოიდგენდა. დიახ, ვერცერთი ჭკუათმყოფელი ადამიანი ვერ იფიქრებდა იმას, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის 20 წლისთავზე ქართველი სპეცრაზმი და ხელისუფლება მიტინგის დაშლის ოპერაციას დაგეგმავდა იმაზე უფრო სასტიკად, ვიდრე ეს 1989 წლის 9 აპრილს საბჭოთა სპეცრაზმმა და გენერალმა როდიონოვმა გააკეთა. მე ამას ვაცხადებ სრული პასუხისმგებლობით!

სააკაშვილს ეზიზლება საქართველო და ქართველი ხალხი. მას მხოლოდ საკუთარი მონები უყვარს, ყველა დანარჩენი კი სააკაშვილისთვის არის ჩარეცხილი და მოლაღატე, რომელიც ფიზიკურად და მორალურად უნდა გაანადგუროს!

26 მაისს რაც მოხდა, ეს არ იყო მიტინგის დაშლა, ეს იყო სადამსჯელო ოპერაცია ქართველი ხალხის წინააღმდეგ! ვითომ ოპოზიციონერებმა რამდენიც უნდა იმახონ,

ლიდერებმა ხალხი რატომ არ დაშალეს და რატომ მიატოვესო, ეს არის სრული დემაგოგია და ცილისწამება. ჩვენ არაერთხელ გავაფრთხილეთ მომიტინგეები, რომ მოსალოდნელი იყო დარბევა, თუმცა, ვიცოდით ჩვენი თანამებრძოლების განწყობა. ვიცოდით, რომ ისინი მზად იყვნენ, თავგანწირვით დანარჩენი საქართველოსთვის შეუპოვარი ბრძოლის მაგალითი ერთად გვეჩვენებინა, იმ იმედით, რომ ეს მაგალითი ქუდზე კაცს გამოიყვანდა. ყველა ადამიანმა, ვინც იქ ვიდექით, ვიცოდით, რისთვის ვიბრძოდით და ყველა მზად ვიყავით დარბევისათვის, თუმცა, არავის გვეგონა, რომ ხელისუფლება სასიკვდილოდ გაგვიმეტებდა!

ახლა ხელისუფლება ცდილობს, რომ მსხვერპლი გამოიყვანოს ჯალათად და ჯალათი - მსხვერპლად. სააკაშვილი ძალიან კარგად მიხვდა, რომ ისეთი ადამიანები დაარბია, რომლებსაც უკან ვერ დაახევინებს!

საკაშვილმა იცის, რომ მე ფიზიკურად ვერ გამანადგურებს, რადგან ეს მისთვის კიდევ უფრო მეტი თავსატეხის მომტანი იქნება. ამიტომ უნდა, რომ პოლიტიკურად და მორალურად გამანადგუროს, მაგრამ არ გამოუვა! შავი ფურცლებით, სამარცხვინო ფურცლებით სააკაშვილი შევა საქართველოს ისტორიაში და არა ნინო ბურჯანაძე, იმოდომ, რომ მე ჩემი ხალხის წინაშე მართალი ვარ!

მე დღეს სასიკვდილოდაც მზად ვარ, იმიტომ, რომ მე არ მინდა ისეთი საქართველო, სადაც სპეცრაზმი გაუპატიურებით ემუქრება კაცებს და ქალებს! მე არ მინდა ისეთი საქართველო, სადაც ლუკა კურტანიძეს ოცი სპეცრაზმელი ერთად სცემს! დიახ, მზად ვარ, სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე ვიბრძოლო! დაე, ჩემი და ჩემი შვილების სისხლი დაიღვაროს პირველი, რადგან მე არ მინდა, ჩემი შვილები ცხოვრობდნენ

ისეთ ქვეყანაში, რომელსაც პოლიციის ნაცვლად 21-ე საუკუნეში ჰყავს გესტაპო და ჰყავს ქვეყნის მოღალატე, სისხლის სამართლის დამნაშავე პრეზიდენტი!

ერთ რამეს კი ყველას ვპირდები: ვიბრძოლებთ სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე და ერთხელ და სამუდამოდ დავასრულებთ სააკაშვილის ნეობოლშევიკურ რეჟიმს! ვიბრძოლებ! - ანტისახელმწიფოებრივი და ანტიეროვნული ხელისუფლებისაგან ქვეყნის გასათავისუფლებლად!

მინდა ყურადღება გავამახვილო რუსეთის საკითხზე, რადგან სააკაშვილი და მისი მარიონეტები ამტკიცებენ და არასწორ პროპაგანდას ეწევიან რუსეთთან მიმართებაში, თითქოსდა რუსეთი აწყობს ტერაქტებს, გადატრიალებებს და აძლევს მითითებებს ქართველ ოპოზიციონერებს, ყველაფერი ეს არის სიცრუე და ხალხის შეცდომაში შეყვანა. ფაქტია, რომ ამას ხელს უწყობს იმ ტელეარხების უმეტესობა, რომლებიც იმართებიან ხელისუფლების მიერ და შესაბამისად, საზოგადოებას არაობიექტურ ინფორმაციას აწვდიან. ყველაფერი ეს განსაკუთრებით რაიონების მოსახლეობაზე ახდენს დიდ გავლენას... და რასაც ხშირ შემთხვევაში ისინი დიდი ილიას სურათის ფონზე გაიძახიან, არადა ილია ჭავჭავაძემ საქართველოს რუსეთთან შეერთების 100 წლისთავთან დაკავშირებით შემდეგი სიტყვები წარმოთქვა:

.... „დამშვიდდა დიდი ხნის დაუმშვიდებელი, დაღალული ქვეყანა, დაწყნარდა აკლებისა და აოხრებისაგან, დაცხრა ომისა და ბრძოლისაგან, დადუმდა ჟღერა ხმლისა და მახვილისა, მტრისა ხელით მოღერებულისა ჩვენზე და ჩვენ ცოლშვილებზე, გაჰქრა ცეცხლი, რომელიც სწავადა და ბუგავდა ჩვენს მამა პაპათა ბინას, ჩვენს საცხოვრებელს. გათავდა რბევა და აკლება, მიეცა წარსულს და მართო შემადრწუნებელ

სახსოვრადღადაგვრჩა. დაუდგა ახალი ხანა მოსვენებულის, უშიშარის ცხოვრებისა და სისხლდანთხეულ და ქრისტეს ჯვრისათვის ჯვარცმულ საქართველოს, რომელიც ღმერთმა სააქაოს სამოთხედ გაუჩინა ადამიანს და კინალამ ერთ დიდ სასაფლაოდ გადაექცა თავდადებულ შვილებს,.... ის დღეა და ის დღე, ველარავინ გადმოლახა იგი საზღვარი ცეცხლითა და მახვილით ხელში“.

ილია ჭავჭავაძე

მე ასე ვიტყვოდი, რომ მეზობელ ქვეყანას და მითუმეტეს როგორც რუსეთია, „რქებით“ არ უნდა დაეტაკოს კაცი, და ისეთი პოლიტიკა უნდა აწარმოო მასთან, რომ შენი ქვეყნისა და ხალხისათვის მომგებიანი იყოს...

საერთოდ ვისურვებდი ნეიტრალურ სახელმწიფოში ცხოვრებას!

საქართველო რუსეთთან შეერთებით ფიზიკურ გადაშენებას გადაურჩა. 1801 წლიდან მოყოლებული საქართველო გაერთიანდა რა რუსეთის მფლობელობაში მშვიდობანი განვითარების გზას დაადგა. მან განიცადა არა მარტო მძიმე თვითმპყრობელობის ეროვნულ-კოლონიური ჩაგვრა, არამედ რუსი ხალხის კულტურულ-ეკონომიური ცხოვრების დიდი პროგრესული გავლენაც“. ერთ-ერთი დიდი დამსახურება ტრაქტატისა იმაში მდგომარეობს, რომ 1878 წელს რუსეთის ძალისხმევით ოსმალეთს გამოვვლიჯეთ აჭარა, რომელიც სამასი წელი ოსმალეთის მონობის ქვეშ გმინავდა. ცარიზმის უხეშმა ძალადობამ და მეფის ჯალათებმა ჩვენს კულტურას დიდი ჭრილობები მიაყენა. იგი ძალადობისა და ხალხის აბუჩად აგდების ყველაზე საშინელი ფორმა იყო. როცა ჩვენ ვლაპარაკობთ რუს ხალხზე, არ ვგულისხმობთ

ცარიზმს, რუსი ხალხი და ცარიზმი ერთი და იგივე არ არის.

ილია ჭავჭავაძე რუსი ხალხის ჭეშმარიტ როლს და საქართველოსთან ურთიერთობას განიხილავს ისტორიულ ასპექტში. რუსული კულტურის გავლენის შესახებ იგი აღნიშნავს: რუსულმა სკოლამ და მეცნიერებამ, გაგვიღო კარი განათლებისა და რუსულმა ლიტერატურამ მიაწოდა საზრდო ჩვენს გონებას, გამოჰკვება ჩვენი აზრი მოძრაობის გზაზედ. თვითეული ჩვენგანი რუსული ლიტერატურით გაზრდილია...

ილიამ ზუსტად განსაზღვრა რუსეთის მეცნიერებისა და ლიტერატურის როლი ქართველი ხალხის განვითარებაში.

ილია ჭავჭავაძეს მოჰყავს „რუსსკაია რეჩიდან“ ამონაწერი იმის შესახებ თუ როგორ უყურებდნენ პროგრესიული რუსები საქართველოს: „ჩვენ, რუსებმა, არ უნდა დავივიწყოთ თავის დღეში, რომ საქართველო ხმლით არ დაგვიჰყრია, რომ ჩვენ იმათი თანასწორი ძმანი ვართ და არა მძლავრი ბატონები. ჩვენ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ქართველნი შემოვიდნენ ჩვენს ოჯახში მისთვის, რომ ქართველდვე დარჩნენ... ამიტომაც ყოველსავე ქართულს და ამასთანავე ისტორიით მოპოვებულს, ყოველსავე სალოცავს ერისას და წმინდად აღიარებულს, ყოველსავე თვისებას მათსას - იმოდენად პატივი უნდა ვცეთ, იმოდენად მხარი მივცეთ და ხელი შევუწყოთ, რამდენადაც ყოველისფერს ჩვენს საკუთარს, რუსულს. კავშირი ძმათა შორის იმაში მდგომარეობს, რომ ერთი-მეორეს ძმურად შეეწეოდეს, ერთი-მეორეს შეემსჭვალოს, და არა იმაში - რომ ერთის ადამიანობა მეორეს მტლად დაედოს, ერთმა მეორე ჩაყლაპოს“.

დასასრულს არ შემიძლია გვერდი აუარო **ალენ დალესის** (ის აშშ-ის ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველოს მესამე დირექტორი გახლდათ), ეგრეთ წოდებულ დოქტრინას,

ის როგორც დოკუმენტი, არ გამოქვეყნებულა და არც მისი ორიგინალი არსებობს. ყველაზე ახლოს ამ დოკუმენტთან არის 1948 წლის აშშ-ის ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოს მოხსენება, რომელიც ამერიკის თავდაცვის მინისტრ – ჯეიმს ფორესტოლის მოთხოვნით გაკეთდა. ამ თემას ბევრი საგაზეთო სტატია მიეძღვნა, ხოლო სააკაშვილის რეჟიმის მიერ მართლმადიდებელ ეკლესიაზე მიტანილი იერიშის შემხედვარე, კიდევ უფრო იმძლავრა ეჭვმა, რომ „ვარდოსნები“ უცხოეთიდან მიღებული დირექტივებით მოქმედებენ!

დალესის გეგმა გულისხმობს ამა თუ იმ ქვეყანაში მარიონეტული ხელისუფლების დასმასა და ეთნიკური სიძულვილის გაღრმავებას (სახელმწიფოს წარმოქმნილი ერებისადმი მცირე ერების სიძულვილის გაღვივებას). საქართველოს ბოლო 20 წლის ისტორია, სამოქალაქო ომი, აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის კონფლიქტები შეიძლება ამ ჭრილში განვიხილოთ. დალესის გეგმის თანახმად, მთავარი სამიზნე ხალხის ეთნიკური და მსოფლშეგნების ცენტრებია (მწერლობა, უნივერსიტეტი, მეცნიერებათა აკადემია და ეკლესია). ამიტომაც მწერალთა კავშირი დაშალეს. ეს იმიტომ იყო აუცილებელი, რომ სწორედ ჩვენი მწერლობაა ქართული ეთნიკური ცნობიერების მატარებელი. თუ ერში მყარი ერთობაა, არის ეროვნული იდეალები და ჰყავთ ავტორიტეტები, ისეთი ერის მართვა ძალზე რთულია. მიზნის მისაღწევად აუცილებელია ეროვნული ცნობიერების დაშლა. ეს კი სწორედ ეროვნული ცნობიერების ბურჯების გამოცლით ხდება. მათი ამოცანა ეროვნული ცნობიერების დანგრევაა.

აღენ დალესმა მასონთა საერთაშორისო საბჭოს მონდიალისტური ორგანიზაციის ერთ-ერთ თავყრილობაზე განაცხადა: „საბჭოთა კავშირში ჩვენ დავთესავთ ქაოსს,

შეუმჩნევლად შევცვლით ზნეობრივ ფასეულობებს და ვაიძულებთ მოსახლეობას, ირწმუნოს ყალბი ფასეულობები. თანამოაზრეებსა და თანაშემწეებს მოვძებნით ხელმძღვანელობაში. ეპიზოდურად, ერთმანეთის მიყოლებით, გავათამაშებთ გრანდიოზული მასშტაბის ტრაგედიებს, რომელთაც ყველაზე დაუმორჩილებელი ხალხის დაღუპვა, მისი თვით შეგრძნების შეუქცევადობა და საბოლოოდ გაქრობა, მისი ეკონომიკის სტაგნაცია და განადგურება მოჰყვება.

ლიტერატურიდან, ხელოვნებიდან ჩვენ ამოვიძიკვავთ სოციალურ არსს, (ერთ-ერთი ცოცხალი მაგალითი სახეზეა - რობერტ სტურუას განთავისუფლება დაკავებულ თანამდებობიდან. ამ თემასთან დაკავშირებით მინდა მკითხველს შევთავაზო მსახიობ პაატა ბარათაშვილის ინტერვიუს მოკლე ამონარიდი გაზეთ „ასავალ დასავალიდან“ - „რუსთაველის თეატრის სცენა ექსპერიმენტების ჩატარების ადგილად იქცა, უსუსურზე უსუსური „ქეთო და კოტეს“ შემდეგ სრული უხამსობა - „შემეხე“ წარმოადგინეს. პაატა ბარათაშვილი გმობს რუსთაველის თეატრის ექსპერიმენტულ სცენაზე წარმოდგენილ სპექტაკლს „შემეხე“, რომელიც დაიდგა ბრიტანელი საბჭოს ხელშეწყობითა და დაფინანსებით: - ვერ ხედავთ, რომ საქართველოს პირველ პირად დასახელებული ადამიანი თვითონ არის გარყვნილი? რაც ხდება მეფის კარზე, ის ხდება მთელ ქვეყანაში. თუ გარყვნილობაა, ქვეყანაც იმ მორევში იძირება, თუ ზნეობაა, ზეიმობს ზნეობა. დღეს გარყვნილება პიკშია და ამ სცენაზეც ეს ხდება, ამიტომ გაუშვეს რობერტ სტურუა, იცოდნენ, რომ ამას ვერ აიტანდა. ეს სპექტაკლი დაიდგა ბრიტანეთის საბჭოს მხარდაჭერით. დიან, ასეთ რამეს აფინანსებენ. ნორმალურ ადამიანურ ურთიერთობებში უცხოელები ფულს არ იხდიან. იციან, ვინც

ვართ, ამიტომაც გვებრძვიან, ელჩებსა და დიპლომატებს რომ აგ ზავნიან, განა იმათ არ იციან, სად მოდიან? ძალიან კარგად აქვთ შესწავლილი ჩვენი ისტორიაც და რელიგიაც, ამიტომ იწყებენ ეკლესიის ნგრევას, მართლმადიდებლობაზე შეტევას და იელოველთა გაძლიერებას. ამაში მთავრობა ეხმარება. ...რაც ხდება ამ ახალდადგმულ სპექტაკლში, რომელიც ეხება სკოლის მოწაფეთა ყოფას და ამათგან ერთი მთლიანად იხდის შუა სცენაზე, ეს არის უბედურება! ჩვენი მაცოცხლებელი ჩვენი კულტურა და ტრადიციაა, არ მივცეთ ამის განადგურების უფლება, უისტორიო მარტო ცხოველია, თუ დავივიწყეთ ჩვენი ფესვები, მაშინ ვინ ვართ, რით განვსხვავდებით ველური ტომისაგან? მინდა, ახალგაზრდებს მივმართო, ჩემი შვილის თანატოლებს: ნუ მივლენ ამ სპექტაკლზე, ამის უკან რა იმალება, იმაზე დაფიქრდნენ!”

ეს ფაქტი კიდევ ერთ-ერთი თვალსაჩინო მაგალითია იმისა, რომ „ვარდოსნების“ ხელში ქვეყანა - უფსკრულში მიექანება...), შემოქმედებით ინტელიგენციას დაუკარგავ ხალისს, გამოიკვლიონ და ზუსტად ასახონ მასების სიღრმეში მიმდინარე პროცესები. ლიტერატურა, თეატრი, კინო, პრესა ასახავენ და განადიდებენ ადამიანთა ქვენა გრძნობებს. ჩვენ ყველანაირად ხელს შევუწყობთ იმ შემოქმედებით ინტელიგენციას, რომელიც ადამიანის შეგნებაში შეიტანს სექსის, ძალადობის, ღალატის, ბეზღობის კულტს...

პატიოსნებასა და წესიერებას ისე გავამასხარავებთ, რომ ისინი აღარავის დასჭირდება და წარსულის გადმონაშთად იქცევიან. შეუძინევლად დავენერგავთ თავხედობას, მატყუარობას, ლოთობას, ნარკომანიას, ცხოველურ შიშს ერთმანეთის მიმართ... ყოველივე ამას ჩვენ დავენერგავთ მოხერხებულად და დაფარულად, ისე, რომ ცოტანი თუ მიხვდებიან, რა ხდება.

ვინც მიხვდება, ჩავაყენებთ უძწეო მდგომარეობაში, გავხდით სასაცილოს, ცილს დავწამებთ, ნადირლად და საზოგადოების მტრად გამოვაცხადებთ“...

აღენ დაღესის მიერ საბჭოთა კავშირისთვის გამოწერილი ეს „რეცეპტი“ სრულად მოქმედებს „ვარდების რევოლუციის“ შემდგომი საქართველოსთვისაც. ეს, როგორც იტყვიან, უნივერსალური გეგმაა ქვეყნის დასაკაბალეებლად და ხალხის დასამონებლად!

თუმცა, აღენ დაღესი მსოფლიო ბატონობის მოსაპოვებლად შექმნილი გეგმის მხოლოდ ერთ-ერთი ავტორთაგანია. ეს გეგმა აღენ დაღესამდე ბევრად ადრე დაიწერა. მაგალითად, 1869 წელს ბერლინში გამოიცა ჯონ რეტკლიფის წიგნი „ბლარიცი“, რომელშიც აღწერილია მასონთა პრადის კონგრესის მასალები. ნახეთ, რას ამბობს ამ კონგრესზე ერთ-ერთი მაღალი იერარქიის მასონი: „ჩვენი უღავო მტერი იყო და არის ქრისტიანული ეკლესია. ამიტომ, მთელი ძალისხმევით უნდა ვეცადოთ, იქ დაგნერგოთ თავისუფალი აზროვნების იდეა, სკეპტიციზმი, განხეთქილება და სექტანტიზმი. უნდა გამოვიწვიოთ სხვადასხვა სახის უსიამოვნებები ქრისტიანული მიმდინარეობის შტოებს შორის. ლოგიკური თანმიმდევრობით დავიწყოთ სასულიერო წოდებებისგან. გამოვაცხადოთ ღია ომი მათ მიმართ. უნდა გამოვიწვიოთ უნდობლობა, ქიღვა და დაცინვა. მუდმივი მეთვალყურეობის ქვეშ უნდა გვყავდეს მათი პირადი ცხოვრება და გამოვამკარაოთ პირადი ცხოვრების სკანდალები.“

ეკლესიის წინააღმდეგ ბრძოლაში ყველაზე გამართლებული იარადი სასკოლო სწავლება იყო. ჩვენ უნდა ვეცადოთ, ხელში ჩავიგდოთ ახალგაზრდა თაობის სწავლის ხელმძღვანელობა, რადგან ახალგაზრდა ადვილად ფეთქებადია და მათი ენერგია ჩვენს რელსებზე უნდა გადავიყვანოთ. ქრის-

ტიანული სკოლის საგნების სიიდან ღვთისმეტყველება უნდა ამოვიღოთ... რელიგიური სწავლება ოჯახის პირობებში გადაინაცვლებს და რადგანაც ყველას არც ამის დრო და არც საშუალება არ ექნება, რელიგიური სული დაიწყებს დაცემას და საბოლოოდ, საერთოდ გაქრება“.

კიდევ ერთი უმნიშვნელოვანესი ღირებულება, რომელიც რეტკლიფის წიგნშია აღწერილი: „თუკი ოქრო კაცობრიობის უძლიერესი მამოძრავებელი ძალაა, მაშინ მეორე, ეჭვგარეშე – პრესაა. განა პრესის გარეშე რაიმე მნიშვნელობა აქვს აქ, ჩვენს მიერ გამოთქმულ მოსაზრებებს და რჩევებს?! ჩვენს მიზანს სრულად მაშინ მივაღწევთ, როცა პრესა ჩვენს ხელში აღმოჩნდება, რომლებიც ჩამოაყალიბებენ საზოგადოებრივ აზრს. ამ გზით ჩვენ ნელ-ნელა ჩამოვიშორებთ, შევავიწროვებთ ქრისტიანებს და მთელ მსოფლიოს ვუკარნახებთ იმას, თუ რისი უნდა სჯეროდეს და სწამდეთ, რას უნდა სწყველიდნენ და პატივს რას უნდა სცემდნენ. პირველი დარტყმა აქამდე გაუხრწნელ, წმიდათაწმიდა – ოჯახურ საწყისს უნდა მივაყენოთ. ის როგორმე დაშლა-გახლეჩამდე უნდა მივიყვანოთ. ძირფესვიანად ამოვატრიალოთ ის, რისიც დღემდე სწამთ ქრისტიანებს. სანაცვლოდ ამისა, აღვზარდოთ სხვადასხვა ვნებებით გატაცებული არმია. თამამად გამოვეუცხადოთ ღია ომი ყველაფერ იმას, რისაც სწამთ და ეთაყვანებიან ჩვენი მტრები - ქრისტიანები. ჩვენს საკუთარ საქმეში ვიყოთ კონსერვატორები, ხოლო ქრისტიანებში ავალროძინოთ რეფორმატორული სული, შემდეგ კი ამ რეფორმებს ჩვენი მიზნებისა და ამოცანების შესაბამისი მიმართულება მივცეთ...“

ზოგი ოპოზიციონერობით ემსახურება მამონას, ზოგი - ფუნჯით, ზოგი - კალმით, ზოგიც - ტამ-ფანდურითა და მანჭვა-გრეხით!

მათი მიზანი - საქართველოს დაკაბალება და დამონებაა! ამათ კარგად იციან, რომ საზოგადოების გაკონტროლება-სთვის ეკლესიაა უმთავრესი ძალა. ეკლესიიდან მოდის ის ნათელი, რაც ადამიანს ზნეობრივს ხდის. ზნეობრივ ადამიანს კი ვერც ერთ სქემაში ვერ ჩასვამ. ამიტომაც ამკვიდრებენ უზნეობასა და ლაფს ასხამენ ავტორიტეტებს. ავტორიტეტი არ უნდა არსებობდეს, რადგან ის საზოგადოების თვითრეგულაციის მექანიზმია. უავტორიტეტოდ ხალხი ვერ გაერთიანდება, ერთიან აზრს ვერ გამოიმუშავენ და ვერც კონსოლიდირებულად იმოქმედებს. ამიტომაც მიზანმიმართულად ანადგურებენ ავტორიტეტებს ზოგიერთი მედიასაშუალების მეშვეობით.

საინფორმაციო საშუალებები საზოგადოების გარყვნისთვის ყველა ხერხს მიმართავს. თუ ბავშვმა არ ისწავლა მოწიწება, პატივისცემა და თავშეკავება, თუ ბავშვობიდანვე უყურა ავტორიტეტების შეურაცხილობას, ის ადამიანად ვეღარ ჩამოყალიბდება. ის იქნება ინფორმაციულ-ბიოლოგიური არსება, რომელიც სრულ მართვას ექვემდებარება. ასეთ ადამიანებს ზომბებს, სულმოპარულებს უწოდებენ. სრულად არის ჩართული მომავალი თაობის გარყვნის პროგრამა. როგორ შეიძლება პიროვნებას ავითარებდეს ადამიანის უპატივცემულობა, ტყუილი, მახეზრობა? სახარებაში წერია: - „ვაი მას, ვისი პირიდანაც საცდური გამოდის, რომ იცოდნენ, რა ელოდებათ, ურჩევნიათ, თავიანთი ხელით დაიკიდონ ლოდი და დაინთქან უფსკრულთა შინა ზღვისასაო“. ადამიანები ადვილად რომ მართონ, მათში სოლიდარობის განცდას კლავენ. არ უნდათ, რომ ხალხში თანაგრძნობა და თანაგანცდა არსებობდეს. ხელისუფლებაში ისეთი ხალხია, ვინც საკუთარ თავს ქართული კულტურის ორგანულ ნაწილად არ განიხი-

ლავს და ძალაუფლებას შურისძიების იარაღად იყენებს.

ამ ვითარებას შევადარებდი ანტილოპების ჯგოფზე ლომების შეტევას. როდესაც მტაცებელი ანტოლოპას მოიხელოვებს, მისი თანამოძმეები მხოლოდ კუნტრუშობენ და ვერ აცნობიერებენ, ხვალ თავადაც რომ მოელით მტაცებლის კლანჭებში სულის დაღევა. არ უნდა გადავიქცეთ ჩლიქოსნებად!.. სხვა გამოსავალი არ არის, უნდა დავჭკვიანდეთ, უნდა ვიფიქროთ, სოლიდარობის განცდა არ უნდა დაგვკარგოთ და ამ სისტემას ერთობით დავუპირისპირდეთ!“.

აბა ვინ იფიქრებდა ცხრა საუკუნის შემდგომ, ოცდამეერთე ცივილიზებულ და დემოკრატიული რეფორმების საუკუნეში რუის-ურბნისის კრების ჩატარების აუცილებლობაზე საჯაროდ ალაპარაკებულიყო ერი, როგორც ეს საჭირო იყო დავით აღმაშენებლის მეფობის დროს.

სწორედ დღესაა საჭირო საქართველოში რუის-ურბნისის კრების ჩატარება!

დღეს გამოჩნდა შანსი ქვეყნის გადარჩენისა ბატონი - ბიძინა ივანიშვილის პოლიტიკაში ჩართულობით, რომელსაც მიესალმება „სახალხო კრების“ თითოეული წარმომადგენელი. ყოველმა ჩვენთაგანმა უნდა გავაკეთოდ გონივრული არჩევანი, რომელიც წაადგება საქართველოს, მაგრამ ბოლოსდაბოლოს თუ გაგვიყალბეს არჩევნები და სხვა გზა არ დაგვიტოვებს, მაშინ ჩვენი ხმა ჩვენვე უნდა დავიცვათ კონსტიტუციით მონიჭებული უფლებების გამოყენებით!...

რაც შეეხება ბატონ ბიძინა ივანიშვილის ნაბიჯის გადადგმას ქართულ პოლიტიკაში, ჩემი ღრმა რწმენით რა თქმა უნდა განაპირობა 26 მაისის სისხლიანმა ღამემ.

ახლა მინდა მივყვე მოვლენებს და დაუთმო ადგილი სისხლიანი მაისის შემდგომ ბათუმში განვითარებულ მოვლენებს.

ნებს და მკითხველს მოკლედ გავაცნო დაჭერილი „სახალხო კრების“ წევრების სასამართლო დარბაზში განვითარებული მოვლენები და „აჭარა .შ.“-ში გამოქვეყნებული სტატიის ამონარიდი „სკანდალი სასამართლოში“ მოვიშველიო, სადაც მოსამართლე - თემურ გოგონიამ ადვოკატი რამინ პაპიძე 10 დღით დააპატიმრა.

„28 ივლისი, 12 საათი. 21 მაისის აქციის მონაწილეების (ექვსი ბრალდებული) სასამართლო მოსმენა. მოსამართლე ვერა დოლიძე. მოსმენა იწყება საათნახევრის დაგვიანებით. 38 გრადუს სიცხეში ბრალდებულების ახლობლები, სიცხის-აგან გათანგული დაახლოებით 50 მოქალაქე, აპროტესტებს პროცესის დაგვიანებით დაწყებას. ვერა დოლიძის თანაშემწე კითხვას არ პასუხობს, რატომ აგვიანებს მოსამართლე პროცესზე, ანუ კანონს რატომ არღვევს.

2:30 წუთზე ყვირილის ხმა მთელ სასამართლოში ისმოდა. ხმაური 2-3 წუთს გაგრძელდა. ცოტნე ანანიძის სასამართლო პროცესი, მეორე სართულზე მიმდინარეობდა, რომელსაც ასევე 21 მაისის აქციაში მონაწილეობისთვის ედებოდა ბრალი.

ვერა დოლიძემ ადვოკატი რამინ პაპიძე ჯერ დააჯარიმა, შემდეგ კი დარბაზიდან გააძევა. ამ საქმეზე მოსამართლემ ის მთლიანობაში 3100 ლარით დააჯარიმა.

პაპიძის გაძევების შემდეგ მოქალაქეებმა და ადვოკატებმა პროტესტის ნიშნად დარბაზი დატოვეს. დარბაზში მხოლოდ ორი ადვოკატი დარჩა.

16:30 წუთზე რამინ პაპიძემ შესაძლო პატიმრობის შესახებ მიიღო შეტყობინა სასამართლოდან.

19:30 წუთზე პროცესი დაიწყო. დარბაზში იმყოფებოდა ბათუმში მოქმედი თითქმის ყველა ცნობილი ადვოკატი. ბა-

თუმცა საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარემ არ გაიზიარა ადვოკატის არც ერთი შუამდგომლობა. მათ შორის არც აუდიოჩანაწერის გაკეთების საშუალება მისცა ადვოკატებს (იმავე მოთხოვნას იყენებენ 21 მაისის აქციის მონაწილეთა ადვოკატები, რადგან ამტკიცებენ, რომ სასამართლო ოქმებს აყალბებდა. ჩანაწერის გაკეთებას ვერა დოლიძეც კატეგორიულად ეწინააღმდეგება).

რამინ პაპიძე 28 ივლისს, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის თემურ გოგოხიას ბრძანებით დააპატიმრეს, ადვოკატი პოლიციაში საკუთარი ფეხით მივიდა. კონფლიქტი ადვოკატსა და ბათუმის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლე ვერა დოლიძეს შორის 28 ივლისამდე ბევრად აღრედა იწყო. მოსამართლე ვერა დოლიძემ რამინ პაპიძე 21 მაისის აქციის მონაწილეთა საქმეზე (პაპიძე აქციის მონაწილეთა ინტერესებს იცავდა) მთლიანობაში 3 ათასი ლარით დააჯარიმა. უზენაესი სასამართლოს განცხადებით, პაპიძის დაკავებას წინ უსწრებდა მოსამართლე დოლიძის მიმართ უცენზურო მიმართვა“.

რამინ პაპიძე

თბილისიდან პროცესებზე ხშირად ჩამოდიოდნენ სახალხო კრების ლიდერები ბატონები: ელიზბარ ჯაველიძე, თემურ შაშიაშვილი, ირაკლი ბათიაშვილი, სასამართლო პროცესს სისტემატურად ერთაიგივე ხალხი ესწრებოდა, რაც ბატონმა ირაკლი ბათიაშვილმაც აღნიშნა: - „აქ მარტო ერთაიგივე სახეებს ვხედავ“, ბრძანა ბატონმა ირაკლიმ.

სასამართლო პროცესებს ესწრებოდა ქალბატონი მანანა სალუქვაძე, რომელიც „სახალხო კრების“ სახელით შეძლებისამებრ დაჯერილ ბიჭებს მზრუნველობას არ აკლებდა.

თავისუფლებაში მყოფი „სახალხო კრების“ წევრები ვამაყობთ ჩვენი დაპატიმრებული მეგობრების შეუვალობით და გამოჩენილი ნებისყოფით, მთელმა მსოფლიომ იცის, რომ ისინი პოლიტპატიმრები არიან და ვიმედოვნებთ, რომ მათ მალე ვიხილავთ თავისუფლებს.

აქვე მინდა გავიხსენო აწ გარდაცვლილი ჩემი მეგობარი: რამინ აბულაძე, ნიჭიერი და ცნობილი ჟურნალისტი, რომელიც გამოირჩეოდა დახვეწილობით, გემოვნებითა და სიფაქიზით, ჰქონდა წრფელი გული და ახასიათებდა ლამაზი იუმორი, მისი სტატიები ფარდას ხდიდა და ამისველებდა მანკიერი ხელისუფლების ბოროტმოქმედებას და ამხელდა მათთან მიტმასნილ „მეყირალა“ ჟურნალისტებს. ის უთანაგრძნობდა „ფორუმელებს“, მხარში ედგა „სახალხო კრებას“. იგი ამ რეჟიმის უსამართლობას ემსხვერპლა, რადგან ნერვიულობისაგან შეერყა ჯანმრთელობა, ღებრესიაში ჩავარდნილი მოულოდნელად წავიდა ჩვენგან, გულმა ვეღარ გაუძლო ამდენ

რამინ აბულაძე

სისასტიკეს... რამინი ჩემი მეგობრის – ვახტანგ აბულაძის ნათესავი გახლდათ, რაც შეეხება ვახტანგს ის 2007 და 2009 წლებში თბილისში საპროტესტო აქციების უშუალო მონაწილე გახლდათ, ისიც „ფორუმელთა“ მხარდამჭერი იყო.

აქვე მინდა კიდევ ერთხელ უთანაგრძნო ყველა იმათ ოჯახის წევრებს, ვინც ამ რეჟიმმა შეიწირა.

2011 წლის ზაფხული და თითქმის შემოდგომა სასამართლო დარბაზებში გავატარეთ. ჩვენ ბიჭებს ორ-ორი წელი მიუსაჯეს. ამის შემდგომ ჩვენი დღეები და თვეები უღიმღამოდ გადოდნენ, ვგულისხმობ „სახალხო კრების“ წევრებს, ვგულისხმობ იმათ, რომლებიც ყოველ დღიურად დადიოდა ოფისში და კერას არ აცივებდა, სამწუხაროდ ხელზე ჩამოსათველნი დავრჩით იმ დროს..., მართალი არ ვიქნები რომ არ ვახსენო და არ გამოვყო: ცისკარ გოგიტიძის, გურამ ხოზრევანიძის, ნოდარ ცინცაძის, ლაშა მსხილაძის, ზაზა გვარიშვილის, ირაკლი ხინიკაძის, ისმაილ აბაშიძის, მამუკა გოგიტიძის, ვახო მითაიშვილის, ვაჟა დარახველიძის, ლამარა ფურცხვანიძის, ენერგიული და დაუღალავი ნაწული ღუმბაძის, დარეჯან დიასამიძის გვარები და სახელები, სამწუხაროა რომ ამ პერიოდში ქალბატონი ციალა სურმანიძე ავადმყოფობდა, ხოლო აღმინისტრაციული სასჯელის მოხდის შემდგომ მათ რიცხვებს შემოუერთდნენ: დავით სამნიძე, როლანდ თურმანიძე და თემურ ჭანტურიშვილი, რაიონებიდან ხშირად გვსტუმრობდა რომან ჩხაიძე, ნოდარ მიქელაძე, ჯუმბერ შაინიძე, იაშა გვიანიძე, ვაჟა დარახველიძე, თუ რომელიმე ჩვენ წევრს ვერ ვიხსენებ უნებლიეთ მათ წინასწარ ბოდიშს ვუხდი.

26 მაისის სისხლიან ღამეს „სახალხო კრების“ წევრების მედგრად დგომამ ფარდა ახადა ტირანიას, რასაც სამწუხაროდ არაერთი ღირსეული მამულიშვილის სიკვდილი მოყვა. მედია-კავშირი ობიექტივის გმირულმა თავგამოდებამ - ბატონ დავით-თარხან მოურავის თავკაცობით ერთ მუშტად შეკრა მთელი საქართველო საერთო გამარჯვების მისაღწევად, რაშიც ძალზე დიდი იყო ბატონ ბიძინა ივანიშვილის ფაქტორი, მერწმუნეთ, რომ არა ბატონი ბიძინა, დღეს ბევრი პარლამენტთაგანი არ იქნებოდა დეპუტატის სავარძელში.

აქ ერთი გულის ტკივილიც მინდა გაგიზიაროთ, დღეს როდესაც, ზოგი ვაი პოლიტიკოსი რომ გაიძახის 26 მაის იმიტომ არ მივედით „სახალხო კრებასთან“, რომ იქ ქალბატონი ნინო ბურჯანაძე იმყოფებოდაო, უბრალოთ თავის მართლებათა და მეტი არაფერი. მინდა შევახსენო მათ, რომ ჩვენ ქალბატონ ნინოსთან არ მივსულვართ, ის თავად შეგვეერთდა ოჯახთან ერთად და უფრო მეტიც, იქ იმიტომ ვიდექით, რომ საქართველო და ჩვენი ღირსება დაგვეცვა.

აქვე მინდა დავძინო, რომ საქართველოში აუცილებლად უნდა ჩატარდეს რიგგარეშე საპარლამენტო არჩევნები, რათა გარეთ დარჩენილმა ქვეყნის პატრიოტებმა დაიკავონ ქვეყნის პარლამენტში საპატიო დეპუტატის ადგილი, რათა გულით და სულით ემსახურონ ქართველ ერს და საქართველოს!

უნდა ჩატარდეს თუნდაც იმის გამო, რომ მან ხალხის ნება არ გაითვალისწინა და გაუგრძელა უკანონო უფლებამოსილება პრეზიდენტს, რომელსაც მითვისებულუ აქვს ხელისუფლება ოქტომბრამდე. გეკითხებით - ეს მოქალაქე ოქტომბრამდე უნდა ითმინოს ქართველმა ხალხმა?! ღმერთმა უწყის კიდევ რამდენ მავნებლურ განცხადებას გააკეთებს ქვეყნის წინააღმდეგ.

რაც მთავარია, ხალხი უკეთესი ცხოვრების მოლოდინშია, შიშმა უკან დაიხია, ერთმანეთში საუბარი აღარ ეშინიათ, მათ სახეებზე ღიმილმა დაისადგურა და სჯერათ, რომ სამართლიანობა აღსდგება, ოღონდ ამას დრო სჭირდება... თუმცა, ეგრეთ წოდებული „კონსაბიტაცია“ თუ გაგრძელდა და სამართლიანობა თუ არ აღსდგა, მერწმუნეთ, ხალხი ამას ვეღარ მოითმენს!...

მინდა მივმართო ჩემს ქართველებს:

**პოლიტიკას ნუ აჰყვებით,
ხომ ხედავთ რომ ავიშალეთ,
დრო მოვიდა მოვეგოთ გონს
თორემ სულ მთლად დავიშალეთ!**

ბოლოს მინდა მოგახსენოთ, რომ არ მრცხვენია იმ სასტიკი მოქცევის გამო რაც ათასობით საქართველოს მოქალაქესთან ერთად გადავიტანე 26 მაისის სისხლიან დღეს, მთავარი ის გახლდათ, რომ ღირსება და სულიერება ვერ შეარყიეს ჩვენში და ჩვენი იქ დღეობით ვამხილეთ უსასტიკესი ტირანია და ფარდა ავხადეთ სააკაშვილის რეჟიმს, რომელიც უნდა გასამართლდეს!

1 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ დავიწყე ფიქრი და მიზნად დავისახე 2011 წლის 21-26 მაისის მოვლენებზე და ამასთან აჭარის ორგანიზაციის „სახალხო კრების“ გმირ წევრებზე დოკუმენტური ფილმის გადაღება. ამ იდეის განხორციელებისათვის დახმარება ვთხოვე ხელოვანსა და რეჟისორს, პატრიოტ ქალბატონ - ნინო დავითაშვილს. მან აღმითქვა რა დახმარება, თავისთავზე აიღო ამ საქმის მოგვარება. ბათუმის ხელოვნების უნივერსიტეტის დახმარებით დაიწყო დოკუმენტური ფილმის გადაღება. ქალბატონი ნინო ამ უნივერსიტეტის პედაგოგია. ამ იდეას მხარი დაუჭირა ასევე ამავე უნივერსიტეტის დოქტორებმა: მამუკა ჯორბენაძემ და ვაჟა ბიბილეიშვილმა. მათი თანადგომით დაიწყო ფილმზე მუშაობა. ფილმის გადაღებაში მონაწილეობდნენ ამავე უნივერსიტეტის წარჩინებული სტუდენტები: სუზანა (სუზი) ვოლოდიანი და ქეთინო ტაკიძე, უანგარო და არნახული დახმარება გაგვიწია ფილმის დამონტაჟებაში ბატონმა – ილია ჩუთლაშვილმა, რისთვისაც,

ჩემი თანამებრძოლების სახელით უღრმეს მადლობას ვუხდი მათ. ისინი უანგაროდ და დიდი ერთუზიაზმით მოეკიდნენ ამ მეტად რთულ საქმეს.

ფილმი ეძღვნება მწერლის, საზოგადო მოღვაწის ვახტანგ ახვლედიანისა და სამშობლოსათვის თავდადებულ ღირსეულ მამულიშვილთა ნათელ ხსოვნას.

სამწუხაროდ უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ 1 ოქტომბრის არჩევებიდან ნახევარი წლის შემდეგ ბევრი ჩემი თანამებრძოლი, რომლებიც სისხლიან ღამეს თავიანთი სიცოცხლის ფასად მედგრად იღვნენ პარლამენტის შენობასთან უყურადღებოდ დარჩნენ, თითქოსდა ისინი არც კი არსებობდნენ ამ ქვეყნად, რისთვისაც გადავწყვიტე დამეფუძნებინა საზოგადოებრივი მოძრაობა. ეს აზრი გავუზიარე ჩემს თანამებრძოლებს: ციალა სურმანიძეს, ცისკარ გოგიტიძეს, ლაშა მსხილაძეს და რომან ჩხაიძეს, რომლებმაც მოიწონეს და მათივე დახმარებითა და თავკაცობით 2013 წლის 15 აპრილს, 26 მაისის სისხლიანი ღამის მონაწილენი შევიკრიბეთ ილია ჭავჭავაძის ძეგლთან და დავაფუძნეთ საზოგადოებრივი მოძრაობა „2011 წლის 26 მაისი“ „მამული, ენა, სარწმუნოება“, რომლის თავმჯდომარეთ თქვენი მონა მორჩილი დავსახელდი და აქვე შეკრებაზე, დიდი სიამაყის გრძნობით კვლავ ავაფრიალეთ „სახალხო კრების“ დროშები.

საზოგადოების მიზანია აწარმოოს სამართლებრივი ბრძოლა ქვეყნის ეკონომიკური, სოციალური და სამართლიანობის აღდგენისათვის. დაიცვას საქართველოს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ინტერესები.

კონსტიტუციის ფარგლებში დაიცვას პიროვნება ყოველგვარი დისკრიმინაციისგან, სადაც სახელმწიფო და საზოგა-

დღებრივი კონტროლის მექანიზმი რეალურად უზრუნველყოფს ადამიანის უფლებების დაცვას.

მოდრაობის დამფუძნებლები მივიჩნევთ, რომ ჩვენი ბრძოლა ზნეობრივია, სამართლიანი და სამშობლოს სიყვარულითაა გაჯერებული.

„სახალხო კრების“, უფლისა და ჩვენი ხალხის წინაშე ფიცი გვაქვს დადებული, რომ დავიცავთ საქართველოს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ინტერესებს და ამ ფიცის ერთგულნი ვიქნებით სიცოცხლის ბოლომდე!

მამაცი, ერთგული, შეუპოვარი, ქველმოქმედი, სიცოცხლით აღსავსე, საქართველოზე უზომოდ შეყვარებული ქალბატონი - ციალა სურმანიძე 2011 წლის სისხლიანი 26 მაისის ერთ-ერთი აქტიური მონაწილე გახლდათ. იგი ყოველთვის იქ იდგა, სადაც საქართველოს ბედი წყდებოდა. სწორედ ამიტომაც გახდა იგი ამ მოვლენების მსხვერპლი, კერძოდ ჯანმრთელობა საგრძნობლად შეერყა, რამაც ძალზე მოკლე დროში მისი სიცოცხლეც იმსხვერპლა. იგი მუდამ დაუვიწყარი დარჩება ქართველი საზოგადოებისთვის! მჯერა მომავალში მის ცხოვრების მაგალითებზე აღიზრდებიან მომავალი თაობები.

საზოგადოებრივი მოძრაობა „2011 წლის 26 მაისი“ - „მამული, ენა სარწმუნობა“ს წევრები ვიზრუნებთ, რათა უკვდავყოთ მისი სახელი! ამ კუთხით გამოიცა წიგნი „ეს არ უნდა განმეორდეს!“ (მეორე გამოცემა), რომელიც მას მიეძღვნა, იგი ითარგმნა რუსულ ენაზეც და მზადდება მისივე თარგმანი ინგლისურად. ასევე ქალბატონი ციალას სახე უკვდაყოფილია დოკუმენტურ ფილმშიც „26 მაისის სისხლიანი კალო“, სადაც ის ერთ-ერთ ეპიზოდს ანმოვანებს, რომლის პრეზენტაცია და საერთაშორისო ჩვენება შედგე-

ბა მომავალ წელს. ასევე გათვლილია ყოველი წლის 26 მაისს გაიმართოს მისი ჩვენება საზოგადოებრივი მოძრაობის ეგიდით, რომლის ერთ-ერთი დამფუძნებელიც იგი გახლდათ. წინამდებარე წიგნიც ამის ერთ-ერთი საწიღარი გახლავთ.

უფალმა ნათელში ამყოფოს ქალბატონ ციალა სურმანიძის უკვდავი სული! ამინ!

მამულისათვის ვინც გახარჯულა
ის ღმერთისაგან დალოცვილია,
სამშობლოსა და ერის წინაშე
უკვდავია და ვალმონდილია!

თენგიზ ცაცხლაშვილი

7 დეკემბერი 2013 წელი.

ზიან მარცხნიდან მარჯვნივ: ნაილე აბულაძე, ავთანდილ დიასამიძე, ვანო პაპუნიაძე, ვახტანგ ასვლედიანი, ჭიაზ ბოლქვაძე, იოსებ წულუკიძე და თენგიზ ცეცხლაშვილი. დგანან მარცხნიდან მარჯვნივ: ნუგზარ უორდანიანი, შოთა ზოიძე, რომან ჩხაიძე, გიული ჯაყელი, ცისკარ გოგიტიძე, ნანული ღუმბაძე, გურამ ხოზრევანიძე და ბიჭიკო ბოლქვაძე.

13 აპრილი 2012 წელი.

2011 წლის 2 დეკემბერი. „26 მაისის სისხლიანი კალოს“ წიგნის პრეზენტაცია. (მარცხნიდან მარჯვნივ) მწერლები: შოთა ზოიძე, ვახტანგ ასვლედიანი, თენგიზ ცეცხლაშვილი (წიგნის ავტორი) და პოლიტოლოგი ასლან ლორთქიფანიძე (წიგნის რედაქტორი).

02 დეკემბერი 2011 წელი.

მარცხნიდან მარჯვნივ:
იაშა გვიანიძე, ნუგზარ ჟორდანიას, ნონა გაფრინდაშვილი, ნინო ბურჯანაძე,
ციალა სურმანიძე და თენგიზ ცეცხლაშვილი.
23 მაისი 2012 წელი.

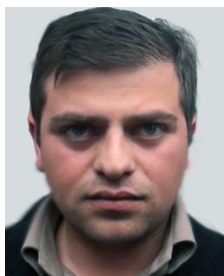

ბატონი ბიძინა ივანიშვილი აჭარის ორგანიზაციის „საზოგადოებრივი გამჭვირვალობის“
წევრებთან ერთად. მარცხნიდან მარჯვნივ: როლანდ ხოზრევანიძე, დავით სამნიძე,
ცისკარ გოგიტიძე, ბიძინა ივანიშვილი, ლაშა მსხილაძე და ბიჭიკო ბოლქვაძე. 5
აგვისტო 2012 წელი. ხულო.

ყოფილი პოლიტპატიმრები

დმიტრი ჭეიშვილი

ცოტნე ანანიძე

დავით ფარტენაძე

ანზორ სოლომონიძე

ხვინა გამარჯვებაძე

გოჩა მუხაშვილი

21-26 მაისის მოვლენების შედაგად ადმინისტრაციულ სასჯელ მისჯილები:

თემურ ჭანტურიშვილი

დავით სამიძე

ჯამბულ შარაბიძე

როლანდ სოზრევანიძე

ემზარ ქადიძე

როლანდ აბულაძე

მურმან ლუმბაძე

მალსაზ წერეთელი

ნუგზარ ქამადაძე

ჯამბულ ფარტენაძე

მარალ სოლომონიძე

პირველი რიგი: სიმონ მახარაძე, გურამ (ელდარ) გურგენაძე, თამაზ ქაღიძე,
ნოდარ ჩაველიშვილი, ნუგზარ მგელაძე და თენგიზ კახიძე.
მეორე რიგი: ნანული დუმბაძე, თამაზ დანელია, როლანდ თურმანიძე
და არჩილ ცინცაძე.

და-ძმა მზევინარ და ფრიდონ
ძირკვაძეები.

პირველ რიგი (მარცხნიდან მარჯვნივ): ვახტანგ ზოიძე, ირაკლი დარჩია, ნიაზ ბოლქვაძე, ბიჭიკო ბოლქვაძე, ცისკარ გოგიტიძე, თენგიზ ცეცხლაშვილი, ლაშა მსხილაძე, ციალა სურმანიძე, დარეჯან დიასამიძე, იოსებ დავითაძე და რომან ფუტკარაძე.

მეორე რიგი (მარცხნიდან მარჯვნივ): ომარ აბულაძე, ეშვარ სურმანიძე, იაშა გვინიძე, თემურ ბასილაძე, ნოდარ შიქელაძე, რომან ჩხაიძე და ბორის მეძმარიაშვილი.

მესამე რიგი (მარცხნიდან მარჯვნივ): ჯუმბერ შაინიძე, ნუგზარ ხაჯიშვილი, თენგიზ ურუშაძე, ირაკლი ფაღავა, გერონტი ფუტკარაძე, იაშა ზოსიძე და თამაზ მაკარაძე.

მეოთხე რიგი (მარცხნიდან მარჯვნივ): დავით ხარაზი, დავით (ხუსო) თურმანიძე, ნუგზარ ჟორდანიანი, შოთა ტულუში და ნუგზარ კეკელიძე.

მეხუთე რიგი (მარცხნიდან მარჯვნივ): სიმონ ფუტკარაძე, ნოდარ ცინცაძე და თენგიზ ართილაყვა.

სელვაჩაურის რაიონის „სახალხო კრების“ წევრები.
მარცხნიდან მარჯვნივ: ვაჟა სურმანიძე, ნოდარ იაკობაძე, იაშა გვიანიძე
და თამაზ ხალვაში.

დემოკრატიის ჩართულობის ცენტრი. საზოგადოებრივი მოძრაობა
„2011 წლის 26 მაისი“ „მამული, ენა, სარწმუნოება“-ს პრეზენტაცია.
მაცვალა ცენტრაძე, თენგიზ ცეცხლაშვილი და რომან ჩხაიძე.
22 აპრილი 2013 წელი. ბათუმი.

სარჩევი

რედაქტორისაგან	3
ავტორისაგან	7
თქვენი დაუვიწყარი ციო!	11
ციალა სურმანიძის გახსენება – დედა - ნიგარი	12
წარსული დღეების მოგონებები, თოვლის ფიფქებივით	
მათოვს სულში – ძმა, ემზარ სურმანიძე	13
გამოსათხოვარი - ელიზბარ ჯაველიძე	15
ქველმოქმედი	17
ციალა სურმანიძის გახსენება მეგობრები ს/კავშირი	
„მეჯინისწყალის“ თანამშრომლები	20
უკვდავებაში პოულობს დარბაზს – შენი უახლოესი მეგობრები	21
შენ გმირი იყავი – მეგობრები	22
ფიქრები მომავალზე, ზრუნვა სოფლისადმი - ხსნის გზა	24
სადაც ხალხი დგას... – ცისანა ანთაძე	31
მუდამ დარჩები მეგობრის ჩვენს ყულაბაში – ვიქტორ აბუსელიძე	34
ჩვენი ციალა – ნანა გუგუნავა	37
წუთისოფლიდან მარადსოფელში – როსტომ გუნთაიშვილი	40
მუდამ შენი მაღლიერი... – შენი „დედილო“ ლელო	42
ჩემო შეუცვლელო მეგობარო, ჩემო ციალა – ლიანა დიასამიძე	49
უკვდავებაში დაბრძანებულხარ მეგობარო – ნათელა დუმბაძე	52
ჩემო უმცროსო მეგობარო – ანა ღუნდუა	55
მეგობრის ხსოვნას – დავით დოლიძე	56
მას დავიწყება არ უწერია – მერი ზოიძე	66

ათას ცოცხალსა ბევრჯერა, ასჯერ ჯობს ერთი მკვდარია...
 – დარია თურმანიძე 73

მეგობარო, მიყვარხარ, მჭირდები, ყოველთვის მენატრები...
 – ჩიტო ომერაძე 77

ჩვენი ციალა სურმანიძე – მამია მეშიაძე 81

სამშობლოს ამაგდარი შვილი ციალა სურმანიძე!
 – ანზორ სოლომონიძე 85

მუდამ ჩვენს ერთად - ციალას ხსოვნას – რუსუდან ფაღავა 88

ჩემი ციალა... – დოდო შუშანიძე 92

ვუძღვნი ქალბატონ ციალა სურმანიძის ნათელ მოგონებას!
 – რომან ჩხაიძე 95

ოჯახში, ანუ შრომით კოლექტივთან – ანა ცაგარელი 97

პრინციპებისა და მეგობრული ერთგულებით
 გამორჩეული მაგალითი – თამაზ ცინცაძე 101

სიმართლისათვის მებრძოლი ციალა სურმანიძე
 – იოსებ წულუკიძე 105

ჩემო დაო, შენ მეგობრების მისაბადი მაგალითი იყავი
 – მანანა წულუკიძე 108

ბვირფასი და ტკივილიანი სახსოვარ-მოსაგონარი
 – მზევინარ ძირკვაძე 110

მეორე ნაწილი 121

თენგიზ ცეცხლაშვილი – პროფესიით პედაგოგი, თადარიგის უფროსი ოფიცერი, მიღებული აქვს სხვადასხვა სამხედრო ჯილდოები. სამწერლო ასპარეზზე გამოჩნდა 2002 წელს. მან ზედიზედ გამოსცა ისტორიულ-ჰეროიკული პოემები: „გვირგვინოსანი“, „ჩემი ღელე-ღურდანი“ და „უძეფობის ჟამს“.

თენგიზ ცეცხლაშვილის პოემები ლალი ენითაა დაწერილი, რომელიც მთლიანობაში საინტერესოდ იკითხება. მიგვაჩნია, რომ იგი დაეხმარება მოსწავლეებს

საქართველოს ისტორიის მხატვრულად გააზრებასა და შესწავლაში.

ზემოხსენებული პოემების მკითხველის სამჯავროზე გატანას სათანადოდ აშუქებდნენ ქვეყნის მასშედის საშუალებები. უნდა ითქვას, რომ ეს ნაწარმოებები ავტორმა ქველმოქმედების წესით საქართველოს სხვადასხვა ქალაქისა და სოფლის სკოლებს უსახსოვრა, რასაც დიდი რეზონანსი მოჰყვა. ის ამავდროს საქართველოს ჩემპიონის - საკალათბურთო გუნდის „ბასკო“-ს და საბავშვო ფესტივალის „ცისკრის ვარსკლავის“ ჰიმნებისა და ლირიკული ლექსების ავტორიცაა. მისი ლექსებით დაინტერესდა მოსკოვის ქალთა ვოკალური ჯგუფი „ვეესნა“.

მას მხარში ედგა და ასპონსორებდა მეგობრები: იგორ კრეიდენკო, ირაკლი (მაილო) ჯგაში, ასლან კაკაბაძე და მეგობრები.

თენგიზ ცეცხლაშვილის კალამს ეკუთვნის: „მამულო ჩემო საუნჯევ“, „ჩემი სიმდიდრე“, „ხმა“, ორ წიგნად გამოცემული „ჩვენი დროის დეკამერონი“, „მამულისათვის თავდადებული“, „ქართული ცირკი“, „გგულის ნადები“, „სიყვარულის ძალა“, „სასიკვდილოდ გამეტებულნი“, „26 მაისის სისხლიანი კალო“, „სისხლიანი მაისის ექო“, „ვარდების რევოლუციის ანატომია“, „ჩემი საქართველო“, „კალმის უკვდავი რაინდი“, „ბათუმის კოლორიტი“, „ერისკაცი“, „გაცრუებული იმედები“, „აჭარა რეჟიმის წინააღმდეგ“, „გგულანთებული აჭარა“, ორ წიგნად გამოცემული „ეს არ უნდა განმეორდეს!“, რომლის მიხედვით გადაღებულია მოკლე მეტრაჟიანი დოკუმენტური ფილმი „სისხლიანი კალო“, რომელსაც საზოგადოება მალე იხილავს. ასევე აქვს გამოცემული: „Любовные перипетии...“ და „Это не должно повториться!“

ჯემალ ხოფერია,

საქართველოს მწერალთა კავშირის წევრი

რედაქტორი მზევინარ ძირკვაძე
პროგრამისტი ანაილა ავეტისიან
ოპერატორები: ღიანა ბერიძე
სოფო ჩონარაძე

ქალღმრთის ზომა 60X84
ფიზიკური თაბაზი 18
ტირაჟი 100 ც.

ციალა ომერის ასული სურმანიძე დაიბადა 1956 წლის 29 მაისს, ხელვაჩაურის რაიონის სოფელ მეჯინისწყალზე.

1973 წელს დაამთავრა მეჯინისწყლის საშუალო სკოლა. 1973-1974 წლებში მუშაობდა მეჯინისწყლის კოლმეურნეობაში მეჩაიედ. 1974-1979 წლებში სწავლობდა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში აგრონომიულ ფაკულტეტზე. 1979-1981 წლებში მუშაობდა ქედის რაიონის სოფელ მახუნცეთის და დაბა ქედის კოლმეურნეობის აგრონომად, მთავარ აგრონომად. სხვადასხვა დროს

მუშაობდა კომკავშირულ თანამდებობებზე.

1981-1983 წლებში დაინიშნა, ხელვაჩაურის რაიონის სოფელ მეჯინისწყალის აგრონომად. 1983-1985 წლებში პარტიული კომიტეტის მდივანად. 1985-1989 წლებში პარტიის ხელვაჩაურის რაიკომის საორგანიზაციო განყოფილების ინსტრუქტორად. 1989 წელს არჩეული იყო მეჯინისწყლის კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ, აგროფირმის მმართველად. 1997 წელს დააფუძნა საკრედიტო კავშირი „მეჯინისწყალი“, რომლის დირექტორი იყო გარდაცვალებამდე.

1991 წელს არჩეული იყო აჭარის ა.რ. უზენაესი საბჭოს პირველი მოწვევის დეპუტატად.

2003 წელს დაამთავრა ქ.ბათუმის სასოფლო სამეურნეო ინსტიტუტის ეკონომიკა-სამართალმცოდნეობის ფაკულტეტი. ასევე გაიარა ქ.სოხუმის ხელმძღვანელი კადრების მოსამზადებელი კურსები. სხვადასხვა დროს იყო ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების წევრი.

2010 წლიდან გახლდათ ხელვაჩაურის რაიონის ორგანიზაციის „სახალხო კრების“ თავმჯდომარე. იყო 2011 წლის 26 მაისის აქტიური მონაწილე და საზოგადოებრივი მოძრაობა „2011 წლის 26 მაისი“ - „მამული, ენა, სარწმუნოება“-ს ერთ-ერთი დამფუძნებელი.